A

1471

I

BIBLIOTHECA ACADEMIAE SCIENTIARVM HVNGARICAE
MDCCCXXVI

1965

FOTO
N.I.

MTA KÖNYVTÁRA
BUDAPEST
KÉZIRATTÁR

AKADÉMIAI LEVÉLTÁR

1924

FOLYTATAS

ORSZ. MAGY. SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM • BUDAPEST, VI. ARÉNA-ÚT 41. •

IGAZGATÓ

Kegyelmes Uram.

F. hó 24-én 1910 sz. a.
hozzám intézett nagybecsű
soromra válaszolva, van szerencsém
Tisztelettel jelenteni, hogy a
Szamovolszky Ödön szobrászművész
halálával 10-ről évforduló
ma d. e. 10 órakor Társok
gyászistentiszteletén a M. T. Akadémia
képviseletében részt vettem.

Fogadd Kegyelmes Uram,
mély tiszteletem kifejezését, mellyel maradtam
Kész híved
Pest, 1924. dec. 29. Petrovics Elek

Adm.

Hon.

Hon.

Ad 1910/1924.sz.

Igen tisztelt Barátom !

Akadémiánk nevében melegen köszönöm a szives fáradozást, amellyel megjelenni szives voltál Szamovolszky Ödön szobrászmüvész elhalálozásának évfordulóján tartott gyászistentiszteleten.

Fogadd kiváló tiszteletem kifejezését.

Budapest, 1924. december 31.

k. Balogh

főtitkár

Petrovics Elek l.t.

Ad Num.
1910.
1924.

1910/1924.sz.

Igen tisztelt Barátom !

Meghivták Akadémiánkat Szamovolszky Ödön szobrászmüvész halálának 10-ik évfordulója alkalmából f.hó 29-én hétfőn d.e. 10 órakor a budapesti görög kath.magyar plébánia templomban /VII.Szegényház-tér 9-10.sz./ tartandó gyászistentiszteletre.

Tisztelettel kérlek,hogy amennyiben teheted,ezen az istentiszteleten Akadémiánk képviseletében megjelenni szíveskedjél.

Fogadd kiváló tiszteletem kifejezését.

Budapest,1924.december 24.

Petrovics Elek l.t.

k. Balogh

főtitkár

1910.
1924.

Kegyeletes érzéssel és mély tisztelettel
meghívjuk nb. Címedet

SZAMOVOLSZKY ÖDÖN

bold. szobrászművész halálának tizedik évfordulója
alkalmából

folyó hó 29-én, hétfőn d. e. 10 órakor

a budapesti görög katholikus magyar plébánia-templomban (VII. ker., Szegényház-tér 9—10. sz.)
tartandó

gyászistentiszteletre.

Budapesten, 1924. évi december hó 20-án.

Több kortárs-barátja és tisztelője nevében:

Dr. Halmos Andor,
kir. tanfelügyelő.

Prodán János,
miniszteri osztálytanácsos.

M. kir. tud.-egyetemi nyomda. 1924.

Ad Acta.

1910.

1911.

M.Tud.Akadémia

1912/1924.sz.

Nagyságos Osztályigazgató Ur !

Hellebrant Árpád I. o. könyvtárnok urnak a könyvtári szünetre vonatkozó intézkedését Berzeviczy Albert elnök ur ő excellenciája hatályon kivül helyezte, és ugy intézkedett, hogy a közelebbi köznapokon rendes könyvtári szolgálat legyen.

Kérem sziveskedjék erről, ha be fog jönni, Hellebrant ő nagyságát is, valamint a többi könyvtári tisztviselő urat és az altiszteket értesiteni.

Kiváló tisztelettel

Budapest, 1924. december 27.

k. Balogh
főtitkár

Nagyságos

Dr Bártfai-Szabó László

m. nemzeti muzeumi osztályigazgató urnak

1912.

1924.

1924/1913.sz.

Méltóságos Tagtárs Ur !

Habár f.hó 22-én Bécsbe címzett levelemben megnyugtatásul már szerencsém volt közölni, hogy nagybecsü előadására nézve minden elökészitő intézkedés megtörtént, Highbroom ról kelt és most vett becses sorai alapján szerencsém van nagybecsü tudomására hozni, hogy a meghivók a jegyzékben felsorolt hölgyek és urak részére szétküldetnek.

Nagyon fogok örülni, ha 29-én Méltóságodhoz itt szerencsém lehet.

Fogadja Méltóságod kiváló tiszteletem kifejezését

Budapest, 1924. december 27.

k. Balogh
főtitkár

Stein Aurél kt.

1913

1921.

M.Tud.Akadémia

Ad 1914/1924.sz.

Kottsun főtiszt urnak

Kérem küldje meg Dr.Szlávik Mátyás tanár ur részére Zsigmond Ferenc Jókai c.müvének tiszteletpéldányát a következő cimre: Budapest,X.Juranits-u.13.

Budapest.1924.december 29.

k. Balogh

főtitkár

Ad Mm.

1914.

Feladó neve és lakása: .....

LEVELEZŐ-I

Nagyméltóságú

Dr. Balogh Jenő nyug. minisz-

ter úrnak, az Akademia Jó-

tiszkárának

H.

Akademia.

Nagyrhes Mram! Nem talál.
Kosztunka Prof. Frod. Társ.
választus. ülésén. Jog hát
esen az ritom kérem szere-
tettel ismertetéink. Lévig-
mond. Jókai. Mag-
veni nem vehetem. Nagy-
díjamból nagy csala-
domenelletts sajnosnem
telik.

M. kir. állami nyomda. Budapest, 1924.

Sive zsinatelőhöz és
Boldog karácsonni ünnepet és
újévet kíván
hálásan tisztelendő
Sivebb hive:

Dr Plávikl Lázár s.k.

nyug. ord. theol. igazg. tanár.

Budapest X. Ferenciek tere 3. sz.

1921 dec. 21.

A Sk. Tud. Akadémia

tek. Főtitkári Hivatalának.

Van szerencsém jelenteni, hogy az I. osztály a következő bírálóbizottságokat választotta meg:

1. Vojnits-jutalom: Ferencz Károly, Csánki Elemér r. t., Kéky Lajos l. t.

2. Sámuel-Köller-Új: Schönherr József, Petz Gedeon, Shelich Sámos, Gombocz Zoltán r. t.

3. Kiss Ferenczy-jutalom: Csánki Elemér r. t., Pintér Jenő és Horváth Sámos l. t.

4. Péczely-jutalom: Rózsa Andor l. t., Voinovich Géza r. t., Rapp Ferenc l. t.

Budapest, 1924. december 3.

Kiváló tisztelettel

Finnyei József
főtitkár.

1915.

Fő 24.

Összes ülés

Szattárba

Balogh

Endre

Aszalós

Vés Aki

Ltd 1916/1924. sz.

Kegyelmes Uram, Igen tisztelt Barátom !

Csak ma vett nagybecsü leveled alap-
ján azonnal intézkedtem, hogy Akadémiánk könyvtára
az erdőfőtanácsos ur részére a kivánt könyveket
a bécsi könyvtárból kölcsön kérje. Megérkezésük
után értesiteni fogom a főtanácsos urat, valamint
Kaán Károly barátunkat is.

Fontos utadhoz jó egészséget és legjobb
sikert őszintén kiván

régi, igaz nagyrabecsüléssel

Budapest, 1924. december 29.

őszinte tisztelőd és hived

k. Balogh

Nm. gróf Teleki Pál ig. tag urnak

Ad Uhu.

1916.

1924.

M.Tud.Akadémia

1916/1924.sz.

Nagyságos Osztál-igazgató Ur !

Gróf Teleki Pál igétag ur kivánsága alapján sürgös intézkedést kérek az iránt,hogy Akadémiánk könyvtára a bécsi Staatsbibliothekból kérje kölcsön az alább emlitett két munkát:

Gerini,Colonel G.E.:

Researches on Ptolemy's Geography of Eastern Asia /Furrher India and Indo-Malay Peninsula/Asiatic Society Monographs Vol.I.Publ.in Conjunce with Roy.Geo.Soc. - Lonodon 1909.

Cuntz,Otto,: Die Geographie des Ptolemaeus. Galliae,Germania,Raedia Voricum,Pannoniae,Illyricum Italia. - Holschrtsen Tex d u. Untersuchung. Berlin,Weidmannsche Buchhandlung.1923.

A könyvek megérkezése után szives értesitést kérek,hogy a további intézkedéseket megtehessem.

Kiváló tisztelettel

Budapest,1924.december 29.

Barthos Skabi László

K. Balogh
főtitkár

1916.

1924.

Ad 1916/1924.sz.

Igen tisztelt Barátom !

Megnyugtatásodra szerencsém van közölni, hogy gróf Teleki Pál tisztelt tagtársunk levele alapján intéztettem, hogy Akadémiánk könyvtára megszerezze a Lattyák Sándor erdőfőtanácsos ur Ptolemeus-tanulmányaihoz szükséges könyveket.

Fogadd igaz nagyrabecsülésem kifejezését.

Budapest, 1924. december 29.

M. Klaar Károly e. l.

Ad Wm

1916.

1924.

1918/1924.sz.

Igen tisztelt Barátom !

Őszinte sajnálattal értesültem gyengélkedésedről és melegen óhajtom annak mielőbbi elmultát.

A hiányzó beszédet lemásoltatása iránt kívánságodhoz képest intézkedni fogok.

Az évforduló alkalmával viszont minden jót kiván

régi, igaz nagyrabecsüléssel

Budapest, 1924. december 29.

tisztelő barátod

Balogh

1918.

1924.

1920/1924.sz.

Kedves Barátom !

Köszönettel vettem a Nobel-dij tárgyában irt kimeritő leveledet és melegen óhajtom,hogy kis leányod egészségi állapota lehetővé tegye a további nyugodt munkálkodást.

Egyuttal a Napkelet részére cimed alatt előre is megküldöm Pauler Ákos tisztelt társunknak Böhm Károly felett mondott szép emlékbeszédét.

Fogadd kiváló tiszteletem kifejezését.

Budapest,1924.december 29.

k. Baloghl

főtitkár

Horváth János k.t.

1920.

1924.

Ad 1921/1924.sz.

Igen tisztelt Barátom !

Szerencsém van tisztelettel közölni, hogy 1925. január 5-re a Nyelvtudományi Bizottság ülésére a meghivókat szétküldettem.

Kiváló tisztelettel

Budapest, 1924. december 30.

k. Balogh

főtitkár

Melich János r.t.

Ad Acc.

1921.

1924.

Magyarországi Főtitkár úr!

Kegyelmes uram!

Kérem Excellenciádat, kegyes-
kedjék értesíteni, hogy az ide-
mellékelt megbízó sürgönyöket
ék és a Nyelvtudományi Bizott-
ság tagjainak szét küldettek.

Excellenciádnak boldog új-
évet kivánok

Budapest 1924 dec. 27

Magyarországi Főtitkárságnak

kötelezettel, Kniesche

kir. előadó

I. 1126 929

1921.

1924.

Meghíró.

A Nyelvtudományi Bizottság 1925 január 5-én (hétfő) d. u. ½5-kor az Akadémia épületében ülést tart:

Tárgy: Folyóvizek.

Budapest 1924 dec. 27

A előadó.

Ad Usu.

Ad.

Usu.

1922/1924.sz.

Méltóságos Igazgatóság !

A M.Tud.Akadémia költségvetésének megállapitása végett szükségem volna lehetőleg pontos adatokra abban a tárgyban, hogy:

I.Dr.Karácsonyi János c.püspök r.t. ur Szent Ferenc rendjének története Magyarországon c.művének eddig imprimált ivei után mennyi nyomdai költség merült fel;

II.Körülbelül minő terjedelmü kézirat van még szedés alatt és mennyi irányozható elő a még nem imprimált részek nyomdai költségére;

Minthogy nem tudhatom, hogy a rendelkezésre álló összeg az egész mü költségeire elég lesz-e: a további szedést a fennebbi kérdésre adandó válaszig kérem függőben hagyni.

Kiváló tisztelettel

Budapest, 1924.december 29.

k. Balogh

főtitkár

A Stephanaeum Nyomda R.T.Méltóságos Igazgatóságának

B u d a p e s t

1922.

1924.

III.

1924

1924

Kérem franciára forditani

Oprescu titkár urnak

G en f

A Bulletin de Renseignements universitaires részére szerencsém van tisztelettel megküldeni azt az összeállitást,amelyet a Magyar Nemzeti Bizottság eddigi müködéséről a bizottság szövegezett.

Fogadja titkár ur kiváló nagyrabecsülésem kifejezését.

Budapest,1925.január 14.

főtitkár

Fordítás a titkárságon
1/15 fors

Budapest, le 14 janvier 1925

Monsieur le Secrétaire,

J'ai l'honneur de vous remettre ci-joint le rapport rédigé pour le Bulletin des Renseignements Universitaires par la Commission Nationale Hongroise, concernant son activité jusqu'ici déployée.

Veuillez agréer, Monsieur, l'assurance de ma haute considération.

- - - - - - - - -

Secrétaire Général
de l'Académie Hongroise
des Sciences.

Monsieur
Opresco,
Secrétaire de la Commission
Internationale de Coopération
Intellectuelle
Genève

927

Titkár Ur !

Köszönettel vettem f.hó 18-án kelt szives értesitését arról, hogy a magyarországi egyetemeknek könyv-és folyóirat-szükségleteire vonatkozó kivánságait az illetékes nemzeti bizottságokhoz juttatta.

A szegedi egyetem részéről ujabban ~~kifejtett~~ kifejezett óhaj alapján tisztelettel közölnöm kell még a következőket:

1918.végén a kolozsvári és pozsonyi egyetemek ,valamint a selmecbányai bányamérnöki és erdőmérnöki főiskola tanácsai és tanárai az akkori kormány intézkedése folytán úgy távoztak az egyetem,illetőleg főiskola székhelyéről,hogy otthagyták kitünően felszerelt intézeteiket,évtizedeken át gyüjtött ,a külföldi irodalom legujiválóbb folyóirataival és munkáival is ellátott könyvtáraikat, valamint azokat a dolgozótermeket és egyetemi intézeteket,amelyekben a szükséges müszerek és a kutatáshoz nélkülözhetetlen egyéb tárgyak felállitva voltak.

Ez a rendkivüli értékü és ma nem is pótolható felszerelés elveszett a magyar tudományos kutatás munkásai számára s egyáltalán nincs remény arra,hogy az ország jelenlegi pénzügyi helyzetében a magyar kormánynak módjában volna olyan összeget az egyetemek illetőleg főiskola rendelkezésére bocsátani ,amelyből a szükséges müszerek és kisérleti anyag , valamint az évtizedeken át összegyüjtött könyvtár ujból beszerezhető volna.

Az ~~emlitett~~ szegedi egyetem megkeresése alapján tisztelettel kérem ennek folytán Titkár Urat,megfelelően odahatni ,hogy sziveskedjék az utólag beérkezett jegyzékekben felsorolt külföldi tudományos kiadványok ,illetőleg müszerek vagy amint egyik-másik magyar főiskola emliti,esetleg megfelelő pénzbeli segély a lehetőség mértékben különösen a szegedi és pécsi tudományegyetemek,valamint a jelenleg Sopronban működő m.kir. bányamérnöki és erdőmérnöki főiskola rendelkezésére bocsáttassék.

Fogadja Titkár Ur kiváló nagyrabecsülésem kifejezését.

Budapest,1924.december 24.

1924
1924.

MAGYAR FÖLDHITELINTÉZET
BUDAPEST, V., BÁLVÁNY-UTCA 7. SZÁM

CHEQUE- ÉS CLEARINGSZÁMLA A M. KIR. POSTATAKARÉKPÉNZTÁRNÁL: 16117. SZÁM
GIRÓSZÁMLA A M. KIR. ÁLL. JEGYINTÉZETNÉL
SÜRGÖNYCÍM (TELEGRAMMADRESSE) „HUMUS"

Budapest, 1924. dec. 1

Loro II/5624/T.

Magyar Tudományos Akadémia

Budapest.

Folyó hó 27.-én 1924.év.113. szám/Rovat: Pal.és Bh. szám alatt kelt b.utalványuk birtokában van szerencsénk értesiteni, hogy lefizettünk ma a Budapest székesfőváros elektromos müvei, Budapest, 41755 számu póstatakarékpénztári csekkszámlája javára, az ~~albérleti~~ tiszta lakások november havi villamosáram fogyasztásáért K. 407.880.—t, mely összeggel a t.Akadémia folyószámláját folyó hó 29.-i értékkel megterheltük.

Teljes tisztelettel

MAGYAR FÖLDHITELINTÉZET

V. 10.000 — 241669 — "Pátria" r.-t., Budapest.

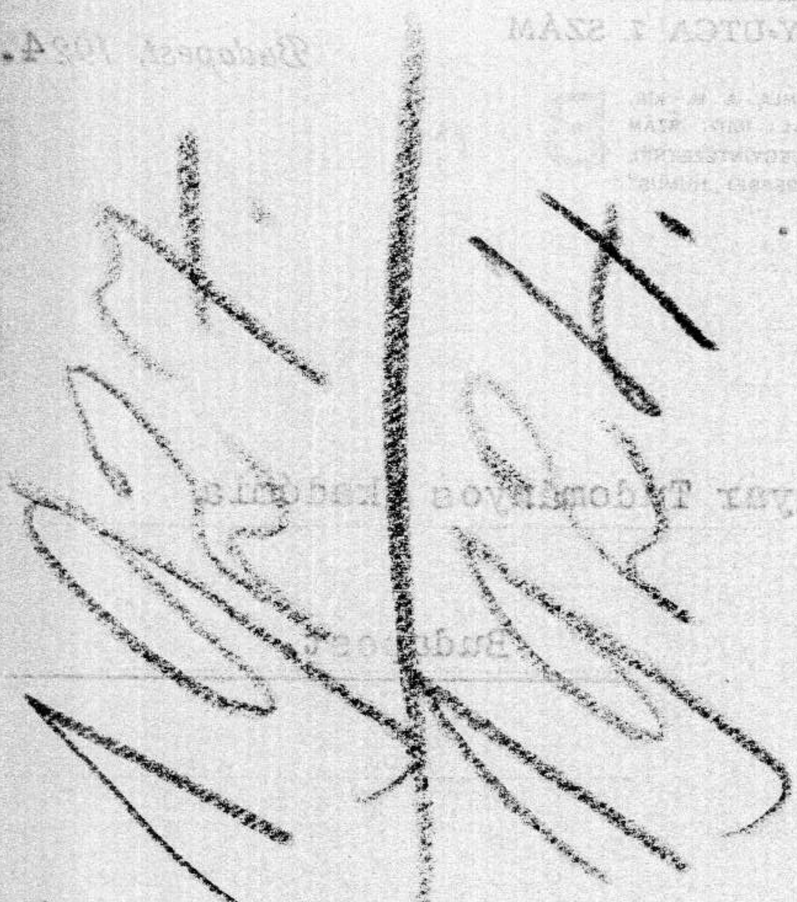

Tg. Landes 1925 ~~január~~ Február 4.

Irattárba.

Balogh

M. Tud.Akadémia

Ad 1928/1924.sz.

A M.Földhitelintézet T.Pénzügyi Osztályának

Budapest

Hivatkozással E/5775 Hil.szám alatt kelt becses levelükre,tisztelettel kérem,szíveskedjenek a M.Tud.Akadémia Fabricz~~y~~ Sámuel-alapitványa javára, kezelt 665 azaz Hatszázhatvanöt cseh koronát ~~beváltani~~ beváltani és a M.Tud.Akadémia fent rovatolt számlája javára irni.

Kiváló tisztelettel

Budapest,1924.december 31.

k. Balogh

főtitkár

Ad Nu.

1928.

1924.

Tg. Fam. 1925. II 4.

Trattárba Balogh

123-50
TELEFON: ~~90—53.~~

PETŐFI TÁRSASÁG

BUDAPEST, VI. KER., BAJZA-UTCA 21.

123-50.
TELEFON: ~~90—53.~~

Budapest, 1924. december hó 24.-én.

A Magyar Tudományos Akadémia

tekintetes F ő t i t k á r s á g á n a k,

B u d a p e s t

Kegyelmes Urunk.

A Petőfi-Társaság az 1924. irodalmi évre részint előirtrészint előállott szerény munkáját lezárva elmulaszthatatlan és kedves kötelességének ismeri, hogy legmélyebb és leghálásabb hálájával köszönje meg a Magyar Tudományos Akadémiának és Kegyelmes Urunknak, a mi mindenkori melegszivü pártfogónknak azt a sok előzékenységet és szeretetreméltóságot, mellyel a lemult évben a Petőfi-Társaság munkáját támogatni kegyeskedett.

Egyszersmind mély tisztelettel kéri a Társaság az 1925. évnek a nyári szünetig tartó felére nézveaz üléstermek használatának engedélyezését a következő naptári rend szerint

1925. január 18,
" február 15,
" március 15, /nagygyülés, nagyterem/
" április 19,
" május 17,
" junius 14,

Budapest, 1924., december hó 24-én.

Az elnökség megbizásából:

mély tisztelettel

főtitkár.

PETŐFI-TÁRSASÁG 1876

1929

1924.

Az ülésnapokat bejegyeztem a Petőfi Társaságnak választottam Titkárba.

Balogh

1930/1022. sz.

Mélyen tisztelt Barátom !

Stein Aurél tagtársunk előadására egyidejüleg szerencsém volt 40 drb. meghivót cimedre az Egyetemi Földrajzi Intézethez küldeni.

Az utólag megrendelt 210 drb.meghivót szerencsém lesz azoknak kézhezvétele után Neked rögtön átküldetni.

Fogadd kiváló nagyrabecsülésem kifejezését.

Budapest,1924.december 30.

kr Balogh
főtitkár

Chohnoky Jenő l.t.

1930.

1924.

Kegyelmes Uram!

Sköld H., lundi egyetemi magántanár több értekezést írt már magyar nyelvtudományi és nyelvi kérdésekről, így legutóbb is a magyar nyelvben. Most egy sintén magyar nyelvi tárgyú értekezést írt, amelyet Önnek és Önöknek is át is nyújtunk, s ehhez szíves ége volna a Nyelvtud. Közleményeiben 33., 34., 35., 36., 37. kötetére, ahol munkácsi, Schmidt Y. és Wiklund. értekezéseit erőlek-ik. Erre kérem Excellenciádat, kegyeskedjék megengedni, hogy e. kötetet az Akadémia által nyújtható legmagasabb kedvezménnyel vehessem meg.

Hazafiúi tisztelettel és áldozatkész
készségét igen szépen köszönni s boldog
új évet kívánni

Pest 1917 dec. 31

Excellenciádnak

leköteleztett hívő

Ruttkay Imre

1932
1924

Kottaun Umak

(tiszteletpéldányul)

A két könyvek felich ő nagyságok kiadandók. Ezt a levelet visszakérem

1924 dec 31.

Balogh

ő Nélt. értesítés, hogy sajnos egyetlen fuvet sincs már a raktárban

elfogyott 1924 XII/31

Kottaun

Irattárba.

Balogh

1933/1924.sz.

Igen tisztelt Barátom !

A M.Tud.Akadémia ,szombaton 1925.január 3-án d.u. 5 /öt/ órakor ezuttal kivételesen az Iparmüvészeti Muzeum helyiségében, IX.Üllői-ut 33-35,tartandó ülésén a magyar születésü és világszerte ismert ázsiai utazó és Akadémiánk kültagja,Stein Aurél,aki Indiában angol államszolgálatban van és csak e végből jött Budapestre,Legbelsőbb Ázsiáról magyar nyelven előadást fog tartani.

Szerencsém van erre az ülésre József főherceg tábornagy ur Ő Fenségét,valamint József Ferenc főherceg ur Ő Fenségét és fenséges családjaikat hódolatteljes tisztelettel meghivni.

Tisztelettel kérlek,légy szives a mellékelt meghivókat Ő Fenségeik kezeihez juttatni és arra az esetre,ha a Fenséges Urék vagy Ő Fenségeék valamelyik családtagja megjelenésével megtisztelné az Akadémia ülését,ezt január 3-án délig további intézkedés végett a főtitkári hivatalba 35-26 szám alatt megtelefonálni.

Fogadd igaz nagyrabecsülésem kifejezését.

Budapest,1924.december 31.

Diktálta
Balogh

a M.Tud.Akadémia elnöke

Méltóságos

Álgya Sándor

tábornok urnak

Budapest

1933.

1924.

M.Tud.Akadémia

1934/1924.sz.

Kottaun főtiszt urnak

I.A végből,hogy Akadémiánk pénztári számadása pontosan legyen lezárható,kérem a vállalati kötetekért eddig befolyt összeget ma délelőtt 1/2 12 óráig a M.Földhitelintézethez befizetni.

II.A Melich János tanár ur által most leküldött levélben kivánt kiadványok ügyét szóval fogom megbeszélni.

Budapest,1924.december 31.

k Balogh

főtitkár

1934.

1924.

1935/1924.sz.

Kedves Elemér !

I. A M.Földhitelintézet igazgatóságát egyidejüleg értesitettem,hogy szives voltál az Irodalomtörténeti Közlemények irói tiszteletdijait célja határozott rendeltetéssel kapott Egymillió koronát elszámolni. Engedd meg,hogy az e tárgyban kifejtett szives fáradozásodat is a M.Tud.Akadémia nevében hálásan megksözönhessem.

II.Az Irodalomtörténeti Közlemények f.évi II.füzetének dijtalan kiállitását ,mint határozott rendeltetésü adományt a Pallas-nyomda r.t. igazgatóságának egyidejüleg hivatalosan megköszönjük.

III.Köszönettel értesültem,hogy legközelebb szives leszel a Vörösmarty-centenariumra irt ünnapi előadásodhoz fogni és előre is kérlek,légy szives annak idején az ünnepi ülés határnapja tárgyában becses óhajaidat az elnök urral és velem közölni.

IV.Nagy sajnálattal olvasom gyengélkedésed hirét és annak mielőbbi teljes elmultát óhajtva

az évforduló alkalmából legjobb kivánataimat tolmácsolva maradok

tisztelő hived

Budapest, 1924. december 31.

k. Balogh

Császár Elemér r. t.

1924

1935

Std 1936/1924.

Jegyzék

a II.osztály keretében hirdetett pályatételekre beérkezett pályaművekről.

1.A Pesti Tőzsde adományából hirdetett 1.számu jutalomtételre /A spekuláció/:

a/ Palócz László :A spekuláció a közgazdaságban.

b/ Zelovich László:A spekuláció.

2.A Pesti Tőzsde adományából hirdetett ?.számu jutalomtételre /Magyarország gazdasági politikája/:

Heller Farkas l.t.:Magyarország gazdasági politikája.

3.A Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület Fáy András-alapitványának felhasználásával hirdetett pályatételre:

Dr.Laky Dezső:Fejtessenek ki megfelelő elméleti megalapozással a Magyarországon követendő iparpolitika elvei.

4.A Gorove-alapitvány kamatai felhasználásával hirdetett pályatételre:

a/ Dr. ~~Pelbál Farkas~~ Horváth Barna: Az erkölcsi norma természete.

b/ Dr. ~~Kálmán~~ Kalmár Simon Ernő:Az erkölcsi norma természete.

5.A Magyar Kereskedelmi Csarnok Széchenyi-adományából hirdetett jutalomra:

Fejtessék ki a hatósági ármegállapitás közgazdasági hatása a háboru alatt.
Egy drb.pályamunka.

6.Az 1925.évi történelmi nagyjutalomra:

Rudnay Béla :Ősi intézményeink.

1936/1924.sz.

Igen tisztelt Barátom !

Szerencsém van közölni,hogy december 31-ig a II.osztály köréből hirdetett pályatételekre a mellékelt jegyzékben felsorolt pályamüvek érkeztek be,amelyeket hivatali szobádban helyeztettem el.

Ezenfelül Bernáth István tisztelt tagtársunk átadta nekem Rácz Lajos sárospataki tanár urnak " A történelmi materializmus és a vallás" c. 100 irott oldalra terjedő tanulmányát,melynek egy részét a szerző a II.osztálynak egyik közelebbi ülésén óhajtaná felolvasni.Birálót majd méltóztatol kiküldeni,de előre is jelzem,hogy a tárgyat nem tartom szerencsésen megválasztottnak,mert felületes megtekintés alapján is látom,hogy a dolgozatnak jelentékeny része vallási tanokat fejteget, amelyeknek tárgyalását pedig alapitóink nagy bölcsen kizárták Akadémiánk kutatási köréből.

Nyugodt pihenést kiván

tisztelő tagtársad

Budapest, 1924. december 31.

1936

1924.

II 5

k. Balogh

főtitkár

Finácz Ernő r.t.

Tatabánya

Komárom m.

A bányaorvos ur leveleivel

1937/1924.sz.

Igen tisztelt Barátom !

Melegen köszönöm a boldogult Tisza István összes munkáinak II.kötetéhez kért adatok szives közlését. A communiqué lemásoltatására nincs szükségem.

Az évforduló alkalmából a legjobbakat kívánva üdvözöl régi,igaz barátod

Budapest,1924.december 31.

Lukinich Imre l.t.

K. Balogh

1037.

1024.

Ad 1938/1925.sz.

Méltóságos Osztálytitkár Ur !

Dr.Winkler János pécsi egyetemi tanár beadványát mellékletével együtt azzal a véleménynyel van szerencsém megküldeni, hogy a magyar igazságszolgáltatás szervezetéről, illetve annak történetéről szóló pályamunka megirására az egy évi halasztást mek kellene adni.

Kiváló tisztelettel

Budapest, 1925. január 2.

k. Balogh
főtitkár

Finácsy Ernő
ort. titk.
(mellékletül.)

Ad Num.

1938.

1924.

Tekintetes Nagygyülés!

A Nagytekintetü Magyar Tudományos Akadémiának 1920-ban tartott 80-ik nagygyülése tisztelettel alulirottat "A m.igazságszolgáltatási szervezet és a polgári peres eljárás története a mohácsi vésztől 1848-ig" c.pályatétel egy részének bemutatása alapján a teljes munka megirásával megbizni kegyes volt.Ugyanakkor a munka befejezésére határidöül 1924.dec.31-ét állapitotta meg.

Bátor vagyok jelenteni,hogy a kapott megbizás alapján a Nagytekintetü Akadémia segitségével a munka első kötetét,a központi igazságügyi szervezetről szóló részt,könyvalakban kiadtam.Utána folytattam munkámat,hogy az Akadémia bizalmának megfeleljek.Sajnálattal kell azonban jelentenem,hogy azt a kitüzött határidön belül a mai napig befejezni nem tudtam.Részben a megszállás izgalmai,részben egyéb sulyos körülmények lehetetlenné tették részemre a megszakitás nélkül való állandó munkát.A meglévő anyagot a teljes munka befejezése előtt is bátor vagyok azonban bemutatni,hogy ezzel indokoljam azon tiszteletteljes kérésemet,hogy amennyiben február végéig,március közepéig nem tudnám a teljes munkát bemutatni,egy évi halasztást adni kegyeskedjék.

Kérésem mély tisztelettel megismételve maradtam a Nagytekintetü M.Tud.Akadémia Nagygyülése iránt

Pécs 1924.december 27.

mély tisztelettel

Finkey Károly

egyetemi ny.r.tanár.

A Nagytekintetü M.Tudományos Akadémiának.

Budapest.

1938.
1924.

Tiszteletteljes kérelme Dr.Vinkler János pécsi egyetemi ny.r.tanárnak, melyben perjegtörténeti dolgozatának folytatását esetleges halasztást kérelmével kapcsolatban bemutatja.-

Ex 1x.tkr.

Tartalom jegyzék.-

A vidéki igazságügyi szervezet fejlődése.

α) Rendes bíróságok.

1./ A kerületi táblák kialakulása.

~~a~~/ Az itélőmesterek bíráskodása } ..... 370 -414

2./ A megye.

a./ A megye törvénykezési autonomiája 1608-ig ..... 414-509.

b./ A megye törvénykezési autonomiája 1608-1869-ig. . . 509-538.

c./ A megyei törvényszék. Sedes Judiciaria. ..... 538-570.

d./ Az alispán itélőszéke. Forum Vicecomitis. ..... 570-586.

e./ A szolgabiró itélőszéke. Forum Judlium. ..... 586-598.

f./ Az esküdt ülnökök itélőszéke. Forum Jurassorum. . . . 598-602.

1./ Az uriszék. Sedes Dominális. ..... 602-621.

2./ Községi bíróság./: Sedes Dominalis per Villicum:/. 621-627.

3./ Urbéri törvényszék./: Sedes Dominalis Urbarialis:/ 627-628.

3./ Városi bíróság. Tárnokszék.

4./ Fiume.

β) Rendkivüli bíróságok.

5./ Delegált bíróság.

6./ Választott bíróság.

7./ Országgyülés.

γ Területi bíróságok.

8./ A kunok bírósága.

9./ Erdély igazságügyi szervezete.

10./ Horvát Szlavónia - Dalmát ország igazságügyi szervezete-

A szentszékek.

B./ A polgári peres eljárás 1526 - 1848 -ig.

1./ A király bíróí hatalma általában.

2./ A per alanyai.

a./ A bíróság.

b./ A felek.

3./ A kereset levél.Libellus actionis.

4./ Az idézés.Evocatio.Citatio. . . . . 629-669.

1./ Idézés a kuriába.Evocatio. . . . . 629-664.

2./ Idézés a vidéki bíróságok elé.Citatio. . . . . 664-669.

5./ Perfelvétel.Levata. . . . . 669-682.

6./ Kikiáltás.Proclamatio. . . . . .682-688.

7./ Megjelenés és makacsság.Comparitio et Contumacia. . . . . 688-698.

8./ A kereset előadása.Parkérés alperes által.
Actio.Parium petitio. . . . . } . . . . . .698-705.

9./ Kifogások.Exceptiones. . . . . 705-717.

10./ Alperes perbehecsátkozása. . . . . 717-722.

11./ A bizonyitás.

12./ Itélet.

13./ Peregyezség.

14./ Perorvoslatok.

15./ Végrehajtás.

16./ Perbeli birságok.

1939/1924. sz.

M.Tud.Akadémia

Nagyságos Épitész Ur !

A Komlós és Kertész-cégnek most kapott ujabb 265.120 K-ás számláját szives megtekintés végett visz|-szakérőleg mellékelem.

Kiváló tisztelettel

Budapest,1924.december 31.

k. Balogh

főtitkár

Dudás Kálmán épitész

(Millikat.)

1939.

1924.

1940/1924 sz.

Méltóságos Igazgatóság !

A M.Tud.Akadémia őszinte hálával értesült a Méltóságos Igazgatóságnak arról az áldozatkész elhatározásáról,hogy a Pallas Irodalmi és Nyomdai R.T. a M.Tud.Akadémia kiadásában megjelent Irodalomtörténeti Közlemények 1924.évi II.füzetének nyomdai kiállitásáért és papirjáért semmit sem számitott fel.

Ezt a 7.500.000 azaz Hétmillióötszázezer koronás adományt ,mint határozott rendeltetésü adományt be fogom jelenteni Akadémiánknak legközelebbi összes ülésén;addig is Akadémiánk nevében meleg köszönetet mondok azért az áldozatkész megértésért ,amellyel Társaságunk munkásságának közzétételét a Méltóságos Igazgatóság elömozditani szives volt.

Hazafias tisztelettel

Budapest,1924.december 31.

Dikt. Balogh Károly

a M.Tud.Akadémia elnöke

A P a l l a s Irodalmi és Nyomdai R.T. Méltóságos Igazgatóságának

B u d a p e s t

1910.

1924.

MAGYAR FÖLDHITELINTÉZET
BUDAPEST, V., BÁLVÁNY-UTCA 7. SZÁM

CHEQUE- ÉS CLEARINGSZÁMLA A M. KIR. POSTA-TAKARÉKPÉNZTÁRNÁL: 16117. SZÁM
GIRÓSZÁMLA A M. KIR. ÁLLAMI JEGYINTÉZETNÉL
SÜRGONYCÍM: HUMUS BUDAPEST

Lor.o.II/P.6003.

A

Magyar Tudományos Akadémiának

Budapest.

Budapest, 1925. január 13.

Hivatkozással m.é.deczember 31-én kelt 1941/1924 számu b. levelükre van szerencsénk értesiteni,hogy átvezettünk a t. Akadémia "Horthy Miklós örökalapitvány kötött" cimü folyószámlájáról,annak m.év deczember 31-iki értékkel történt megterhelése mellett a"Benedek Sándor örökalapitvány kötött" cimen ujonnan nyitott folyószámla javára az előbbi számlán korábban lekötött összeg és kamata fejében K.5.778,000.-t.

Egyuttal közöljük,hogy a fenti összeget becses kivánságukra 1 évre, vagyis 1925.deczember 31-ig lekötöttük,mely lekötési időtartam alatt évi netto 15% kamatot fogunk a vonatkozó folyószámla javára számitásba hozni.

Végül kérjük,hogy a csatolt lekötési nyilatkozatot b. alá - irásukkal ellátva hozzánk visszaszármaztatni méltóztassanak.

Teljes tisztelettel

MAGYAR FÖLDHITELINTÉZET

1 lekötési nyilatkozat.

M.Tud.Akedémia

Ad 1914/1925. m.

A Magyar Földhitelintézet t. pénzügyi

osztályának

B u d a p e s t

Hivatkozással f. hó 13-án Loro II./ P. 6003. sz. alatt kelt becses iratukra, szerencsém van a mellékelt lekötési nyilatkozatot aláírva tisztelettel visszaküldeni.

Budapest, 1925. január 21.

K. Balogh
főtitkár

(Munkát!)

Ad Whu.

1941.

1924.

M.Tudl Akadémia

1941/1924.sz.

A M.Földhitelintézet T.Pénzügyi Osztályát

tisztelettel felkérem,szíveskedjék az eddig Horthy Miklós-örököalapitvány néven kezelt összeget 1925.január 1-től fogva Benedek Sándor -örökalapitvány név alatt kezelni és további egy évre a legkedvezőbb kamatozás mellett lekötni.

Kiváló tisztelettel

Budapest,1924.december 31.

k. Balogh

főtitkár

1941.

1924.

Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaság

..... sz.
Kérjük levelezésnél e számra hivatkozni.
Dikt: ..... Irógép: .....

Budapest, 1924. december 30.-
VIII., Üllői-ut 18.

A Magyar Tudományos Akadémiának.-

Dr. Balogh Jenő főtitkár ur.-
őnagyméltóságának

Budapest.-

I 1897/1924 szám alatt kelt nb.átiratára vonatkozólag van szerencsénk tisztelettel értesiteni,hogy a Tudományos Akadémia könyv kiadványainak kiszolgáltatási számlájára volt szerencsénk a csatolt nyugta szerint 15,ooo.ooo koronát a Föld Hitelintézetnél á conto gyanánt lefizetni.-A végleges elszámolást megállapodásunk szerint néhány nap multa lesz szerencsénk beterjeszteni és a még mutatkozó egyenleget,számitásunk szerint körülbelül 12,ooo.ooo koronát egyidejüleg átutalni.-Ezt szükségesnek tartottuk Nagyméltóságoddal miheztartás végett közölni.-

II Az Ünnepek elmulta után,mint már voltunk bátrak jelezni befogjuk mutatni a készen lévő alapár jegyzéket szives áttekintés végett.-Vállalatunk aligazgatója Führer Ur által szerkesztve megjelent az uj általános könyvárjegyzék,melynek egy példányát Nagyméltóságodnak átküldtük.-Ez a jegyzék magába foglalja a Magyar Tudományos Akadémia kiadványainak jelentékeny részét,mely utobbiak alapján az eddiginél némivel nagyobb érdeklődés mutatkozik a kiadványok iránt.-Sajnálattal tapasztaljuk azonban,hogy a forgalom felfejlődhetése elé ismételten akadályok gördülnek.-A jegyzékeknek szétküldése kapcsán Szabó Károly "Régi Magyar Könyvtár" iránt mutatkozott érdeklődés,ugy,hogy az itt lévő példányok kifogytak.-Az Akadémia könyvkiadó hivatalánál raktár kiegészités céljából megrendeltük ezeket.-Ez utobbira és egyebekre vonatkozólag a következő megjegyzést találtuk 1924 XII.2o-án

|| kelte zett kisérő számlájukon:"Hiányzók elfogytak.Szabó Károly,Régi Magyar Könyvtár II.ha van még a jövő héten.-"Ezek szerint természetesen nem tudjuk,hogy a jö-

vőben kapjuk-e és mennyit a Régi Magy Könyvtár II. kötetéből, valamint teljesen tájékozatlarok vagyunk az iránt, hogy az egyes kiadványok melyek és hány hány példánynál szünnek meg a kiszolgáltatás rakxtár részére.-Épen ezért fontos lesz, hogy xxxáltxxtó leendő alapár jegyzéknet annak kinyomatása elött Nagyméltóságod e szempontok szem elött tartása mellett megfelelő képen átnézesse.-

Emiatt egyébként aligazgatónk Führer ur jelentkezni fog Nagyméltóságodnál.-

Kiváló tisztelettel

RÉVAI TESTVÉREK
irod. int. r. t.
KÖNYVKIADÓHIVATAL
Budapest, VIII., Üllői-út 16.

Révai cégnek válaszoltam 1/925 sz. a.

1925.

1924.

Ig. Sanács 1925. I.

Akadémiai 24-re 700.000

" 25-re 300 ezer

M.Tud.Akadémia

250/1925.sz.

A Révai-cég Méltóságos Igazgatóságának

Budapest

Nagyságos Dr.Szántó ur vagy helyettese kezéhez.

Most kaptam a nyomdából gróf Tisza István tiszteleti tag összes munkáinak II.kötetét,amely az 1914.juniustól december végéig irott leveleket ,valamint ugyanez időben küldött táviratokat és telefonüzeneteket tartalmazza,tehát háborus és világtörténelmi jelentőségénél fogva szélesebb körök érdeklődésére tarthat számot.

A munkában közlött anyag jelentékeny része német nyelven nyomatott ki és igy az a külföldi szakközönség számára is hozzáférhetővé tétetett.

Tisztelettel kérem mielőbbi szives válaszukat arra nézve, hogy a munkából 500 azaz ötszáz példánynak könyvárusi terjesztését a Méltóságos Igazgatóság hajlandó -e átvenni .Igenlő esetben ,szives javaslatot kérek arranézve is,hogy a munkának könyvárusi ~~k~~ forgalomban megállapitandó ára mily összegben volna meghatározandó . Tájékozásul megjegyzem,hogy a munkából kb.200 tiszteletpéldányt az Akadémia fog az illető államférfiak,családtagok és könyvtárak részére szétküldeni,továbbá hogy a korábban jelentkezett előfizetők számára kb.150 példányt ~~kellene~~ kellene visszatartani,ezenfelül tartalékban maradna még 300 példány,~~mely~~ amely egyelőre nem hozatik könyvárusi forgalomba.

Minthogy a M.Tud.Akadémia ezt a munkát az Országos Tisza István-Emlékbizottság által hozzá átutalt összegek felhasználásával adta ki;minthogy továbbá a II.kötet befolyandó vételárából a már nyomdára előkészitett további kötetek számára azonnal papirt óhajtunk venni:ezeknél fogva a kötet bizományba vételével kapcsolatosan kivételesen meg kell állapodnunk abban,hogy a f.évi junius végéig eladandó példányok árát a Méltóságos Igazgatóság esetleg részletekben

f.évi junius hó 15-ig utalja át a M.Földhitelintézethez a gróf Tisza István összes munkái kiadására szolgáló alap javára.

A munkának egy példányát megtekintés végett tisztelettel mellékelem azzal,hogy a munka csak néhány nap mulva lesz könyvárusi forgalomba hozható.

Kiváló tisztelettel

Budapest,1925.február 3.

k. Bdlogh

főtitkár

Mellékelve lesz egy ívrott példány

RÉVAI TESTVÉREK Irodalmi Intézet Részvénytársaság

Budapest, VIII., Üllői-út 18.

..... sz.

A.

Magyar Tudományos Akadémia ..... úrnak

dr. Balogh Jenő főtitkár urnak,
ónagyméltóságának

372
392
394

Budapest.-

MAGYAR FÖLDHITELINTÉZET

8. könyv 28 szám *Budapest, 192*

Két példányban, de csak egyszeri érvénnyel elismerjük, hogy mai napon intézetünk pénztárába

által

kor. — fillér, azaz

megbízásából

befizettetett, mely összeg cégjegyzéssel ellátott értesítés mellett

folyószámadása javára fog iratni, miáltal ezen elismervényünk jogérvénye megszűnik.

A MAGYAR FÖLDHITELINTÉZET
FŐPÉNZTÁRA

...ványszám 336/a. — 1923. X. 25 könyv — 253963 —"Pátria" r.-t., Budapest.

[redacted] Tud.Akadémia

1946/1924.sz.

Igen tisztelt Barátom !

A Komáromi Jókai Egyesület előre jelezte, hogy Akadémiánkat meg fogja hivni az 1925.évi február 15-én vagy 18-án tartandó ünnepi közgyülésére.

Minthogy az utlevél és egyéb iratok megszerzése hosszabb időt fog igénybevenni, már most célszerü volna a mélyen tisztelt I.osztály a január 5-i zárt ülésén megbeszélés tárgyává tenni, hogyha a meghivó csakugyan hozzánk érkezik, a Jókai-centennárium alkalmából a t.I.osztálynak valamelyik tagja szives volna-e Akadémiánk képviseletében Komáromba utazni.

A költségeket természetesen Akadémiánk viselné.

Kiváló tisztelettel

Budapest, 1924.december 29.

k. Balogh

főtitkár

M. Szinnyei József rk. tit.

1916.
1924.

J e g y z ő k ö n y v

felvéve a M.Tud.Akadémia Könyvtári Bizottságának 1924. október 13-án Berzeviczy Albert akadémiai elnök elnöklete alatt tartott üléséről.

Jelen voltak:Finánczy Ernő,Fröhlich Izidor,Herczeg Ferenc, Horváth Géza,Némethy Géza,Szinnyei József,Ferenczy Zoltán és Lukinich Imre bizottsági tagok.

A Gróf Teleki -nemzetség képviseletében Gróf Teleki Pál ig.és l.t. - Jegyző:Balogh Jenő főtitkár.

I.Az elnök ur az ülést megnyitván,tájékoztatja a bizottság tagjait a ./. alatti mellékletben foglaltakról, és véleményét a Könyvtári Bizottság jelentésében előadott irányban fejti ki.

A Bizottság az elnök ur ő excellenciája által előadottakat mindenben magáévá teszi és egyhangulag elhatározza,hogy a ./. alatt mellékelt jelentésben foglalt javaslatokat terjeszti az összes ülés elé.

II.Minthogy Hellebrant Árpád I.osztályu könyvtárnok hosszas betegsége miatt a könyvtárnoki teendőket nem végezheti,a Könyvtári Bizottság kivánatosnak tartja,hogy az Országos Magyar Gyüjtemény-egyetemmel s a vallás-és közoktatásügyi miniszter urral folytatandó tárgyalás után a nevezett könyvtárnok helyébe a Gyüjteményegyetem tisztviselői közül egy VI.fizetési osztályu tisztviselő osztassék be az Akadémia könyvtárához.

III.Balogh Jenő főtitkár tájékoztatja a Bizottság tagjait a könyvtár viszonyairól és ismerteti a Jakubovich Emil l.t. által az Akadémia könyvtárában teljesitett szolgálata alatt észleltekről tett f.hó 13-án érkezett jelentés tartalmát.

A Bizottság felkéri Ferenczy Zoltán és Lukinich Imre bizottsági tagokat,valamint a főtitkárt,hogy mint albizottság az előterjesztettek tárgyában tanácskozzanak és javaslataikat a Könyvkiadó Bizottság egyik későbbi ülése elé terjesszék.

Ezzel az ülés véget ért.

Stowp. Biz

1952

1924

Jegyzőkönyv

felvéve a M.Tud.Akadémiának

K A N T

születése kétszázadik évfordulója alkalmából

1924.április 28-án Berzeviczy Albert ig.és t.tag elnöklete alatt

tartott üléséről.

I.Az elnök ur az ülést a következő általános helyesléssel kisért beszéddel nyitja meg:

Tekintetes Akadémia !

Németország és vele az egész müvelt világ a közelmult napokban ünnepelte Kent Immanuel születésének kétszázados évfordulóját.Akadémiánk örömmel vesz részt ez ünneplésben s adózik hódolatával a königsbergi bölcsész nagy emlékének.

Nehány hónap előtt a francia Pasteur emlékére gyültünk össze. Biztató jelképes jelentősége van annak,hogy a két nemzet,mely nem rég oly ádáz harcban állott egymással,most felváltva aratja a világ hódolatát nagy szellemei számára; annak igazságát példázza ez,hogy mig az anyagi erők küzdelme egyik vagy másik félre,sőt gyakran mindekttőre csak romlást hoz,a diadalok,melyeket a nemzetek nagy szellemek által aratnak, békésen megállnak egymás mellett s tulélnek minden politikai összeütközést és változást.

Örömömre szolgál,midőn Akadémiánk a Kant emlékezetét ünnepli, körünkben üdvözölhetni az irántunk mindig barátságos német birodalom itteni hivatalos képviselőjét,gr.Welczek Hermann követ és meghatalmazott miniszter ur Ő Excellenciáját s munkatársait.kik meghivásunkra ülésünket szives megjelenésükkel megtisztelték s kik tanui lehetnek itt annak a nagy tiszteletnek,mellyel a magyar tudomány a német szellem halhatatlan alkotásai iránt viseltetik.Tisztelettel köszöntjük őket és köszönetet mondunk nekik lekötelező figyelmökért.

Hivatott tagtársunk,Pauler Ákos fog ma a Kant jelentőségéről szakavatottan megemlékezni.E jelentőség tudata mindig élt Akadémiánkban s az idők folyamán számos elhunyt és élő társunk foglalkozott üléseinken és kiadványainkban a Kant kiterjedt eszmevilágával, mely tudvalevőleg a

sajátképen vett philosophia korán tul is,az aesthetikát és paedagogiát,sőt a jogbölcsletet és nemzetközi jogot is magába foglalja,mert hisz a nagy bölcsész munkássága minde területeket megtermékenyitette , sőt a természettudományok müvelésére is kihatott. Különösen Purgstaller József,Böhm Károly,Bánóczi József,Medveczky Frigyes.Alexander Bernát és Schuller István voltak azok,kik e tárgynak körünkben tanulmányokat szenteltek.

A Kant kriticismusát vagy transcendentalis philosophiáját ugy tekinthetjük,mint a XVIII.század nagy szellemi forradalmának befejezését s a XIX.század gondolkozásának egyik legjelentősebb irányitóját.Tanainak egy része ma kétségkivül meghaladottnak,elavultnak látszik,de nagy része beolvadt gondolkozásunkba,szellemi fölszereltségünknek szinte öntudatlan alkotórészévé lett.Jelentősége igy nálunk is,mint majdnem mindenütt,tulhaladja az ujkori bölcseszet legtöbb müvelőjét.Ő is rombolt még s ujra alkotott,de mindenestre tisztitóan és emelően hatott a bölcseleti gondolkodásra.Korának és hazájának szigoruan vallásos és egyházias kormányzatával ő is összeütközésbe jutott,de az ellentét nem volt oly kiegyenlithetetlen,mint több elődjénél.Ő ugyan az erkölcsöt a szabadság elvé alapján függetlenitette a vallástól s biztositani igyekezett elsőségét a vallás fölött,de nem tagadta meg a vallást s elismerte annak fontos nevelő erejét is. Igy lett a tulajdonképeni vallásphilosophia megalapitója.Elméletéből az istenséghez,a halhatatlansághoz való hit s az emberi szabadság követelménye megerősödve került ki.Hatása alól pedig nem vonhatták ki magukat még azok sem,kik más bölcseleti irányokat tüztek ki.

Hódolattal az ő szelleme s emléke iránt nyitom meg mai ünnepi összejövetelünket s adom át a szót Pauler Ákos tagtárs urnak.

II.Pauler Ákos l.t. felolvasása Kant cimü ünnepi előadását, amely az Akadémiai Értesitő 1924.évfolyamában fog megjelenni.

III.Az elnök ur megköszöni a német követség tisztelt tagjainak és az érdeklődő közönségnek szives megjelenését, s a jegyzőkönyv hitelesitésére Matlekovics Sándor és Rados Gusztáv r.tagokat kérvén fel,az ülést bezárja.

Hitelesitésül: Jegyezte és diktálta:

elnök Hitelesitők: főtitkár

Rowe Mail. 200 1
Prof.

1951

1924

Budapest 1924. márc. 21.

Coopération
Intellect.

Kedves Barátom,

Szívesen sorakozom köszönettel vélem. Tudomásul
szolgál, hogy Kant-felolvasásom ápr. 28.-án lesz. Teljesen
ordom benes véleményedet arra nézve, hogy Pasteurt
kérjük fel a kérdéses ügyben véleményadásra. Bizottsági
ülése keretében körkérés döntésben állást
rendelkezése: Lépsén és Szombaton délután. A Lóth-
nap délutánján vagy előadásom, vagy ülésem van. Mapam
is ígen szeretné a tervezett ülésen részt venni. Nekem
kedves volna, hogy a képkiállítás megnyitásáig ide
nej sem adhatom vissza, de egyébre nej tökéletesen van
szükségem, mint erről nej többlap is tanúsíthat.

Igaz tisztelettel és szeretettel

Langevin

DR. N. KONEK FRIGYES
EGYET. TANÁR, KISÉRL IGAZGATÓ

UNIV. PROF.
DR. FRITZ v. KONEK-NORWALL

BUDAPEST, 1924. február 24.
II., KELETI KÁROLY-UTCA 24.
(ORSZ. CHEM. INT.)

Nagyméltóságu
Dr. Balogh Jenő Urnak,
ny. miniszter, a Magy. Tudom. Akadémia
főtitkárának.

Budapest.

Helyettes N. M. főtitkár Úr.

Hálás köszönettel vettem e hó 16-iki kelt, 401/1924 számu leiratát, a melyben megengedni méltóztatott, hogy N. M. akadémiai tagságomra vonatkozó levelezésemet magyar nyelven folytathassam. Nagybecsü felszólítása értelmében azonnal munkához láttam s a mellékelt összeállításban van szerencsém közölni Önökkel a praeparatumokra vonatkozó levelemet, a melyekre nemcsak nekem, hanem minden hazai chemikusnak sürgős szüksége van, ha egyáltalában tudományosan eredményes munkásságot kivan folytatni. Önök és közvetlenül a hazai főiskolai laboratóriumok

tárgyakból vagy épületekből tetszésre
kiválasztanak, végleg kijavítanak s
nem voltak pótolhatók, vagy pedig
csak kis mennyiségű mennyiségnek
vannak meg csak belőlük. Van-
kosztik természetesen több olyan is
a mely az ő speciális kutatási
körükbe tartozott, s a melyek
hiján munkálatait folytatni nem tudom. - Ezek az
készítmények nálunk nem kapha-
tók s kizárólag csak a nagy német
vagy svájci gyárakból - elsősorban
az ig. C. H. F. Kahlbaum berlini
világcégtől - szerezhetők csak be;
ez ért választottam az el-meg-
lőlésnél a sérülési arany mértéket
tekintet. - élő egyén tisztelt. Tit-
ár-
ur! - minőssze 1000 kékmoár vál-
ról vagy 1200 arolnyk arcról
van szó, egy olyan kis országról,
a melyet a háború előtt minden
fővárosi laboratorium ismert
s mely lemán ha a Duna-
Tutan. de Csp. Tutol. s nevén tartana
ert az országot a fentemlített célra.

megköszönni; és még egyszer köszönetemet
kifejezni N. M. Főtitkárságnak,
mely Lottát a dicső Tanácsban
alkalmával együtt ezzel elfogadtatni,
hogy akkor legalább vala-
melly szocialista lapban. Ha-
lálos ellenségeink ugyan
kárörvendő fultúrfölénnyel is
dobálhatnak, mert a kis Lottát
állandóan laboratóriumi ki-
sérleti főbe helyezhetnek stb.
totton, mindig is Budapest és Buy
i Kolozsvár mégis tiltakozik vala-
minek szocialista szocialista
tisztelet és szeretet közös
szíves és értékes közönségének
még egyszer kifejezve legmélyebb
tiszteletet és barátságot közö-
lhogy ügyében fáradozásaim, kü-
lönösen N. M. Főtitkár-Urnak kiváló
tiszteletemet a mellyel vagyok
tisztelő szíve

Dr. Tormay Cécile

457

1924.

Adresse télégraphique: NATIONS GENÈVE.

SOCIÉTÉ DES NATIONS.

Rappeler dans la correspondance —
In reply please quote —

Genève

LEAGUE OF NATIONS.

Le 27 Février 1924.

Monsieur le Secrétaire Général,

J'ai l'honneur d'accuser réception de votre lettre du 14 février ainsi que de sa copie, que je n'ai pas manqué de transmettre au Président de la Commission Internationale.

Nous étions très heureux d'apprendre que l'Académie Hongroise ait bien voulu destiner généreusement un don si important à la Bibliothèque de l'Université de Tokio. Il sera mentionné dans le Bulletin de l'Office International de Renseignements Universitaires.

Veuillez agréer, Monsieur le Secrétaire Général, l'assurance de ma haute considération.

Secrétaire de la Commission
de Coopération Intellectuelle.

Son Excellence
M. E. de Balogh,
Secrétaire Général
de l'Académie Hongroise
des Sciences,
Budapest (Hongrie)

410

1924.

Összes ülés 1924 márc. 17.

Azután az iratokhoz.

Balogh
főtitkár

A BUDAPESTI KIR. MAGY.
PÁZMÁNY PÉTER TUDOMÁNYEGYETEM
JOG- ÉS ÁLLAMTUDOMÁNYI KARA.

1365/1923-24.

Nagyméltóságu Főtitkár Ur !

Hivatkozással Excellentiád f.évi február hó 22-én kelt 333/1924.sz.iratára dr.Concha Győző ny.r.tanárnak, dr. Király János ny.r.tanárnak, dr.Tomcsányi Móric ny.r.tanárnak az ez idő szerint vezetésem alatt álló kar államtudományi, jogtörténeti, illetve közigazgatási jogi szemináriuma igazgatójának jelentését mellékelten van szerencsém megküldeni.

Fogadja Excellentiád kiváló tiszteletem őszinte nyilvánitását.

Budapest,1924. március 19.

dékán.

Nagyméltóságu

Dr. B a l o g h J e n ő ny.minister urnak a
Magyar Tudományos Akadémia főtitkárának.

L:S O:T.K.

501.

1924.

ment 999/24.

4461 sz.

1923-24

Látta és megküldi.

[illegible] 1924 évi III. hó 22-én,

[illegible] egyetemi tanács elnöke:

Rector

Egyet. III/1217

A BUDAPESTI KIR. MAGY.

PÁZMÁNY PÉTER TUDOMÁNYEGYETEM

JOG- ÉS ÁLLAMTUDOMÁNYI KARA.

1365/1923-24.

Nagyméltóságu Főtitkár Ur !

Hivatkozással Excellentiád f.évi február hó 22-én kelt 333/1924. sz.iratára Dr. Doleschall Alfréd egyet.ny.r. tanárnak az ez idő szerint vezetésem alatt álló Kar büntetőjogi szemináriuma igazgatójának jelentését s a hozzá csatolt jegyzé - ket mellékelten van szerencsém megküldeni.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánitását.

Budapest,1924.március 14.

dékán.

Nagyméltóságu

Dr. B a l o g h J e n ő ny.minister urnak,
a Magyar Tudományos Akadémia főtitkárának.

L:S O: T.K.

MAGY. TUDOMÁNYEGYETEM.
RECTORI HIVATAL.
4461 sz.
1923-24.
1924 III 19én

Ad No.
501.
1924.

4461 sz.
1923-24
Látta és megküldi.
Budapesten, 1924 évi III. hó 20-án,
az egyetemi tanács elnöke:
Rector

Igen tisztelt Barátom !

A f.hó 14-én /hétfőn/ d.u. 4 /négy/ órára szóló meghivót megküldve szerencsém van kérni, hogy ez ülésen párizsi utad eredményeiről bizottságunkat tájékoztatni szíveskedjél.

Igaz nagyrabecsüléssel

Budapest, 1924. január 7.

Pauler A. ált.

kk Balogh

főtitkár

66

1921.

1924
1924.

Összeállitás a nemzetközi értelmi együttmunkálkodás tárgyában kiküldött Magyar Nemzeti Bizottságnak 1922.nov.-től 1924.dec. végig kifejtett munkásságáról.

I.A Nemzetek Szövetsége által alakitott Commission Internationale de Coopération Intellectuelle megkeresése alapján a M.Tud.Akadémia 1922.decemberben hajlandóságát fejezte ki az iránt,hogy Magyarországot illetőleg elvégzi azokat a teendőket,amelyek a nemzetközi tudományos együttmunkálkodás keretében fel fognak merülni.

A M.Tud.Akadémia mindenekelőtt adatokat gyüjtött a magyarországi egyetemek és főiskolák jelenlegi szervezetéről, valamint tudományos és egyéb viszonyairól,azután szétküldte a magyarországi tudományos társaságokhoz,intézetekhez és főiskolákhoz azokat a kérdőiveket,amelyek a C.I. de C.I.-től érkeztek.

Az igy összegyült nagy anyag,amelynek egy részét franciára is kellett forditani,még 1923.elején megküldetett Haleçki Oszkár urhoz,a C.I.de C.I. központi titkárához,aki annak alapján a nemzetközi bizottság kiadványai között egy részletes rapport-t tett közzé.

Később Bergson ur,a C.I.de C.I.elnöke körülbelül 50 magyarországi tudóshoz küldött meg egy questionnaire-t,amely a kitüzött kérdésekre választ,illetőleg véleményt kivánt.Ezeket is a M.Tud.Akadémia továbbitotta és a beérkezett egyéni válaszokat, amelyek egy részét szintén franciára kellett forditani,a C.I.de C.I.-hez megküldte.

II.Időközben az ügyek intézése végett Magyar Nemzeti Bizottság alakult,amelyben képviselve vannak a magyar vallás-és közoktatásügyi valamint külügyminiszterium,a Külügyi Társaság,a Tudománymentő Bizottság,az egyes szakok alapulvételével az Akadémiának mindaháromosztálya,továbbá a magyarorsz/ági tudományegyetemek és főiskolák.

Ez a bizottság közvetitette az állandó érintkezést a C.I.de C.I. és a hazai tudományos társaságok és intézetek között.

1923.október havában a C.I.meghivta a Magyar Nemzeti Bizottságot az 1923.december havában tartandó ülésre.Ez az ülés 1923.december 5-től Párizsban tartatott meg s azon a Magyar Nem-

zeti Bizottságatxxxx 1923x képviseletében /délégué/ Euler Ákos, a M.Tud.Akadémia r.tagja vett részt,aki jelentését a M.Tud.Akadémia összes ülésén is bemutatta./Ak.Értesitő 1923.évf.197-201 l.

Az ülésszak,amelyen mintegy 15 nemzet képviselői vettek részt,három napig tartott.

A Magyar Nemzeti Bizottság megkeresésre alapján Buday László müegyetemi tanár,a M.Tud.Akadémia tagja által készitett "Rapport sur la vie intellectuelle en Hongrie " a külföldi érdeklődőknek is megküldetett.

Minthogy a nemzetközi könyvcserét Magyarországon a vallás-és közoktatásügyi miniszter ur által szervezett Bibliographiai Központ bonyolitja le,a Magyar Bizottság résztvett e központi hivatal szervezetének megállapitásában is.

Halecki Oszkát titkár ur megkeresése alapján a Magyar Nemzeti Bizottság vállalkozott arra,hogy Magyarországot illetőleg végzi az " Office Internationale de Renseignements Universitaires " keretébe tartozó tennivalókat is.

III.Az 1924.évi munkásság köréből:

A C.I. megkeresése alapján a Magyar Bizottság Finkey Ferenc akadémiai tag,koronaügyész helyettes és Tomcsányi Móric egyetemi tanár uraktól véleményt kért és küldött meg a cimbitorlás kérdésében.

Bergson elnök ur megkeresése alapján a bizottság közvetitette a C.I.kérelmét a földrengés által elpusztitott tokyoi könyvtár részére szolgáló könyvadományok tárgyában.A M.Tud.Akadémia megküldte összes idegen nyelvü és bilinguis kiadványait a tokyoi könyvtárnak.

Viszont a bizottság körlevelet küldött szét a magyarországi egyetemekhez,főiskolákhoz és intézetekhez,hogy könyvtáraik legsürgősebb szükségleteiről jegyzéket állitsanak össze és azt a Nemzeti Szövetséghez küldjék meg.- Az ez alapon összeállitott kimutatásokat a Magyar Nemzeti Bizottság továbbitotta a C.I. időközben választott uj titkárához,Opresou urhoz,aki ezután értesitett arról,hogy ezen jegyzékeknek jelentékeny redukcióját tartja szükségesnek.Ennek folytán a jegyzékek

1924.juniusban az illető főiskoláknak visszaküldettek.

A nemzetközi könyvcsere ügyében 1924.juliusban tartott szakértői értekezlet elé kerülő kérdések tárgyában a Magyar Nemzeti Bizottság Halecki szakértő urnak megkeresése alapján véleményt nyilvánitott.

A Magyar Bizottság albizottságot küldött ki abban a kérdésben,hogy különösen az egyetemtől egyetemre létesitendő tanárcsere tárgyában minő további intézkedéseket lehetne tenni.

A C.I.megkeresése alapján a Magyar Nemzeti Bizottság felkérte elősorban a M.Tud.Akadémia összes tagjait,továbbá a Magyarországi Könyvkiadók és Könyvkereskedők Egyesületének elnökségét és egyes tudományos társaságokat is, hogy olyan kiadványokhoz,amelyek tudományos kutatás eredményeit tartalmazzák s a külföldet is érdekelhetik,a szerző urak szivesked jenek idegen/francia,angol,német/ nyelvü kivonatot készitení,amelyben a dolgozat rövid tartalma,a dolgozat végén pedig a fejtegetések sommás összefoglalása és a végső következtetések feltüntessenek.

Egyes magyar egyetemek és főiskolák könyvszükségletéről összeállitott ujabb redukált jegyzék novemberben a nemzetközi bizottság titkárának,Oprescu urnak ujból elküldetett.

1924

1924.

33.934/924.
pol.hirsz.

Van szerencsém Nagyméltóságodnak mellékelten megküldeni a Nemzetek Szövetsége Főtitkárának C.L. 20./a/.1924 január 29-én kelt, hozzám intézett levelének másolatát, amelyben -ismertetve a Nemzetek Szövetsége különböző fórumainak a nemzetközi tudományos együttmüködés nemzeti bizottságaira vonatkozó álláspontját és határozatait fölkéri a Nemzetek Szövetsége Tanácsa nevében a m.kir.Kormányt, hogy a Magyar Bizottságot erkölcsi és anyagi támogatásban részesitse. Egyben felkéri a m.kir.Kormányt, hogy idevonatkozó elhatározásairól a Főtitkárt időként értesitse, aki ezeket a közléseket a Tanács tagállamainak tudomására fogja hozni.-

A levél mellékletei:

Commission Internationale de Coopération Intellectuelle.

Annexe I. Liste des Commissions nationales de coopération intellectuelle.

Annexe II. Suggestions relatives a l'organisation des Commissions nationales de Cooperation intellectuelle.

Annexe III. Appel en faveur des Commissions nationales de Coopération intellectuelle.

Véleményem szerint a kivánt értesités kitünő alkalom lenne arra, a Magyar Bizottságot eddigi Nagyméltóságu

B e r z e v i c z y A l b e r t urnak,

v.b.t.t.

a Magyar Tudományos Akadémia Elnöke,

Budapest.

1923/24

munkásságáról beszámoljon, a jövőre vonatkozó terveit közölje, ez elért eredményeket összegezze és kívánságait megfelelő formában előterjessze.-

Budapest, 1924. december hó 17.-én.

A miniszter megbizásából:

Gerenday
miniszteri oszt. tanácsos.

16 melléklet.

M. H. Biz. ülésén
1925 I/5 felemlíttetett.
Iratokhoz

Balogh

ORSZÁGOS KÖNYVFORGALMI ÉS BIBLIOGRAFIAI KÖZPONT

(BUREAU CENTRAL BIBLIOGRAPHIQUE DES BIBLIOTHÈQUES PUBLIQUES DE HONGRIE)

I. Organisation Générale.

1.

Le Bureau Central Bibliographique des Bibliothèques de Hongrie a été fondé le 13 Février 1923.

Le personnel se compose de : un directeur, un référendaire, deux sous- bibliothécaires, une dactylographe et un garçon de bureau.

Le Bureau Central est au Musée National Hongrois et il est incorporé dans l'Union Centrale des Collections Publiques de Hongrie.

Conformément aux Réglements d' Organisation le ressort du Bureau Central sont les affaires administratives et bibliographiques suivantes:

a. / l'administration centrale des bibliothèques et des instituts soumis au ministère de l'Instruction Publique , ou bien d'autres instituts publics et des sociétés se liant volontairement à l'institution, en ce qui concerne l'acquisition des livres étrangers et l'échange des publications.

b. / l'exécution de l'échange des publications officielles et scientifiques, qui va s'établir en conséquence de l'alliance de la Hongrie à la Convention de Bruxelles de l'année 1886.

c. / Toute affaire administrative d'intérêt cultural relative à la circulation internationale des publications, notamment le contrôle culturale de l'exportation des livres :

d. / de tenir en évidence les livres et les revues étrangers acquis par les bibliothèques publiques depuis le 1 Janvier 1920 et de faire un catalogue central.

Les locaux sont situés au Musée National Hongrois à Budapest, VIII. Muzeum körut 14- 16.

Le budget du Bureau Central n'est pas encore fixé.

2.

a. / Nous faisons des expéditions aux bureaux (d'échanges) étrangers suivants :

Service des échanges internationaux, Bruxelles.

Société des Nations, Genève.

Smithsonian Institution , Washington.

En outre nous sommes en relations d'échange avec d'autres institutions qui ne sont pas des bureaux d'échanges officiels:

Nationalbibliothek , Wien.

Notgemeinschaft der Deutschen Wissenschaft , Berlin.

University Library for Central Europe , London.

b. / Nous recevons des envois de ces mêmes instituts.

3.

Nous laissons s'accumuler les publications de notre pays et nous en faisons des envois collectifs. Ces envois ne sont pas périodiques , mais dépendent de la quantité du matériel d'échange.

Il y a pourtant des envois plus importants que nous expédions aussitôt que les publications nous parviennent.

4.

Au cas ou les publications qui nous arrivent de l étranger sont destinés aux collections publiques Hongroises mentionnées ci- après . nous les faisons parvenir immédiatement aux destinataires.

Si les publications de l'étranger sont destinées aux sociétés savantes Hongroises, nous les faisons prendre à notre bureau par les destinataires.

5.

Regardant que l'alliance de la Hongrie à la Convention de Bruxelles n'a eu lieu qu en 1923 et que l'échange n est pas encore réellement établi , nous ne pouvoms pas donner un tableau statistique du nombre de fascicules envoyés par le Bureau Central a l'étranger ou reçus par lui, ni pour l'année 1922 ,ni pour 1923.

6.

Le Bureau Central est prêt à adopter un type de formulaire , commun à tous les services d'échange , pour les expéditions , distributions et demandes de publications.

II. Publications officielles.

La situation économique incertaine de la Hongrie nous a jusqu'à présent empêché d'éxécuter l'échange des publications officielles. Osant à espérer maintenant la consolidation de nos conditions économiques, nous croyons pouvoir prendre une part réelle à l échange international. C'est dans ce mois même que le décret du gouvernement royal Hongrois réglant le change des publications officielles va entrer en vigueur. Ce décret résume

la sphère d'activité du Bureau Central, ainsi que les mesures prises pour la réalisation de l'échange des publications officielles et scientifiques, en traitant toutes les questions relatives à l'échange. Ce décret , dont le projet a été élaboré par le Bureau Central, fut discuté dans le conseil des ministres et il a déjà pris une forme définitive. Ainsi il y a moyen pour nous de répondre à la plupart des demandes relatives à l'échange des publications officielles.

7.

8.

Le Bureau Central aura à sa disposition toutes les publications officielles, de la Hongrie, il pourra donc transmettre à l étranger toutes les publications officielles Hongroises.

9.

10.

Conformément à l article 3 de la deuxième Convention de Bruxelles et en vertu du décret du gouvernement royal Hongrois mentionné ci-dessus , le Bureau Central fera imprimer chaque année un catalogue de toutes les publications officielles, ainsi que des publications scientifiques paraissant aux frais du gouvernement ou recevant un subside de l'État.

11.

Conformément au décret du gouvernement royal Hongrois nous tenons un inventaire sur fiches, par titre des publications, de manière à pouvoir constater immédiatement les omissions de l'envoi .

12.

Nous aurons un catalogue sur fiches par titres des publications et par noms des corps savants de la Hongrie, ainsi que nous pouvons faire savoir immédiatement au chercheur , où sont déposées dans notre pays les publications officielles de l'étranger.

De même nous aurons un pareil catalogue sur fiches par titres des publications officielles de notre pays et par noms des instituts savants de l'étranger, afin de pouvoir constater immédiatement, à quelles bibliothèques de l'étranger vont les exemplaires de publications officielles de notre pays.

13.

Il sera en tout cas désirable de compléter les collections de publications officielles formées à l'étranger ou en Hongrie. Aussi nous sommes disposés sur la base de la réciprocité à compléter les collections de publications officielles de notre pays se trouvant dans les bibliothèques de l'étranger.Pourtant il ne faudrait pas oublier que vu l'épuisement probable du matériel, ceci se heurtera à beaucoup d'obstacles.

14.

15.

III.Publications scientifiques et littéraires non officielles.

16.

Notre service est utilisé pour l'échange des publications avec l'étranger par les collections publiques et les sociétés scientifiques suivantes:

A./Collections Publiques:

1.Bibliothèque du Musée National Hongrois.

2.Section numismatique et archéologique du Musée National Hongrois.

3.Section zoologique du Musée National Hongrois.

4.Section minéralogique et paléontologique du Musée National Hongrois.

5.Section botanique du Musée National Hongrois.

6.Section ethographique du Musée National Hongrois.

7.Musée National des Beaux-Arts.

8.Musée des Arts Décoratifs.

9.Archives Nationales Hongroises.

10.Académie Hongroise des Sciences.

11. Bibliothèque de l'Université de Budapest.
12. " de l'Université de Szeged.
13. " de l'Université de Debrecen.
14. " de l'Université de Pécs.
15. " de l'École Polytechnique de Budapest.
16. " du Collège du Debrecen.
17. Laboratoire astro- physique de fondation Komkoly Thege.

B. / Société savantes :

1. Société Hongroise d'Histoire.
2. Société Hongroise des Sciences Naturales.
3. Académie Saint - Étienne.
4. Société Hongroise d'Ethnographie.
5. " Philologique de Budapest.
6. " Linguistique de Hongrie.
7. " Hongroise de Philosophie.
8. " Hongroise de Philosophie.
9. " Hongroise de Géographie.
10. " Hongroise de Géologie
11. " Hongroise d'Archéologie.
12. " Hongroise de Mathematique et de Physique.
13. " Hongroise Minerva.
14. " Körösi Csoma .
15. " Hongroise de Paedagogie.
16. " Hongroise pour l'Étude de l'Enfant.
17. " Hongroise de Statistique.
18. Commission pour l'Éducation des Médecins.

Tableau statistique des publications scientifiques et littéraires que nous recevons de l'étranger :

Pays :	Nombre des volumes reçus :
Allemagne	145.
Amerique	35.
Angleterre	15.
Danemarc	1.
France	14.
Suisse	6.

Nous tenons en évidence nos correspondants, c'est-à-dire les corps savants et les associations de notre pays et de l'étranger qui échangent leurs publications par notre intermédiaire, mais nous n'allons pas publier un répertoire général de ces correspondants.

Conformément au décret du gouvernement royal Hongrois nous allons publier une liste des publications non officielles que notre bureau pourrait mettre à la disposition des bureaux étrangers, notamment une bibliographie périodique des publications, éditées par les corps savants qui désireraient participer, par notre intermédiaire, aux échanges internationaux.

En ce qui concerne les envois des sociétés scientifiques Hongroises, le Bureau Central se borne en général à les tenir en évidence, mais ne les transmet pas à l'étranger, la situation économique de l'État ne nous le permettant pas.

IV.Réformes Proposées.

21.

22.

Vu que le Bureau Central Bibliographique des Bibliothèques Publiques de Hongrie ne fonctionne que depuis un an,et que l'échange des publications officielles n'est pas encore établi,nous n'avons pas une opinion formée sur ce point.Néanmoins nous pouvons constater déjà qu'il serait bien désirable que les services ne soient pas seulement des organes intermédiaires ,mais qu'ils aient plus de puvoir en ce qui concerne l'organisation des relations d'échanges et la distributions des envois de l'étranger.Notamment il serait bien juste que le matériel acquis de l'étranger en échange des publications officielles ou paraissant aux frais de l'état soit en premier lieu accessible au public. Ainsi il serait souhaitable que les publications de l'étranger qu 'on a échangé contre les publications Hongroises, soient mises à la disposition du Bureau Central, pour qu,il les puisse distribuer parmi les collections publiques intéressées.

23.

Pour pouvoir expédier un plus grand nombre de publications et pour pouvoir les envoyer plus rapidement , il faudrait tâcher d'affranchir les envois d'échange tant dans le pays qu'à l étranger.

A./Sous l'influence de la Smithsonian Institution en Hongrie on a déjà pris des mesures pour affranchir les envois faits à titre d'échange,mais regardant qu'actuellement il n'y a pas de franchise postale en Hongrie pour aucum envoi,il n'était pas possible de l'obtenir.

24.

La Bibliothèque de la Société des Nations va recevoir un exemplaire de chaque publication envoyée à l'étranger.En outre il a été décidé d'envoyer à la Bibliothèque de la Société des Nations une collection de livres écrits en langues étrangères concernant la Hongrie.

De même le Bureau Central fera parvenir au Bureau International du Travail toutes les publications qui l'intéressent et

et qu'il voudrait acquérir.

25.

L'échange des publications non officielles pourrait être encouragé et facilité , si les pays , dont les publications ne sont pas écrites dans une langue internationale,les voudraient pourvoir de résumés écrits en langue Anglaise,Française ou Allemande.C'est pourquoi le ministre de l'Instruction Publique Hongroise a décrété que toutes les revues,publiées par les sociétés savantes Hongroises recevant un subside de l'État soient pourvues à partir de l'an 1924. de résumés en langues internationales,pour qu'elles soient plus accessibles à l'étranger.

On a l'intention de pourvoir de ces résumés non seulement les publications scientifiques,mais encore quelques-unes des plus importantes publications officielles de notre pays.

26.

Il serait d'une extrême utilité ,si les directeurs des bureaux nationaux se mettaient en relations personnelles pour étudier les possibilités de développer et de perfectionner l'échange international des publications ; ainsi le directeur du Bureau Central Bibliographique des Bibliothèques Publiques de Hongrie est bien disposé à participer à une conférence éventuelle des directeurs des bureaux d'échanges.

9

1633

1924

Megbeszéltetett a M. N.
Biz. ülésén is
A L. i. de L. I. irataihoz
csatolta

Balogh

I

Académie Hongroise
des Sciences.

N. 1670/1924

Budapest, le 5 novembre 1924.

Monsieur le Président,

L'Académie Hongroise des Sciences, dans sa dernière séance plénière, a appris avec des sentiments de profonde reconnaissance la décision du Conseil de la Société des Nations vous autorisant à publier dans l'intérêt des travailleurs intellectuels de la Hongrie un appel identique à celui publié à son temps en faveur des travailleurs intellectuels de l'Autriche.

Selon des informations parvenues à cette Académie, vous avez déjà expédié l'appel en question; par quoi l'Académie a décrété l'insertion de ses plus sincères remerciements dans le procès verbal de la même séance.

En vous interprétant l'expression de notre vive reconnaissance, je ne fais qu'accomplir un devoir très agréable.

Veuillez agréer, Monsieur le Président, les assurances de ma haute considération.

Le Président de l'Académie
Hongroise des Sciences:

. . . . . .

Mr. Henri Bergson
Président de la C.J. de C.J.

Genève.

II.

Académie Hongroise
des Sciences.

N. 1670/1924

À la Présidence du Conseil de la
Société des Nations
Genève.

L'Académie Hongroise des Sciences, dans sa dernière séance plénière, a appris avec des sentiments de profonde reconnaissance la décision du Conseil de la Société des Nations autorisant ~~la~~ (Mr. le) Président de la Commission Internationale de Coopération Intellectuelle à publier en faveur des travailleurs intellectuels de la Hongrie un appel identique à celui publié à son temps dans l'intérêt des travailleurs intellectuels de l'Autriche.

L'Académie a décrété l'insertion de l'expression de ses sincères remerciements dans le procès verbal de la même séance.

En vous exprimant notre vive reconnaissance, de ma part, je ne fais qu'accomplir un devoir très agréable.

Veuillez agréer les assurances de ma plus haute considération.

Budapest, le 5 novembre 1924.

Le Président de
l'Académie Hongroise
des Sciences:

- - - - - - - -

III.

Académie Hongroise
des Sciences.

N. 1667/1924

Budapest, le 5 novembre 1924.

Monsieur le Secrétaire,

J'ai l'honneur de vous présenter ci-joint la liste réduite des périodiques et des autres publications scientifiques le plus urgemment requises pour les bibliothèques ~~des~~ de nos universités et ~~des~~ institutions scientifiques.

Je vous prie de vouloir bien avoir la bonté de prendre des mesures — en vous référant à l'appel publié par Mr. le Président Bergson — à fin d'obtenir en premier lieu l'envoi de ces ouvrages à l'adresse ~~de cela par ordre~~ du Directeur du Bureau Central Bibliographique des Bibliothèques Publiques de la Hongrie.

Veuillez agréer, Monsieur le Secrétaire, l'assurance de ma considération distinguée.

. . . . . .

Secrétaire Général de
l'Académie ~~Hongroise~~ Hongroise
des Sciences, ~~Conseiller~~
Actuel etc.

Arpad
Balogh
főtitkár

A M. Tud. Akadémia
T. Főtitkári Hivatalának

Budapest

Wien
1650
1924.

Fest Aladár műv. tanácsos.
főigazgató

Csatolva kivánó tisztelettel bemutatja a beérkezett fordításokat az eredeti iratokkal együtt (3-3 db); egyúttal kötelességszerüen bejelenti, hogy f. hó 5-én 42 sz. a. volt = 500.000 koronáról szóló utalvány átvételén tiszteletdíj-előleg címén.

Ad 869/1924.sz.

Igen tisztelt Barátom !

Szerencsém van tolmácsolni, a mai összes ülés meleg köszönetét a Ruffini r.senator ur által a szellemi munka hatályosabb védelme tárgyában kidolgozott tervezetről adott nagybecsü véleményedért,amelyet Akadémiánk teljesen magáévá tett.

Egyuttal Akadémiánk felkért Téged arra,hogy az e tárgyban az illetékes szakkörök részvételével a nm.vk.miniszteriumban tartandó értekezleten Akadémiánk képviseletében résztvenni szíveskedjél.Ebből az okból Ruffini senator ur tervezetét mellékelve tisztelettel megküldöm.

Fogadd kiváló nagyrabecsülésem kifejezését.

Budapest,1924.május 27.

k Balogh

főtitkár

V. Magyary Géza

r. tag

Ad Acta

569

1921.

700/1924.sz.

Méltóságos Professzor Ur !

Köszönettel megkaptam a budapesti egyetemi orvoskari intézetek könyvszükségletéről összeállitott jegyzéket és azt a Nemzetek Szövetsége által szervezett Commission Internationale de Coopération Intellectuelle titkárságának meg fogom küldeni.

A mult hó végén a titkárság vezetésében változás állott be és Halecki Oszkár varsói egyetemi tanár utódja, Oprescu volt kolozsvári egyetemi román tanár bizonyos tekintetben más állás-pontot foglal el a magyar főiskolák és könyvtárak részére kivánt legsürgősebb szükségletek beszerzése tekintetében, ugy hogy már a Nemzetek Szövetsége mellett alkalmazott Baranyai Zoltán titkár urnak szives közvetitését vettem igénybe, mert az egész actiótól nem nagy sikert várok.

Fogadja Méltóságod kiváló tiszteletem kifejezését.

Budapest, 1924. ápr. 19.

dr Balogh

a M.Tud.Akadémia főtitkára.

Nékám egyet tan.

No 700.

Nagyméltóságu

Dr. B a l o g h J e n ő urnak

a M. Tud. Akadémia főtitkárának

B u d a p e s t.

Nagyméltóságu F ő t i t k á r U r !

a 333/1924. számu átiratra van szerencsém a m. kir. Erzsébet-tudományegyetem bölcsészeti karbeli intézeteinek és könyvtárainak legsürgősebb szükségleteinek jegyzékét mély tisztelettel megküldeni.-

Pécs, 1924. évi junius 12.-én.

Dr. Weszely

e. i. dékán.

M. KIR. ERZSÉBET TUD. EGYETEM BÖLCSÉSZETI KARÁNAK PÉCS

Ad Nun.

555.

1924.

A BUDAPESTI KIR. MAGY.

PÁZMÁNY PÉTER TUDOMÁNYEGYETEM

JOG- ÉS ÁLLAMTUDOMÁNYI KARA.

1365/1923-24.

Nagyméltóságu Főtitkár Ur !

Hivatkozással Excellentiád f.évi február hó 22-én kelt 333/1924.sz.iratára dr. Navratil Ákos egyet.ny.r.tanárnak az ez idő szerint vezetésem alatt álló Kar közgazdaságtani szemináriuma igazgatójának jelentését eredetben van szerencsém megküldeni.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánitását.

Budapest,1924.április 29.

A BUDAPESTI KIR. MAGY. PÁZMÁNY PÉTER TUDOMÁNYEGYETEM ÁLLAMTUDOMÁNYI KARA

dékán.

Nagyméltóságu

Dr.B a l o g h J e n ő ny.minister urnak

a Magyar Tudományos Akadémia főtitkárának.

L:S O:

Ad vim.

777.

1924

Vilno, 1924.VII.9.

1.297./1924.

Kegyelmes Uram!

Hivatkozással Nagyméltóságodnak f.é. február hó 22.-én 333./1924. sz.a. kelt és a hazai egyetemek és főiskolák legszükségesebb laboratóriumi és könyvtári szükségleteinek a "Commission Internationale de Cooperation Intellectuelle" utján leendő esetleges beszerzése tárgyában hozzánk intézett szivélyes átiratára, - amelyért hálás köszönetet mondunk - van szerencsém a m. kir. József-műegyetem könyvtárának, valamint egyes tanszékeinek legsürgősebb szükségleteiről szóló kimutatásokat megküldeni.

Az a./ alatti a könyvtár, a b./ alatti a mérnöki és épitészi osztály, a c./ alatti a vegyészmérnöki osztály és a d./ alatti pedig a közgazdasági osztály csoportositott laboratóriumi és könyvszükségleteit sorolja föl.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteleteim nyilvánitását

Budapest, 1924. május 26.

e.i.rektor.

Csatolva: 4 drb.
kimutatás.

Nagyméltóságú

dr. Balogh Jenő

v.b.t.t.,nyugalmazott igazságügy miniszter úrnak, mint a

Magyar Tudományos Akadémia Főtitkárának,

Budapest.

V., Akadémia- utca 2. sz.

Adr. Nr.

555.

Preg.

Wien, 1924. VII. 19

Ftl 1390/1924. sz.

Méltóságos Igazgató Ur !

Hivatkozással K.t.579/1924.számu nagybecsü iratára,melegen megköszönve a barabási Kun József debreceni egyetemi tanár ur részére végzett másolásra vonatkozó intézkedéseket,szerencsém van a másolásért járó összeg fejében 60.000 K-t tisztelettel mellékelten megküldeni.

Kiváló tisztelettel

Budapest,1924.szeptember 27.

Lukinich Imre l.t.

k. Balogh

főtitkár

Adresse télégraphique: NATIONS GENÈVE.

SOCIÉTÉ DES NATIONS.

Rappeler dans la correspondance —
In reply please quote —

LEAGUE OF NATIONS.

Engelberg, Hôtel Engelberg, 3/8 1924

Monsieur le Secrétaire général,

Je vous remercie très vivement d'avoir bien voulu me communiquer les décisions de l'Académie hongroise des Sciences au sujet de l'échange international des publications.

Je n'ai pas manqué de signaler votre point de vue à la conférence d'experts qui vient de se tenir à Genève. Les actes de cette conférence seront envoyés à la Commission nationale hongroise et vous remarquerez qu'une résolution a été prise recommandant aux termes de tous les pays dont la langue n'est pas généralement connue, d'ajouter à chaque article un résumé en une langue de diffusion mondiale.

J'espère que la Hongrie qui a déjà adhéré à la convention de 1886, relative aux publications officielles, voudra bien accepter également la nouvelle convention, concernant les publications scientifiques et littéraires, dont nous avons rédigé l'avant-projet.

Veuillez agréer, Monsieur le Secrétaire général, les assurances de ma haute considération

O. Halecki

1905

1904

TUDOMÁNYT MENTŐ BIZOTTSÁG

A FELSŐ OKTATÁSÜGYI EGYESÜLET ÁLTAL A MAGYAR FŐISKOLÁK TUDOMÁNYOS MUNKÁJÁNAK BIZTOSITÁSÁRA ALAKITOTT BIZOTTSÁG

A bizottság elnöke:
Gróf APPONYI ALBERT dr.

A bizottság ügyvezető alelnöke:
GRÓSZ EMIL dr. egyetemi tanár.

A felső oktatásügyi egyesület elnöke:
TAUFFER VILMOS dr. egyetemi tanár.

Az egyesület főtitkára:
GORKA SÁNDOR dr. egyetemi tanár.

Budapest, 1924 VII hó 29
VIII., Mária-utca 39.

Schevenningen
Hôtel d'Orange

Kegyelmes Uram, a külön társaság megbeszèlt az egyetemekkel is mellelő (diapositivek) dolgában, kötünkkel meghaltam. Schlemüllen elött alighe lehet valamit tenni, mivel a minisztérium az egyetemekkel nem lehet tárgyalni.
Fanulmányat Schweizban folhasználva, hol felelégem otthon élö nővèri és bátyámnál, ithonban ne gondolja meg állásomat. Oberammergauval röviden beszélem, mivel vele, de lehetőleg, hogy tárgyunkban Halecki társúsa nagy vonatkozó Hrelechit vid és perg ejtsen a miénk is. Velem hosszabban beszélem s ugyanezt öt megvenni fogják is. Nagy Kiràlynőnk, hogy a nemzeti együttműködés nagy ar x) bronzát megkövesse a pályázatok, melyet furcsán daumiton – hé, nyan már meg nem kapnak! x) Ez már megtörtént.
A brodiaj fulius végén találkozunk, mivel Berpen is Genfbe fogok,

hem akarnám kérni, mely
felvételére arra alkalmas
a tanyabúsmit a Bulletin
fog kiküldeni.
Kívánatos volna, hogy a nagy
bizottság minden egyes a Bulletin
ami részt kapjon (az előmenetelben költséggel járna
Sajtó alá kiadatott.) Balogh
Sudmeg mentő bizottság
működéséről rövid ismer-
tetést be fogok küldeni.
Addig is (gondj) a bizottság nagy
óvatosan, lassú tempóban
dolgozik, de nehány hét-
lemmel ki kell tartanunk.
Remélem addig is hen tartanunk.
érek a ahhoz tisztelettel
fenem.

1238/1924

Kiváló tisztelettel

Grósz

Szept.-ben rövid össze-
foglalás küldhető a N.
Nemzeti Biz. műkö-
déséről a Bulletin
részére

Bény 1924 aug. 5.

Balogh
főtitkár

13.

SOCIETE DES NATIONS.

C.I.C.I./B/35.

Genève, le 5 Mars 1924.

RAPPORT DU SECRETARIAT SUR LES TRAVAUX DE LA SOUS-COMMISSION DE BIBLIOGRAPHIE ET DE LA COMMISSION PLENIERE CONCERNANT LA CONFERENCE DE BIBLIOGRAPHIE ANALYTIQUE (ABSTRACTS)

Dès sa première session, la Commission de Coopération Intellectuelle, convaincue que l'organisation internationale de la documentation scientifique, en particulier de la bibliographie, est à la base de toute coopération intellectuelle et que les rapports scientifiques en dépendent étroitement, a mis à son ordre du jour la question de la bibliographie.

La disparition d'un certain nombre d'institutions créées dans le but de coordonner la bibliographie dans certains domaines de la science, et le fait que d'autres établissements similaires avaient beaucoup de peine à vivre après la guerre, rendaient l'intervention de la Commission de Coopération Intellectuelle très urgente. Des trois aspects de la bibliographie : la bibliographie rétrospective, la bibliographie périodique primaire (par titres) et la bibliographie périodique, sur la proposition de Mme Curie, sous forme d'analyses sommaires (abstracts) , la Commission a décidé de s'occuper du dernier, et d'organiser/ s'il est possible, d'une façon internationale le service des abstracts pour décharger les travailleurs intellectuels d'un labeur écrasant et pour faciliter et accélérer la documentation indispensable au progrès scientifique actuel.

Pour arriver à ce but, la Commission a vu qu'il fallait unifier et perfectionner ce service, de manière à le rendre absolument complet, tout en évitant les doubles emplois, ce qui ne pouvait être obtenu que par la réunion de conférences internationales de spécialistes.

Comme suite aux discussions, on a décidé de recommander au Conseil de la Société des Nations la nomination d'une Sous-Commission de Bibliographie, formée de membres de la Commission, qui étudierait cette question d'une façon approfondie en s'associant des experts. Cette Commission, composée de savants et de spécialistes bibliographes, et qui devait tenir compte des travaux déjà entrepris dans ce domaine par des organisations nationales et internationales, a été proposée par le rapporteur de la Commission de Coopération Intellectuelle, et approuvée par le Conseil le 15 Septembre 1922. Elle s'est réunie pour la première fois à Paris en décembre 1922, sous la présidence de M. Bergson, ayant comme membres Madame Curie-Sklodowska et M. Destrée (Membres de la Commission plénière) ainsi que M. Godet , Directeur de la Bibliothèque Nationale suisse, le Dr. Hagberg Wright, Directeur de la Bibliothèque de Londres, le Dr. Schramm , du American National Research Council, (remplacé à cette session par le Dr. Johnston, Directeur de la Bibliothèque Américaine à Paris, accompagné par le Dr. W.G. Leland, du Département Historique de l'Institut Carnegie).

A la première séance déjà, Mme Curie a présenté une liste de propositions concrètes sur lesquelles la Sous-Commission décida de discuter et d'interroger les experts convoqués à cet effet.

Voici ces propositions:

" Propositions de Mme Curie, 20 décembre 1922:

" Mme Curie propose de demander aux experts leur opinion sur :

" 1° Un accord général sur la nécessité d'un système d'analyses (abstracts) en vue d'une documentation scientifique rapide.

" 2° Un accord sur le principe que les abstracts doivent être, en vue de leur centralisation ultérieure, préparés dans chaque pays, sous les auspices du Conseil International de Recherches et de l'Union Académique Internationale.

" 3° La possibilité pour chaque pays de fournir des abstracts, non seulement dans la langue nationale, mais dans une ou deux autres langues.

" 4° La possibilité de réunir, dans une même publication pour chaque pays, tous les " abstracts" se rapportant à une même science, afin d'éviter la perte de temps qui résulte actuellement de la nécessité de rechercher ces " abstracts" dans différentes publications.

" 5° La possibilité d'organiser un système de fiches internationales permettant l'établissement d'une bibliographie rapide. Ces fiches internationales pourraient, par exemple, être établies sur le modèle des fiches du Concilium Bibliographicum, de Zurich. L'organisation des fiches internationales pourrait être reliée étroitement à l'organisation des " abstracts ".

" 6° Le système de centralisation des " abstracts " qui, bien entendu, ne devra pas porter atteinte à la liberté individuelle des publications, réserve faite des points mentionnés au paragraphe suivant.

" 7° L'opportunité d'une convention internationale imposant aux auteurs d'articles et périodiques l'obligation de faire précéder leurs articles d'un court résumé (synopsis) et de les faire suivre de conclusions.

" Le personnel des services des abstracts utilisera ce résumé dans la mesure où il le jugera utile.

" 8° L'opportunité d'un appel aux directions de certaines publications scientifiques importantes pour leur demander de diviser leurs publications en sections brochées séparément, afin de leur assurer une plus grande diffusion. "

L'examen de cette proposition par les membres de la Commission et l'audition d'experts parmi lesquels il y avait MM. Lacroix et Picard, Secrétaires perpétuels de l'Académie des Sciences, qui avaient été invités pour exprimer leur opinion, a pris plusieurs séances. Finalement, on est arrivé à la conclusion que le rapport de la sous-commission plénière devait prendre comme base les propositions de Mme Curie, approuvées, en principe, par tous les membres, mais qu'une nouvelle session serait nécessaire pour une étude plus approfondie de cette importante question. Pourtant dès cette réunion, on s'est demandé si, pour des raisons d'opportunité, on ne pourrait pas commencer la coordination des abstracts par la littérature scientifique pour laquelle il est plus facile de songer à un système de fiches internationales relié étroitement à l'organisation des abstracts.

La Sous-Commission a continué à la session suivante la discussion sur les propositions de Mme Curie. Un rapport avait été préparé et présenté par le Secrétariat de la Commission de Coopération intellectuelle, renfermant, d'une part, les conclusions qui se sont dégagées de l'examen de cette proposition par la Sous-Commission et les experts à la session précédente, d'une autre un compte-rendu aussi exact que possible des travaux accomplis dans le domaine de la bibliographie par les organisations nationales et internationales.

Une partie des séances tenues à Bruxelles au mois de Mars 1923, ont été consacrées à ce sujet.

Voici les décisions qui ont été prises concernant la bibliographie analytique et qui vont être recommandées à la Commission plénière:

" En examinant l'état actuel de la biblio-
" graphie analytique, la sous-commission a constaté
" les faits suivants:

"1. La difficulté toujours croissante de se
" procurer et de consulter toutes les publications
" scientifiques oblige le savant à recourir de plus
" en plus souvent aux résumés sommaires parmi lesquels
" il choisit les travaux dont la connaissance approfondie
" lui sera vraiment nécessaire; par conséquent, les
"recueils imprimant des analyses sont devenus de plus en
" plus nombreux et le nombre des analyses publiés dans
" chacun d'eux augmente également d'une façon rapide.

"2. Il devient de plus en plus difficile pour
" chaque recueil particulier de réunir une collection
" d'analyses vraiment complète, même pour une spécia-
"lité nettement délimitée, et le chercheur individuel,
" même s'il consulte plusieurs recueils, n'est jamais
" sûr de posséder une documentation suffisante.

"3. Tandis qu'ainsi un nombre considérable de
" travaux reste non analysé ou du moins ne se trouve
" pas dans les recueils généralement utilisés, beaucoup
" d'autres sont résumés plusieurs fois et le double emploi
" qui en résulte pour les rédacteurs comme pour les lec-
"teurs est devenu particulièrement sensible au moment
" actuel où le monde intellectuel manque de travailleurs,
" de moyens financiers pour les frais de publication et
" même de temps qui puisse être entièrement consacré à la
" recherche désintéressée.

"S'inspirent de ces considérations, ainsi que
" des résultats déjà obtenus, par les tentatives de coordina-
" tion entreprises en matière de bibliographie analytique,
" par le Conseil International de Recherches, la Sous-Commis-
" sion fait les recommandations suivantes:

"1. Les analyses devraient être, en vue de
" leur centralisation ultérieure, préparées dans chaque
" pays par des organismes nationaux affiliés à des organis-
" mes internationaux, pour chaque groupe de science;

des/ "2. Chaque pays devrait fournir ces analyses dans
" une/langues de diffusion générale, sans préjudice des
" analyses dans sa langue nationale;

"3. Toutes les analyses se rapportant à une même
"science devraient être groupées dans la mesure du possible
" dans une même publication pour chaque pays ou chaque
" groupe de pays, étant bien entendu qu'il serait désirable
" d'arriver à la création d'une seule publication interna-
" tionale pour chaque science;

"4. En dehors de ces publications, les analyses
" devraient être imprimées, ou collées sur fiches, de façon
" à en faciliter la centralisation, la consultation et l'é-
" change;

"5. En vue de faciliter le service des analyses,
" un accord international devrait intervenir pour obtenir
" des auteurs d'articles, des directeurs et éditeurs de
" périodiques, qu'ils fassent précéder les articles d'un

" résumé (synopsis) et qu'ils les fassent suivre de
" conclusions, ainsi qu'il est déjà d'usage dans un bon
" nombre de périodiques importants.

" 6. Un appel devrait être adressé aux direc-
" tions des publications scientifiques importantes,
" pour leur demander de diviser leurs publications
" en sections brochées séparément, afin d'assurer
" à ces diverses sections une diffusion plus grande
" et plus pratique.

"La Sous-Commission estime que pour obtenir
" l'application pratique de ces principes généraux,
" conformément aux besoins particuliers de chaque
" science, il faudrait commencer par réunir des confé-
" rences spéciales où les représentants des organisa-
"tions, notamment des périodiques scientifiques, qui
" actuellement préparent et publient des analyses pour
" telle science déterminée, se mettraient d'accord sur
" un programme commun.
" La Commission de Coopération intellectuelle se ferait
" représenter à chacune de ces conférences.

"La Sous-Commission propose à la Commission
" de Coopération Intellectuelle d'entreprendre dès à
" présent les démarches nécessaires pour préparer notam-
" ment la réunion de deux Conférences de ce genre, l'une
" pour la physique et la chimie/ l'autre pour la philolo-
" gie classique. " physique

Il est à remarquer qu'en choisissant la physique sur la proposition de Madame Curie, on a estimé qu'un accord rapide était possible en raison du nombre assez restreint de de publications spéciales qui s'occupent de cette science.

Les propositions de la Sous-Commission ont subi une légère modification en ce qui concerne la première d'entre elles, pendant les discussions de la Commission plénière:

La première proposition, ainsi modifiée deviendra donc:

"Les analyses devraient être, en vue de
" leur centralisation ultérieure, préparées dans
" chaque pays par des organismes nationaux affiliés
" autant que possible à des organismes internationaux,
" pour chaque groupe de sciences,

Le Conseil approuva les résolutions de la Commission de Coopération intellectuelle et la 4ème Assemblée , " convaincue avec la Commission, que l'organisation internationale de la bibliographie rapproche les uns des autres les savants des divers pays, en même temps qu'elle facilite les recherches de chacun d'eux ", autorise la Commission à entreprendre dès à présent les démarches nécessaires en vue de réunir les conférences techniques chargées de coordonner les travaux de bibliographie analytique pour certaines sciences déterminées.

En outre, il résulta de l'échange de vues qui eut lieu à la 5ème Commission de l'Assemblée, que ces conférences techniques/organisées de la façon la plus économique si elles seraient étaient convoquées en même temps que la Sous-Commission de Bibliographie.

La Sous-Commission, à sa dernière session, conformément à l'autorisation de la 4ème Assemblée, aborda la discussion de la préparation des conférences techniques avec des experts, et après consultation avec les personnes et les institutions qui avaient proposé la convocation de certaines conférences,- Madame Curie étant consultée au sujet de la Conférence pour la physique et la Chimie-physique,- dressa la liste des institutions qui seraient invitées à participer. Une fois de plus, il fut spécifié pendant les discussions que le but de ces conférences est d'assurer la cohésion, au point de vue de la forme à donner aux abstracts et, éventuellement, d'aboutir à leur coordination.

Le membre américain a signalé que dans son pays la collaboration de membres individuels et de rédacteurs de revues avait donné de meilleurs résultats que la création de bureaux nationaux .

La Conférence s'inspirera, pour aboutir, d'un esprit avant tout pratique , étant donné qu'il s'agit d'une entente entre un nombre restreint de personnes, les publications scientifiques de cette nature étant peu nombreuses.

La Sous-Commission a adopté alors la proposition suivante :

" Conformément à l'autorisation qui
" lui a été donnée par la 4ème Assemblée de la
" Société des Nations, la Commission décide que la
" Conférence technique chargée de coordonner les
" travaux de la bibliographie analytique pour la
" physique et la chimie physique se tiendra à
" l'occasion de la prochaine session de la Sous-
" Commission de Bibliographie.
" La Sous-Commission invitera à cet effet
" l'Union Internationale de la physique pure et appli-
" quée, le " Journal de Physique " , le " Journal de
" Chimie Physique", les " Sciences Abstracts " et le
" National Research Council ", des Etats-Unis à se
" faire représenter par un délégué à cette session
" qui se réunira à Bruxelles, après Pâques 1924, à peu
" près en même temps que le Conseil international

" de Physique (Solvay).

" La Sous-Commission invitera aussi une " personnalité compétente qui pourra la renseigner " sur l'état actuel de la bibliographie de langue " allemande, relative à la physique et la Chimie " physique.

" L'Union internationale de la Chimie pure " et appliquée sera également consultée pour délimi- " ter le champ de travail en ce qui concerne la chimie " physique. "

Cette proposition a été approuvée sans aucune modification par la Commission plénière à sa dernière session de Paris, en décembre 1923.

Hd 500

1924.

Ca 8101/24

MAGYAR FÖLDRAJZI TÁRSASÁG · SOCIÉTÉ HONGROISE DE GÉOGRAPHIE · 1872

Genève

4.Quai de Cremont.

Société Commerciale de Géographie.

I.Fondation.

1/. La Société Commerciale de Géographie se constitua le 12 Janvier 1873. Sa revue: „Bulletin mensuel" jusqu'à Février 1876. Dès 1882 elle publie la série „Bibliothèque des voyages" en 1887 elle réduit à 4 fois par an le nombre des numéros et correspondante d'abord, dont le titre devint plus tard: „Bulletin de la Société Commerciale de Géographie". En 1897 se fonda au sein de la Société Commerciale de Géographie la „Commission Allemande" qui rend compte de son travail chaque mois dans les résultats des études scientifiques se rapportant au Balkan. A Metz se constitua la „Commission d'Alsace" /la grande Alsace Lorraine/, en 1913 la section de géographie économique, en 1914 la „Commission Orientale" et la même année voit encore sortir du sein de la Société la section didactique.

Durant la guerre universelle, l'activité de la Société se porta à un terrain plus étroit et fut presqu'entièrement suspendu en 1917, pendant la commune et les révolutions. De 1919, date à laquelle l'activité développée dans l'intérêt de l'humanité de la Société qui occupe les forces actives de la Société. En 1923 elle célébra le cinquantaine de son existence.

2/. Le but de la Société est la culture et la propagation de la science géographique. Sa résidence est à Budapest, VIII. Múzeum-utca 6. Son personnel comprend: 2 rédacteurs honoraires, 1 président, 3 vice-présidents, un secrétaire, un secrétaire en chef, un bibliothécaire et un caissier. Son comité se compose de 30 membres. Ses séances se font une fois par mois. Elle compte des membres: fondateurs, protecteurs, correspondants, honoraires et réguliers. Ses statuts furent confirmés en 1873.

c/. La bibliothèque de notre Société compte 1953 ouvrages en 2404 volumes, 376 cartes en 6336 volumes, de divers et de photographies, 400 cartes géographiques, 58 atlas et un petit nombre de diapositives.

II. Les dates de la dernière dizaine années.

a/. Augmentation des membres:

	en 1913	en 1924
Membres honoraires:	170	106
Membres protecteurs:	----	4
Membres titulaires ordinaires:	19	35
" " indigènes:	35	0
" correspondants ordinaires:	25	9
" " indigènes:	17	11
" abonnés:	1500	696
Volume de revues:		
" " " ordinaire:	200	73
" " " indigènes:	50	23

Les relations entre nos membres indigènes et nos sociétés occidentales de notre ville sont intermittentes par les occupations.

b/. Les publications de la Société:

Les bulletins ont paru régulièrement en vertu de la décision de la séance du 3 février 1913, en trois séries. Depuis 1916, c'est à raison de 3-4 cahiers par an, d'une moyenne de 1-2 feuilles par cahier. Pendant la guerre, avec beaucoup de difficultés. Pendant la guerre la publication de l'organe était suspendue, ce n'est qu'après la guerre, en 1923, qu'il a fallu un petit délai supplémentaire pour la reprise des publications intitulée "Bulletin de la Société de Géographie" en commençant par 18 octobre. Les tables des matières de rapports du Bulletin viennent il ne manque qu'une publication, la carte schématique du Pakuba vient d'être achevé.

c/. De 1913 à 1924 la Société a pas à même de développer une autre activité que ses séances régulières et ses causeries ordinaires. Les bourses d'aide, les encouragements, les recherches scientifiques des membres et contributeurs ont cessé, plus la participation aux congrès à l'étranger, plus à expédition d'aide et l'activité même de la Commission de Contrôle, plus à ce jour actuel, but ce bronze le terrain le plus favorable.

7/. Au point de vue matériel la guerre mula notre Société complètement
Elle rendit des lords, un nombre considérable de ses membres.
À présent la Société livre la dure lutte de sa renaissance.
Les lignes suivantes de la caisse démontrent tristement la différence de l'état matériel de la Société:

	31 déc. 1913.		31 déc. 1923.	
Capital de fondation:	33,995 C.	92 c.	710,477 C. 12 c.=	169,60
Fondation H'Huchy:	1213 C.	78 c.	1,628 C.= " "	040
Fondation Farkasfalvi:	2023 C.	39 c.	31,420 C.= " "	12.20
Fondation Léon:	5664 C.	70 c.	9,438 C.= " "	225
Fondation Schwalm:			35,188 C.= " "	838
L'Observatoire de la Tâche:	8543 C.	69 c.	15,454 C.= " "	3.68
Section archéologique:	1738 C.	21 c.	2,845 C.= " "	070
Réserve de la caisse:	5581 C.	79 c.	1,294,535 C.= " "	308.39

Revenu des cotisations annuelles: 874,635 C. ou 3 dollars.

Manuel des membres fait en 1913, de 10 couronnes d'or, en 1924 de 5 couronnes d'or, cependant nos membres sont incapables de payer même ces taxes réduites.

À la suite de l'occupation nous avons perdu 40 % de nos membres mais nous voyons d'espérer en outre une perte sensible par suite de déplacement économique de notre pays natal. Plus de nos membres auront forcés de quitter notre Société purement pour des raisons matérielles. Les états prospères ne permettent pas à nos publications de franchir leurs limites.

La décadence économique résultant de la mutilation de la Hongrie, touche notre Société des plus sensiblement. Nous avons perdu une partie considérable de nos membres, le reste n'est pas capable de subvenir aux besoins matériels de la Société. Les savants qui cultivaient jusqu'à présent les sciences géographiques, se voient forcés d'embrasser des branches d'industrie encore toutes nouvelles pour eux et cessent hélas! peu à peu de cultiver la géographie pour l'amour de la science même.

Ad Ann.

1096.

1124.

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM
FŐIGAZGATÓSÁG.

376 sz.

Kegyelmes Uram!

A Nemzetek Szövetségének a nemzetközi tudományos együttműködés és a nemzetközi könyvcsere szervezése tárgyában tett felhivására szerkesztett emlékiratot, amelyet dr. Pasteiner Iván az Országos Könyvforgalmi és Bibliografiai Központ igazgatója velem egyetértőleg dolgozott át, szerencsém van összes mellékleteivel együtt Nagyméltóságodnak tisztelettel bemutatni.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem nyilvánitását.

Budapest, 1924. junius hó 4-én

Szendrei

a Magyar Nemzeti Muzeum
főigazgatója.

Nagyméltóságu

Dr. Balogh Jenő urnak,
a Magyar Tudományos Akadémia főtitkárának stb.

Budapest.

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM
FOLYÓIRATOSZTÁLY

1100
1924.

A M. N. Múz. ülésén tár-
gyaltatott;
irattárba.

Balogh

C. 621. (b). M. 220. (b). 1924. XII.

SOCIÉTÉ DES NATIONS.

COMMISSION DE COOPERATION INTELLECTUELLE.

Appel en faveur des travailleurs intellectuels de la Hongrie et de la vie intellectuelle en Hongrie.

NOTE DU SECRETARIAT.

Le Directeur du Secrétariat Royal Hongrois auprès de la Société des Nations vient d'informer le Secrétaire général que des dispositions ont été prises pour que les légations hongroises dans les différents pays reçoivent les publications qui seront données aux institutions scientifiques hongroises à la suite de l'appel lancé par M. Bergson, Président de la Commission de Coopération intellectuelle, (C. 621. M. 220. 1924. XII.) Les dites légations se chargeront de transmettre ces publications à leur destination.

LEAGUE OF NATIONS.

COMMITTEE ON INTELLECTUAL COOPERATION.

Appeal on behalf of the intellectual workers and intellectual life of Hungary.

NOTE BY THE SECRETARIAT.

The Director of the Hungarian Secretariat accredited to the League of Nations informs the Secretary-General that arrangements have been made for the Hungarian Legations in the various countries to receive publications given to the scientific institutions of Hungary as a result of the appeal issued by M. Bergson, Chairman of the Committee on Intellectual Cooperation. (C. 621. M. 220. 1924. XII.) The legations will forward these publications to their destination.

~~1926.~~
~~1926~~
1924.

Gyetemekkel közöltem
a Nemzeti Bíz. 1925-I/5.
Iratokhoz.

Balogh

M.Tud.Akadémia

1926/1924.sz.

Méltóságos Rektor Ur !

F.évi 1900.számu iratom kapcsán szerencsém van tisztelettel közölni,hogy a Nemzetek Szövetsége mellett müködő m.kir. titkárság vezetőjétől szerzett értesités szerint megfelelő intézkedések történtek arra nézve,hogy a Bergson elnök ur felhivása alapján a magyar főiskolák részére küldendő könyveket és folyóiratokat a ~~magy~~ külföldi magyar követségek átvegyék és rendeltetésük helyére juttassák.

Kiváló tisztelettel

Budapest,1924.december 29.

k. Balogh

főtitkár

A bud. egyetemi könyvtár
és a soproni főiskola

1926.

1924.

500/24

Tanár Ur ,

Épen most kaptam a könyv-
csere ügyében tartandó szakértői
értekezletre vonatkozó szives levét
és azzal egyidejüleg a megfelelő
nyomtatványokat is.

Nyomban intézkedtem,hogy a
magyar Bibliografiai Központ igazga-
tója közölje e tárgyra vonatkozó
észrevételeit és törekedni fogok
arra,hogy a Magyar Nemzeti Bizott-
ság is állást foglaljon ebben a kérdés-
ben.

Mihelyt az észrevételeket
megkapom,illetőleg a bizottság ha-
tározatot hoz,nem fogok késni azo-
kat Tanár Urnak rendelkezésére bo-
csátani.

Szives leveléből őszinte
és mély sajnálattal látom,hogy f.hó
28-tól fogva Tanár Ur a varsói egye-
temen fogja folytatni kiváló tudo-
mányos munkásságát és igy megsza-
kad az a nagyon kellemes és kedves emlékü
érintkezés,amelyet a Coopération
Intellectuelle keretében szerencsém
volt évek óta fenntartani.A Magyar
Bizottság és alulirt előadója mindig
kiváló hálával fog visszagondolni
Tanár Urnak odaadó munkásságára és
hazánk ügyei iránt mindenkor tanusi-
tott jóindulatu szives érdeklődésére.

Fogadja kiváló tiszteletem nyilvánitását.
Budapest,1924.március 19.

főtitkár

Tanár Ur .

~~Épen most k~~

M.Tud.Akadémia

500/1924.sz.

Nagyságos Igazgató Ur !

A Nemzetek Szövetsége 1923.december 13-án tartott ülésében foglalkozott teljes ülésének azzal a határozatával,amely kifejezte azt az óhaját,hogy a könyvcserére vonatkozó nemzetközi megegyezések esetleges revíziójának előkészitése végett egy szakértői értekezletet kell összehivni,

Amint Halecki tanár ur,aki a C.I.de C.I. titkári teendőit csak f.hó 28-ig végzi és azon tul mint e bizottságnak szakértője vesz részt ebben a munkában ,most kapott levelében közli,a f. év julius havában fog összehivatni ez a szakértői értekezlet,amely a kiadványok nemzetközi cseréjének kérdését veszi tárgyalás alá.Az értekezleten költségkimélésből csak hét tag,közöttük Nagybritannia ,Észak-Dél-Amerika küldöttei fognak részt venni és Magyarország ,valamint Középeurópa érdekeit a bizottságban Halecki tanár ur fogja képviselni.

Halecki ur most felkér,hogy mielőbb közöljem vele a Bibliografiai Központ észrevételeit és álláspontját.

Szerencsém van ennélfogva Halecki tanár urnak e tárgyban kidolgozott memorandumát ,valamint a Nemzetek Szövetségének e kérdésre vonatkozó és most kapott tárgyalásait megküldve Nagyságodat felkérni ,szivesked jék velem közölni mindazokat a megjegyzéseket,melyeket e kérdésben különösen a Nemzetközi Bizottság határozatai által felvetett,valamint a litván,görög és lengyel nemzeti bizottságok által tett javaslatokra elterjeszteni óhajt.

Nagyságod észrevételeit annak idején a Magyar Nemzeti Bizottság ülésén fogjuk megbeszélés tárgyává tenni.

Fogadja kiváló tiszteletem kifejezését.

Budapest,1924.március 19.

Balogh

főtitkár

M.Tud.Akadémia

665/1924. sz.

Tisztelt Nagyságos Uram !

Pauler és Grósz professzor urak,valamint az alulirott átnézték Helecki tanár urnak a magyarországi egyetemek és főiskolák állapotáról készített munkálatát s arra mindhárman néhány megjegyzést tettünk.

Szerencsém van a kéziratot a megjegyzésekkel együtt azzal a kérelemmel megküldeni ,hogy azt Orosdy titkár urhoz juttetni szíveskedjék.

Fogadja kiváló tiszteletem nyilvánitását.

Budapest,1924.április 15.

k. Balogh

a M.Tud.Akadémia főtitkára

Dr. Baranyai Zoltán Genf
Ellen — — — } Címzés franciául

665.

1824.

DR. N. KONEK FRIGYES
EGYET. TANAR. KISÉRL. IGAZGATÓ

UNIV. PROF.
DR. FRITZ v. KONEK-NORWALL

BUDAPEST, 1924. II. 14.
II., KELETI KÁROLY-UTCA 24.
(ORSZ. CHEM. INT.)

Nagymélt.óságu

Dr Balogh Jenő" Urnak,
ny. miniszter, a Magy. Tud. Akad. Főtitkára,

Budapest.

Mélyen tisztelt N. M.. Főtitkár Úr!

Több Akadémiai kollegámnak folytonos figyelmeztetésére bátorkodom Nagyméltóságodhoz tanácsát kérni a következő dologban: Tudományos kísérleteimhez - a melyekről folytatólag jelentést szoktam tenni az M. Akadémiának - laboratóriumi anyagra, készülékekre, preparátumokra volna szükségem, mivel az utóbbiak most végleg elfogytak, s az egyetem vagy az Orsz. Chem. Int. dotációja ma olyan szűkös, hogy abból azokat pótolni lehetetlen. Mivel synthetikus munkáimmal már-már elérek eredmények után vágyott, hogy ezeket

fog első kiindulási anyagokból olyan
produktumokat előállítani, a melyek
hivatva lehetnek arra, hogy a mo-
dern sebészetben, szegedszarban, stb.
az orvosok kokainnal és amaik mai
surrogatumokat pótolják, tehát álta-
lános emberi orvosi gyógyító célo-
kat szolgálnak: arról nyomoltam,
hogy nem volna-e lehetséges az anyag.
Tudom. Akadémia égisze alatt, illetve
annak támogatásával az „Genfi
népszövetség" utján az „Rockefeller-
Foundation" vezetőségének körrelmenet
elzárkózással, hogy angol tudo-
mányos törekvéseimben támogatni
tegyenek, mintáin ez az 100 millió-
dollar alaptőkével rendelkező 1913-
ban alapított intézmény, ugyanúgy
tudományos törekvéseket — főleg az
világháború után rémiszt dúlott, tu-
dományunyomorban" — minden féle
— baráti vagy ellenségre való tekintet
nélkül — hathatósan támogatott és
ma is ilyen célra 15—20 millió dollárt
forolit évenként. — Nem tartom lehe-
tetlennek, hogy az Magy. Tudom. Aka-
démia hathatós támogatásával

ezen én szerény kérésem is csatlag meghallgattatnék és így abba az szerencsés helyzetbe vagyunk, hogy tudományos munkáimat ezen az orosi-chemiai szintézéti vizs irányban is folytathatnom, s publikációi mpjaimat is gyakrabban kiadhatnom fel a T. Akadémia fórumait.

Kérem tisztelettel N.M. Főtitkár Urnak. becses véleményét erről az tervemről, illetve szives és pártfogó támogatásáról, hogy ez az ügy csatlag az Akadémia Elnöksége elé kerülne. Előre is hálás köszönetemet becses és szives támogatásáért, maradtam N.M. Főtitkár Urnak tisztelő híve

Dely Lonok Tivajos

Ad Num.
401.
1924.

M.Tud.Akadémia

500/1924.sz.

Nagyságos Igazgató Ur !

A Nemzetek Szövetsége 1923.december 13-án tartott ülésében foglalkozott teljes ülésének azzal a határozatával,amely kifejezte azt az óhaját,hogy a könyvcserére vonatkozó nemzetközi megegyezések esetleges revíziójának előkészitése végett egy szakértői értekezletet kell összehivni,

Amint Halecki tanár ur,aki a C.I.de C.I. titkári teendőit csak f.hó 28-ig végzi és azon tul mint e bizottságnak szakértője vesz részt ebben a munkában ,most kapott levelében közli,a f. év julius havában fog összehivatni ez a szakértői értekezlet,amely a kiadványok nemzetközi cseréjének kérdését veszi tárgyalás alá.Az értekezleten költségkiméléssből csak hét tag,közöttük Nagybritannia ,Észak-Dél-Amerika küldöttei fognak részt venni és Magyarország ,valamint Középeurópa érdekeit a bizottságban Halecki tanár ur fogja képviselni.

Halecki ur most felkér,hogy mielőbb közöljem vele a Bibliografiai Központ észrevételeit és álláspontját.

Szerencsém van ennélfogva Halecki tanár urnak e tárgyban kidolgozott memorandumát ,valamint a Nemzetek Szövetségének e kérdésre vonatkozó és most kapott tárgyalásait megküldve Nagyságodat felkérni ,szivesked jék velem közölni mindazokat a megjegyzéseket,melyeket e kérdésben különösen a Nemzetközi Bizottság határozatai által felvetett,valamint a lithván,görög és lengyel nemzeti bizottságok által tett javaslatokra el terjeszteni óhajt.

Nagyságod észrevételeit annak idején a Magyar Nemzeti Bizottság ülésén fogjuk megbeszélés tárgyává tenni.

Fogadja kiváló tiszteletm kifejezését.

Budapest,1924.március 19.

Balogh

főtitkár

Pr.

Adresse télégraphique: NATIONS GENÈVE.

SOCIÉTÉ DES NATIONS

LEAGUE OF NATIONS

Rappeler dans la correspondance —
In reply please quote —

Genève, le 14 mars 1924.

Monsieur le Secrétaire général,

J'ai l'honneur de vous faire envoyer sous pli séparé quelques documents qui vous renseigneront sur la conférence d'experts qui sera organisée au mois de juillet prochain par la Commission internationale de coopération intellectuelle et examinera la question de l'échange international des publications.

Vous remarquerez que, pour des raisons d'économie, le nombre des experts qui participeront à la conférence a été limité à sept et que j'ai été désigné comme un de ces experts afin de représenter à la conférence le point de vue des pays de l'Europe centrale particulièrement intéressés dans la question.

Par conséquent, je considère comme mon devoir de me renseigner sur les opinions et sur les voeux de chacun de ces pays et je crois ne pas pouvoir mieux faire que de m'adresser, à cet effet, à leurs Commissions nationales de coopération intellectuelle.

Je me permets donc de vous prier de bien vouloir me communiquer aussitôt que possible toutes les observations que votre Commission nationale désirerait faire à ce sujet, notamment ses avis relatifs aux questions soulevées dans la résolution de la Commission internationale, dans le mémoire explicatif de son Président, Monsieur H. Bergson, et dans les propositions soumises par plusieurs Commissions nationales. Votre pays ayant adhéré aux conventions internationales de 1886 relatives à l'échange des publications, votre Commission voudra certainement consulter le Directeur de votre Service des échanges dont les suggestions me seraient particulièrement précieuses. Je vous serais extrêmement reconnaissant de faciliter ainsi ma tâche et je ne manquerai pas de tenir compte de toutes les directives que vous voudrez bien me donner.

Veuillez agréer, Monsieur le Secrétaire général, les assurances de ma haute considération.

O. Halecki

Professeur à l'Université de Varsovie,
Expert et ancien Secrétaire
de la Commission internationale
de Coopération intellectuelle.

Adresse: 1) jusqu'au 28 mars 1924 - Genève, Société des Nations.
2) après le 28 mars 1924 - Varsovie, Université.

Son Excellence
Monsieur E. de Balogh
Rapporteur de la Commission hongroise
de coopération intellectuelle
Académie des Sciences
BUDAPEST

500

1924.

3 szór 1924/1924 Fort feliore

Összeállitás a nemzetközi értelmi együttmunkálkodás tárgyában

kiküldött Magyar Nemzeti Bizottságnak ~~eddigi~~ munkásságáról.

(1922 nov.-től 1924 dec.-ig kifejtett)

I A Nemzetek Szövetsége által alakitott Commission Internationale de Commission Intellectuelle megkeresése alapján a M.Tud. Akadémia 1922.decemberben hajlandóságát fejezte ki az iránt,hogy Magyarországot illetőleg elvégzi azokat a tennivalókat,amelyek a nemzetközi tudományos együttmunkálkodás keretében fel fognak merülni.

A M.Tud.Akadémia mindenekelőtt adatokat gyüjtött a magyarországi egyetemek és főiskolák jelenlegi szervezetéről,valamint tudományos és egyéb viszonyairól,azután szétküldte a magyarországi tudományos társaságokhoz ,intézetekhez és főiskolákhoz azokat a kérdőiveket,amelyek a C.I.de C.I.-től érkeztek.

Az igy összegyült nagy anyag,amelynek egy részét franciára is kellett forditani,még 1923 elején megküldetett Halecki Oszkár urhoz, a C.I.de C.I. központi titkárához,aki annak alapján a nemzetközi bizottság kiadványai között egy részletes rapport-t tett közzé.

Később Bergson ur ,a C.I.de C.I. elnöke körülbelül 50 magyarországi tudóshoz küldött meg egy questionnaire-t ,amely a kitüzött kérdésekre választ,illetőleg véleményt kivánt.Ezeket is a M.Tud.Akadémia továbbitotta és a beérkezett egyéni válaszokat ,amelyek egy részét szintén franciára kellett forditani,a C.I.de C.I.-hez megküldte.

II Időközben ez ügyek intézése végett Magyar Nemzeti Bizottság alakult,amelyben képviselve vannak a magyar vallás-és közoktatásügyi valamint külügyminiszterium,a Külügyi Társaság,a Tudománymentő Bizottság,az egyes szakok alapulvételével az Akadémiának mindahárom osztálya, továbbá a magyarországi tudományegyetemek és főiskolák.

Ez a bizottság közvetitte az állandó érintkezést a C.I.de C.I. és a hazai tudományos társaságok és intézetek között.

1923.október havában a C.I. meghivta a Magyar Nemzeti Bizottságot az 1923.december havában tartandó ülésre.Ez az ülés 1923.december 5-től Párizsban tartatott meg s azon a Magyar Nemzeti Bizottság képviseletében /délégué/ Pauler Ákos,a M.Tud.Akadémia r.tagja vett részt,aki jelentését a M.Tud.Akadémia összes ülésén is bemutatta./Ak.Értesitő 1923.évf. 197-201 l./Az ülésszak,amelyen mintegy 15 nemzet képviselői vettek

Összeállitás a nemzetközi értelmi együttmunkálkodás tárgyában kiküldött Magyar Nemzeti Bizottságnak 1922.nov.-től 1924.dec. végéig kifejtett munkásságáról.

I.A Nemzetek Szövetsége által alakitott Commission Internationale de Commission Intellectuelle megkeresése alapján a M.Tud.Akadémia 1922.decemberben hajlandóságát fejezte ki az iránt,hogy Magyarországot illetőleg elvégzi azokat a tennivalókat,amelyek a nemzetközi tudományos együttmunkálkodás keretében fel fognak merülni.

A M.Tud.Akadémia mindenekelőtt adatokat gyüjtött a magyarországi egyetemek és főiskolák jelenlegi szervezetéről, valamint tudományos és egyéb viszonyairól,azután szétküldte a magyarországi tudományos társaságokhoz,intézetekhez és főiskolákhoz azokat a kérdőiveket,amelyek a C.I. de C.I.-től érkeztek.

Az igy összegyült nagy anyag,amelynek egy részét franciára is kellett forditani,még 1923.elején megküldetett Halecki Oszkár urhoz,a C.I.de C.I. központi titkárához,aki annak alapján a nemzetközi bizottság kiadványai között egy részletes rapport-t tett közzé.

Később Bergson ur,a C.I.de C.I.elnöke körülbelül 50 magyarországi tudóshoz küldött meg egy questionnaire-t,amely a kitüzött kérdésekre választ,illetőleg véleményt kivánt.Ezeket is a M.Tud.Akadémia továbbitotta és a beérkezett egyéni válaszokat, amelyek egy részét szintén franciára kellett forditani,a C.I.de C.I.-hez megküldte.

II.Időközben ez ügyek intézése végett Magyar Nemzeti Bizottság alakult,amelyben képviselve vannak a magyar vallás-és közoktatásügyi valamint külügyminiszterium,a Külügyi Társaság,a Tudománymentő Bizottság,az egyes szakok alapulvételével az Akadémiának mindahárom osztálya,továbbá a magyarorsz/zági tudományegyetemek és főiskolák.

Ez a bizottság közvetitette az állandó érintkezést a C.I.de C.I. és a hazai tudományos társaságok és intézetek között.

1923.október havában a C.I.meghivta a Magyar Nemzeti Bizottságot az 1923.december havában tartandó ülésre.Ez az ülés 1923.december 5-től Párizsban tartatott meg s azon a Magyar Nem-

zeti Bizottságnak 1923-ban képviseletében /délégué/ Pauler Ákos, a M.Tud.Akadémia r.tagja vett részt, aki jelentését a M.Tud.Akadémia összes ülésén is bemutatta./Ak.Értesitő 1923.évf.197-201 l./

Az ülésszak, amelyen mintegy 15 nemzet képviselői vettek részt, három napig tartott.

A Magyar Nemzeti Bizottság megkeresése alapján Buday László müegyetemi tanár, a M.Tud.Akadémia tagja által készitett "Rapport sur la vie intellectuelle en Hongrie " a külföldi érdeklődőknek is megküldetett.

Minthogy a nemzetközi könyvcserét Magyarországon a vallás-és közoktatásügyi miniszter ur által szervezett Bibliographiai Központ bonyolitja le, a Magyar Bizottság résztvett e központi hivatal szervezetének megállapitásában is.

Halecki Oszkát titkár ur megkeresése alapján a Magyar Nemzeti Bizottság vállalkozott arra, hogy Magyarországot illetőleg végzi az " Office Internationale de Renseignements Universitaires " keretébe tartozó tennivalókat is.

III.Az 1924.évi munkásság köréből:

A C.I. megkeresése alapján a Magyar Bizottság Finkey Ferenc akadémiai tag, koronaügyész helyettes és Tomcsányi Móric egyetemi tanár uraktól véleményt kért és küldött meg a cimbitorlás kérdésében.

Bergson elnök ur megkeresése alapján a bizottság közvetitette a C.I.kérelmét a földrengés által elpusztitott tokyoi könyvtár részére szolgáló könyvadományok tárgyában. A M.Tud.Akadémia megküldte összes idegen nyelvü és billihguis kiadványait a tokyoi könyvtárnak.

Viszont a bizottság körlevelet küldött szát a magyarországi egyetemekhez, főiskolákhoz és intézetekhez, hogy könyvtáraik legsürgősebb szükségleteiről jegyzéket állitsanak össze és azt a Nemzeti Szövetséghez küldjék meg.- Az ez alapon összeállitott kimutatásokat a Magyar Nemzeti Bizottság továbbitotta a C.I. időközben választott uj titkárához, Oprescu urhoz, aki ezután értesitett arról, hogy ezen jegyzékeknek jelentékeny redukcióját tartja szükségesnek. Ennek folytán a jegyzékek

1924.juniusban az illető főiskoláknak visszaküldettek.

A nemzetközi könyvcsere ügyében 1924.juliusban tartott szakértői értekezlet elé kerülő kérdések tárgyában a Magyar Nemzeti Bizottság Halecki szakértő urnak megkeresése alapján véleményt nyilvánitott.

A Magyar Bizottság albizottságot küldött ki abban a kérdésben,hogy különösen az egyetemtől egyetemre létesitendő tanárcsere tárgyában minő további intézkedéseket lehetne tenni.

A C.I.megkeresése alapján a Magyar Nemzeti Bizottság felkérte elsősorban a M.Tud.Akadémia összes tagjait,továbbá a Magyarországi Könyvkiadók és Könyvkereskedők Egyesületének elnökségét és egyes tudományos társaságokat is, hogy olyan kiadványokhoz,amelyek tudományos kutatás eredményeit tartalmazzák s a külföldet is érdekelhetik,a szerző urak szivesked jenek idegen/francia,angol,német/ nyelvü kivonatot készitení,amelyben a dolgozat rövid tartalma,a dolgozat végén pedig a fejtegetések sommás összefoglalása és a végső következtetések feltüntessenek.

Egyes magyar egyetemek és főiskolái könyvszükségletéről összeállitott ujabb redukált jegyzék novemberben a nemzetközi bizottság titkárának,Opresco urnak ujból elküldetett.

részt,három napig tartott.

A Magyar Nemzeti Bizottság megkeresése alapján Buday László müegyetemi tanár,a M.Tud.Akadémia tagja által készitett „Rapport sur la vie intellectuelle en Hongrie" a külföldi érdeklődőknek is megküldetett.

Minthogy a nemzetközi könyvcserét Magyarországon a vallás-és közoktatásügyi miniszter ur által szervezett Bibliographiai Központ bonyolitja le,a Magyar Bizottság résztvett e központi hivatal szervezetének megállapitásában is.

Halecki Oszkár titkár ur megkeresése alapján a Magyar Nemzeti Bizottság vállalkozott arra,hogy Magyarországot illetőleg végzi az „Office International Renseignements Universitaires" keretébe tartozó tennivalókat is.

III.Az 1924.évi munkásság köréből :

A C.I. megkeresése alapján a Magyar Bizottság Finkey Ferenc akadémiai tag,koronaügyész helyettes és Tomcsányi Móric egyetemi tanár uraktól véleményt kért és küldött meg a cimbitorlás kérdésében.

Bergson elnök ur megkeresése alapján a bizottság közvetitette a C.I. kérelmét a földrengés által elpusztitott tokyoi könyvtár részére szolgáló könyvadományok tárgyában.A M.Tud.Akadémia megküldte összes idegen nyelvü és billingvis kiadványait a tokyoi könyvtárnak.

Viszont a bizottság körlevelet küldött szét a magyarországi egyetemekhez,főiskolákhoz és intézetekhez,hogy könyvtáraik legsürgősebb szükségleteiről jegyzéket állitsanak össze és azt a Nemzetek Szövetségéhez küldjék meg.- Az ez alapon összeállitott kimutatásokat a Magyar Nemzeti Bizottság továbbitotta a C.I. időközben választott uj titkárához,Cprescu urhoz,aki azután értesitett arról,hogy ezen jegyzékeknek jelentékeny redukcióját tartja szükségesnek. Ennek folytán a jegyzékek illető főiskolákhoz visszaküldettek.

A nemzetközi könyvcsere ügyében 1924.Juliusban tartott szakértői értekezlet elé kerülő kérdések tárgyában a Magyar Nemzeti Bizottság Halecki szakértő urnak megkeresése alapján véleményt nyilvánitott.

A Magyar Bizottság albizottságot küldött ki abban a kérdésben,hogy különösen az egyetemtől egyetemre létesitendő tanárcsere tárgyában minő további intézkedéseket lehetne tenni.

A C.I. megkeresése alapján a Magyar Nemzeti Bizottság felkérte elsősorban a M.Tud.Akadémia összes tagjait ,továbbá a Magyarországi Könyvkiadók és Könyvkereskedők Egyesületének elnökségét és egyes tudományos társaságokat is,hogy olyan kiadványokhoz,amelyek tudományos kutatás eredményeit tartalmazzák s a külföldet is érdekelhetik,a szerző urak sziveskedjenek idegen /francia,angol,német/nyelvü kivonatot készitteni, amelyben a dolgozat

rövid tartalma ,a dolgozat végén pedig a fejtegetések sommás össze-
foglalása és a végső következtetések feltüntessenek.

1921 ds főiskolák
Egyes magyar egyetemek könyvszükségleté-
ről összeállított újabb redukált jegyzék nov.
ban a nemzetközi biz. titkárának elküldetett.

Gresen urnak ajtól

A BUDAPESTI KIR. MAGY.
PÁZMÁNY PÉTER TUDOMÁNYEGYETEM
JOG- ÉS ÁLLAMTUDOMÁNYI KARA

369/1924-25.

Nagyméltóságu Főtitkár Ur !

Hivatkozással Excellentiád f.évi junius hó 25-én kelt ad.1112/1924 sz.iratára: dr.Király János ny.r.tanárnak az ez idő szerint vezetésem alatt álló kar jogtörténeti szemináriuma igazgatójának jelentését mellékelten van szerencsém megküldeni.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánitását.

Budapest,1924.október 29.

dékán.

Nagyméltóságu

Dr. B a l o g h J e n ő ny.miniszter urnak, a Magyar Tudományos Akadémia főtitkárának.

L:S O:J.

1667.

1924.

Liste réduite des publications scientifiques requises pour les bibliothèques des universités hongroises.

I. Université de Budapest

A) Séminaires de la Faculté de Droit.

1) —— 1914 et suiv.

2) 1914 et

depuis

Dr.Magyary Géza egyetemi nyilvános rendes tanárnak ,a M. Tud.Akadémia rendes tagjának véleménye a szellemi tulajdon hatályosabb védelme tárgyában szerkesztett Ruffini-féle tervezetről;

Nincs egyetlen egy kulturnemezt sem,amelynek a szellemi munka hatályos védelme tárgyában kedvezőbb álláspontja volna,mint a minőt a magyar nemzet már évtizedekkel ezelőtt elfoglalt.Az országbirói értekezleten megalkotott ideiglenes törvénykezési szabályok 23 §-a elvileg kimondta,hogy " az ész szüleményei oly tulajdont képeznek,mely a törvény oltalmában részesül."Ebben a jogtételben nemcsak a tulajdonképeni szerzői jogok védelme van elismerve,hanem a tudományos tételeké is,melyeket épen a Ruffini-féle tervezet óhajt védelemben részesiteni.Ennek következtében a magyar nemzet az ideiglenes törvénykezési szabályokban foglalt elvi kijelentésénél fogva sem térhet ki az elől,hogy a szellemi munkának azt a hatályosabb jogi védelmet megadja,melyet neki a Ruffini-féle tervezet biztositani kiván.

Nem szenved azonban kétséget,hogy a szerzői és szabadalmi jogról szóló törvényeink ezt a jogi elvet nem juttatják teljes mértékben kifejezésre,sőt azzal szemben bizonyos visszafejlődést is tüntetnek fel.

A szerzői jogról szóló uj törvényünk az 1921:54.t.c. a szellemi termékeket ugyan sokkal tágabb körben részesiti védelemben,mint az első törvényünk a szerzői jogról,az 1884:XVI.t.c.,a védelemben azonban még sem megy odáig,hogy a tudományos tételt ,melyet valaki felállitott, vagy a tudományos felfedezést már önmagában véve is jogi védelemben részesitse,mint ezt a Ruffini-féle tervezet tenni kivánja s mint ez az ideiglenes törvénykezési szabályok elvi álláspontjának megfelelne.Kétségtelen tehát,hogy ebből a szempontból uj szerzői törvényünk bizonyos kiegészitésekre szorulna.A szabadalmi jogról szóló törvényünk pedig , az 1895:XXXVII.t.c.egyenesen visszaesést tüntet fel az ideiglenes törvénykezési szabályokban kifejezett általános jogi elvvel szemben. E

törvény 2.§-nak 3.pontja ugyanis világosan kimondja, " hogy tudományos tantételekre és elvekre,mint ilyenekre " szabadalom nem adható.Tehát a szabadalmi jogvédelem köréből egyenesen kizárja azoknak a szellemi eredményeknek védelmét,melyekre azt a Ruffini-féle tervezet kiterjeszteni akarja s amelyek az ideiglenes törvénykezési szabályok elvi álláspontja értelmében védelemben részesitendők.Nyilvánvaló tehát ,hogy szabadalmi törvényünk megváltoztatására lesz szükség,ha a Ruffini-féle tervezet értelmében a tudományos tételek felállitását és a felfedezéseket önmagukban véve is jogi védelemben akarjuk részesiteni.Jelenlegi jogunknak ezen kétségkivül szükségesnek mutatkozó kiegészitése ,illetve megváltoztatása alkalmat adhat arra,hogy a magyar törvényhozás a szellemi munka hatályosabb jogi védelmét egész erejével felkarolja.

Midőn ekként ismételten is állást foglalnánk a szellemi munka leghatályosabb védelme mellett,tisztában vagyunk azokkal a nehézségekkel,melyekkel ez a leghatályosabb védelem jár.Mert most már nem is arról van szó,hogy egy irói vagy müvészeti termék,vagy pedig egy gyakorlati kihasználásra alkalmas találmány részesüljön védelemben,hanem szó van a felállitott tudományos igazságnak vagy felfedezésnek jogi védelméről önmagában,a nélkül,hogy annak egy irodalmi termékben vagy ipari gazdasági dologban megtestesülnie kellene.A gondolatnak,az eszmének jogi védelme pedig ,elvonatkozva minden megtestesitésétől egy konkrét formában,a törvényhozót a legnehezebb feladat elé állitja.

Az első nehézséggel ott találkozunk,milyen körben védendő meg a tudományos igazság felállitása.A Ruffini-féle tervezet a következő két védelmi kategoriát állitja fel:

a/ a felfedezést / découverte/ vagyis eddig ismeretlne törvényeknek, ~~tárgyaknak~~ elveknek,élőlények vagy más anyag tulajdonságainak feltárását ,

b/a feltalálást / invention/ vagyis szellemi alkotásokat , mint módszereket,eszközöket,szerkezeteket s általában uj felfedezések és feltalálások alkalmazásait,amelyeknek kizárólag tudományos jellege idézte elő eddig azt,hogy semmiféle jogi védelemben nem részesülhettek.Ez a meghatározás kétségkivül nagyon bizonytalan és elmosodó s érthető is, hogy a Ruffini-féle tervezetet ezen a ponton érte a legtöbb ellenvetés.

Mindazonáltal ugy vélem,hogy a Ruffini-féle tervezet elhatárolása az esetek tulnyomó részében átsegit a nehézségeken,megadja a gyakorlati utmutatást arra,mikor és mennyiben kell a tudományos igazság felállitását és egy felfedezést már önmagában is megvédeni.Ennélfogva abban a véleményben vagyok,hogy a Ruffini-féle elhatárolásnak,nevezetese a découverte és az invention megkülönböztetésének fogyatékossága nem szolgálhat okul arra,hogy a magyar törvényhozás a védelem nyujtása elől elzárkótték.

A Ruffini-féle tervezet ellen inkább más szempontból vannak aggodalmaim.

A Ruffini-féle tervezet egy kollektiv nemzetközi konventioban kivánja a szellemi munka leghatályosabb védelmét nyujtani.Ez az ut egészen szokatlan.Eddig a törvényhozások azt a gyakorlatot követték,hogy ha valamely uttörő vállalkozásról volt szó a jogalkotás terén ,azt az egyes törvényhozások önállóan,külön-külön törekedtek megvalósitani,s csak azután,miután már bizonyos eredmények a külön törvényhozásokban beszürödtek,foglalták össze azokat egy nemzetközi konventióban.Igy történt ez a szerzői jog védelménél a berni nemzetközi egyezményben.Ez uttal is ezt az utat kellene követni.Ennélfogva azt a megoldást ajánlanám, méltóztassék a nagyméltóságu magyar kormány arra törekedni,hogy oly megállapodás jöjjön létre az egyes államok közt,amely szerint mindegyik saját törvényhozásuton alakitsa át és fejlessze tovább saját jogrendszerét a szellemi munka leghatályosabb védelme érdekében és csak azután,miután ez már megtörtént,lépjenek az államok oly nemzetközi egyezményre,amely által a szellemi munka leghatályosabb védelmét egymásnak kölcsönösen biztositják.

Ez az ut mindenképen biztosabb,Bármennyire is kivánatos felemelkedni a szellemi munka leghatályosabb védelméig,mégis számolni kell azzal, hogy ez a gyakorlatban igen sok nehézséggel jár.Egy elhamarkodott lépés ezen a téren több bajt okozhatna,mint amennyi előnyt várunk a védelemtől. Igy különösen igen sok baj támadhatna abból,ha az államok jogrendeszeréik nek előzetes átalakitása nélkül egy nemzetközi konventióban lekötnék magukat a leghatályosabb védelem érdekében.

További aggodalmam arra irányul,hogy a tudományos tétel felállitója vagy a felfedező milyen ellenértékben részesüljön.A tervezet rendel-

kezése,hogy errenézve a felek egyezzenek meg s annak hiányában a bíróság döntsön,nem elegendő.Nekünk igen nagy gondot kell forditeni arra, hogy az uj igazság és felfedezés védelme cimén irodalmi és ipari termelésünk meg ne bénuljon.Ez könnyen bekövetkezhetnék,ha az uj eszme vagy felfedezes szerzőjének oly ellenértéket itélne meg a bíróság,mely az irodalmi és ipari kihasználást nagy mértékben korlátolná,esetleg lehetetlenné tenné.Ebben a részben tehát mindenesetre kimeritő,világos intézkedésekre volna szükség.

Végül sulyos aggodalmakra adnak okot a tervezet jogvédelmi intézkedései.A tervezet a választott biráskodást,különösen a nemzetközi választott biráskodást oly nagy mértékben tolja előtérbe,hogy az a belföldi igazságszolgálatás szempontjából a legnagyobb korlátozást vonná maga után s nagy mértékben kárára lehetne azoknak az érdekeknek,melyeket az államnak megvédenie hivatása.Ebből az okból,a tervezetnek a választott biráskodásra vonatkozó rendelkezéseit semmi körülmányek közt sem tartom elfogadhatóknak.

Végül,amennyiben a Ruffini-féle tervezet alapján az egyezmény létrejönne,az nem volna felruházható visszaható erővel.

Mindezen aggodalmak dacára is az ügy a legodaadóbb figyelmet érdemli meg és szerencsés,körültekintő szabályozása az országnak csak hasznára lehet.

Budapest,1924.november 10.

1480.-1924.

Kegyelmes Uram !

Nagyméltóságodnak f. é. február 22.-én 333. sz. a. kelt szives felszólitására mult hó 26.-án 1297. sz. a. bátor voltam 3 kimutatásban felsorolni azon szükségleteinket, amelyek beszerzését a Commission International de Cooperation Intellectuelle útján kértük.

Az egyik szükségleti kimutatás, amely a gépészmérnöki osztály kéréseit sorolja fel, tévedésből itt maradt.

Ezt a kimutatást vagyok bátor most megküldeni kérvén Nagyméltóságodat, hogy amennyiben még lehetséges volna, az abban felsorolt szükségletek kielégitésése érdekében is közbenjárni méltóztassék.

A késedelmes eljárásért elnézést kérve

kiváló tisztelettel Nagyméltóságodnak

igaz és szolgálatra mindig kész

hive

Csatolva
1 db

A M. TUD. AKADÉMIA FŐTITKÁRA

e. i. rektor.

Nagyméltóságú

dr. Balogh Jenő v.b.t.t.,

ny.igazságiügyi m.kir.miniszter úrnak, mint a Magyar

Tudományos Academia főtitkárának,

Budapest.

Ad 1707

1824

Magy.kir.Külügyminisztérium.

33.037/1924.
pol.hirsz,

Hivatkozással folyó évi január 16.-án 111/924.szám alatt kelt felterjesztésére van szerencsém tisztelettel közölni,hogy a debreczeni magyar királyi Tisza István Tudományegyetemnek a "Commission de la Cooperation Intellectuelle" kérdőpontjaira adott válaszát a Nemzetek Szövetsége mellett müködő m.kir.Titkárság utján nevezett bizottságnak folyó évi január 8.-án már megküldöttem.-

Budapest,1924. január hó 19.-én.

A miniszter helyett:

Fráter

rendk.követ és megh.miniszter.

Nagyméltóságu

dr.Balogh Jenő
nyug. Igazságügyminiszter urnak,
a Magyar Tudományos Akadémia

Főtitkárának,

Budapest.

Ad Sztn

111

1924

Felemlítendő a Sz. M.

Biz. ülésén,

Az iratokhoz

Balogh

Nagyméltóságu Külügyminiszterium !

A Nemzetek Szövetsége által alapitott Commission Internationale de Coopération Intellectuelle titkára megkereste Akadémiánkat,hogy a debreceni m.kir.Tisza István-tudományegyetemnek e Nemzetközi Bizottság kérdőpontjaira adandó válaszát megsürgesse.

Az e tárgyban irt megkeresésemre az emlitett tudományegyetem ez idei prorektora azt hozza tudomásomra,hogy az egyetem állapotáról az értelmi együttmunkálkodás bizottságának kérdőpontjaira készitett válasz magyar szövegét 1923.december 19-én 690.szám alatt a nagyméltóságu külügyminiszteriumhoz terjesztette fel.

Minthogy a nemzetközi érintkezés szempontjából nagy jelentőségü volna ,hogy a magyar egyetem állapotáról a Commission Internationale által készitendő jelentés / rapport / mielőbb kinyomatható legyen ,szerencsém van a nagyméltóságu miniszteriumot tisztelettel felkérni,hogy amennyiben ez még meg nem történt volna,a magyar szövegnek franciára foridtásáról gondoskodni és a Nemzetek Szövetsége mellett működő m.kir.titkárság vezetőjéhez dr.Baranyai Zoltán urhoz küldése iránt int zkedni sziveskedjék.

Fogadja a Nagyméltóságu Külügyminiszterium kiváló tiszteletem nyilvánitását

Budapest,1924.január 16.

Diktálta Balogh

nyug.igazságügyminiszter,

a M.Tud.Akadémia főtitkára.

1911

1924

33.951/924.
pol.hirsz.

Van szerencsém Nagyméltóságodnak mellékelten megküldeni a Nemzetek Szövetsége V.Közgyülésének a nemzetközi szellemi együttmüködés megszervezésére,azonkivül a következő,idevonatkozó,részletkérdésekre: kiadványok nemzetközi cseréjére, a párisi nemzetközi intézet a szellemi együttmüködésre, a Nemzetek Szövetsége céljainak az iskolákban való oktatásra, a római nemzetközi magánjogi intézetre vonatkozó munkálatait.-

Budapest,1924.december hó 10.-én.

A miniszter helyett:

9 db.melléklet.

Nagyméltóságu

Berzeviczy Albert urnak,

a Tudományos Akadémia Elnökének,

Budapest.

1867-
1924.

A Sk. Sz. Biz. ülésén
bemutatandó., azután
irattárba.

Balogh

Kimutatás

a soproni m. kir. bányamérnöki és erdőmérnöki főiskola fizika elektrotechnikai tanszékének legsürgősebb szükségletéről.-

1./ The Elektrician folyóirat. London 123 Salisbury court Flet Sreet. 1914. július 24-étől, a mai napig terjedő összes évfolyamok.

2.) Elekrikal World folyóirat. 239 West 39 th St. New-York City. Az 1916. évfolyamtól kezdve az összes évfolyamok a mai napig és az 1915. évfolyam 23. száma.

Sopron, 1924. évi szeptember hó 29-én.

M. KIR. BÁNYAMÉRNÖKI ÉS ERDŐMÉRNÖKI FŐISKOLA REKTOR

[signature]
rektor.

1516.

Пуш.

Kimutatás

a soproni m. kir. bányamérnöki és erdőmérnöki főiskola ásvány- földtani tanszékének redukált legsürgősebb szükségletéről. –

1 drb. 35 g-os platina feltáró tégely fedővel
1 drb. 20-25 g-os " " " "
1 drb. nagy platinatál kb. 10 cm. átmérővel 5 cm. felmagassággal
1 " kis " " 5 " " 3 " "
1 " platina spatula
1 " analitikai mérleg teljes súlysorozattal
1 " táramérleg súlysorozattal
2 " tégelyfogó nikkelből /: esetleg platina csuccsal :/

Egy hét darab kisebb polarizációs mikroszkóp a gyakorlati oktatás céljaira. –

Sopron, 1924. évi szeptember hó 29-én.

Tárczy
rektor.

1516.
1924.

Kimutatás

a soproni m. kir. bányamérnöki és erdőmérnöki főiskola növénytani tanszékének pedukált legsürgősebb szükségletéről.

1 drb. Pfeffer-féle Klinostát értéke kb. 650 sv. frank
1 " Auxanométer a növényi növekedés
regisztrálására . . . . . 320 sv. frank.

Mindazonáltal ha reduktió szükséges és ezen méltányos kívánság jelen nem tartható, úgy az Auxanométer a növényi növekvés regisztrálására [320 sv. frank] törlését kérem. A Pfeffer-féle Klinostátra [értéke kb. 650 sv. frank] vonatkozó kérést azonban a növénytani tanszék vezetőjének előterjesztésére minden körülmények között kérem figyelembe venni.-

Sopron, 1924. évi szeptember hó 29-én.

M. KIR. BÁNYA- ÉS ERDŐMÉRNÖKI FŐISKOLA REKTORA

rektor.

1516.

1924.

Kimutatás

az erdő vegytani tanúk részére igényelt eszközökről.

1 drb. automatikus titráló készülék ..... 100 arany kor.

Sopron 1924. szept. 22.-én.

Vágó István

rk. főisk. tanár.

az erdővegytani tanúnak vezetője.

1516.
1924.

5

Kimutatás

a soproni m. kir. bányamérnöki és erdőmérnöki főiskola tüzeléstani és anyagvizsgálattani tanszékének redukált legsürgősebb szükségletéről.–

1 drb. Mars-féle szénmeghatározó készülék vas-és acélfajtákra.

1 drb. Schulte-féle kén-meghatározó készülék –"– –"– –"– –"–

1 drb. redukáló szelep oxigén-palackhoz.

2 drb. vízfürdő 22 cm. átm.-vel, félgömbölyű polirozott rézből, 3 tábú állványon.

1 drb. 3-as számú Méker-gázégő.

25 drb. cca 300 cm³-es gyüjteményüveg, becsiszolt dugóval.

Sopron, 1924. évi szeptember hó 29-én.

M. KIR. BÁNYAMÉRNÖKI ÉS ERDŐMÉRNÖKI FŐISKOLA REKTOR

Tettamanti

rektor.

1516.

1924.

Kimutatás

a soproni m. kir. bányamérnöki és erdőmérnöki főiskola bánya-vegytani tanszékének redukált legsürgősebb szükségletéről.

A bányavegytani tanszéknek a chémiai előadásokhoz és a laboratóriumi gyakorlatokhoz accumulátorok hiányában egy Ruhstrat /: Göttingen :/ féle 135 voltos 20 amperes kapcsoló asztalra volna égető szüksége. /: Békebeli ára 300 mk. :/

Sopron, 1924. évi szeptember 29-én.

M. KIR. BÁNYAMÉRNÖKI ÉS ERDŐMÉRNÖKI FŐISKOLA REKTORI HIVATALA

[illegible]

rektor.

1516.

Tga.

Kimutatás

a soproni m. kir. bányamérnöki és erdőmérnöki főiskola fémkohászati és fémtechnologiai tanszékeinek legsürgősebb szükségleteiről.

1. A „Revue de Metallurgie" cimü, Párisban megjelenő folyóirat 11 – 21. kötete.

2. A „Metallurgical and Chemical Engineering" cimü, New-York-ban megjelenő folyóirat XII – XXII. kötete.

Sopron, 1924. augusztus 4.

Fétki János
főisk. tanár.

1876.

1924 AUG -6

A soproni m.kir.bányamérnöki és erdőmérnöki főiskola növény-élet és kórtani tanszékének legsürgősebb szükségletére vonatkozó jelentés másolata.

Méltóságos Rektor Ur!

Hivatkozva Méltóságodnak 1924.évi 1280 sz.alatt kiadott felhivására,hogy a laboratóriumi tudományos munkálatok megindításához a tudomány mető bizottságtól kért segitség összegét lényegesen csökkentsük,tisztelettel jelentem,hogy [redacted] eredményt szóbanforgó kisérleteim kapcsán csak sorozatos kisérletek végzése esetében várhatok, és ehhez a kért 3500 arany korona értékü segitség a minimális.Ha ezt az összeget meg nem kaphatom,leghelyesebb lesz egy-két évig várnom, mig esetleg több oldalról jövő segitséggel együtt a kellő felszerelés beszerezhető lesz és a megszakitott munkák folytatását meg lehet inditani.

A folyóiratokra vonatkozólag a könyvtár utján lett a szükséges előterjesztés megtéve.

Sopron,1924.évi szeptember hó 27-én.

Dr.Kövessi Ferenc s.k.
a bányamérnöki és erdőmérnöki
főiskola növényélet és kórtani
tanszék tanára.

A hivatalos másolat hiteléül:

Sopron,1924.évi szeptember hó 29-én.

Schweyer József
irodalisztt.

1516.

1924.

1280. szám.

Nagyméltóságú Főtitkár Úr!

Hivatkozással folyó évi július hó 2-án kelt ad 1112/1924. számú becses átiratára, van szerencsém a soproni m. kir. bányamérnöki és erdőmérnöki főiskola könyvtára és laboratóriumokkal bíró tanszékei által reducált legsürgősebb szükségleteiről összeállított kimutatásokat 8 db-ban, valamint a főiskola növénytani és kórtani tanszékének legsürgősebb szükségleteire vonatkozó jelentést másolatban ./. alatt csatolva teljes tisztelettel megküldeni.-

Fogadja Excellenciád kiváló tiszteletem nyilvánítását.-

Sopron, 1924. évi szeptember hó 29-én.

A főiskola ezidőszerinti rektora:

Tolnay.

Nagyméltóságú

Dr. Balogh Jenő

ny. m. kir. igazságügyminister Úrnak,

mint a Magyar Tudományos Akadémia főtitkárának

Budapest.

2

1516.

1704.

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

1112/1924.sz.

Méltóságos Dékán Ur !

F.évi május 22-én 990.szám alatt kelt iratom kapcsán és hivatkozással a nemzetközi együttmunkálkodás tárgyában alakitott Magyar Nemzeti Bizottság javaslata alapján a M.Tud.Akadémia által f.hó 23-án hozott határozatra,szerencsém van Méltóságodhoz tisztelettel visszaszármaztatni a bölcs vezetése alatt álló Kar kebelében összeállitott ,külföldi tudományos kiadványokat ,illetőleg folyóiratokat kérő kimutatásokat.

A Magyar Nemzeti Bizottság azt az óhajt fejezi ki,hogy az illető tanár,illetőleg seminariumi igazgató urak szivesked jenek kivánalmaikat lényegesen csökkenteni és a redukált kivánságokat tartalmazó jegyzéket méltóztassanak annak idején az Akadémiához visszaküldetni.

Fogadja Méltóságod kiváló tiszteletem kifejezését.

Budapest,1924.junius 25.

Az illetékes hatóságoknak szétküldtem jun.végén
Balogh
főtitkár

1112

1924

A FELSŐ OKTATÁSÜGYI EGYESÜLET ÁLTAL
A MAGYAR FŐISKOLÁK TUDOMÁNYOS MUNKÁJÁNAK BIZTOSITÁSÁRA ALAKITOTT
TUDOMÁNYT MENTŐ BIZOTTSÁG.

Elnök: Gróf Apponyi Albert dr.
Ügyvezető: Grósz Emil dr. egyetemi tanár.

Budapest, 192 4. április. *hó* 10.
VIII., Mária-utca 39.

KEGYELMES URAM,

tisztelettel mellékelem az észrevételeket HALECKI tanár referatumaára.

Bocsánat a késedelemért, de itt van VINCENT a Rockefeller Foundation elnöke s rettenetesen el voltam foglalva.

Legőszintébb tisztelettel

alázatos szolgád:

Grósz

666

1924

Ad acta.

Balogh

C.L. 27. 1923. XII.

SOCIETE DES NATIONS.

Genève,

le 6 février 1924.

Monsieur,

Dans la terrible catastrophe qui a frappé le Japon l'automne dernier, on a eu à déplorer, non seulement la perte de milliers d'hommes, mais aussi la destruction presque totale d'un grand nombre de collections publiques, parmi lesquelles se trouve la Bibliothèque la plus importante du pays.

Avec un courage inouï, le peuple japonais, dès le lendemain de cette calamité, s'est mis à l'oeuvre de reconstruction. Cette reconstruction sera difficile et très coûteuse: ne fût-ce que pour remplacer les 740.000 volumes et les collections de périodiques détruits appartenant à la Bibliothèque de l'Université de Tokyo, il faudrait dépenser plus de 30 millions de francs.

Des appels ont été lancés par le Gouvernement japonais et l'Université de Tokyo, dans le monde entier, aux institutions qui touchent par quelque côté aux lettres, aux sciences ou aux arts, pour les prier de collaborer à cette grande oeuvre de reconstruction par l'envoi de leurs publication et des livres ou périodiques qu'ils ont en double.

L'Assemblée de la Société des Nations, dans sa séance du jeudi 27 septembre 1923, a invité la Commission de Coopération intellectuelle à étudier comment on pourrait, par une entr'aide internationale, faciliter la restauration des collections et de la Bibliothèque de l'Université impériale de Tokyo.

La Commission de Coopération intellectuelle, après avoir entendu le Rapport du Professeur Nitobé et les paroles chaleureuses et émues prononcées par différents membres, a décidé de faire appel aux sentiments de solidarité du monde entier et, unissant sa voix à celle de l'Université de Tokyo, de demander que chaque institution contribue, dans la mesure de ses moyens, à la restauration de cette bibliothèque.

Nous avons donc l'honneur de vous envoyer cet appel en faveur de l'oeuvre de reconstruction de la Bibliothèque de l'Université de Tokyo.

Nous sommes sûrs qu'il trouvera dans votre pays un accueil sympathique et que, convaincu comme nous de l'utilité et de la signification morale d'une telle action, vous serez heureux de contribuer à la reconstruction d'une institution aussi importante que la Bibliothèque de l'Université de Tokyo.

Les dons de livres que vous voudrez bien lui destiner, devront être adressés aux ambassades et légations du Japon dans votre pays ou le pays le plus proche, qui les feront parvenir par leurs soins à destination.

Veuillez agréer, Monsieur, l'assurance de ma haute considération.

Pour la Commission Internationale
de Coopération Intellectuelle:

(Le Président)

H. BERGSON

Adresse télégraphique NATIONS GENÈVE.

SOCIÉTÉ DES NATIONS

Rappeler dans la correspondance —
In reply please quote —

Genève

LEAGUE OF NATIONS

Le 6 Février 1924.

Monsieur le Président,

J'ai l'honneur de vous communiquer à titre d'Information, une copie de la lettre que le Secrétaire Général de la Société des Nations vient d'adresser à votre Gouvernement, ainsi que les trois annexes qui accompagnent cette lettre.

La 3eme annexe, c'est-à-dire l'appel en faveur des Commissions nationales de coopération intellectuelle, a été imprimée séparément avec ses deux annexes, et vous en recevrez sous pli séparé IO exemplaires français et IO exemplaires anglais, que je vous prie de vouloir bien utiliser de la manière que vous jugerez opportune. Je ne manquerai pas de vous envoyer un plus grand nombre de ces appels au cas où vous en auriez besoin.

Je me permets de vous communiquer en même temps IO exemplaires d'un appel spécial que la Commission internationale de Coopération intellectuelle vient de lancer en faveur de la Bibliothèque de l'Université de Tokyo. Je vous serais extrêmement obligé si vous vouliez bien transmettre cet appel aux institutions ou personnes qu'à votre avis il pourrait intéresser.

Veuillez agréer, Monsieur le Président, l'assurance de ma haute considération.

M Malecki

Secrétaire de la Commission de Coopération intellectuelle.

S. E. M. A. de Berzeviczy
Président de la Commission
Nationale Hongroise de
Coopération Intellectuelle,
Budapest.

400

1924

Magyar királyi Külügyminisztérium.

33.059/1924.
pol.hirsz.

1 drb.melléklet.

Van szerencsém mellékelten megküldeni a Nemzetek Szövetsége kiadásában megjelent következő kiadványt:" O.de Halecki: Les échanges internationaux de publications.Enquête sur la situation du travail intellectuel. Ire série.-
Brochure No.3 bis.- S.d.N.Commission de Coopération Intellectuelle.E kiadmány tartalmára van szerencsém nyomatékosan felhivni t.Elnökség szives figyelmét.

Megjegyzem,hogy a 38.lapon közölt összeállitás a 34.lapon közölt körlevél melléklete volt, ennélfogva az 1922.november 20.-i állapotot tükrözteti vissza.-Az a tény azonban,,hogy Magyarország az 1886-i egyezményekhez hozzajárult, a füzetből több helyütt is kitünik.-

A Nemzetek Szövetsége "Commission de Coopération Intellectuelle" bizottságának bibliográfiai albizottsága enquête-et rendez a nemzetközi csere megszervezéséről az egyes nemzeti cserehivatalok körében. A magyar Bibliografiai és Könyvforgalmi Központ sajnos még mindig nem küldte el válaszát.-Csch-Szlovákia pl. természetesen már régebben felelt,igen szép,kimerítő,

./.

A Magyar Tudományos Akadémia
tekintetes Elnökségének,

Budapest.

nagy gonddal készitett elaborátummal.-A nagyobb államok hivatali közül feleltek: Franciaország, Olaszország, Egyesült-Államok.-Még Lengyelország is valaszolt pedig ez az állam nem szokott az elsők között lenni a körkérdésekre való válaszolásnál.-

Budapest, 1924. február hó 6.-án.

A miniszter helyett:

Tallós

rendk.követ és megh.miniszter.

M.Tud.Akadémia

334/1924.sz.

Igen tisztelt Barátom !

Az elnök ur is azt óhajtaná,hogy a Kant -jubileumról összes ülés alkalmával,külön ünnepi ülésen április 28-án 5 órakor emlékezzünk meg.Az ünnepi ülést ,amelynek az elnöki megnyitó után a Te nagybecsü ünnepi előadásod volna egyetlen tárgya,6 órakor összes ülés követné.

II.Szerencsém van megküldeni a C.I.de C.I.keretében ujabban érkezett nyomtatványokat és iratokat.

A külügyminiszteriumnak ma kapott 33059.számu iratára azt óhajtanám válaszolni,hogy Te méltóztattál már a párizsi ülés alkalmával átadni a Magyar Könyvforgalmi és Bibliografiai Központ szervezetére vonatkozó adatokat.Nem tudom ,emellett szükséges-e még az emlitett Központnak ujabb véleménye a nemzetközi könyvcsere megszervezése tárgyában.

Bergson és Halecki uraknak megirtam,hogy a tokioi egyetem részére egyelőre három nagy csomag könyvet bocsájtottunk rendelkezésre,a négy egyetem és a müegyetem ,valamint az Állatorvosi főiskola,valamint a soproni bányászati és erdészeti főiskola rektorait,továbbá a könyvtárakat pedig megkerestem a főiskolai intézetek ,laboratoriumok és könyvtárak legsürgősebb szükségletei jegyzékének összeállitása tárgyában.

Igaz nagyrabecsüléssel tisztelő hived

Budapest,1924.február 22.

Balogh Jenő
főtitkár

A FELSŐ OKTATÁSÜGYI EGYESÜLET ÁLTAL
A MAGYAR FŐISKOLÁK TUDOMÁNYOS MUNKÁJÁNAK BIZTOSITÁSÁRA
ALAKITOTT BIZOTTSÁG

Elnök: Gróf Apponyi Albert dr.
Ügyvezető: Grósz Emil dr. egyetemi tanár.

M Á S O L A T

*Budapest, 192*4. március *hó* 29.
VIII., Mária-utca 39.

KEGYELMES URAM,

HALECKI értesitett, hogy a magyar egyetemekről s főiskolákról irt jelentését czimedre megküldötte s azon óhajnak adott kifejezést hogy én is nézzem át. Ha tehát a jelentés megérkezett, igen kérlek mél tóztassál azt néhány napra áttanulmányozás céljából átengedni. Minthogy az egyetemközi iroda hivatalos lapjának első száma megjelent, nagyon kivánatos volna, ha a szellemi együttmüködés magyar bizottsága belátható időben ülést tarthatna. Ha nem vakmerőség kérésem, akkor azt a kegyet kérem, hogy ne a kora délutáni órákra méltóztassál az ülést kitüzni.

KEGYELMES URAM

legőszintébb, tisztelőd:

GRÓSZ EMIL dr. s. k.

B A L O G H J E N Ő b.t.t.

Ő Kegyelmességének

Magyar Tudományos Akadémia

Budapest.

Ad Hoc 603

24

A FELSŐ OKTATÁSÜGYI EGYESÜLET ÁLTAL A MAGYAR FŐISKOLÁK TUDOMÁNYOS MUNKÁJÁNAK BIZTOSITÁSÁRA ALAKITOTT BIZOTTSÁG

Elnök: Gróf Apponyi Albert dr.
Ügyvezető: Grósz Emil dr. egyetemi tanár.

Budapest, 192 4. április *hó* 4.
VIII., Mária-utca 39.

KEGYELMES URAM,

Folyó évi április hó 3-ikán 576/1924. szám alatt kelt megtisztelő leveledet hálásan köszönöm. Az általam emlitetett levelet 1924. március hó 29-ikén irtam s adtam póstára, nyilván tehát elveszett. A mint HALECKI elaboratumát megkapom, gondosan átnézem s a lehető legrövidebb idő alatt vissza küldöm.

Április hó 18-tól 27-ig valószinüleg távol leszek, de ez még nem biztos.

KEGYELMES URAM

legőszintébb tisztelőd:

Grönlund

Csatolva: 1 drb. másolat.

B A L O G H J E N Ő b. t. t.
Ő Kegyelmessége
BUDAPEST.

603

1924

Másolat.

531/1923-24 .... Tekintetes Egyetemi Tanács ! 2747/1923-24 sz. átiratára karunk határozata alapján tisztelettel kérem, szives-kedjék a Magyar Tudományos akadémiát értesiteni, hogy karunk a munka-körébe vágó bárminemü tudományos munka beküldését hálás köszönet-tel fogadja a Commission Internationále de Coppération Intellec-tuelle - től. Kiváló tisztelettel Debreczen, 1924 október 2.

dr. barabási Kun József sk. P.H. .....

A hivatalos másolat hiteléül: 270/1924-25 Etszám.

egyetemi tanácsjegyző.

La Facultè de Droit
recevrait avec la plus
grande reconnaissance chaque
ouvrage juridique!

1813.

1924.

Jog- és államtudományi Kar

1/2.

ad: 471/924-25. elon

III.

Université de Debrecen

másolat:

212-1923/24

Iltksz.

Méltóságos Rectori Hivatal!

Hittudományi karunk megbizásából a 333-1924.magy. Tud.Akadémia számu leiratot közvetitő 1571-1923/24 etsz.alatt kelt felhivásra van szerencsém Hittudományi Karunk óhajait a következőkben korlátozni,ill.a következőkben közölni:

Faculté de théologie réformé

1./ J.Hastings: The Encyclopedia of Religion and ethics.London.1908.~~I.kötettől végig.~~ Vol I.-XIV ~~K.~~/

2./ Max Müller: The Sacred books of the kast.London. Vol I-L ~~/1-50/ kötet.~~

3./ Mémoires de la Délégation en Perse. Publicées sous la direction de mr.Jean Jacques de Morgan.Paris.1900- Vol I-XIV ~~kötet.~~

4./ Revue de l'histoire des religions ~~folyóirat teljes sorozatat.~~

Jelen kérésünk szives közvetitését kérve,vagyok méltóságodnak megkülömböztetett tisztelettel:

Debrecen,1924.március 18.

Dr.Varga Zsigmond,s.k.
e.i.hittud.kari dékán. P.H...

A Debreczeni ev. ref. Tisza István Tudományegyetem Kerületi Pecsétje 1924

A másolat hiteléül: 1785-1923/24 etsz.

L. Rumka

egyetemi tanácsjegyző

1813.

1821.

Földmérési Kar.

1. 1.

ad:47i/921-25.ctr.

aol 416/1923-24 Bkr.

II

LEGSÜRGÖSEBB SZEMINÁRIUMI KÖNYV- ÉS FELSZERELÉS SZÜKSÉGLETEK JEGYZÉKE .

Faculté des Lettres

I ./ Bölcsészeti szeminárium. Philosophie

1./ GLAUBERG DUBISLAV ,Systematisches Wörterbuch der Philosophie. Meiner, ~~11~~ M.

2./ JOEL KARL , Geschichte der antiken Philosophie.

3./ ASTER E. ,Geschichte der neueren Erkenntnistheorie. ~~15~~.M.

Pédagogie

II./ Psycho-paedagogiai szeminárium.

~~1./ HIPP - féle chronoscop.~~

2./ LESSELER KURT : Paedagogik auf philosophischer Grundlage. Leipzig, Klinghardt, 1921.

3./ H.SCHÖNEBERGER : Psychologie u. Paedagogik des Gedachtnisses 1911.

4./ BÜHLER : Die geistige Entwickelung des Kindes. Jena.

5./ A.MESSER : Weltanschauung und Erziehung.

Philologie grecque

III./ Görög fil. szeminárium.

1./ Die Fragmente der griechischen Historiker v. FELIX JACOBY
I.Theil: Genealogie und Mythographie. ~~Gr. 8 fűzve 12 M.~~
a segélykönyvtár részére.

2./ PINDAROS von WILAMOWITZ- MOELLENDORFF, 1922. ~~fűzve 10 M.~~
tudományos könyvtár. /Berlin,Weidmann/ .

3./ ARISTOTELES. von WERNER JAEGER, ~~fűzve 12 M. /Berlin,Weidmann/~~
~~tudományos könyvtár.~~

Philologie et archaeologie

IV./ Class. philologiai szeminárium és
class.philologiai /archaeol/ muzeum.

1./ Journal of Hellenic Studies /London/.
2./ Journal of Roman Studies /London/.
3./ Revue aecheologique /Paris/.
4./ Revue de philologie. /Paris/
5./ CAGNAT, Cours d'épigraphie Latine, 4.édition, /Paris/.
6./ TOUTAIN, Les cultes paiens dans l'Empire romain. /Paris/.
7./ WALTERS, The art of the Romans. /London/ 1914.
8./ ESPERANDIEU, Recueil général des bas-reliefs de la Gaule Romaine /8 vol./

Deutsche Philologie Philologische Zeitschriften

V./ Germán phil. szeminárium és
Fonetikai intézet.

1./ Fonográf lemezek, körülbelől 200 lemezzel. Vagy bécsi v. Edison féle.
2./ Fonetikai felszerelések.
3./ Német philológiai folyóiratok.
4./ Holland svéd folyóiratok és tudományos könyvek.
5./ Német irók kiadásai. Monografiák.

VI./ Román philológiai szeminárium

BALZAC: Oeuvres complètes.

V.HUGO: Oeuvres complètes.

Editions critiques des classiques et grands écrivans français.

GODEFROY: Dictionnaire de l'ancienne langue française.

BEDIER /et collab/: Histoire illustrée de la littérature française.

Divers dictionnaires étymologiques des langues française, italienne, espagnole et roumaine.

Des ouvrages relatifs à l'histoire littéraire de ces peuples.

Ouvrages de linguistique romane.

Cartes de la France et de ses colonies.

Vues sur verre pour la projection : HISTOIRE DE FRANCE, ART FRANÇAISE, MUSÉES DE FRANCE.

Catalogues illustrés des collections et des musées française.

VII./ ~~Közép~~ Histoire - és ujkori tört. szeminárium.

1./ LAVISSE- ~~RAMBAUER~~, Histoire générale. Vol I.- XII. K.

2./ SEIGNOBOS, Cours d'histoire. Vol I.-V. K.

3./ HANDBUCH FÜR DEN GESCHICHTSUNTERRICHT.

I. B. P.GROEBE

II.B. G.KOCH u. A.PHILIPP.

III.B. Fr. FRIEDRICH .

Verlag: Quelle u. Meyer in Leipzig.

4./ VOIGTLÄNDER, Quellenbücher ~~megjelenet füzetei.I-II.sorozat~~ ból.

5./ FLACH u. GUGGENBÜHL, Quellenbuch zur allgemeinen Geschichte.

I.- VII. B.

Std. n/m.

555.

1921.

Bibliothèque Nat.

Bibliothek

Ko 845 - 6a 4/2601 Verl. Gemmerich.

RAMBAUD, Histoire générale. I.- XII : K.
BLONDEOS, Cours d'histoire. I.-V. K.
HANDBUCH FÜR DEN GESCHICHTSUNTERRICHT.
I. B. P.GHERER.
II.F. U.KOCH u. A.PHILIPP.
III.F. Fr. RIEDMANN.
Verlag: Quelle u. Meyer in Leipzig.
VOIGTLÄNDER, Quellenbuch der allgemeinen Geschichte.
I.- VII. B.

Lpz. 2241 - 23/24

MAGYAR KIR. FERENCZ JÓZSEF TUDOMÁNYEGYETEM
RECTORI HIVATALA.

ad 1216 *etsz.*
1924—25.

Nagyméltóságú Főtitkár Úr!

F. évi február hó 23-án 333 szám alatt kelt nagybecsű felhívására van szerencsém Egyetemünk bölcsészet-, nyelv- és történettudományi és math.-természettudományi karának intézetei, nemkülönben az egyetemi könyvtár legfontosabb könyv- és folyóirat szükségleteinek jegyzékét azzal a tisztelettel teljes kéréssel Nagyméltóságod elé terjeszteni, hogy azokat az Office international de renseignements universitaires szerkesztőségének meleg ajánlatával megküldeni kegyeskedjék.-

A jog- és államtudományi kar szükségleteit külön jelentette be Nagyméltóságodnak.

Tisztelettel kérem egyben Nagyméltóságodat, kegyeskedjék ez alkalomból a szerkesztőség figyelmét felhívni arra, hogy Egyetemünk a trianoni békeszerződés értelmében kénytelen volt teljes felszerelését, egyetemi könyvtárát, összes karainak és intézeteinek a könyvtárát az oláh hatóságoknak átadni és midőn Szegedre menekült, itt minden felszerelés nélkül kezdette meg új működését.

Előre hálásan köszönve kegyes közlemények fogadja kérem Nagyméltóságod mély tiszteletem őszinte nyilvánítását

S z e g e d, 1924. évi november hó 17.

MAGYAR KIR. FERENCZ JÓZSEF TUDOMÁNYEGYETEM RECTORA

Gerenyi
e.i. Rector

Nagyméltóságú

Dr. BALOGH JENŐ Úrnak

v.b.t.t.

a Magyar Tudományos Akadémia Főtitkára

Budapest

1813.

Kisszakéri Bg.

M.Tud.Akadémia

Észrevételek Halecki tanár urnak a magyarországi egyetemek és főiskolák állapotáról a Commission Internationale de Coopération Intellectuelle részére készitett munkálatához.

I.A mádosik oldalon felemlithető volna ,hogy - amint Ábel Jenőnek:Egyetemeink a középkorban cimü munkájából a 3-9 lapon kitünik- a XI-XII.századtól kezdve volt Veszprémben egyetemnek nevezett főiskola.

II.A 18.oldalon alulról felfelé számitva az utolsóelőtti bekezdést és az 1.alatti jegyzetet ki kell hagyni,mert a budapesti Pázmány Péter-tudományegyetem ellenzi ,hogy a közgazdaságtudományi kar az egyetemhez csatoltassék és tekintettel az egyetemi autonomiára ,ilyen tervnek megvalósitása valószinütlen.

III.A 31.oldal első bekezdésének végéről kihagynám ezt a különben csak kérdőjellel felvett tételt,hogy a szegedi egyetemen több felekezet részére közös teologiai fakultás állittatott volna fel.Ilyen közös hittudományi kart - a magyarországi viszonyokat ismerve - nem tartok valószinünek.

Egyébként Halecki tanár ur igen behatő és hosszu időt kivánó tanulmánnyal használta fel a magyarországi egyetemek ,valamint a Magyar Nemzeti Bizottság által összeállitott anyagot és bizottságunknak legközelebbi ülésén külön határozattal ki kellene fejezni melegh köszönetünket odaadó érdeklődéséért és jóakaratu munkálatáért.

Budapest,1924.április 4.

Gróz E. eg. tan. urnak
kézbes
Moll. Halecki tan. úr kezirata.

Dr Balogh

AdAfm 600/1924

SOCIÉTÉ DES NATIONS. Genève LEAGUE OF NATIONS.

Le 26 Mars 1924.

Monsieur le Secrétaire Général,

Je vous remercie beaucoup de votre lettre du I9 Mars, ainsi que de votre intervention auprès du Directeur de la Centrale Bibliographique hongroise qui me permet d'espérer de recevoir en temps utile les observations que votre Commission nationale désirerait faire au sujet des échanges de publications. J'étais particulièrement touché des paroles si aimables que vous avez bien voulu m'adresser à propos de mon départ de Genève. Moi aussi, je garderai le souvenir le plus agréable de notre collaboration qui, d'ailleurs, je l'espère, ne cessera pas puisque que comme expert de la Commission internationale j'aurai à m'occuper aussi dans l'avenir de la situation de la vie intellectuelle dans les pays du centre et de l'est de l'Europe.

C'est précisément en cette qualité que je viens de rédiger un second rapport sur votre pays, consacré aux universités et aux hautes écoles. J'ai prié M. Zoltan Baranyai de bien vouloir vous en transmettre le manuscrit en vous priant de revoir de près ce travail nécessairement hâtif et incomplet puisque rédigé par un étranger. Espérant que vous voudrez bien me rendre ce service, je me suis permis d'indiquer sur la première page que ce rapport avait été rédigé en collaboration avec la Commission Nationale Hongroise de Coopération intellectuelle. J'accepte d'avance avec la plus grande reconnaissance

J.E.M. le Professeur E. de Balogh
Secrétaire Général de la Commission
Nationale Hongroise de Coopération Intellectuelle,
Budapest.

toutes les corrections que vous voudrez bien y faire.

Peut-être serait-il aussi possible d'ajouter en plusieurs endroits les indications relatives aux années I922/23, où je n'avais à ma disposition que des données antérieures.

J'espère qu'également M. le Professeur de Grósz qui m'a plus d'une fois aidé dans mes recherches, voudra bien parcourir mon manuscrit.. Veuillez ensuite le renvoyer directement à M. Baranyai qui le remettra à M. Oprescu, mon successeur au Secrétariat de la Commission internationale.

Veuillez agréer, M. le Secrétaire Général, avec mes remerciements anticipés, les assurances de ma haute considération.

O Halecki

Professeur à l'Université de Varsovie, Expert de la Commission Internationale de Coopération intellectuelle.

600

1924.

A mellékletet megküldöm
Győz Emil tanár urnak
1924 ápr. 5.
Balogh

M.Tud.Akadémia

600/1923.sz.

Nagyságos Titkár Ur !

I. Tegnap köszönettel vettem szives sorait és egyidejüleg Halecki tanár urnak nagyérdekü kéziratát is.Az utóbbit tüzetesen át fogom nézni és megmutatjom Pauler Ákos,de különösen Grósz Emil biz.tag uraknak is;azután esetleges megjegyzéseimmel együtt közvetlenül Nagyságodhoz fogjukvisszajuttatni,kérve,hogy Opresco urnak átadni sziveskedjék.

II.Igazgató-Tanácsunk legközelebbi ülésén előterjesztem az az óhajt,hogy a Revue des Études részére segély szavaztassék meg.Mint-hogy Akadémiánk pénzügyi helyzete főleg a nyomdai és papirárak rendkivüli emelkedése következtében /ma egy iv kiállitása már Egy millió koronánál többe kerül/ nagyon kedvezőtlen,legnagyobb sajnálatomra ez idő szerint még nem adhatok határozott választ ,hogy Igazgató-Tanácsunk előreláthatólag május elején tartandó legközelebbi ülésében minő összeget szavazhat meg a Revue támogatására.

Nagy köszönettel vettem a Revue öt számát s azt nagy érdeklődéssel tanulmányozom,illetőleg közöltem a folyóirat iránt különösen érdeklődő egyes tisztelt társainkkal.

III.A Commission International határozata alapján a Magyar Nemzeti Bizottság összegyüjtötte néhány egyetemtől és főiskolától érkezett jegyzékeket arról,hogy Magyarországon főleg a könyvtáraknak,seminariumoknak,laboratoriumoknak és egyéb főiskolai intézetoknek mik volnának legsürgősebb szükségletei.A szerzett tapasztalatok alapján figyelmeztettem az illető főiskolák,illetőleg intézetek vezetőségét,hogy célszerü lenne az ilyen jegyzékeket lehetőleg szük keretek közé foglalni. Most már több ilyen szükségletjegyzék érkezett ,azonban egyik konkrét óhajt sem,jelesül Konek Frigyes tanár urnak az Országos Chémiai Intézet részére kisérleti anyagot kérő összeállitása alapján Opresco tanár urtól azt a választ kaptam,hogy a maga részéről nem szándékozik ezeket a kivánságokat az Office international de renseignements universitaires folyóiratában közzétenni,hanem felkérte Konek tanár urat,jelölje meg

azokat az intézeteket,amelyektől a kivánt kisérleti anyag beszerezhető volna.

Ilyen körülmények között nem tartom helyesnek az egyetemektől és intézeteiktől hozzám érkezett kivánságokat franciára fordittatni és közvetlenül Opresçu urnak megküldeni,hanem Nagyságodat kérném fel,hogy előzetes megbeszélés alapján legyen szives tájékoztatni,hogy az alábbi módozatok közül melyik volna kivánatos:

1.Készitsen-e a Magyar Nemzeti Bizottság részletes összeállitásokat minden hozzája érkezett kivánságról és azokat további eljárás végett egyszerüen bocsássa Opresçu titkár ur rendelkezésére?-vagy

2. ha ezen tájékozás végett tüzetesebben idemellékelt jegyzékek kinyomatása nincsen tervbe véve,nyujt-e a sikerre kilátást az az eljárás,ha megjelölök egyes tudományos társaságokat vagy könyvkiadókat stb.,akikhez a Nemzetközi Bizottság áttenne némely kérelmet?

3.Dr.Bakay ur ,az Erzsébet-tudományegyetemen a sebészet nyilvános rendes tanára egyenesen azzal a kérelemmel fordult hozzám, hogy a Nemzetközi Bizottság szives közvetitésével az általa összeállitott s a mellékelt jegyzékben felsorolt sebészeti munkák kiadója előtt tolmácsoljam azt a kérelmét,hogy ha a klinikája könyvtára részére szükségelt néhány orvostudományi munkát megkaphatná,azokról a magyar orvostudományi szaklapokban ismertetést tenne közzé és hajlandó volna az illető lapoknak az ismertetést közlő számát a kiadónak is bemutatni.- Lehetséges és célravezetőnek mutatkozik-e ez az utóbbi módozat is?

Szives válaszának vétele után a körülményekhez képest teszem meg a további intézkedéseket.

IV.A nagyméltóságu külügyminiszterium futárosztályát felkértem,hogy a Nemzetek Szövetségének könyvtára részére ujabb akadémiai kiadványainak egy-egy példányát a levéllel egyidejüleg Nagyságodhoz juttassa.- Nagyságod magánhasználatára külön mellékeltettem az akadémiai Almanach egy példányát.

Fogadja Nagyságod kiváló tiszteletem kifejezését.

Budapest,1924.április 4.

Barczai Z.

Gróf

Dr. Balogh
főtitkár

! Mell
Futári útj

600.

1924.

Külügymin. iratai:

I. 600 sz. irat és mell.

II. A jegyzékben felsorolt könyvek.

Adresse télégraphique: NATIONS GENÈVE.

SOCIÉTÉ DES NATIONS Genève **LEAGUE OF NATIONS**

Rappeler dans la correspondance —
In reply please quote —

I8 Décembre I924.

Monsieur le Secrétaire Général,

Comme suite à votre lettre N. I667/I924, contenant une liste de périodiques et autres publications scientifiques dont les universités hongroises auraient le plus grand besoin actuellement, je vous informe que j'ai immédiatement envoyé une copie de cette liste aux commissions nationales qui m'ont paru susceptibles d'aider les institutions de votre pays.

J'espère vivement que ce nouvel appel sera entendu.

Veuillez agréer, Monsieur le Secrétaire Général, l'assurance de ma haute considération.

Le Secrétaire de la Commission
de Coopération Intellectuelle:

G. Jean

Monsieur Eugène Balogh
Secrétaire Général de l'Académie
Hongroise des Sciences,
Budapest (Hongrie)

1900
1924

A magyar főiskolákkal közöltem.

Központi Biz. 1925 jan.

Összes ülés 1925 jan. 5.

Iratokhoz

Balogh

222/1924.

Igen tisztelt Barátom !

A Nemzetek Szövetsége által alapitott Commission Internationale de Coopération Intellectuelle, amely a nemzetközi értelmi együttmunkálkodás keretében több mint egy év óta Akadémiánkhoz számos megkeresést intézett, a másolatban ide mellékelt iratot küldte hozzám.

Tisztelettel kérlek, méltóztassál a megkeresésben előadott kérésekre nézve nagybecsü véleményedet oly alakban nyilvánitani, hogy azt közölhessem a nemzetközi bizottság titkárával.- Ha szives véleményedet magyar nyelven küldenéd hozzám, intézkedném annak franciára forditása iránt.

Szives fáradozásodat előre is melegen köszönve, szivélyesen üdvözöl

régi igaz barátod:

Budapest, 1924. február 4.

k. Balogh
főtitkár.

1) Finkey Ferenc l.t.
2) Dr Ipmcsányi Móric egyet. ny. r. tanár

222.

1924.

C.L. 27. 1923. XII.

SOCIETE DES NATIONS.

Genève,

le 6 février 1924.

Monsieur,

Dans la terrible catastrophe qui a frappé le Japon l'automne dernier, on a eu à déplorer, non seulement la perte de milliers d'hommes, mais aussi la destruction presque totale d'un grand nombre de collections publiques, parmi lesquelles se trouve la Bibliothèque la plus importante du pays.

Avec un courage inouï, le peuple japonais, dès le lendemain de cette calamité, s'est mis à l'oeuvre de reconstruction. Cette reconstruction sera difficile et très coûteuse: ne fût-ce que pour remplacer les 740.000 volumes et les collections de périodiques détruits appartenant à la Bibliothèque de l'Université de Tokyo, il faudrait dépenser plus de 30 millions de francs.

Des appels ont été lancés par le Gouvernement japonais et l'Université de Tokyo, dans le monde entier, aux institutions qui touchent par quelque côté aux lettres, aux sciences ou aux arts, pour les prier de collaborer à cette grande oeuvre de reconstruction par l'envoi de leurs publication et des livres ou périodiques qu'ils ont en double.

L'Assemblée de la Société des Nations, dans sa séance du jeudi 27 septembre 1923, a invité la Commission de Coopération intellectuelle à étudier comment on pourrait, par une entr'aide internationale, faciliter la restauration des collections et de la Bibliothèque de l'Université impériale de Tokyo.

La Commission de Coopération intellectuelle, après avoir entendu le Rapport du Professeur Nitobé et les paroles chaleureuses et émues prononcées par différents membres, a décidé de faire appel aux sentiments de solidarité du monde entier et, unissant sa voix à celle de l'Université de Tokyo, de demander que chaque institution contribue, dans la mesure de ses moyens, à la restauration de cette bibliothèque.

Nous avons donc l'honneur de vous envoyer cet appel en faveur de l'oeuvre de reconstruction de la Bibliothèque de l'Université de Tokyo.

Nous sommes sûrs qu'il trouvera dans votre pays un accueil sympathique et que, convaincu comme nous de l'utilité et de la signification morale d'une telle action, vous serez heureux de contribuer à la reconstruction d'une institution aussi importante que la Bibliothèque de l'Université de Tokyo.

Les dons de livres que vous voudrez bien lui destiner, devront être adressés aux ambassades et légations du Japon dans votre pays ou le pays le plus proche, qui les feront parvenir par leurs soins à destination.

Veuillez agréer, Monsieur, l'assurance de ma haute considération.

Pour la Commission Internationale
de Coopération Intellectuelle:

(Le Président)

H. BERGSON

C.L. 27. 1923. XII.

SOCIETE DES NATIONS.

Genève,

le 6 février 1924.

Monsieur,

Dans la terrible catastrophe qui a frappé le Japon l'automne dernier, on a eu à déplorer, non seulement la perte de milliers d'hommes, mais aussi la destruction presque totale d'un grand nombre de collections publiques, parmi lesquelles se trouve la Bibliothèque la plus importante du pays.

Avec un courage inouï, le peuple japonais, dès le lendemain de cette calamité, s'est mis à l'oeuvre de reconstruction. Cette reconstruction sera difficile et très coûteuse: ne fût-ce que pour remplacer les 740.000 volumes et les collections de périodiques détruits appartenant à la Bibliothèque de l'Université de Tokyo, il faudrait dépenser plus de 30 millions de francs.

Des appels ont été lancés par le Gouvernement japonais et l'Université de Tokyo, dans le monde entier, aux institutions qui touchent par quelque côté aux lettres, aux sciences ou aux arts, pour les prier de collaborer à cette grande oeuvre de reconstruction par l'envoi de leurs publication et des livres ou périodiques qu'ils ont en double.

L'Assemblée de la Société des Nations, dans sa séance du jeudi 27 septembre 1923, a invité la Commission de Coopération intellectuelle à étudier comment on pourrait, par une entr'aide internationale, faciliter la restauration des collections et de la Bibliothèque de l'Université impériale de Tokyo.

La Commission de Coopération intellectuelle, après avoir entendu le Rapport du Professeur Nitobé et les paroles chaleureuses et émues prononcées par différents membres, a décidé de faire appel aux sentiments de solidarité du monde entier et, unissant sa voix à celle de l'Université de Tokyo, de demander que chaque institution contribue, dans la mesure de ses moyens, à la restauration de cette bibliothèque.

Nous avons donc l'honneur de vous envoyer cet appel en faveur de l'oeuvre de reconstruction de la Bibliothèque de l'Université de Tokyo.

Nous sommes sûrs qu'il trouvera dans votre pays un accueil sympathique et que, convaincu comme nous de l'utilité et de la signification morale d'une telle action, vous serez heureux de contribuer à la reconstruction d'une institution aussi importante que la Bibliothèque de l'Université de Tokyo.

Les dons de livres que vous voudrez bien lui destiner, devront être adressés aux ambassades et légations du Japon dans votre pays ou le pays le plus proche, qui les feront parvenir par leurs soins à destination.

Veuillez agréer, Monsieur, l'assurance de ma haute considération.

Pour la Commission Internationale
de Coopération Intellectuelle:

(Le Président)

H. BERGSON

407

1924

C.L. 27. 1923. XII.

SOCIETE DES NATIONS.

Genève,

le 6 février 1924.

Monsieur,

Dans la terrible catastrophe qui a frappé le Japon l'automne dernier, on a eu à déplorer, non seulement la perte de milliers d'hommes, mais aussi la destruction presque totale d'un grand nombre de collections publiques, parmi lesquelles se trouve la Bibliothèque la plus importante du pays.

Avec un courage inouï, le peuple japonais, dès le lendemain de cette calamité, s'est mis à l'oeuvre de reconstruction. Cette reconstruction sera difficile et très coûteuse: ne fût-ce que pour remplacer les 740.000 volumes et les collections de périodiques détruits appartenant à la Bibliothèque de l'Université de Tokyo, il faudrait dépenser plus de 30 millions de francs.

Des appels ont été lancés par le Gouvernement japonais et l'Université de Tokyo, dans le monde entier, aux institutions qui touchent par quelque côté aux lettres, aux sciences ou aux arts, pour les prier de collaborer à cette grande oeuvre de reconstruction par l'envoi de leurs publication et des livres ou périodiques qu'ils ont en double.

L'Assemblée de la Société des Nations, dans sa séance du jeudi 27 septembre 1923, a invité la Commission de Coopération intellectuelle à étudier comment on pourrait, par une entr'aide internationale, faciliter la restauration des collections et de la Bibliothèque de l'Université impériale de Tokyo.

La Commission de Coopération intellectuelle, après avoir entendu le Rapport du Professeur Nitobé et les paroles chaleureuses et émues prononcées par différents membres, a décidé de faire appel aux sentiments de solidarité du monde entier et, unissant sa voix à celle de l'Université de Tokyo, de demander que chaque institution contribue, dans la mesure de ses moyens, à la restauration de cette bibliothèque.

Nous avons donc l'honneur de vous envoyer cet appel en faveur de l'oeuvre de reconstruction de la Bibliothèque de l'Université de Tokyo.

Nous sommes sûrs qu'il trouvera dans votre pays un accueil sympathique et que, convaincu comme nous de l'utilité et de la signification morale d'une telle action, vous serez heureux de contribuer à la reconstruction d'une institution aussi importante que la Bibliothèque de l'Université de Tokyo.

Les dons de livres que vous voudrez bien lui destiner, devront être adressés aux ambassades et légations du Japon dans votre pays ou le pays le plus proche, qui les feront parvenir par leurs soins à destination.

Veuillez agréer, Monsieur, l'assurance de ma haute considération.

Pour la Commission Internationale
de Coopération Intellectuelle:

(Le Président)

H. BERGSON

402

1924.

M.Tud.Akadémia

407/1924.sz.

Méltóságos Elnökség !

A Nemzetek Szövetsége által alakitott Commission Internationale de Coopération Intellectuelle megkereste az értelmi együttmunkálkodás Magyar Nemzeti Bizottságát, hogy a földrengés által teljesen elpusztitott tokioi könyvtár részére könyveket adományozzon.

Az e tárgyban kibocsátott felhivás egy példányát további szives intézkedés és a bécsi japán követ ur esetleges értesitése végett mellékelten tisztelettel megküldöm.

Fogadja a Méltóságos Elnökség kiváló tiszteletem nyilvánitását.

Budapest, 1924. február 28.

a M.Tud.Akadémia főtitkára

M.Tud.Akadémia

407/1924.sz.

Méltóságos Elnökség !

A Nemzetek Szövetsége által alakitott Commission Internationale de Coopération Intellectuelle megkereste az értelmi együttmunkálkodás Magyar Nemzeti Bizottságát, hogy a Földrengés által teljesen elpusztitott tokioi könyvtár részére könyveket adományozzon.

Az e tárgyban kibocsátott felhivás egy példányát további szives intézkedés és a Bécsi japán követ ur esetleges értesitése végett mellékelten tisztelettel megküldöm.

Fogadja a Méltóságos Elnökség kiváló tiszteletem nyilvánitását.

Budapest, 1924. február 28.

a M.Tud.Akadémia főtitkára

M.Tud.Akadémia

407/1924.sz.

Méltóságos Elnökség !

A Nemzetek Szövetsége által alakitott Commission Internationale de Coopération Intellectuelle megkereste az értelmi együttmunkálkodás Magyar Nemzeti Bizottságát, hogy a földrengés által teljesen elpusztitott tokioi könyvtár részére könyveket adományozzon.

Az e tárgyban kibocsátott felhivás egy példányát további szives intézkedés és a Bécsi japán követ ur esetleges értesitése végett mellékelten tisztelettel megküldöm.

Fogadja a Méltóságos Elnökség kiváló tiszteletem nyilvánitását.

Budapest, 1924. február 28.

Balogh

a M.Tud.Akadémia főtitkára

4457

174720

38

4

1

1924

110

32.960

10

60

196

60

691

500/1924

Budapest, le 19 mars 1924

Monsieur le Professeur,

Je viens de recevoir votre lettre concernant (la convocation de) l'enquête des experts en matière de l'échange des publications, et en même temps les relatifs imprimés.

J'ai intéressé aussitôt le Directeur de la Centrale Bibliographique Hongroise (notre Service des échanges inc.) de vouloir communiquer ses observations à ce sujet et j'inviterai similairement la Commission Nationale Hongroise à préciser ses propositions relatives.

Aussitôt que j'aurai reçu ces observations et respectivement les avis de la Commission Nationale Hongroise, je ne manquerai pas à les mettre à votre disposition.

J'apprends de votre aimable lettre avec beaucoup de regret que, depuis le 28 m.c., vous n'ez continuer votre insigne activité scientifique à l'université de Varsovie et que par conséquent nos relations très-agréables et toujours sincèrement amicales - (dont je garderai pour jamais bon) souvenir - que j'ai eu l'honneur d'entretenir avec vous dans le cadre de la Coopération Intellectuelle (bientôt) viendront à cesser. La Commission Hongroise et (son rapporteur) soussigné penseront toujours avec (sincère) reconnaissance à votre activité zélée et à votre intérêt bienveillant constamment démontré à l'égard de notre patrie.

Veuillez agréer, Monsieur le Professeur, les assurances de ma considération la plus distinguée.

Zoltán Balogh

Secrétaire général de l'Acad. de démie Hongroise des Sciences;
Rapporteur de la Commission Nationale Hongroise de C. I.

500

1924

Magyar Királyi Külügyminiszterium.

33.983/Pol.Hirsz.

1923.

1 iratcsomó melléklet.

Tárgy: Nemzetközi szellemi együttmüködés.-

Utalással a fenti tárgyban folyó évi április hó 20.-án kelt 33.354/1923.pol.hirsz.számu átiratomra, van szerencsém Nagyméltóságodnak tisztelettel megküldeni a Nemzetek Szövetsége IV.Közgyülésének a nemzetek közötti szellemi együttmüködésre és az ezzel összefüggő kérdésekre vonatkozó munkálatait,bizottsági jelentéseit és határozatait.

E kérdések a Közgyülés V.bizottságának hatáskörébe tartóztak,amelyben eleinte Berzeviczy Albert v.b.t.t.ur képviselte Magyarországot,majd - elutazása után - néhány ülésen magyar delegátus nem vett részt, mig utasitásomra dr.Baranyai Zoltán jelent meg a bizottságban a magyar delegáció képviseletében.

Az V.bizottság ideiglenes jegyzőkönyveiből azokat,amelyek a magyar delegátusok felszólalásait tartalmazzák,mellékelve hasonlókép tisztelettel megküldöm.

./.

Nagyméltóságu

m.kir.Vallás és Közoktatásügyi Miniszter

Urnak,

Budapest.

Magának a főtárgynak előadója a bizottságban Bardoux volt,az Ecole des sciences politiques tanára,a "Journal des Débats" állandó munkatársa,erősen kisentente barát francia.E miatt sok nehézséggel járt a magyar delegáció munkája.A szeptember 13-i ülésben /VI. ülés/ Berzeviczy Albert Ónagyméltósága,mindjárt az előadó exposéja után,hosszabb és eszmékben gazdag előadásban ismertette a magyar szellemi és tudományos élet mai állapotát és egy módositás /:illetőleg toldalék:/ beterjesztését helyezte kilátásba.Teljesen tárgyilagos és nyugodt tónusban tartott felszólalása,amelyben legfeljebb egy mondatot kifogásolhattak volna szomszédaink,Avramovitch szerb delegátus ingerült hangu válaszát váltotta ki.Avramovitch bár izgatott hangon,alig mondott mást,mint Berzeviczy.A következő ülésben Berzeviczy,reflektálva Avramovitch felszólalására hangsulyozta,hogy Magyarország,miként jelenléte a bizottságban bizonyitja is,a békeszerződés alapján áll.Egyuttal előterjesztette javaslatát,amelynek lényege az,hogy a nemzetek közötti szellemi együttmüködésnek a háboru óta még fennálló akadályai mielőbb távolittassanak el. Bardoux előadó elvetni kivánta a magyar javaslatot, mások /igy a dán/ pártolták;hosszabb vita keletkezett, amely hovatovább mindinkább politikai jellegüvé vált. A javaslat alkalmat adott Avramovitchnak oly támadásra, amellyel egyuttal propaganda célokat is kivánt szolgálni; azt bizonyitgatta ugyanis többek között,hogy a jugoszláviai magyar kisebbség mily kitünő helyzetben van.Berzeviczy javaslatának sikerét ilykép Avramovitch politikai izü felszólalása akadályozta,annál is inkább, mivel Bardoux nyomban Avramovitch mellé állott.Berzevi

./.

javaslatát,mint amendement-t ennélfogva visszavonta, de mint proposition-t továbbra is föntartotta;mivel azonban javaslatát időközben senki sem vette át /Baranyai még nem volt kijelölve/,a bizottság nem vette elő ujra érdemleges tárgyalásra.

Felszólalására azonban vissza kellett térni: a IX.ülésben a Miniszterelnök Urtól és tőlem kapott utasitás alapján Baranyai Zoltán akit szeptember 17.-én Berzeviczy v.b.t.t.ur helyettesekép a bizottságba kijelöltem,nyilatkozatott tett.E nyilatkozat első része helyesbiti Berzeviczy kifogásolt első mondatát ez a helyesbités azért vált szükségessé,mivel a szerbek azt a hirt terjesztették - és ezt a Főtitkárság több magasrangu hivatalnoka kifejezetten Baranyai tudomására hozta,hogy Berzeviczy beszéde rossz következményekkel járhat a kölcsön ügyben folyamatban levő tárgyalásokra.Nyilatkozata a második részben visszautasitja Avramovitch beszédjének sokszorositott szövegében található "Magyarie" kifejezést.E visszautasitás meglehetős energikus hangon történhetett,mivel Baranyai azt tételezte fel,hogy e kifejezést a Főtitkárság csempészte be /a tény az,hogy ez Avramovitch kifejezett kivánságára történt,de erről nem kellett tudomással birnia/.Az elnök egyébként kijelentette,hogy a kivánt kiigazitás meg fog történni.

Különben a bizottság az előterjesztett határozati javaslatot elfogadta,de nem minden vita nélkül.

A bizottság tárgyalásai során többen ugyanis /Perzsia,Kis-Entente,Dél-Amerika/ azt a kivánságukat fejezték ki,hogy a "Commission de Coopération Intellectuelle" tagjainak száma megfelelően felemeltessék,de a

./.

különböző - a bizottság összeállitásában eddig hiányzó - kulturák is képviselve legyenek. Itt Baranyai - egyetértésben a finnekkel és az ir delegátussal való eszmecsere után, ki hasonló propoziciót tett ezt megelőzően - azt javasolta, hogy a finnugor népeknek is adjanak képviseletet a bizottságban. Javaslata az albizottságban is keresztülmenvén /itt az ir képviselő védte meg álláspontját/ a főbizottság is elfogadta, s természetesen maga a Közgyülés is. Bár e kérdés egyelőre nem aktuális, mivel először az elsősorban felsorolt kivánságokat kell figyelembevenniök, de a későbbi lehetőségekre való tekintettel helyesnek látszanék, ha alkalomadtán a finnekkel és az esztekkel e részben megegyezhetnénk. A kiegészités szövege ez: "Prenant acte également des légitimes demandes formulées par les délégués roumains etc.... ainsi que les délégués irlandais et finno-ougriens".

Fölemlitem még azt, hogy a, közgyülés elhatározta, hogy az államokat fölhivja; adjanak az egyetemi hallgatóknak és cserkészeknek csoportos utazásoknál bizonyos könnyitéseket. A Nemzetek Szövetségének erre vonatkozó határozatát /Resolution No 18., kiadvány száma A.130.1923. kelte folyó évi szeptember 28./ folyó évi november 5.-én kelt 93.574/1923. számu átiratommal volt szerencsém Nagyméltóságodnak szives illetékes tárgyalás végett megküldeni.

A spanyol javaslatokat/1. középiskolai oklevelek egyenjogusitása; 2. nemzetközi egyetem alapitása; 3. nemzetközileg elismert egyetemi fok alapitása/ a Commission de Coopération Intellectuelle elé utaltak.

Annek megjegyzése mellett, hogy az V. főbizottságnak a fentiekben ismertetett munkálatairól a Magyar

./.

Tudományos Akadémia utján a szellemi együttmüködés ügyeivel foglalkozó magyar bizottságot és a Tudományt Mentő Bizottság-ot is tájékoztattam,- az alább felsorolt kiadványt oly felkéréssel van szerencsém mellékelve Nagyméltóságodnak tisztelettel szives rendelkezésére bocsátani,hogy azokba az előadottak alapján a bizottságoknak is betekintést nyujtani méltóztassék:

1./Commission de Coopération Intellectuelle. Deuxième sassion,tenue à Genève du 26 juillet au 2 août 1923.Rapport de la Commission.A.31.1923.XII,le 15 août 1923.,1 angol példányban.

2./Commission de Coopération Intellectuelle. Procés-verbaux de la deuxième session.C.570.M.224.1923 le 1er septembre 1923. 2 példányban.

3./Travaux de la Commission de Coopération Intellectuelle.Rapport de M.Henotaux.A.66.1923.XII. /C.573./I/1923.XII./1 francia,1 angol példányban.

4./Procés-verbaux de la cinquième commission:

a/Projet de Rapport de la Ve Commission à l'Assemblée,séance du 22 septembre 1923.

b/Conclusions du Rapport de M.Jacques Bardoux. Avant-projet de résolutions.

c/Rapport présenté à l'Assemblée par la Ve commission.A.102.1923.XII.,le 26 septembre 1923.,2 francia,1 angol példányban.

d/Amendements à l'avant-projet de résolutions proposés par M.Jacques Bardoux et propositions de nouvelles résolutions /14.Septembre 1923./

e/Procés-verbal provisoire de la 6 ème séance de la Ve commission,le septembre 1923.

f./Procés-verbal de la 7 ème séance,le 15 septembre 1923.

./.

 335/1924

g./Idem.9 e séance,le 18 septembre 1923.

h./Deuxième séance,le 21 Septembre 1923.

5./Validité réciproque,dans tous les Etats,de certains diplômes de l'enseignement secondaire;création d'une université internationale;institution d'un degré d'enseignement supérieur dans chacun des pays Membres de la Société des Nations,dont les diplômes seraient valables pour chacun d'eux.Lettre de M.Qinones de Léon du 30 juillet 1923.A.34.1923.XII. 1 példány.

6./Idem.Rapport présenté à l'Assemblée par la Ve commission.A.96.1923.XII.le 25 septembre 1923. 4 francia 1 angol példány.

7./Facilités de transport à accorder aux groupements de Boy Scouts et de Girl qui des.A.102.1923.IV. le 27.septembre 1923. 1 példányban.

Végül van szerencsém tisztelettel megjegyezni, hogy a fenti kiadványokhoz tartozó Résolution No.18. adoptée par l'Assemblée dans sa séance du 28.septembre 1923.A.130.1923.című kiadványt fentidézett számu,átiratommal már volt szerencsém Nagyméltóságodhoz tisztelettel eljuttatni.

Budapest,1923.évi november hó 22.-én.

A miniszter helyett:

Kánya s. k.

rendk.követ és megh.miniszter.

Bemutattam az Elnök Ur Őnagyságának.

I. Tárgyalás indíthatók a fiúnevekkel és az észtekkel Esztekre nézve Sauler ő nagyságának tett javaslatot tenni.

II. Bemutatandó a Ny. Biz. ülésen.

Egyelőre az iratokhoz csatolva

Balogh előadó

SOCIETE DES NATIONS

COMMISSION DE COOPERATION INTELLECTUELLE

PROCES VERBAL PROVISOIRE

3EME SESSION

4EME SEANCE PLENIERE,

JEUDI 6 DECEMBRE 1923, à 15 H.30.

-:-:-:-:-:-:-

PRESENTS:

M. BERGSON, Président,
Mme CURIE
MLLE BONNEVIE
M. ZEREGA FONBONA (Remplaçant M. DE CASTRO)
M. LORENTZ
M. DE TORRE
M. LAFONTAINE
M. PATON (Remplaçant M. MURRAY)
M. LELAND (Remplaçant M. MILLIKAN)
M. DE REYNOLD
M. RUFFINI
M. DE TORRES QUEVEDO
M. LUCHAIRE
M. WILLIAM MARTIN
M. COLEMAN
M. RODRIGUEZ
M. NITOBE
M. HALECKI (Plus les délégués des commissions nationales).

Le PRESIDENT donne la parole à M. DE HALECKI, pour exposer la 2eme partie de son rapport (Document C.I.C.I.86)

M. DE HALECKI expose et commente la deuxième partie de son rapport (Document C.I.C.I. 86 - Echanges de professeurs; Echanges d'étudiants; Echanges de jeunes universitaires). Il rappelle, au sujet de cette 3eme question, que la Section d'Hygiène de la Société des Nations, a organisé des échanges de personnel sanitaire.

Il donne enfin lecture des propositions formulées par la Délégation Roumaine.

Le PRESIDENT croit, si la Commission est de cet avis, que l'on pourrait aborder l'étude de la 2ème Question, sur laquelle la Sous-Commission Universitaire a abouti à certaines conclusions.

Echanges d'étudiants.-

M. LORENTZ estime que pour encourager ces échanges, des moyens financiers considérables sont nécessaires et que ces moyens ne peuvent être fournis, ni par les Universités, ni par les Gouvernements. Il conviendrait de s'adresser surtout aux initiatives privées et de laisser à cet égard la plus grande latitude aux divers Commissions nationales.

Le PRESIDENT rappelle que la question d'un appel éventuel de fonds, que pourrait lancer la Commission, sera xxxx xxxxx discutée demain. Il rappelle également que la Sous-Commission Universitaire a recommandé une enquête auprès des Gouvernements et des établissements d'enseignement supérieur.

M. IUCHAIRE, comme suite aux observations de M.LORENTZ, désire indiquer que certains pays ont fait des efforts considérables dans ce sens: par exemple, le budget français prévoit des crédits assez élevés, au total près de 7 millions, pour favoriser le séjour d'étudiants étrangers en France, ainsi que les xxxxxx oeuvres d'enseignement à l'étranger.

MLLE BONNEVIE rappelle que le Questionnaire dont il s'agit doit comprendre une autre question: "Les Universités et les Gouvernements sont priés d'indiquer dans quelle mesure les étudiants étrangers peuvent bénéficier de bourses et logs divers

MME CURIE signale que les legs et les dons de ce genre ont ~~xxxxxx~~ souvent une affectation précise qu'on ne saurait négliger. D'autre part, ces questions peuvent être plus facilement réglées par les Gouvernements.

Le nombre des bourses étant généralement insuffisant, il est difficile, sauf lorsqu'il existe des dispositions contraires, de faire passer les étudiants étrangers avant les nationaux.

M. FOMBONA rappelle la collaboration instituée entre le Mexique et une Fondation Américaine pour l'échange d'étudiants.

M. BALOGH (expert lithuanien) signale l'effort fait dans ce sens par la Fondation Rockefeller et la Fondation Carnegie. Il convient de laisser à ce point de vue une grande latitude aux diverses commissions nationales et d'obtenir des Gouvernements toutes les facilités possibles. Pour garantir l'objectivité nécessaire, la Commission de Coopération Intellectuelle pourrait répartir entre les diverses Commissions nationales les places et postes disponibles.

MME CURIE estime que la Commission de Coopération Intellectuelle pourrait provoquer des donations de caractère nettement international, comme la bourse Curie-Carnegie.

M. STRUVE (Union Académique des Russes Emigrés), croit de son devoir de signaler l'effort magnifique qui a été fait en Tchécoslovaquie, en faveur des étudiants et des professeurs russes.

-. [illegible]ARNEGCO signale les efforts faits par certains Gouvernements pour faciliter à leurs étudiants les voyages à l'étranger.

C'est aux Gouvernements qui veulent envoyer leurs étudiants dans les autres pays, qu'il appartient de faire les premiers efforts, mais les pays où ces étudiants sont appelés à séjourner doivent de leur côté leur donner toute l'assistance et tous les renseignements possibles pour les aider dans leurs études.

M. LORENTZ déclare que dans son exposé antérieur, il avait surtout pensé aux Pays-Bas, où il serait possible d'agir principalement par l'initiative privée.

Il rappelle les traditions d'hospitalité des Universités néerlandaises à l'égard des étrangers.

M. IVINSKAS (Lithuanie) voudrait attirer l'attention de la Commission sur l'intérêt qu'il y aurait à assurer aux étudiants ~~kkkx~~ étrangers l'accès des stations biologiques qui, pour des raisons de climat, n'existent que dans certains pays. La Lithuanie s'est adressée sans succès à l'Allemagne: mais les étudiants lithuaniens ont obtenu dans certains laboratoires d'Italie, et de France des facilités qu'il serait désirable de voir développer.

LE PRESIDENT constate qu'il résulte de cette discussion que les conclusions auxquelles a abouti la Sous-Commission sont adoptées. Il s'agit seulement de les préciser et de les intensifier d'après les observations qui viennent d'être présentées.

Echanges de professeurs.-

M. LORENTZ estime que cet échange pourrait s'opérer de deux façons: directement par une entente entre les Universités ou les pays intéressés, et indirectement par le moyen de la liste xxxxxx d'offres et de demandes prévue dans le document C.I.C.I.86. Il croit qu'il conviendrait de mentionner les deux méthodes.

M. HITOKE Prie les Commissions nationales de vouloir bien adresser au Secrétariat des renseignements précis sur les traitements des professeurs, dans les divers pays. Le Bulletin qui doit paraître publiera ces renseignements. Il serait également important de préciser la procédure à suivre pour la communication des offres et demandes, soit aux offices nationaux, soit que les Commissions nationales servent d'intermédiaire, soit que ces communications fassent l'objet d'une transmission aux diverses universités. Il s'agirait, pour chaque pays, d'indiquer la méthode qu'il préfère suivre.

M. BANERJEA constate qu'il existe deux catégories de pays: ceux entre lesquels ont été conclues des conventions relatives à ces échanges et ceux dans lesquels il n'existe aucune organisation à cet effet. A son avis, la Commission de Coopération Intellectuelle doit encourager la conclusion de Conventions analogues et fournir aux Gouvernements tous les renseignements qu'ils demanderaient à cet égard. Les échanges de professeurs paraissent faciles en théorie, mais se heurtent à certaines difficultés matérielles qu'il conviendrait de supprimer dans toute la mesure possible.

MLLE BONNEVIE pose la question des relations qui doivent exister entre les professeurs venant de l'étranger et les étudiants. Ces professeurs, donnent généralement une courte série de conférences qui ne figurent pas dans le programme régulier des études universitaires. Il serait utile, à son avis, que les professeurs étrangers donnent des cours d'une plus longue durée (un semestre, par exemple) et que ces cours fassent partie du programme d'études supérieures pour gradués. Elle soumet cette question à l'étude des Commissions nationales.

M. DE WALLENSKJOLD, recommandant la suggestion de M. NITOBE, indique que les renseignements ayant trait au traitement des professeurs ne présenteraient qu'une utilité relative étant donné la situation très différente qui existe dans les divers pays et les problèmes différents que pose, pour chaque pays, la rémunération des professeurs étrangers.

M. NITOBE signale que ces renseignements ne sont demandés qu'à titre d'information et pour permettre au Secrétariat de fournir immédiatement toutes les précisions qui pourraient lui être demandées à cet égard.

M. LORENTZ n'est pas tout à fait d'accord avec Mlle Bonnevie sur la nécessité de considérer les cours de professeurs étrangers comme des cours normaux de l'université intéressée. En tous cas, il importe que ces professeurs étrangers ne s'occupent pas des examens et que leurs cours conservent un caractère désintéressé.

Mlle BONNEVIE indique que tel est son avis: les professeurs étrangers ne doivent pas faire partie des jurys d'examens.

Elle a voulu simplement attiré l'attention des commissions nationales sur cette questions. Les Universités resteront libres de prendre à cet égard toutes les décisions qu'elles jugeront opportunes.

M. WUIC (Etat-Serbe-Croate-Slovène) souligne la grande utilité que présentent ces échanges, surtout pour les petits pays. Il indique le système d'échanges qui existe entre les Universités yougoslaves: ce système pourrait être étendu dans le plan international.

M. BLOCH (Export lithuanien), estime que ces cours de professeurs étrangers, sont utiles surtout pour les gradués.

On pourrait peut-être allouer au professeur étranger son traitement national plus les frais de déplacement et une indemnité de 50% du traitement, qui seraient payés par le Gouvernement qui a adressé l'invitation.

M. DE REYNOLD estime que la question de l'échange des professeurs pose des problèmes délicats au sujet de l'autonomie des Universités et de la souveraineté des Etats. Selon lui, la Commission de Coopération Intellectuelle doit se ~~xxxxxxxxx~~ borner à encourager ces échanges et la préparation de conventions qui pourraient être conclues à cet égard entre les divers pays/

M. BANNERJEA croit que les professeurs qui se rendent dans les pays ~~xxxxxxxxxx~~ éloignés doivent donner des cours d'une durée assez longue et qu'il est nécessaire pour eux de connaître la langue du pays où ils se rendent ou tout au moins l'anglais.

M. MARINESCO estime que le problème est très complexe et que c'est aux Gouvernements qu'il appartient de s'occuper de ces questions. Il insiste sur la distinction qui doit être

faites entre les conférenciers qui vont donner à l'étranger quelques conférences d'ordre général et les professeurs et techniciens qui séjournent dans une université étrangère pour une plus longue durée.

M. ROCHA signale à ce point de vue les échanges qui ont été institués entre le Brésil et la France.

LE PRESIDENT constate que toutes les suggestions formulées indiquent la complexité et les difficultés du problème. Il rappelle que le Bulletin qui va paraître constituera un moyen précieux de communication, pour faciliter les échanges de renseignements et signaler les expériences faites; le rôle de l'Office International de Renseignements Universitaires pourra d'ailleurs par la suite devenir plus actif.

Echanges de jeunes universitaires.-

M. IONESCO signale qu'il convient de faire également une place dans ces échanges aux jeunes physiciens et biologistes travaillant dans des laboratoires. Il rappelle que le Laboratoire Cryogène de Leyde, compte plusieurs assistants étrangers, et que dans certains laboratoires de France et d'Angleterre, sont admis des étudiants étrangers dont certains reçoivent un traitement.

M. BALOGH, Expert Hongrois, déclare qu'il est très important de réserver aux étudiants qui se rendent à l'étranger certaines facilités et certains loisirs pour leur permettre de se consacrer à leurs études, en dehors de leurs occupations régulières.

M. DE MUIR (Hongrie) signale que les difficultés

résultant de la langue sont plus grandes pour les bibliothécaires que pour les étudiants travaillant dans les laboratoires.

M. KYROFF (Bulgarie) souligne l'importance des voyages d'étudiants et de professeurs pendant la période des vacances.

M. REMOUNDOS (Grèce) estime que l'activité des Commissions nationales pourra aider à résoudre les difficultés

LE PRESIDENT, en conclusion, déclare que le rôle des Commissions nationales est de premier plan et que l'offre faite par ces Commissions de faire tout leurs efforts pour faciliter ces échanges, est d'un excellent augure.

Propositions de M. Dopsch.-

M. Dopsch soulève la question des Universitaires autrichiens qui, en vertu du plan de réforme financier , sont licenciés et remplacés parfois par des universitaires plus jeunes et moins expérimentés, ce qui créée un véritable danger pour la vie universitaire et la vie intellectuelle.

Il désirerait que la Commission adressât à M. Zimmermann une résolution demandant que ces licenciements soient limités au strict minimum et qu'ils ne puissent être effectués qu'après consultation des autorités universitaires.

M. DE REYNOLD estime que la Sous-Commission est incompétente pour intervenir auprès d'un Gouvernement pour une question d'ordre intérieur.

M. DOPSCH souligne que le cas présent est tout à fait particulier puisque M. Zimmermann représente la Société des Nations.

Le PRESIDENT constate qu'il se pose à cet égard une question d'ordre juridique sur laquelle il serait désireux d'avoir l'opinion des membres de la Commission de Coopération Intellectuelle.

M. RUFFINI estime que l'objection de M. de Reynold serait applicable dans le cas de pays dont la situation est normale, mais l'Autriche est régie par un système financier que contrôle la Société des Nations. La Commission est dont, selon lui, qualifiée pour adresser au Conseil de la Société des Nations une résolution à ce sujet.

M. LORENTZ demande si la résolution qui serait éventuellement adoptée par la Commission ne pourrait être transmise directement à M. Zimmermann, au lieu d'être traitée au Conseil.

M. DE REYNOLD insiste sur le caractère consultatif de la Commission. Il croirait préférable, par déférence vis-à-vis du Conseil, que les intéressés fassent eux-mêmes une démarche auprès de celui-ci, qui renverra sans doute la question à la Commission.

M. DE PAULER (Hongrie) estime que la même question pourra se poser dans d'autres pays, et qu'une déclaration générale demandant qu'il ne soit procédé à de tels licenciements qu'après consultation des autorités universitaires, serait des plus utiles.

M. WILLIAM MARTIN croit également que ce problème n'est pas spécifiquement autrichien. Il se pose dans d'autres

pays. La Commission pourrait peut-être retenir pour une étude ultérieure ce problème qui touche au chômage des intellectuels et dont la Sous-Commission de la propriété intellectuelle a déjà abordé l'examen.

LE PRESIDENT, résumant la discussion constate que la Commission est d'accord pour adopter la procédure suivante: le Conseil saura que la question avait été posée à la Commission de Coopération Intellectuelle et que celle-ci, par déférence envers lui, a suggéré aux intéressés de s'adresser directement au Conseil, qui renverra sans doute la question à la Commission.

D'autre part, il conviendrait de retenir la suggestion de M. William Martin et d'étudier cette question d'une manière générale et se rattacher à un cas particulier.

M. DE REYNOLD et M. LUCHAIRE déclarent qu'il ne peut s'agir d'obtenir un traitement de faveur pour les intellectuels, mais que l'on peut demander que ceux-ci ne soient pas traités plus mal que les travailleurs manuels.

M. LUCHAIRE rappelle, ainsi que l'avait fait M. William Martin, que l'Association Internationale contre le Chômage a étudié cette question, mais que sa définition du mot "intellectuel" (intellectuel = non manuel) devrait être tout d'abord discutée.

M. WILLIAM MARTIN indique néanmoins que les catégories visées par la Commission rentrent dans cette organisation plus générale.

M. IVANAUSKAS (Lithuanie) donne lecture d'une note sur les voyages d'étudiants.

LE PRESIDENT signale qu'une résolution de l'Assemblée adoptée le 28 Septembre, répond aux vues exprimés par M. Ivanauskas, mais qu'il sera pris note de ses propositions.

La séance est levée à 17 H.45.

402

1924.

Kiszöltem Sinkó Ákos
lt., hivatalos kiküldött útról.
Néhány kisebb tévedés
becsúszott, de ő maga nem óhaj-
tott a kijavítás iránt lépése-
ket tenni.

Prattsába.

Balogh

SOCIÉTÉ DES NATIONS.

C.L. 27. 1923. XII.

LEAGUE OF NATIONS.

Genève,

le 6 février 1924.

Monsieur,

Dans la terrible catastrophe qui a frappé le Japon l'automne dernier, on a eu à déplorer, non seulement la perte de milliers d'hommes, mais aussi la destruction presque totale d'un grand nombre de collections publiques, parmi lesquelles se trouve la Bibliothèque la plus importante du pays.

Avec un courage inouï, le peuple japonais, dès le lendemain de cette calamité, s'est mis à l'oeuvre de reconstruction. Cette reconstruction sera difficile et très coûteuse: ne fût-ce que pour remplacer les 740.000 volumes et les collections de périodiques détruits appartenant à la Bibliothèque de l'Université de Tokyo, il faudrait dépenser plus de 30 millions de francs.

Des appels ont été lancés par le Gouvernement japonais et l'Université de Tokyo, dans le monde entier, aux institutions qui touchent par quelque côté aux lettres, aux sciences ou aux arts, pour les prier de collaborer à cette grande oeuvre de reconstruction par l'envoi de leurs publication et des livres ou périodiques qu'ils ont en double.

L'Assemblée de la Société des Nations, dans sa séance du jeudi 27 septembre 1923, a invité la Commission de Coopération intellectuelle à étudier comment on pourrait, par une entr'aide internationale, faciliter la restauration des collections et de la Bibliothèque de l'Université impériale de Tokyo.

La Commission de Coopération intellectuelle, après avoir entendu le Rapport du Professeur Nitobé et les paroles chaleureuses et émues prononcées par différents membres, a décidé de faire appel aux sentiments de solidarité du monde entier et, unissant sa voix à celle de l'Université de Tokyo, de demander que chaque institution contribue, dans la mesure de ses moyens, à la restauration de cette bibliothèque.

Nous avons donc l'honneur de vous envoyer cet appel en faveur de l'oeuvre de reconstruction de la Bibliothèque de l'Université de Tokyo.

Nous sommes sûrs qu'il trouvera dans votre pays un accueil sympathique et que, convaincu comme nous de l'utilité et de la signification morale d'une telle action, vous serez heureux de contribuer à la reconstruction d'une institution aussi importante que la Bibliothèque de l'Université de Tokyo.

Les dons de livres que vous voudrez bien lui destiner, devront être adressés aux ambassades et légations du Japon dans votre pays ou le pays le plus proche, qui les feront parvenir par leurs soins à destination.

Veuillez agréer, Monsieur, l'assurance de ma haute considération.

Pour la Commission Internationale
de Coopération Intellectuelle:

(Le Président)

H. BERGSON

350

1924.

Összes ügyek 1924 II/23

Kiválasztottam 4007/24 szám

Irattárba

Balogh

JELENTÉS A NAGYJUTALOMRÓL ÉS A MARCZIBÁNYI-

MELLÉKJUTALOMRÓL.

Tekintetes Akadémia ! Az 1915.okt.25-i összes ülés határozata a Nagyjutalom ügyrendjét akként módositotta,hogy 7 szak és 7 éves cyklusok helyett 9 szakot és 9 éves cyklusokat állapitott meg.Ez uj rend jóvoltából vált külön jutalmi szakká a szépirodalom,mely addig a szeptudományokkal,sőt korábban a nyelvtudománnyal volt egy szakba társitva.Ezuttal tehát elősször illeti a Nagy-és mellékjutalom kizárólag a szépirodalmi szakot, még pedig legutóbbi 9 évi,1915-től 1923-ig terjedő évkörét.+

Nem a szépirodalom,inkább a széptudományok érdeke kivánta meg a jelzett elkülönitést,hiszen korábbi összekapcsoltatásuk idején éppen nem a szépirodalom huzta a rövidebbet.Tudományos munka az egyesitett szakcsoportból utoljára 1873-ban kapott Nagyjutalmat /Hunfalvy Pál:A kondai vogul nyelv/,azóta mindannyiszor költőnek jutott e szép kitüntetés/Arany János; Lévay József és Szász Károly együtt;ismét Arany J.;Jókai;Mikszáth,Lévay József/.Ugyane szakcsoportból a Marczibányi-mel-

---

+ Az utoljára 1916-ban kinyomatott Ügyrend ,valamint a tavalyi Akad.Értesitőben közzé-tett nagyjutalmi hirdetés tévesen mond "1914-1923 " évkört.Az 1914.evnek u.i.nemcsak széptudományi,hanem szépirodalmi termését is számbavette s elintézte már az 1915-i nagyjutalmi jelentés.

lékjutalmat utoljára 1894-ben kapta tudományos munka/ Beöthy Zsolt:A szépprózai elbeszélés története,II./,de azóta ezt is mindannyiszor költő nyerte el / Szász Károly,Endrődi Sándor,Berczik Árpád/.Mindez egy tudományos Akadémia részéről valóban nem elfogultságra vall,amivel pedig Akadémiánkat éppen szépirodalmi részről szeretik olykor vádolni.

Az ezuttal kiküldött bizottság /Ferenczi Zoltán,Négyesy László,Császár Elemér r.tagok;Szinnyei Ferenc,Horváth János l.tagok/ helyzete,minthogy csak a szépirodalommal kell számolnia, jelentékenyen könnyebb,mint volt elődeié.De könnyü egyébként is. Mert,bár jutalomra méltót többet is ismer a lefolyt kilenc év irói és költöi között ,a nagy-,és mellékjutalomra könnyen ki tudja jelölni azt a kettöt,kiknek ebben az évkörben ,s a mai viszonyok között ,egyidejü kitüntetését hitünk szerint nem csupán a Tekintetes Akadémia,hanem az egész irodalmi közvélemény,s a kitüntetendőknek egyenrangu,kiváló költő társai is egy szivvel-lélekkel helyeselhetik.

Jövöre lesz ötven éve,hogy a Budapesti Szemle közzétette Vargha Gyula első dalait.E később /1881/ kötetben megjelent dalok,valamint lapokban ,folyóiratokban szórványosan közzétett, de többnyire a felolvasó asztalnál elhangzott költeményei ,és részben gyüjteményesen is megjelent jeles müforditásai /Schiller költeményei,1890 /,a koronázás emlékére irt ,s akadémiai száz arany jutalmat nyert Ódája /1892/,a Kisfaludy-Társaság pályázatán megjutalmazott regényes dalmüve / A boszuló kard,1897/,s némely népszerü verses kiadványai;már rég becsültté tették nevét a komoly irodalmiság ,az erkölcsi és müvészi fegyelmezettség tisztelöi körében,s a Kisfaludy-Társaság már 1883-ban tagjává választotta. Nemcsak a költönek,hanem a tudósnak is szólt már az akadémiai levelező tagsággal /1892/,majd pedig a Marczibányi-mellékjutalommal való kitüntetése /A magyar hitelügy története c.munkájáért,1899/. Akadémiánk 1907-ben rendes-,tavaly pedig tiszteleti taggá választotta meg az I.osztályba,mely lélek szerint öt ugy is rég a magáénak vallja.

A terhes hivatal gondja,melyet ő évtizedeken át példaszerü kötelességtudással hordozott,el nem némitotta,de mintha jó időre háttérbe szoritotta volna benne a költői megnyilatkozás ösztönét.De egyszerre,éppen a jutalmi évkör kezdetén ,költészetének szivet-lelket gyönyörködtető,pompás,uj kivirágzásával lepte meg a hatvan éves férfiu az irodalmi világot.1915-ben jelent meg Költeményei vaskoks kötete a Kisfaludy-Társaság kiadványaként,melyben 1871-től 1914-ig irt költeményeit gyüjtötte össze.Bármily tisztelet és megbecsülés övezte az ősz költőt már megelőzőleg is: ez a kötet tárta fel és tette nyilvánvalóvá először nyomatékosan az ő rendkivüli költői értékét.E kötet anyagának mintegy kétharmada még 1900 előtti szerzemény volt,s bár az azt követő évek termése csak kisebb harmada a kötetnek,szembetünő,erőteljes emelkedésről nyujtott bizonyitékot.

Ujabb meglepetést szerzett második ,Ködben c.nagy kötete /1922/ mely mindössze hét ujabb év /1915-1921/ költői termését takaritotta be.Anyaga mennyiségre nézve felér az előbbi kötetével, értékre nézve pedig az annak második felében már megindult mélyülést és emelkedést nagy arányokban folytatja tovább.Ihlete azóta sem csappant meg.A mult évben adta ki Vitézi énekek Thury Györgyről c.románc-füzetét,s ujabb kis füzetben /A végtelen felé /1922-ből való kisebb költeményeit.

Költői pályájának márcsak ez időrendileg vázolt alakulása méltán reá irányitja a megkülönböztető figyelmet,Összes költészete csak a jutalmi évkörben vált egymást követő gyüjteményes kiadványokban ismeretessé , s ez évkör folyamán érte el költői pályája, nemcsak termékenységben,hanem belső értékben is legszebb,legvirágzóbb beteljesülését.

Arany lelki rokonának s tanitványának tartja a köztudat. Nem ok nélkül.De rokona s tanitványa ő a magyar költészet minden nagy és nemes képviselőjének.A nagy konzerválók közé tartozik, kik a multból oly sokat tudnak lelkükbe felszivni /onnét nőttek ki ! /,s mégis uj,egyéni és eredeti szinben tündökölnek. Nem

rombolnak ,hanem az erősnek bizonyult alapra épitenek;nem ujrakezdenek,hanem folytatnak;a fejlődés,a haladás legjótékonyabb képviselői ők.

Vargha Gyulában örökletes hajlam a történeti folytonosság gondja.Élete legnagyobb fájdalmai ,költészete legsötétebb hangjai a történelmi hütlenség,a multtal szakitás,a történelmi kockáztatás szemléletéből fakadtak.Sötéten látó,baljóslatoktól kisértett,maji véres valóságokkal igazolt hazafiui aggodalom sugalmazta költéssete egyik legszebb részét.S midőn a világháboru élet-halál küzdelmeibe látta belesodródba nemzetét ,lantjáról a féltő szeretet,a riasztó látomások,a régóta rettegett s most lesujtani készülő végzet bizonyossága,végül a szörnyü elbukás:fájdalmas,mély zendüléseket csaltak elő szünhetetlenül.E hazafias költészet párját ritkitja élményi mélységben;sötét,de nemes gyöngyszemei az átélt nemzeti izgalmaknak halhatatlan történelmi emlékeiként fognak öröklődni a jövő nemzedékekre.

Benső erkölcsi közösséget érez ő az egész emberiséggel, de komor tapasztalatok sebezték meg idealizmusát.Ből látja,ostorozza saját,magyar hibáinkat,de fájdalmat okoz neki mindaz,mi az emberben becstelen.Ellenben szeretet,jóság,részvét vonja szivét minden szenvedőhöz,ártatlanhoz,naivhoz és egyszerühöz;együtt érez, együtt él a természet szép világával,együtt tikkad,együtt szomjazik az asszufüszállal,s vele együtt vigad az áldott esőnek.

A bajos emberi világból fel tudja röpiteni lelkét nagy magasságokba,hol a bölcselet végső kérdéseket intéz elméhez és szivhez a parányi emberről és végtelen világról.De legotthonosabb itt, az anyaföldön,gyermekemlékei egyszerü,de neki oly szép,s fényben, szinben ,hangban és hangulatban oly gazdag szinhelyén.Benyomások, érzékletek páratlan szabatossággal maradnak meg emlékezetében s őrzik magukkal egész hangulati értéküket.Ily finom és fogékony valóságérzék nagy költőinknél is titka.Neki a valóságnak nem annyira anyaga,tapinthatósága iránt van érzéke /bár plasztikitásban is kitünő tud lenni/ ,mint inkább anyagtalanabb elemei -,szin,hang,fény

és árnyék büvös játékaiban való jelentkezése iránt.E tekintetben senki sem versenyezhet vele.A természetesből,az igénytelenből,kertek,mezők virágok,gyümölcsök,lepkék,bogárkák mindennapos látványából fénynek és szinnek nagyobb,finomabb pazarságát alig itta fel meg magyar költő szeme.Ilynemü szemléletei a magyar falu,s a magyar nép életéből is emlékezetes darabokat ragadnak magukkal.

E finom,légies,tündéri szemléletek nem önmagukért vannak. Eszmények,álmok rajongójaként, s emlékek büvöletével igézetten járja s nézi ő a földet,Isten szép világát.Szemléleteiben szines,szép valóság s a lélek sejtelmei és nemes sóvárgása mindenkor vonzó és természetes,gyakran mély szimbolikus egységben ölelkeznek.

Verselése a legszerencsésebben fejleszti tovább Arany János hagyományát s némely jelentékeny kezdeményét.Szabatos,gondos forma az övé,de tökélyével nem hivalkodó.Semmi mesterkéltség,hideg kiszámitás nem érzik rajta.Ömlik lágyan,szépen,folyvást,dallamosan; ringat,szuggerál,saját hangulatába varázsol.Szabályos,anélkül,hogy feszes lenne,s tud uj,tud mai lenni,tud nem hallott kedves zendületeket varázsolni elő,anélkül,hogy szabályt törne,hagyományt sértene. A magyar verstörténet verselésünk legkitünőbb mesterei közé fogja őt sorolni.

A bizottság egyhangulag azt javasolja,hogy az idei Nagy-jutalmat Vargha Gyulának méltózassék kiadni egész költészete méltánylásaképpen.

\+ \+ \+

Vargha Gyula költészete egy hosszu költői pályának legutóbbi évtizedében bontotta ki a maga teljes eredetiségét.Vele szemben Szabolcska Mihály csaknem legelső megszólamlásával a maga végletességében mutatkozott be s keltett azonnal élénk figyelmet.Genfből 1891-ben a Fővárosi Lapokhoz küldött néhány költeménye legott meghóditotta a nagy közönséget s Beöthy Zsolt méltatással sietett a felbukkant uj tehetség üdvözlésére.Kötetei elég sürü egymásutánban láttak azóta napvilágot,némelyik közülök több kiadást is ért,de a közvélemény,mely felőle első versei és kötetei alapján már kezdeti

benyomásként kialakult,máig sem változott meg.Az 1915-1923.évkörben is jelent meg néhány ujabb ,szép kötete /Szivem szerint,1916;Eszmények és álmok,1922 /,köztük egy Válogatott versek könyve c.kötet,melyben legszebb s legismertebb költeményei vannak szemelvényesen egybegyüjtve,mely tehát az ő költészetét egészben véve jellemzi és képviseli.A benne közölt versek tulnyomó részben a kijelölt évkör előtti időből származnak,de ilynemü gyüjteményeket az Ügyrend nem zár ki a pályázatból.Kizárná ellenben a régebbi szabályzat szerint az a körülmény,hogy évszám jelzése nélkül jelent meg.De az 1923.okt.29-i összes ülésnek egy idevonatkozó határozata ezt az akadályt is elhárítja; e szerint u.i.keltezetlen mü is részt vehet a pályázatban,ha a bizottság kétséget kizárólag meg tudja állapitani felőle ,hogy a kijelölt évkörben jelent meg.A szóban forgó kötetről bizottságunk megállapitotta,hogy 1921 végére jelent meg/Hungaria nyomda;Singer és Wolfner kiadása /.+

Szabolcska a nemzeti irodalom hagyományainak nem azt az ágát sarjasztja tovább,melyen Vargha Gyula költészete termett.Nem Arany, hanem Petőfi öröksége egy részének továbbszármaztatója ő:a naiv dalszerüségnek,s az érzelmi és formai igénytelenségnek .Arany mügondja Vargha Gyula müvészetében talált fegyelmezett folytatóra:Petőfinek a formát illető nagyobb szabadságát Szabolcska tette magáévá.Tovább lazitott a szabályosság szigorán,de korántsem tévedt formátalanságba. Ma vannak,akik a formával s vannak,kik a formátlansággal üznek kultuszt.Sem az első szélsőség Vargha Gyulának,sem ez utóbbi véglet Szabolcskának nem sajátja.Sajátja ellenben mindkét egyoldalnság mindig az irodalom és költészet dekadenciájának.

Nem a szabályt kerüli Szabolcska,csak a sablónt;nem a ritmust bontja meg,csak a szótagmérés feszességén enyhit;nem ir " szabad ", vagy éppen amorph verseket,hanem a strófa-alkatban enged magának

---

+ A muzeumi könyvtár Növedéknaplójában " 1922.év 66.sz. " alatt - , az akadémiai könyvtárában pedig az 1922.január 28-án beérkezett uj kiadványok között van elkönyvelve.

- teljes joggal - szabad kezet.Nem követ kijegecesedett,megkötött mintákat,hanem azon melegiben maga önti ki ihletének megfelelő saját,alkalmi formáit.E részben mindjárt felléptekor kivételesnek tünt fel az ő eljárása ,s fesztelen üdeségével bóditott,vagy állitólagos pongyolaságával támasztott kifogást maga ellen.Ma már,a formális mesterkedések és a korcs formátlanságok bő tapasztalatai után ,az ő kezdeményére visszanézve,világosabban érezzük jelentőségét.Szakitott ő mind a felléptekor divatos idegen formák pontoskodó kultuszával,mind pedig a nemzeti versidomnak sablonossá kövült szerkezeteivel.Jótékony ellenhatás volt ez mindkét irányban,s verselésünk számára a formai lehetőségeket épp ugy szaporitotta,mint Vargha Gyula mügondja a másik oldalon.

Világosan érezzük azt is - a Válogatott versek könyve elemi erővel érezteti - hogy formabeli sajátságai az ő költészetének ,liraiságának leglelkét,a friss és természetes igénytelenséget fejezik ki.Érzelmi világa nem változatos,de keresetlenül őszinte; szenvedély, heves emotio nem sajátja,de hurja könnyen ,üdén,tisztán és kedvesen rezdül minden ,csak fuvallatszerü illetésre is.Röpke hangulatokat egész lélekkel felfog és megörökit.Vágy,ha felsőhajt;emlék,ha visszafáj;öröm,ha felmosolyg - :már dalt sugallt neki. Mindaz,ami a legegyszerübb életviszonyok közt s a mindennapi életben is nemes,tiszta,megható,áhitatos tulajdona lehet az embernek,igénytelen szépségben ,ép izléssel s az őszinteség félreérthetetlen hangján szólal meg költészetében.Vallás,természet,szülőföld,család,haza és nemzet az ő szerelmei,s kiváló költői tehetség bizonyitéka, hogy ez ősrégi ,mü-és népköltészetben oly sokszor s remekül megnyilatkozott érzelmeknek eredeti és egyéni frisseséggel tudott ujra, meg ujra hangot adni." Emlékek,Szerelmek.-Képek.Hirek a falukból.-Dalok hazulról.-Áhitat.Szeretet.Természet " :a szóban forgó kötet fejezetcimei,s az olvasó lelkében mindenikre felel Szabolcskának egy-egy jól ismert verse.Különösen a "Hirek a falunkból " él a köztudatban a költő egyéni müfaji sajátjaként s valóban ebben a ballada

és genre határán álló elbeszélő nemben líraibb ,dalszerűbb senki sem volt nála.

Nincs költőnk ma,kit nagyobb közönség ismerne.Ez a közönség tőle csak jót,nemest,tisztát és magyarost kapott,s ha hangulatos költészetét oly hamar megszerette,ennek az a magyarázata,hogy Szabolcska a magyarság egy igen nagy rétegének érzelmi világát korunkban mindenki másnál szerencsésebben és közvetlenebbül tudta költői kifejezésre juttatni.

A bizottság egyhangulag javasolja: a Marczibányi-mellék-jutalommal Szabolcska Mihálynak Válogatott versek könyve c.költemény-kötetét méltóztassék kitüntetni.

Budapesten,1924.április havában

Horváth János l.t.

előadó

Egyhangúlag elfogadtatott
1924. május 6.

Kiknek
előterjesztetik

1960
1924

1924 máj 6.

Párt. Napló Első Tanulmányi 100/1000

A magyar kommunista mozgalom történetének egyes kérdéseiről.

A magyar kommunista mozgalom történetének egyes kérdéseiről, különösen pedig annak legújabb korszakáról, a Tanácsköztársaság bukásának időszakáról, valamint a Kommunista Párt illegalitásba vonulásáról és annak első éveiről

12

időkben kérdésekről nyomott ügyekben
kellene
kötelen volna kérdezni, és nagy ügyekben
arra
arról kívül hogy a kötelen volna felelni

Kérdezi, hogy ezek a jövő évi vajúra is milyen
javaslatában lehet-e kik magukat arra, hogy valaki
nyilvánosságra
evelezőjeket nyújtson kibúvás ezt is hogy kérdés
tanácsnoknak ügyében szigorúan, ezekkel tárgyalás
ügyi ortaszemélyre? Akit lehet kötelen
kötelen felelni volna elő, hogy a tanácsnok
helyesen ügyes vn.

Emlékszik megelőzőleg fogalma
a tanácsi kérdésről panaszt, a kérdés
kötelen vagy a személyi fejlesztésről kívül
a Nagyról javaslatban, hogy az adott pontban
valamelyik fizetésben, hogy vagyon valami
illő, a tanácsnok, melyből kérdés a dolog a
kívül helyesen, helyes-e, ő még kérdést, hogy
az a vádlott, melyből kérdés, hogy vagy
hogy a (tanácsi) kérdésről ügyeknek kérdés
gyűlésen, vagy legalább is megvilágításban
megfelelő előtte fog-e valamit?

Felszólítja megyzőnél emlékezni arra
emlékezni, hogy ez is ügy vélemények
Deine Bedeutung [illegible] ügyész
tanácsnok fogalma alapon egy ügyvédi
megvizsgálni, a mely annak dolgában tárgyalás
fog pontról intézkedésben, de valószínűleg
előtte kérdés kell, közlekedésről a elő-
sorban a nagyon közigazgatás ügyben előadóval, vagy

Ibiztat

előadóval

Legelább is a legyakoribb fogyasztási cikkekre (3)

Dicsőszentmárton város ebben kibocsátja a pályázati hirdetését, amely a Közlönyünk hasábjain és városunk hirdetőtábláján fog megjelenni, a pályázati határidőt pedig [illegible] követő hónap 15-ik napjában állapítja meg. Ezen határidő alatt a pályázati kérvények a polgármesteri hivatalhoz nyújtandók be, a melyek a pályázati feltételeket is tartalmazzák. Ezen kérvényekhez a pályázó születési bizonyítványát, a honosságról szóló okmányt, a polgári állapotról szóló hiteles bizonyítványt, a vagyoni állapotról szóló bizonylatokat, valamint a szakképzettségét igazoló okmányokat is csatolni kell. Ezen okmányok hiánya esetén a pályázat figyelembe nem vétetik. A pályázó köteles kijelenteni, hogy a pályázati feltételeket magára nézve kötelezőnek elismeri, és hogy a pályázat elnyerése esetén a szolgálati szabályzatban előírt esküt le fogja tenni. A pályázó köteles továbbá kijelenteni,

a egyes tudási megnyilvánulásokból, de magukból ezek
elszigetelve nem is vizsgálhatók egyes tudati tartalmakban,
feltételül szükséges, de elégtelen is, hogy ilyen
tárgyak tudatosan kapcsolódjanak egymáshoz.

Meg kell jegyeznünk, hogy elfogulatlan vizsgálat - bármilyen
a tényeket tárgyilagosan elemzésünk is - egyáltalán nem cáfolja Bradley elméletét.
Ebben a tekintetben, amint fejtegetéseink is igazolják,
igaza van, hogy a tudat egységes, és hogy minden tudati tartalom
bizonyos mértékig összefügg egymással. Ez az összefüggés jellegét meg-
határozó körülmények azonban, amint azt Bradley is elismeri, nem
egyszerűen logikai természetűek, hanem pszichológiai jellegűek is.
Ezeknek a körülményeknek a vizsgálatától azonban Bradley
szándékosan elzárkózik, mert úgy véli, hogy ezek a tudat
egységét nem befolyásolják. Márpedig bizonyítható
az az állítása, hogy a tudat egysége kizárólag logikai
szempontból vizsgálva, nem bizonyul ellentmondásnak.
Bradley ugyanis a tudat egységét a tudat tartalmainak
különböző, a tudat egységét fejlődése során egyre
szorosabbá tevő összefüggéseiből vezeti le. Ez a tudat
egysége azonban fejlődésének, de nyomaiban megvolt
a tudat minden fokán. Minthogy bármelyik
az általunk vizsgálható tudati tartalmak közül
egy bizonyos mértékig összefügg a többivel, nem lehet az elemzés
során a tudat egységét fejlődése során egyre szorosabbá tevő
összefüggéseket figyelmen kívül hagyni, mert a tudat egysége
csak ezeknek az összefüggéseknek a tudatában van meg.
Ezt a tényt Bradley is elismeri, de nyomatékkal hangsúlyozza,
hogy ezek az összefüggések csak fokozatosan alakulnak ki,
és mindenkor csak fokozatosan alakulnak. Minthogy bármelyik
az általunk vizsgálható tudati tartalmak közül

hogy hozzá e rá vonatkozik is, hogy
a semmit sem fogó érzékeink eddigi
fogásain alyha újabb kéz tárulna ujjon,
hiszt ezt a szemünk: negyedik érzékben az
ujonfogható valóságnak tekintjük, és
minden új hozzá vonódó negyedikünk, kik
bizonyára vannak, kiknek érzékeiből ujabb fajának
születik. Esetleg hozzá vonódnak.

Végül alyion kérdezhetik ma is, hogy
a pókról kiderítették a szemeit is erősen
tévedünk-e. Darlóban is van a negyedik kép-
ünk fogható érzékünk (a tévedésünk megmagyarázata)
is fogásainak kapcsolatokat, alyion
(a jelenvaló világ is)
kell magyarázni, mert ez az alap abszolút ige.
A pókról helyesen csak ki, hogy ezt a szem-
adása nem csalódik (kiemelendő) hogy, va
hogy azonban fogásainak jelentését (kiemelendő)
sohasem ismerjük, az egyben az ő (nem vagyunk)
is egyben az ő (nem vagyunk)
fejlődésének kitűnésében.

Gyorgy Endre

1961

1924

2)

100 000

1924

Jelentés
a Pécsely József alapítványból kitűzött nyílt pályázatról.

A Pécsely alapítvány kamataiból a Tek. Akadémia nyílt pályázatot hirdetett a következő címmel: „Az Anjou-ház küzdelmei Magyarország birtokáért egyetemes történeti vonatkozásaikban."

A kitűzött határidőre egyetlenegy pályázó jelentkezett: Patek Ferenc, aki tervezetéhez mellékelte a már kidolgozott első fejezetet (Az Anjouk családi összeköttetése az Árpádházzal. Első érintkezésük Magyarországgal). Patek a munkát öt fejezetre tervezi, amelyek közül a I. ik IV. László korát, a III ik az 1290 és 1300, a IV-ik az 1300 és 1305 és az V-ik az 1305 és 1310 közti korszakot tárgyalná. Maga a terv, még inkább pedig a benyújtott fejezet elárulja a szerzőnek nagy járatosságát tárgya körül. A tanácsadók 1918. évi folyamában „Az Árpádok és Anjouk családi összeköttetése" címen megjelent és Tóthon hercegről feltalált tanulmányaival már a nyilvánosság előtt is tanújelét adta annak, hogy ezzel a témával előszeretettel és nagy szakavatottsággal foglalkozik. A benyújtott első fejezet nemcsak a földolgozás módszeréről illetőleg nyújt szép reménységet a készülő munkához, hanem egyben a szerző alapos járatosságát is dokumentálja az idevonatkozó hazai és külföldi forrásokban és irodalomban. Minderre följogosít arra a föltevésre, hogy az egész munka sem fog elmaradni az első fejezet mögött, amiért is azt javasolják a Tek. Akadémiának, méltóztassék a benyújtott tervezet és a kidolgozott fejezet alapján dr. Patek Ferencet a munka ~~kidolgozásával~~ megbízni.

Budapesten, 1924 március 29.

Alexics Antal
l. tag
Domanovszky Sándor
l. tag

1. Patek L. Anjou 1924 V. 26

1962

1924

100 000

~~A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA~~

Nagy betükkel

A bizottságok jelentései az 1924-évi nagygyülésen eldöntendő pályázatokról.

1924 máj. 6

JELENTÉS AZ OLTVÁNYI PÁLYÁZATRÓL.

A M.T.Akadémia 1922.évi nagygyülésén az Oltványi alapitványból A domonkos rend története Magyarországon a XVI.század közepéig czimen hirdetett pályatételre egy pályamunka érkezett be.Benyujtója Dr.Szalay Gyula János,szt. domonkos rendü áldozópap,a soproni domonkos rendház főnöke.

A pályázati feltételeknek megfelelően részletes tervrajzot és öt fejezetrészt nyujtott be.Az utóbbiak közől az első a rend letelepedését Magyarországon tárgyalja,a második a rendtartomány sorsát Magyarországon a XVI.század közepéig,a harmadik a rend összeköttetéseit a szentszékkel és a magyar királyi udvarral 1240--1340-ig,a negyedik a zárdák történetét,az ötödik a missiók történetét foglalja magában,a függelékben pedig a tartományfőnökök névsora van közölve.

A tartalmi áttekintést feltüntető tervrajz ellen kifogás nem emelhető.A tervrajz szerint a munka kiterjedne a rend magyarországi külső és belső történetére és e tekintetben ugy látszik pályázónak Karácsonyi Jánosnak a magyarországi Szt.Ferencz rendjéről szóló müve beosztása szolgált mintaképül.Magában foglalná az első fejezetekben a rend általános és részletes történetét, azután a rend tevékenységét a missiók és inquisitio,a tanitás és iskolázás terén,kiterjedne a rendből származó magyarországi püspökökre és szentekre,a rend zárdáinak történetére,és bezárná a munkát a tartományfőnökök névlajstroma,mely minden valószinüség szerint azoknak--a mennyiben azokat megállapitani lehetséges jeend--életrajzi adatait is tartalmazná..

A mü tartalmi beosztása ily módon megfelelne a tudományos követelményeknek.A benyujtott fejezetek illetve fejezetrészekre azonban több rend-

Petit, sorala

1) Az előző jelentéseket l. Akadémiai Értesítő 1924.évf. 93—96.l.

beli megjegyzésünk van.

A feldolgozásban bizonyos pongyolaság és elhamarkodottság észlelhető.A fogalmazás nem eléggé szabatos,az előadási modor szakgatott,zökkenő és több helyt idegenszerü kifejezésekkel és szavakkal találkozunk.Ez arra mutat,hogy a szerző a benyujtás előtt nem revideálta át még egyszer kéziratát,az utolsó simitást rajta nem végezte,ugy hogy a stiláris átjavitásra és általában a stilusbeli szabatosságra a szerzőnek nagyobb gondot kell majd forditania.

A benyujtott részek átolvasása azt a benyomást kelti a birálókban,hogy a szerző tagadhatatlan buzgalommal igyekezett a domonkos rend magyarországi történetére vonatkozó--aránylag gyér -- adatokat összegyüjteni, s a mint az a kézirat egyes helyeiből kitünik,de a jelentésttevők egyike előtt személyes tapasztalat révén is ismeretes,nagy szorgalommal kutatott az országos levéltárban, a M.N.Muzeum levéltárában és a bécsi/állami és rendházi/levéltárakban.E kutatások eredményével a dolgozat egyes helyein találkozunk ugyan,de oly feltünő csekély számban,hogy szinte kétkedni lehet abban,valjon a szerző tényleg nem találhatott volna több adatot.Ugyanez a benyomásunk a kiadott anyag felhasználása tekintetében is.Okmánytáraink között több olyan van,melyekre hivatkozás nem történik,pl. a Hazai Okmánytárra,Mátyás király levelezésére,a Bossányi-féle supplicatiokra,melyekben pedig pl.a császmai-káptalanra vonatkozó több adat van,melyek a Császmáról szóló részben nincsenek felhasználva.Ily módon a birálók szerezte benyomás az, hogy a szerző a forrásanyagot és irodalmat teljesen nem kutatta át és nem használta fel egészen.

A benyujtott részek között a domonkos rendnek a szentszékkel és a magyar királyi udvarral való összeköttetéseiről szóló fejezet a legbővebb. Ez a rész csak egy századot ölel fel 124o--134o-ig.és igy ennek is még lesz folytatása a XVI.század közepéig.Ugy látszik,hogy szerző a rend történetének ezzel a részével foglalkozott a legszivesebben és erre vonatkozólag aránylag a legteljesebben gyüjtötte össze az adatokat.Stilusának egyes idegenszerü kifejezései itt is kellemetlenül hatnak és a további kutatás kétségkivül fog még ujabb adatokat napfényre hozni.A zárdák történetével foglalkozó rész mai alakjában nem egyébb mint a puszta adatok összeállitása,melyből hiányzik a feldolgozás és az adatoknak szerves összefüzése.Az egyes zárdák

történetét nem is viszi egészen a XVI.század közepéig,ugy hogy itt is még sok pótolni valója van.

Összegezve az elmondottakat nem tagadhatjuk,hogy a pályázó buzgalommal és igyekezettel látott munkájához.Szorgalmasan kutatott és gyüjtötte össze a tárgyára vonatkozó adatokat,buvárolta a levéltárakat és az irodálmat,de ugy véljük,hogy különösen az utóbbit nem aknázta ki teljesen,ugy hogy munkájának e részében is nagyobbmérvü pótkutatásokra van szükség.

Ha ezen hiányok és hibák daczára is a tekintetes nagygyülésnek mégis azt javasoljuk,hogy Dr.Szalay Gyula Jánosnak a pályatétel kidolgozására a megbizást megadni méltóztassék,tesszük ezt abban a remény ben,hogy az elmondottakat figyelembe véve sikerülni fog neki oly munkát nyujtani,mely a pályázat követelményeinek megfelelve a jutalomdijra érdemesnek fog bizonyulni.

Budapest 1924.évi márczius hó 22-én

Dr. tag

tag

Kollár F.
Áldásy A.

1963
1924

70.)

IV.
Főtitkári jelentés
Balogh Jenőtől

I.

A nemzeti ébredés, ujjászületés és fel-
emelkedés diós korszakának közeledtével
emlékezetében egyesek
százados évfordulók-
nak hosszú sorával.

7 [A. E.]

Lnéhai

Akadémiánk kegyeletes és nemzeti kötelességét teljesitette, mikor több évfordulóról megemlékezett. (centenáriumról az utóbbi hónapokban)

Mult évi ünnepélyes közülésünket kizárólag Petőfi Sándor halhatatlan emlékezetének szenteltük /Ak. Értesitő 1923. évf. 4-46 lap/.

A Himnus megirásának centennariuma alkalmából 1923. junius 8-án a főtitkár résztvett Szatmár megye törvényhatóságának ünnepi közgyülésén s a következő napon beszéd kiséretében Társaságnk babérkoszorúját helyezte el Kölcsey nemeslelkü, kitünő társunk, Kölcsey Ferenc sirjára. /A. É. H. 1923. 135-136/.

Október 7-én Madách Imre /A. É. H. 1923. 146-151/, 15-én Ipolyi Arnold /A. É. H. 1923. 151-160/, november 26-án pedig Pasteur születésének századik évfordulója alkalmából tartottunk ünneni üléseket.

Az elnök ur 1923. évi február hó 26 án a nagy államférfiuhoz méltó szép beszédben méltatta gróf Andrássy Gyula ig. ón t.t. érdemeit születésének százados évfordulója alkalmából /A. É. H. 1923. 145-146 /; november 26-án pedig Csokonai Vitéz

-

Mihály születésének másfélszázados évfordulóján a kitünő költőről emlékezett meg.

Nem feledkeztünk meg egyéb évfordulókról sem, de kerülni óhajtván az ünnepi üléseknek igen nagy számát, csak fokozott ,szakadatlan munkával és kegyeletes megemlékezéssel gondoltunk több társunk születésének centenáriumára.

Különös hálával emlékeztünk néhai nagynevü társunkra, Csengery Antal ig.és r.tagra, aki évek hosszu során át az Akadémia jegyzője volt, később, Szalay László halála után három évnegyedig, mint Deák Ferenc sajátkezü irásával jegyzőkönyvünkben megörökitette," a titoknoknak számos és terhes teendőit ernyedetlen szorgalommal teljesitette " és azután több mint három évtizeden át különböző munkakörben, mint másodelnök is, mindnyájunk köszönetére méltó módon mozditotta elő Társaságunk érdekeit.

Ez évekre esett még több érdemes tagtársunk születésének századik évfordulója:

Galgóczy Károly l.t./1827.január 27./e mezőgazdasági statisztikának s általában a mezőgazdasági irodalomnak buzgó és érdemes munkáse, aki 58 évig volt Akadémiánk tagja, hosszu időn át nestorunk, Akadémiánk javára alapitványt is tett;

Tomori Anasztáz l.t. /1823.-1894./szerb származásu ,de tüzes magyar érzésü szerény tanár, nemzeti irodalmunknak nemeslelkü ,rokonszenves mecenása;

Kerkapoly Károly l.t. /1825-1894./ korábban a történelembölcselet, bölcsészet, publicistika ,majd az államtudományok és pénzügyi studiumok müvelője, aki különösen mint tanár fejtett ki jeles munkásságot.

II

Habár tekintettel az elnök urnak kifejezett óhajára külön ünnepet nem rendezhettünk, bizalmas, családias körben ,annál nagyobb bensőséggel fejeztük ki nagyrabecsülésünknek és ragaszkodásunknak kiváló másodelnökünk által poppás, tömör beszédben tolmácsolt érzéseit az elnök ur iránt, aki a mult év

volt. Ezenkivül Csengery Antal

mos és terhes teendőit ernyedetlen szorgalommal teljesi-
tette " és azután több mint három évtizeden át különböző munka-
körben, mint másodelnök is, mindnyájunk köszönetére méltó
módon mozdította elő Társaságunk ügyeit és érdekeit.

Ez évekre esett még több érdemes tagtársunk születé-
sének századik évfordulója:

Galgóczy Károly l.t./1827.január 27./a mezőgazda-
ságí statisztikának s általában a mezőgazdaságí irodalom-
nak buzgó és érdemes munkása, aki 58 évig volt Akadémiánk
tagja, hosszu időn át nestorunk, Akadémiánk javára
alapitványt is tett;

Tomori Anasztáz l.t./1823.-1894./szerb szár-
mazásu, de tüzes magyar érzésü szerény tanár, nemzeti iro-
dalmunknak nemeslelkü rokonszenves mecenása.

Kerkapoly Károly l.t./1827.-1894./korábban a
történelembölcselet, bölcsészet, publicistika, majd az ál-
lamtudományok és pénzügyi studiumok müvelője, aki különösen
mint tanár fejtett ki jeles munkásságot.

Érdemeit Radnay Károly lt. méltatta meleghangu megemlékezésben (A. É. 1894.évf. XII.f.)

II

Habár tekintettel az elnök urnak kifejezett óhajára külön ünnepet nem rendezhettünk, bizalmas, családias körben, annál nagyobb bensőséggel fejez-
tük ki nagyrabecsülésünknek és ragaszkodásunknak kiváló másodelnökünk által pompás, tömör beszédben tolmácsolt (Berzeviczy Albert) érzéseit az elnök ur iránt, aki a mult év nyarán életének egyik szakához ért.

A magyar állam ez alkalomból emlékérmet vere-
tett, de érezzük, hogy Akadémiánk Berzeviczy Albertnek nemcsak Akadémiánk, hanem egész Magyarország érdeké-
ben végzett fáradozásai alapján az ő érdemeinek em-
léke, különösen közmüvelődésünk terén, sokkal maradan-
dóbb, mint az az érc, amelyre a müvész az ő képmását
véste volt.

III.

1. A kegyeletes ünnepek mellett az utolsó évek-
nek Akadémiánk szempontjából jelentős eseményei voltak még
a következők:

2. A kormányzó ur Ő Főméltóságának 1922.junius
28-án kelt magas elhatározása alapján tisztelt társunk,
gróf Klebelsberg Kunó vallás-és közoktatásügyi miniszter
ur 1922-ben összesen 6.000.000 /Hat millió/ korona rendki-
vüli államsegélyt utalt ki Akadémiánk részére.

Az 1923.évi I.t.c.megalkotásával a törvényhozás
Akadémiánk számára évi 12.000.000 /Tizenkét millió/ K ál-
lamsegélyt biztositott.E törvény alapján Akadémiánknak hat
tisztviselője és nyolc altisztje állami alkalmazottá nevez-
tetvén ki ,illetményeiket 1923-tól kezdve az állami költ-
ségvetésből kapták.

Társaságunk mindig hálásan fog visszagondolni
a magyar törvényhozás tényezőire,akik nehéz időkben lehető-
vé tették ,hogy hosszabb,kényszerü szünet után folytathas-
suk tudományos munkásságunk eredményeinek 1918-ban megsza-
kadt közzétételét.

Az államsegély és a társadalom több rétegének
áldozatkész érdeklődése alapján 1921-ben 22,1922-ben 16,
1923-ban 16 kiadványunk jelent meg,köztük terjedelmes kö-
tetek és,különösen egyes folyóirataink a régi méretekben.

731

A felemelt államsegély és az adományok lehetővé tették, hogy Akadémiánk ismét nagyobb terjedelemben adhassa ki folyóirata it, melyek közül az utóbbi években a következők jelentek meg: adhattuk ki:

Akadémiai Értesitő	1921.évf.320 old.
----------	1922. " 288 "
	1923. " 250 "
Nyelvtudományi Közlemények	1923.évf. 160 old.

Irodalomtörténeti Közlemények	1921.évf.296 old.
----------	1922. " 168 "
	1923. " 216 "
Történeti Szemle . . .	1921. " 190 "
----------	1923. " 196 "
Archaeologiai Értesitő .	1921. " 144 old. 6 melléklettel és 20 képpel
----------	1923.évf.144 old.28 képpel és 20 ábrával
Hadtörténelmi Közlemények .	1921.évf.224 old.
----------	1923. " 497 old./ a Hadtörténelem c.lappal egyesitve/
Mathematikai és Természettudományi Értesitő	1921.évf.455 old.
----------	1922. " 323 old.
	1923. " IV és 326 old 2 táblával és szövegközti ábrákkal.
Mathematische und Naturwissenschaftliche Berichte aus Ungarn	1923.évf. 117 old.

Ezeken kivül a M.Tud.Akadémia támogatásával jelent meg a Budapesti Szemle/: ujból évek óta havonként 5 iven, julius és augusztus kivételével:/; a Magyar Paedagogia, a Körösi Csoma-Archivum; a Berlinben ~~Gragger Róbert egyet.professzor szerkesztésében megjelenő~~ az Ungarische Jahrbücher/edig I-III.k és IV.k 1.f.125 old./, és a Revue des Etudes Hongroises et Finno-ougriennes /I.k 223 old./, valamint némely egyéb kiadványok.

Párizsban Pauler Gyula halálát követő napokban megjelent francia nyelvű cikkből

Mihelyt Akadémiánk pénzügyi helyzete lehetővé tette, széles keretekben folytattuk kiadványaink közrebocsátását.

Habár tagjaink munkásságának összes eredményeit nem állt még módunkban kiadni, eddigi kiadványaink is bizonyitják, hogy tagtársaink több fontos kérdésre nézve állandó, behatő kutatásokat végeztek.

Nyelvtudósaink párhuzamosan egyes történetiróinkkal a magyar őshaza, az őskori magyar müveltség és ezzel összefüggő ethnografiai, történelmi, és földrajzi tanulmányok is foglalkoztatták. E körbe tartozó munkálatok : Gombocz Zoltán r.t. : A magyar őshaza és a nemzeti hagyomány cimü tanulmánya, folytatólagos részlete a Ny.K. XLVI., 1-33; A bolgár kérdés és a magyar hunmonda M.Ny. XVII. 15-21; gróf Zichy Istvántól: A magyarság őstörténete és müveltsége a honfoglalásig /M.Ny.Kk I.5. 82 oldal két térképpel/ és Hóman Bálint l.tagtól: A magyarok honfoglalása és elhelyezkedése /M.Ny.Kk.I.7. 50 oldal/ s végre Németh Gyula lev.tagtól : Hunok, bolgárok, magyarok / B.Sz. 195. k. 167-178 old./

A Magyar Nyelvtudomány Kézikönyve cimü nagyszabásu kiadványsorozatban Gombocz Zoltán r.tag mintaszerüen fejtegette a nyelvtörténeti módszertant /I.k.1.f.44 old./ Pápay József l.t. pedig a magyar nyelvhasonlitás történetét /I.k.3.f. 48 old./ és a finnugor népek és nyelvek ismertetését/I.k.4.f. 60 oldal/ irta meg.

Munkácsi Bernát r.t. folytatólagosan kiadta a Vogul népköltési gyüjtemény II.k.3.füzetét/XII, 0497-0756, 435-772 old./

A hazai német nyelvjárások cimü gyüjtemény 8.füzeteként Schwartz Elemér cisterci tanárnak: Bevezetés a hazai német nyelvjáráskutatásba cimü értekezése /88 oldal/ jelent meg.

III
75.)

Zolnai Gyula l.t. a si képző eredetét fejtegette/Értek.a Ny.és Szépt. XXIII.k. 10 f.- 36 old./

A Gragger Róbert által egy németországi könyvtárban megtalált s Jakubovich Emil által is fejtegetett Ómagyar Mária-siralom-ról szóló tanulmányt Akadémiánk ülésén Gombocz Zoltán r.tag mutatta be / M.Ny.XLX.1.13. /

A Classica Philologia köréből Némethy Géza r.t. osztályelnök folytatta Ovidius és Persius tanulmányait /Értekez.a Nyelv.és Széptud.XXIV.k.2.f. 70 old.;3.f.49 old. és 6.f.14 oldal/.

Darkó Jenő 1.tag Laonici Chalcocandylae Historiarum Demonstrationes cimen a Hunyadiak-korabeli görög történetiró müvéből dolgozott fel két kötetre valót/I.k.XXVI. és 206 old.;II.k. 146 old./.

Förster Aurél 1.t.Aristoteles kiadásához végzett ujabb tanulmányokat.

Latin nyelven

Gyomlay Gyula 1.t. Epilegomena ad Homerum /Ért.a Nyelv. és Széptud.köréből XXIX.k.4.f. 64 oldal/ cimen a Homeros kérdést fejtegette.

Vári Rezső 1.t.Sylloge Tacticorum Graecorum cimü nagyszabásu gyüjteményes munkájában Leo császár Tacticájának folytatólagos részeit adta ki /II.k.1.f. 160 nagy folio oldal/.

Irodalomtörténetiróink közül Badics Ferenc r.t. Gyöngyösi István összes munkáinak II.kötetét / 504 old./fendezte sajtó alá és közzétette tanulmányát Gyöngyösi ismeretlen elbeszélő költeményéről/Ért.a Nyelv.és Széptud.köréből XXIV.k. 1.f. 38 old./

Horváth Cyrill 1.tag Középkori magyar verseinket uj feldolgozásban adta ki a Régi Magyar Költők Tára második kiadásának I.kötetében /532 oldal/

Császár Elemér az irodalmi kritikáról szóló tanul-

mánnyal foglalt széket./Külön kiadás Budapesten 1923./

Irodalmunk régi tartozását rótta le Papp Ferenc l.t., amikor a kitünő államférfiu /publicista és regényirór ól nagy szorgalmu buvárlat alapján két kötetes munkát fejezett be /I. 455.,II.k.585 old./

Bölcseleti,társadalmi és történeti tudományi osztályunk tagjai közül Buday László l.tag a Statisztika munkakörét /Ért.a Phil.és Társad. II.k.7.f.36 oldal/fejtegette.- Dékány István l.t.társadalombölcseleti,Ereky István l.t. közigazgatási jogi tanulmányt mutatott be.

Finkey Ferenc l.t. Büntetés és nevelés cimen a penologia alapvető kérdéseit tárgyalta /Ért.a Phil.és Társad. II.k.4.f.97 oldal/

Magyary Géza r.t.nemzetközi jogi tanulmányát terjesztette elő.

Pauler Ákos a rendszer fogalmát fejtegette/B.Sz.1923. 21-31 old./

Székely István l.t.az Apokalyptika a világirodalomban cimü becses tanulmánnyal foglalt széket./Ért.a Phil. és Társad.II.k.5.f. 46 oldal./.

Hivatott birálók kedvező javaslata alapján adtuk ki Varga Béla kolozsvári tanárnak A logikai érték problémái cimü terjedelmesebb monografiáját/Ért.a Phil.és Társad. II.k.6.f.150 oldal/

Történettudósaink közül Ballagi Aladár r.t.összegyüjtötte a XII.Károly svéd királynak és a svédeknek Magyarországon átvonulására vonatkozó történeti anyagot és azt terjedelmes kötetben /446 oldal 3 táblával/ dolgozta fel.

Domanovszky Sándor l.tag a Szepesi városok áru megállitó jogát tárgyalta és fejtegetéseit terjedelmes okmánytárral külön kötetben tettük közzé /522 oldal 1 térképpel/.

Történetiróinknak fáradhatatlan bugalmu, kiváló nestora, Fraknói Vilmos ig.és t.t. folytatta a Corvinákra és a Corvin-könyvtárra vohatkozó buvárkodását, melynek eredményéből a Corvina-könyvtár alapitásáról szóló fejezetet Akadémiánk ülésén is bemutatta /B.Sz.1924.97-107.~~oldal~~ /.

Karácsonyi János r.t. megirta Szent Ferenc rendjének történetét Magyarországon 1711-ig.E jutalmazott pályamunkából néhai Váradi Árpád kalocsai érsek ur adományának felhasználásával is az I. k./564 ~~oldal~~/ hagyta el a sajtót.

Nagy Gyula l.t.szerkesztésében az Anjou-kori Okmánytár VII.kötete /704 ~~oldal~~/ jelent meg.

Szádeczky Kardoss Lajos r.t. gróf Bethlen Miklós kancellárnak fogságában irt két ~~teljesen~~ ismeretlen müvét mutatta be Akadémiánk ülésén /B.Sz. 193.k.1-34 ~~old~~./.

Szentpétery Imre l.t. Az Árpád-házi királyok oklevéleinek kritikai jegyzéke cimü nagyszabásu müvéből az 1.füzetet /XIV. és 176 nagy folio oldal/ adhattuk ki.

A Történelmi Bizottság megbizásából Dr. Závodszky Levente feldolgozásában megjelent a Héderváry-család oklevéltárának II.befejező kötete részletes névmutatóval és térképpel /493.old./.

A Nemzetgazdasági Bizottság megbizásából szerkesztett Magyar Közgazdasági Könyvtár XXII.kötete gyanánt jelent meg Laky Dezső egyetemi tanárnak Csonkamagyarország megszállásának közgazdasági kárai cimü müve /468 old./, amely gazdasági köreinket is kiválóan érdekli.

Természettudományi osztályunk kiadványai a következők voltak:

Gelei József kolozsvári tanár tanulmánya a chromosomákról /254 old. 6 táblával/;

néhai Lechner Károly l.tag székfoglaló értekezése

78.)

/Közérzéseink az értelmi munka szolgálatában - 32 old./

Schaffer Károly l.t. gróf Széchenyi István idegrendszerét tárgyalta. /24 oldal/;

Sigmond Elek müegyetemi tanár,l.t. jutalmazott pályamüve:A hazai szákesek és megjavitási módjaik /303 old.ábrákkal és táblázatokkal/;

Veress Elemér egyetemi tanár értekezése a myologia köréből /87 old.12 ábrával/ .

A III. osztályban Akadémiánk tagjaitól és a vendégektől felolvasott,illetőleg bemutatott értekezések egykettő kivételével közöltettek a Mathematikai és Természettudományi Értesitő 1922-ben és 1923-ban kiadott XXXIX. és XL. kötetében. - Több értekezés német kivonatát közzé tette a Mathematische und Naturwissenschaftliche Berichte aus Ungarn XXXII.kötete.

A Könyvkiadó Vállalat kiadványai között befejeztetett Fournier osztrák történetirónak Napoleon életrajzát tárgyaló müve /III.k. 508 old./

A Keleti Bizottság javaslatára kiadatott Németh Józsefnek Szerbia egyetemes leirását tartalmazó müve /XX.és 482 old.,térképpel/.

E bizottság Balkán-kutatásainak tudományos eredményei közül gróf Károlyi Lajosné Széchenyi Hanna grófnő 1.800.000 /Egymillió-nyolcszázezer / koronás áldozatkész adományának felhasználásával kiadatott néhai Lóczy Lajosnak Szerbia geologiáját ismertető müve /német kiadásában Geologische Studien im westlichen Serbien cimen ;147 nagy folio oldal,két terjedelmes geologiai táblával és geologiai profilokkal/;továbbá Csiky Ernő muzeumi igazgató állattani kutatásai Albániában /176 old.10 táblával és 14 szöveg közti rajzzal/

Az ünnepi előadások közül megjelent Prohászka Ottokár

r.tag székfoglaló értekezése Dante-ról.

Emlékbeszédeket irtak: Berzeviczy Albert ig.és

t.t. elnök ur :

Benczur Gyuláról /1922.évi ünnepi közülésünkön;

Ak,Értesitő 1922.évf.154-174 old./ és

Pasquale Villari k.tagról /Emlékbeszédek XVIII.9.
16 old./

Áldásy Antal l.t.:Lamprecht Károly k.tagról /22 old./

és Fejérpataky László r.t. osztálytitkárról / 23 oldal/

Badics Ferenc r.t.:Endrődi Sándor t.tagról /34 old./

Hutyra Ferenc r.t.:Lord Lister k.tagról/22 old./

Kozma Andor t.t.:Berczik Árpád t.tagról /14 old./

Lóczy Lajos t.t.:Gróf Széchenyi Béla ig.és t.tagról
/30 old./

Márki Sándor r.t.:Kozma Ferenc l.tagról / 10 old./

Nagy Ferenc r.t.:Vécsey Tamás t.tagról /16 old./

Pálfy Móric l.t.:Lőrenthey Imre l.tagról./15 old./

és Inkey Béla l.tagról /14 old./

Petz Gedeon r.t.:Paul Hermann k.tagról /40 old. /

Schafarzik Ferenc r.t.:Déchy Mór l.tagról/16 old./

Schaffer Károly l.t.:Jendrassik Ernő r.tagról/21 old./

Szentkláray Jenő l.t. :Ortvay Tivadar r.tagról /55 o./

IV. folytatólag

2. A m.kir.kormány hivatalos lépése ,valamint Berzeviczy Albert elnök ur erélye ,az olasz hivatalos körökben élvezett nagy befolyása és egyéniségének súlya a mult év folyamán kivivta ,hogy a Római Magyar Történeti Intézetnek a világháboru alatt az olasz kormány által zár alá vett helyiségei visszaadassanak.Ennek megtörténte után ~~Áldás-~~

80)

A Római Magyar Történeti Intézet ~~mjánlnak, célra szervezett~~ bizottsága megállapitotta az első évi költségvetést, amelyet a vallás-és közoktatásügyi miniszter urnak 1923.október 13-án 6084/1923. eln.szám alatt kelt irata szerint a minisztertanács elfogadott akképen, hogy a vallás-és közoktatásügyi tárca az 1923-24 költségvetési évre 32.720 /Harminckétezerhétszázhusz/ lirát és 5.000 /öt ezer/ koronát fog az intézet fenntartására a M. Tud.Akadémia rendelkezésére bocsátani.

Ezen az alapon Berzeviczy Albert elnök ur 1923.október havában olasz utja alkalmával a magyar kormány megbizásából értesitette az illetékes olasz tényezőket ez intézet működésének tényleges megkezdéséről és egyuttal közölte, hogy a vallás-és közoktatásügyi miniszter ur Akadémiánk bizottságának javaslatára az intézet igazgatásával dr.Gerevich Tibor l.tagot, nemzeti muzeumi igazgató-őrt, egyetemi magántanárt bizta meg. Az intézet megnyitásának hivatalos notificálása diplomáciai uton később történt.

Az intézetben a rendszeres munka 1924.elején megindult és az ösztöndijas helyek betöltettek.

A Nemzetek Szövetsége által alapitott Commission Internationale de Coopération Intellectuelle (C.I. de C.I.) irata alapján Akadémiánk hajlandóságát fejezte ki az iránt, hogy Magyarországot illetőleg elvégzi azokat a tennivalókat, amelyek a nemzetközi tudományos együttmunkálkodás keretében fel fognak merülni./Ak.Ért. 1922.évf.285-286 lap./ Akadémiánk ez ügyek intézése végett Magyar Nemzeti Bizottságot alakitott, amelyben a vallás-és közoktatásügyi, valamint külügyi miniszteriumok, a Külügyi Társaság és

1922 dec.-ben

-113-

819.

a Tudománymentő Bizottság is képviselve van. Ez a bizottság a magyar tudományos világ munkásai közt szeleskörü adatgyüjtést folytatott, annak eredményét a Nemzetközi Bizottsággal közölte s közvetitette az állandó érintkezést a külföldi és hazai bizottságok közt. A Nemzetek Szövetségének meghivása alapján a bizottság képviseletében Pauler Ákos l.t. résztvett a C.I.de C.I;-nek 1923.december havában Párizsban tartott ülésén /Ak.Értesitő 1923.évf.197.l./

5. Az I.és II.osztály munkásságának külföldön is hozzáférhetővétele végett ez osztályok javaslatára Igazgató-Tanácsunk megfelelő összegeket utalt ki a Gragger Róbert berlini egyetemi tanár szerkesztésében megjelenő Ungarische Jahrbücher cimü folyóiratnak, valamint a Baranyai Zoltán és Eckhart Sándor egyetemi tanár által szerkesztett s Párizsban 1923-ban megindult Revue des Etudes hongroises et finno-ougriennes c. folyóirat támogatására.

(folytatólag)

~~III.Ezen törvendetes tényekkel szemben Akadémiánkat sulyos vesmtességek is érték .~~

5.

VII. Szemben e kedvező fejlemények kel szomoru kötelességem megemlékezni sulyos veszteségekről,amelyek Társaságunkat érték.

Beöthy Zsolt ig. és r.tag elhúnytával egyuttal fájdalmas bucsut kellett vennünk nemzeti irodalmunknak egy fényes korszakától,amely a fejlödő,nyugodt kulturmunkának boldog időszaka is volt.

1877-ben ,amikor Beöthy Zsolt nyelv-és széptudományi osztályunknak legfiatalabb tagjaként megjelent Akadémiánkban,még Arany János,Jókai Mór,Greguss Ágost,Gyulai Pál,Szász Károly,Szigligeti Ede ,Lévay József,Arany László és mások voltak Társaságunk tagjai közt.Mily nagy és minő fényes csillagtábor a magyar költészet és irodalom egén annak a kornak milyen sok irodalmi és tudományos terméke volt maradandó értékü! 1877 egyuttal Arany János költői termésének egyik legdúsabb esztendeje;akkor irt annyi örökbecsü költeményt s egész sorát a remek balladáknak. Most,hogy Beöthy Zsolt is elment,még egyszer felujul előttünk Akadémiánknak mindez a dicsősége.

Beöthy Zsoltot Akadémiánk legkiválóbb tagjai közé emelte egyetemes nagy müveltsége,ritka tájékozottsága a szép-,sőt a társadalmi és történelmi tudományok különböző ágaiban,az egész világirodalomban és a művészetek terén, éles itélő tehetsége,szónoki készsége és nagy irásmüvészete ,melynek legszebb termékei ,elnöki ünnepi beszédei, egymagukban is maradandóvá tennék nevét.

Irodalomtörténeti ,esztétikai,szépirodalmi és kritikai dolgozatai a kutató tudós s az iró munkáját örökitik meg.Mint tanár a középiskolában ,az egyetemen és a szabad oktatás terén le tudta kötni hallgatói teljes ér-

83)

deklődését. A tárgyalt kérdéseket a művész ihletével világitotta meg.

De, habár egyformán otthonos volt Egyitom ősi művelődésének emlékei és az örök város műremekei között, valamint ez utóbbinak gazdag gyüjteményeiben, habár jól ismerte a külföld, főleg Itália természeti és művészeti szépségeit s a külföldi könyvtárakat, - világmüveltésge mellett lelkében az erős nemzeti érzés tüzes lánggal lobogott.

Negyvenöt éven át nemcsak állandó érdeklődéssel, hanem igaz szeretettel vett részt Akadémiánk munkásságában.

Egész munkássága alapján valóban diadalmat vett az elmuláson, beirta nevét a magyar tudomány történetébe, sőt a magyar történelem évkönyvébe is, mert mint tanár és iró közremüködött a magyar néplélek helyes fejlesztésén és müvelt társadalmi osztályaink kialakulásában.

Rendkívüli és érdekes egyéniségük folytán egész tudományos életünkre nagy veszteség több más társunk elhunyta is.

(köv. 15. l.)

Beöthy Zsoltot mint a nemzet halottjott Akadémiánk oszlopcsarnokából temettük és ravatalánál Berceviczy Albert elnök ur megkapó szép beszédben adott gyászunknak kifejezést.

Heinrich Gusztáv r.t.

Nagy tudásu, szellemes, széleskörü általános müveltséggel rendelkező férfi, a philologiának és irodalomtörténetnek pedig kitünő müvelője volt, aki mint a tudományegyetemnek évtizedeken át kiváló tanára, a nemzedékeknek egész sorát oktatta, Akadémiánkban pedig korábban mint az I. osztálynak rendkivül munkás tagja, aki a szépirodalmi jutalomtételek elbirálásának kiküldött bizottságnak előadói teendőit sokáig végezte, később mint az I. osztály osztályelnöke, végre tizenöt éven tul, mint főtitkár kiváló érdemeket szerzett.

Ezekre való tekintettel az Akadémia a Megboldogultat a maga halottjának tekintette, a gyászszertartást a palota oszlopcsarnokából folyt le és a ravatalnál Betz Gedeon r.t. szép beszédben méltatta a Megboldogultnak kiváló érdemeit.

Akadémiánknak hosszu időn át nestora Semsey Andor ur kilencvenedik évében költözött el közülünk. Az ujabbkori Magyarország történetében egészen páratlan az a bőkezü áldozatkészség, amellyel ő hazánkban a természettudományi buvárkodást elősmozditotta.

A maga nemében példátlan, változatosságában érdekes, egész lefolyásában a magyar ifjuság számára példát adó az az életpálya, amelyet rozsnyói id. Pekár Imre t.tag futott meg. A gépészmérnöki oklevél megszerzése után kék munkászubbonyban dolgozik a gyárak munkatermeiben, majd a gazdasági akadémia tanszékén, később a kutató tudós laboratoriumában s különösen a mezőgazdasági gyáripar, a közlekedési vállalatok, az elevátor és hajózás terén mint szakférfi, mint vállalkozó, majd kereskedelmi társaság vezérigazgatója és uj vállalatok

85.

alapitója szakadatlanul tett és alkotott.Foglalkozott a buzaszemeiknek szövettani tulajdonságával, ismertette a magyar buzának vegyi összetételét s ez által fedezte fel azt az eljárást,melyet az ő neve után világszerte „pekározásnak hivnak.Lobogó fajszeretete,gyakorlati érzéke,nagy müveltsége ,tudásvágya és fáradhatatlansága nagyszerüen tükrözik vissza a fajunkban rejtőző kiváló tulajdonságokat.

Az utolsó két évben elhunytak még következő tagtársaink:

Bánki Donát l.t.,müegyetemi tanár,a gépszerkezettannak kiváló munkása és az elméleti géptan kutatója.Az ő vizsgálatainak néhány eredményét a nemzetközi irodalomban is felhasználták;

Kolosváry Sándor l.t.,a kolozsvári egyetemen évtizedeken át a magyar magánjog tanára ,aki különösen a Corpus Statutorum Hungariae Municipalium . hat terjedelmes kötetének kiadása által szerzett érdemeket.;

Apáthy István l.t. az állattannak és összehasonlító bonctannak világszerte ismert kitünő müvelője,aki elsősorban a histologia és mikrotechnika terén végzett tanulmányaival és vizsgálataival ,továbbá ujabb kutatási eredmények megállapitásával ,sőt a mikrotechnikának,mint tudománynak megalapozásával maradandó emléket biztositott magának a természettudományok történetében;

Gárdonyi Géza t.t. ,a kitünő költő,iró és mesemondó,a magyar néplélek kiváló ismerője,aki pompásan ismerte nyelvünket és mint történelmünk egyes korszakainak költői feldolgozója,valamint a magyar népszinmü irodalmi munkása is maradandó érdemeket szerzett;

15. d/ [illegible]

Bezold Károly külső tag,a heidelbergi egyetemen a keleti nyelvek tanára;

Kertész Kálmán l.t.,a rovartan főleg a dipterologia lankadatlan buzgalmu és nagyhatásu munkása ;

I. Albert monacoi fejedelem,a francia Institut tagja,a biologia és oceanografia munkása;

Ernest Lavisse k.t.,történetiró ,a Sorbonne tanára,aki hazai oktatásunk ügyének a B.Eötvös József-Collegium szervezésétől fogva mint az École normale supérieure igazgatója is kiváló szolgálatokat tett.

Fejérpataky László r.t.,osztálytitkár 1923.március 6-án történt elhunytával különösen súlyos veszteséget szenvedett Társaságunk. A megboldogult közel 40 esztendőn keresztül kiválóan szakavatott ,rendkivül odaadó s kötelességtudásban is mintaszerü tevékenységet fejtett ki Akadémiánk körében. Már mint levelező tag a Történelmi Bizottság előadójának fontos munkakörét töltötte be,majd évek hosszu során át mint osztálytitkár állandó érdeklődésével ,igaz szeretetével ,aggodalmainkban és kevés számu örömünkben részvételével bizonyitotta,mennyire együtt érez azokkal,akik Akadémiánk munkásságát nemzeti hivatás betöltésének tekintik;

1923.junius 30-án hunyt el Posch Jenő l.t.,a böl-cseleti tudomány alapvető problemáinak finom elemzője és fáradhatatlan kutatója;

augusztus 5 -én Jagic Vratisláv k.t., Bécsben a szláv filológia tudósa, aki a Magyar Honfoglalás Kutfőinek kiadásában a kevés számu külföldi szakértő között nagy odaadással működött közre ;

augusztus 26-án Báró Podmaniczky Géza t.t.,a csillagászati tudomány ~~lelkes~~ pártolója és csendes,szerény munkása;

szeptember 2-án Tötössy Béla l.t.,egyetemi tanár, ~~meghalt~~;

november 9-én Pecz Vilmos r.t.,a klassica filologia buzgó müvelője,aki számos önálló tudományos munkával és sok értekezéssel igazi tudós tevékenységet fejtett ki;

november 16-án Giesswein Sándor l.t.,akit a nyelvtudomány,a vallás-és történetbölcselet,az ethnografia és ethnologia körében végzett munkássága ,valamint a szociologiai problemák körül kifejtett kutatásai alapján választottunk társain közé;

november 21-én Hankó Vilmos l.t.,a chemiai tudományoknak mind a szakszerü buvárkodás,mind a tudomány népszerüsitése terén buzgó munkása;

1924.január 15-én gróf Zichy Géza t.t.,akit mint a magyar drámai zene munkását választottuk meg,mert operáival a magyar fajiságot szólaltatta meg.Sokan meríthetnének ihletet abból az izzó nemzeti érzésből,amely teljesen áthatotta ezt a világlátott férfiut,aki korának sok nagyságával ,különösen Liszt Ferenccel szoros barátságban élt.Bár minél többen vennének példát az ő önzetlenségéből,vasakaratából,munkakedvéből és nemes emberbaráti érzéseiből is.

Március 15-én vesztettük el Ferdinándy Géza l.tagot,a magyar alkotmányjognak és alkotmánytörténelemnek buzgó és kiváló müvelőjét.

Elhunyt tagtársaink mindegyikének emlékezetét kegyelettel őrizzük;többen közülük munkásságukkal biztositották nevük fennmaradását a tudomány és a szellemi élet fejlődésének történetében.

88.)

V.Legnagyobb elődőm,Arany János az 1867-ben tartott nagy-gyülésen mintegy panasz gyanánt kiemelte azt,hogy Akadémiánkban, amely " keletkezésekor tulnyomólag szépirodalmi erőkből alakult, a szépirodalmi szak voltaképen már azt sem tudja,mi a dolga ." / A M.Tud.Akadémia Évkönyvei XI.kötet,VII.darab 9-10 lap./

Arany János egyuttal ugyanekkor kifejtette,hogy a szépirodalmi szak volna hivatva, a nyelv gyakorlati használatának ellenőrzésére,hivatva arra,hogy szervezett munkásság által gátot vessen a nyelvrontásnak.

Ezen a feladatán felül (joggal kiemelhetem) büszkeségünk, hogy több kitünő költőt és irót számithatunk Társaságunk tagjai közé;hisz a mélységben,a hova nemzetünk jutott ,különösen szükségünk van az ő hazafias ,irodalmi munkásságukra és ennek bizakodó hangjára.Helyes és indokolt volt tehát ,hogy Társaságunk megragadta az alkalmat és ügyrendünk módositása alkalmával a nagyjutalmat egyik évkörben kizárólag szépirodalmi szak munkásainak tartotta fenn.

Most pedig különösen jól esett lelkünknek ,hogy a nagyjutalmat ,amelyet korábban /igaz csak a nyelvtudományok körébe beosztva/ Kisfaludy Sándor,Vörösmarty Mihály,Kazinczy Ferenc, Petőfi Sándor költeményei,négy izben Arany János és legutóbb Lévay József kaptak,ebben az évben a költő Vargha Gyulának itélhettük oda,aki mint tudós is ,a társadalmi tudományok osztályában /Akadémiánknak egyik disze volt és tudományos munkásságáért (annak idején) a Marczibányi-Mellékjutalmat kapta.

A nagyjutalmi bizottságnak a költőhöz méltó szép jelentése ,amelyet Horváth János társunk kitünő tollal irt,behatóan méltatja Vargha Gyulának nemes és épen az utóbbi évtizedekben eröteljes emelkedést tanusitó költészetét,amely, biztosan reméljük,még évek hosszu során ujabb nagy értékekkel fogja gazdagitani irodalmunkat.

A Marczibányi-mellékjutalmat Szabolcska Mihálynak Válogatott versek könyve cimü költemény-kötete kapta.Szabolcska

több mint 30 év előtt tünt fel nehány kedves, igazán megkapó versével, amelyeket Beöthy Zsolt méltatással üdvözölt s nehány ujabb költeménye révén is azok közé tartozik, akiket igen nagy közönség ismer és szeret.

Nagy örömünkre szolgált, hogy a Szilágyi István-dijat, amely az utolsó tiz évben Magyarország történelme köréből irt legkitünőbb munkának volt kiadható és amelyet korábban is jeles történetirók, többek közt Pauler Gyula és Fraknói Vilmos kaptak, a bizottság és a II. osztály egyhangu javaslatára Berzeviczy Albert ig. és t. tagnak ajánlhattuk fel Az absolutizmus korszakimü nagyszabásu müvének 1922-ben megjelent I. kötetéért, csodálva elnökünk fáradhatatlanságát és azt, hogy az ország javára végzett sokoldalu egyéb teendői mellett módjában volt ilyen nagyszabásu tudományos és irodalmi munkásságot is kifejtenie.

Kiváló ig. és t. társunk, Rákosi Jenő tiszteletére Kugler Mihály mérnök ~~ő maga és fivérei Henrik és János nevében~~ is Rákosi Jenő-alapitványt tett ~~a~~ évben kiosztandó ~~első~~ Rákosi-dijat (~~Jenő-Kuglerről~~ alapító által kifejezett óhaj) ~~amely az ügynevű~~ értelmében azt illeti, aki "az utolsó évben a ~~maga~~ magyarság ügyének a legnagyobb szolgálatot tette, gróf Apponyi Albert ig. és t. tagnak itéltük oda, méltatni óhajtván, az ő társadalmi és tudományos munkásságát, különösen Amerikában tartott előadásait, melyekben mintegy a történeti szemlélet magaslatáról ismertette Európa jelenlegi helyzetének keretében hazánk közjogi, társadalmi és gazdasági viszonyait s ez által a legnagyobb elismerésre és hálára kötelezte az egész magyarságot. "

Ezt a most első izben kiosztandó Rákosi Jenő-Kugler Mihály

A Bródy-jutalmat Báró Wlassics Gyula ig. és t. t. kapta, tekintettel évtizedekre terjedő, kiváló publicistikai munkásságára is, de különösen Deák Ferencről szóló nagyobb tanulmányáért, amelynek kitüntetésével Akadémiánk egyuttal felelevenitette azoknak a nagy erkölcsi értékeknek nemes emlékét, amelyeket egykori halhatatlan társunk, Deák Ferenc, aki épen most száz éve kezdte meg Zala vármegyében közéleti pályafutását, nemzetére örökségül hagyott.

A többi jutalmak odaitélésének adatait a Nagygyülés jegyzőkönyve (l. alább ..... b) tartalmazza.

több mint 30 év előtt tünt fel nehány kedves, igazán megkapó versével, amelyeket Beöthy Zsolt méltatással üdvözölt s nehány ujabb költeménye révén is azok közé tartozik, akiket igen nagy közönség ismer és szeret.

Nagy örömünkre szolgált, hogy a Szilágyi István-dijat, amely az utolsó tiz évben Magyarország történelme köréből irt legkitünőbb munkának volt kiadható és amelyet korábban is jeles történetirók, többek közt Pauler Gyula és Fraknói Vilmos kaptak, a bizottság és a II. osztály egyhangu javaslatára Berzeviczy Albert ig. és t. tagnak ajánlhattuk fel Az absolutizmus korszaci mü nagyszabásu müvének 1922-ben megjelent I. kötetéért, csodálva elnökünk fáradhatatlanságát és azt, hogy az ország javára végzett sokoldalu egyéb teendői mellett módjában volt ilyen nagyszabásu tudományos és irodalmi munkásságot is kifejtenie.

Kiváló ig. és t. társunk, Rákosi Jenő tiszteletére Kugler Mihály mérnök ~~ő maga és fivérei Henrik és János nevében~~ is Rákosi Jenő-alapitványt tett, ~~s~~ évben kiosztandó ~~első~~ Rákosi-dijat, amely az ~~ügynek~~ Jenő-Kugler-féle alapító által kifejezett célja értelmében azt illeti, aki "az utolsó évben a ~~maga~~ magyarság ügyének a legnagyobb szolgálatot tette," gróf Apponyi Albert ig. és t. tagnak itéltük oda, méltatni óhajtván az ő társadalmi és tudományos munkásságát, különösen Amerikában tartott előadásait, melyekben mintegy a történeti szemlélet magaslatáról ismertette Európa jelenlegi helyzetének keretében hazánk közjogi, társadalmi és gazdasági viszonyait s ez által a legnagyobb elismerésre és hálára kötelezte az egész magyarságot. "

Ezt a most első izben kiosztandó Rákosi Jenő-Kugler Mihály

A Bródy-jutalmat Báró Wlassics Gyula ig. és t. t. kapta, tekintettel évtizedekre terjedő, kiváló publicistikai munkásságára is, de különösen Deák Ferencről szóló nagyobb tanulmányáért, amelynek kitüntetésével Akadémiánk egyuttal felelevenitette azoknak a nagy erkölcsi értékeknek nemes emlékét, amelyeket egykori halhatatlan társunk, Deák Ferenc, aki épen most száz éve kezdte meg Zala vármegyében közéleti pályafutását, nemzetére örökségül hagyott.

A többi jutalmak odaitélésének adatait a Nagygyülés jegyzőkönyve (l. alább ..... b) tartalmazza.

(90.)

VI.Ezen a nagygyülésen két igazgató,két tiszteleti,három rendes,két külsü tagot és hét levelező tagot választottunk.Tisztelettel és tagtársi melegséggel szerencsém van őket üdvözölni ,azzal az óhajtással,hogy további munkásságuk Akadémiánk javára váljék.

VII.Amikor most már ujabb százados évfordulók megünneplésére készülünk,méltó dolog megemlékezni még egyről a már elteltek közül.

1823-ban a Hébe folyóirat hasábjain jelent meg Aranyosrákosi Székely Sándornak a Székelyek Erdélyben cimü éposza.Az epikus tehetségekkel megáldott derék székely lelkész költeménye ráirányitotta Vörösmarty Mihály figyelmét a magyar nemzeti hőskőltemény forrásaira, a mondákra.

Igy azután Székely Sándornak ma már elfeledett hőskőltemény közrehatott arra,hogy száz év előtt Vörösmarty bübájos nyelven irt,gyönyörü versszorokat és kedves epizódokat vet papirra a Zalán futásában ,amelynek egyik-másik részlete hányszor jut ma eszünkbe, amikor a szörnyü összeomlás után épen ugy mint száz év előtt a haló-porában is áldott halhatatlan költő ujra átérezzük az uj honalapitás hangoztatásának szükségét.

Bizonyára érthető volna, ha a magyar költő ,iró és tanár,visszaemlékezve szellemi életünk fejlődésének több fényes korszakára,amelyek közül ,egyik-másiknak emlékét Lotz mester keze e teremnek falain örökitette meg és tapasztalva mindennapi nehézségeinket, - borongva kérdezné :"Régi dicsőségünk ,hol késel az éji homályban!? ".

De a magyar irónak és tanárnak manapság ki kell törölnie szótárából a csüggedés szót.

Amig munkába állhatunk,mindhalálig, lankadatlanul be fogjuk tölteni azt a nagy nemzeti hivatást,xxx amelyre a Gondviselés Akadémiánkat rendelte volt!

folytatólag

szedhető

Donald

1964

1924

DR. N. KONEK FRIGYES
EGYET. TANÁR. KISÉRL IGAZGATÓ

UNIV. PROF.
DR. FRITZ v. KONEK-NORWALL

BUDAPEST, 1924. IV. 4.
II., KELETI KÁROLY-UTCA 24.
(ORSZ. CHEM. INT.)

Kegyelmes Főtitkár Úr!

Utolsó f. hó 1-ről keltezett – Ad 401/1924.sz. nagybecsű sorait, a melyekért legjobb-ja köszönetemet fejezem ki. Az általam kijelölt speciális preparatumokat a melyekre tudományos kutatásaim folytatásához szükségem volna, más intézetek vagy laboratoriumok nem szállíthatják, mert legtöbbjével nem rendelkeznek de még ha rendelkeznének is volnának semmi viszonyaik arra, hogy azokat nekem átengedni. Ezeket a készítményeket csak elsőrendű külföldi vegyi gyártól lehetne beszerezni, 'legelső' sorban a C. A. F. Kahlbaum – Berlin – Adlershof" vagy a "Merck – Darmstadt" vállalatoktól! Nagyon hálás volnék, ha tiszteletben tisztelt K. Főtitkár Úr ezen az értelemben közvetítene és illetve Akad. teljes erkölcsi súlyával az Nemzetek Szövetségének titkárságánál, kiszen ha jót akarok mind-

Örök idők arcmásaként volt ez a végörökség, a melyet ez általános kegyeletben összeállított készítmények listája kitett; ha ennek ellenértékét ez Nemzet szőrén stabil valutában vagy valutaalapon vagyonállásának bocsátaná, a többi vagyontárgyak megtartása mellett is, amidőn eddigi támogatásáért kifejezem M. T. K. Főtitkár Urnak legmélyebb hálámat s búcsúzok azt továbbra is kérni, maradtam kiváló tisztelettel s magyar becsülésem kifejezésével hálás tisztelője s Pesk Lajos

Dr Nemeskéri Frigyes

1966

1924

Kegyelmes Uram!

A f.hó 8-án kelt nagybecsü soraiért, melyben Nagyméltóságod a tudományos Akadémia nagygyülésében tiszteleti taggá való választásomat közölni, és életem munkásságát érdemen felül méltatni kegyes volt, fogadja kérem mély hálával köszönetemnek kifejezését.-

A legnagyobb kitüntetésnek tartom, hogy azoknak a tudós férfiaknak sorában, akik a tudomány és a magyar kulturának hivatott képviselői és szellemi életünknek vezetői, csekély tehetségemmel én is részt vehetek abban a munkában, amelyet nemzeti kulturánknak folytatólagos kiépitésén teljesiteni kell.-

Kiváló tisztelettel és nagyrabecsüléssel Nagyméltóságod

Budapest, 1924 május 13.

hüsz szolgája

[signature]

1 melléklet/

1965

1924

471/1924-25 Etszám.

N A G Y M É L T Ó S Á G U U R A M !

Hivatkozással Nagyméltóságodnak f.évi julius hó 2-án, ad:1112/1924.szám alatt kelt nb. megkeresésére, van szerencsém debreceni m.kir. tudományegyetemünk mind négy Karától, valamint az egyetemi Könyvtár Igazgatóságától az intézetek, laboratoriumok, szemináriumok, klinikák és a könyvtár legsürgösebb szükségleteiről készitett és redukált kivánságokról szóló kimutatásokat ./. alatt csatolva Nagyméltóságodhoz,további szives intézkedhetés végett tisztelettel felterjesztem.

A kimutatásokhoz a következő megjegyzéseket kivánom hozzáfüzni:

1/ a ref. hittudományi kar amugy is csekély kivánságait nem tudta csökkenteni,

2/ a jog és államtudományi kar bármely, a kar munkakörébe vágó, bármilyen tudományos munka megküldését hálás köszönettel veszi.

3/ az orvosi kar szükségleteit tartalmazó kimutatások, Nagyméltóságod kivánságaihoz képest redukáltattak.-

4/ a bölcsészet,nyelv és történettudományi kar minthogy kivánalmai ugyis minimálisak voltak és ha azok nem volnának teljesithetők,- kivánságait visszavonja. Az,eredeti kimutatást ugyancsak mellékelem.

5/Végül az egyetemi könyvtár redukált kivánságairól szintén kimutatást mellékelek.

Nagyméltóságu

Dr. B A L O G H J E N Ő v.b.t.t. URNAK,-
a Magyar Tudományos Akadémia Főtitkára !

BUDAPEST

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánitását

Debrecen, 1924. november 19.

Papházy s.k.
c.i. Rector.

1967
1924

A M. KIR. FERENC JÓZSEF TUDOMÁNYEGYETEM

ÁSVÁNY- ÉS FÖLDTANI INTÉZETE.

37-1923/4. szám.
E. Á. F. I.

Szeged, 1924 március 24.

Méltóságos Dékán úr!

Folyó tanévi 322. számú felszólítására van szerencsém a reám bízott alatt álló egyetemi Ásvány és Földtani Intézet szükségleteit az alábbi szerény keretekben felsorolni:

Sejes kristálymintasorozat az egyszerű formákra, combinatiokra, ikerképződésekre, torzult formákra és pseudosimmetriára. Üveg kristálymináták tengelyekkel, simmetriai formák felez-, negyedes- és félalakúság és ikerlépződés megértésére; formálható kristálytengelyek; simmetriai elemek mintái; reflexios goniometer; theodolithos goniometer; a gömbprojectio tanitására szükséges üveg és drótminták; simmetriai tengelymináták, üvegmináták kimaradási alakokra. A kristályok symbolusainak megértésére szolgáló minták. Segély gömbök, üvegmináták és táblázatok a stereographicus vetités tanitására. Kristálytani tükör polyskopiumok és kalcidoskopiumok. Kristály társulásra és kristály alakok származására vonatkozó minták.

Sklerometer; Smith, Abbe ék. refractometer; stauroscopium; 5 drb. specialis ásványtani microscopium; rajzoló készülék; 5 drb. demonstráló microscopium; kevitő microscopium; tengelyszög-mérő; universalis készülék; skiodromok; hullám és index felület minták. Üvegmináták prismákra és a legfontosabb ásványok optikai állandóinak, a fénysugarak rezgésének bemutatására, praeparatumok polarisatios kisérletekhez. Műszerek ásványok rugalmasságának, nyomási-, huzási- szilárdságának bemutatására; torsios készülék; sötétkamra; electromágnes; mágnek kimutató készülék. Indicator sorozat; nehéz folyadék sorozat; hasadásra vonatkozó minták; optikai tengelyekre vonatkozó táblázatok és minták; rajzoló készülék.

Ásványoptikai eszközök, műszerek, készülékek, anyagok. Ásványoptikai fülke.

5 drb. microscópium kőzettani vizsgálatokhoz. Eszközök és anyagok kőzetgenetikai kisérletekhez. Synthetikus kisérletekhez szükséges anyagok és eszközök.

Magasságmérő; vésők; talajfúró és talajhőmérő; vetitőkészülék epidiascoppal; domború minták rétegek képződésére és átalakulási formáira; domború térképek; csiszoló és vágógép; kőzetfürész; microphotographiai készülék.

Származástani gyüjtemények és táblázatok; marató vegyi reagensek és hozzávaló készülékek; 5 drb preparaló microscopium és nagyitók; preparaló eszközök és készülékek; őslénytani gyüjtéshez szükséges felszerelések.

Az ásványok alaki és alkattani tulajdonságait ábrázoló gyüjtemény, a kristályokra, ikerképződésekre, torzult formákra, azután pseudo, peri-, paramorphosákra vonatkozó részekkel. Az ásványok physikai tulajdonságait ábrázoló gyüjtemény a hasadásra, keménységre, tömöttségre, rugalmasságra, továbbá az összes opticai tulajdonságra (szin, fény stb), izre, szagra, tapintatra, mágneses és electromos tulajdonságokra vonatkozó részekkel. Az ásványok genetikáját ábrázoló gyüjtemény a paragenesisre és successiora vonatkozó részekkel. Érc fekühelyek képződésére vonatkozó gyüjtemény és rendszeres ércgyüjtemény; synthetikus ásványgyüjtemény; rendszeres ásványgyüjtemény.

A kőzetek külső és belső szerkezetére vonatkozó gyüjtemény. A kőzetek képződésére vonatkozó gyüjtemény; a kőzetek ásványainak gyüjteménye, rendszeres kőzet gyüjtemény. Sominologiai rész az eruptios, abrasionalis és dynamikai termékekkel. Dynamoagrogeologiai és gyakorlati földtani gyüjtemény. Az exogencus és endogencus erők munkáját ábrázoló gyüjtemény, stratigraphiai gyüjtemény.

A fajok fejlődését ábrázoló őszállattani és őznövénytani gyüjtemény. Rendszeres őszállattani és őznövénytani gyüjtemény; praehistoriai gyüjtemény.

Az ásvány, kőzet és földtani tudomány csoportokra vonatkozó legfontosabb folyóiratok és legfontosabb önálló tudományos munkák.

Mély tisztelettel

1968
gyü

Dr Szentpétery Zsigmond

egyetemi tanár,
az ásvány és földtani intézet
igazgatója.

Ferenc József Tudományegyetem Ásvány-Őslénytani Intézetének M. Kir.

Kézirat 1924 IV 2 a
376 23 24

Másolat.

A debreceni m.kir. Tisza István Tudományegyetem Bölcsészet- nyelv és történettudományi karának dékánja. 106/1924-25 Bksz. .....

Méltóságos Rector Ur ! Hivatkozással Méltóságod 471/1924-25 etszámu átiratára, van szerencsém karunk f. évi szept.hó 29-én tartott 11.rendes ülésének 4/h. számu jegyzökönyvi kivonatát alább közölni:

" A magyar Tudományos académia főtitkára 333/1924.sz.a.kérte a Cooperation Intellectuelle felszólitására lajtsromozott s a könyv szükségletekre vonatkozó kivánalmak lényeges csökkentését. Mivel a kar kivánalmai ugyis minimállisak voltak, ha azok sem teljesithetők a kar a Cooperation Intellectuellhez intézett kivánságait visszavonja " .....

Mély tisztelettel Dr. Szabó Dezső e.i. dékán sk.

Debrecen, 1924. november 5. P.H.

A hivatalos másolat hiteléül: 527/1924-25 Etszám.

egyetemi tanácsjegyző.

Egyetemi könyvtár.

% 5,

ad: 471/924-25. etv.

1921

1921

Bölcsészet-nyelv- és történet-

tudományi Kar.

1. 4.

ad: 47i/921-25.

A DEBRECENI M. KIR. TISZA ISTVÁN
TUDOMÁNY EGYETEM
GYERMEKKLINIKÁJA.

Igazgató:
Dr. SZONTAGH FÉLIX egyet. ny. r. tanár.

47
924-25 Gyku.

JEGYZÉK

a Debreczeni M. Kir. Tisza István Tudományegyetemi Gyermekklinika laboratóriuma részére okvetlen szükségelt felszerelési tárgyakról:

1	drb.	teljes felszerelésü interferrometer
1	"	Zeiss féle microskop
1	"	Van Slyke készülék Amin csoportok gázanalitikai meghatározásra
1	"	Torziós mérleg komplett
1	"	Plesch féle chromophotometer
1	"	Gázkettenapparat n. Michaelis-Walpole. kompl.
1	"	Nephelometer berendezés a chromophotometerhez
1	"	nagy Spectroscop Zeiss féle " Mecatrefe "
1	"	nagy polarimeter Winkel féle
1	"	Golyós episcop
1	"	Laboratóriumi pipa alaku barometer
1	"	Fényképezőgép méret: 18.24 Goerz Dagor anastigmákkal
1	"	nagyobb platin csésze
1	"	kisebb " "
1	"	Finsen lámpa
3	"	Fald hőmérő
60	"	½,1,2,5,10 ccm-es tizedes beosztásu kifutós és nem kifutó pipetták /serologiai célokra/
30	"	Lombikok közönséges és jénai üvegből

Debreczeni M. Kir. Tisza István Tudományegyetem
Szem Klinikája.

105/1924 Kl.

K i m u t á s

a debreczeni tud. egyetem Szemklinikájának legsürgősebb szükségleteiről.

Sor sz.	Megnevezés	Összeg	Jegyzet.
1.	2drb.Wurach f. lencse	2.520.050	
2.	Müszerekre	41.250.000	
3.	Folyóiratok	12.500.000	
4.	Nagel f.Anomaloskop	20.000.000	
5.	Byelsovszky f. Strabometer	25.000.000	
6.	Müszerjavitás	5.000.000	
		106.270.050 Korona	

Debreczen 1924 szeptember 30.

DEBRECZENI M. KIR. TISZA ISTVÁN TUDOMÁNYEGYETEM SZEMÉSZETI KLINIKÁJA 1921.

klinika igazgatója h.

A DEBRECENI M. KIR. TISZA ISTVÁN TUDOMÁNYEGYETEM IDEG- ÉS ELMEGYÓGYÁSZATI KLINIKÁJA.

Igazgató: Dr. BENEDEK LÁSZLÓ egyetemi ny. r. tanár.

..... E. sz.

192

Debrecen. 192 Y. október 1.

I. Laboratoriumi felszerelés.

3 drb. Reichert-féle mikroskop
1 " Zeiss-féle mikroskop
4 " Mikroskopizáló asztal
1 " Jung-féle bankamikrotom
1 " Fagyasztó mikrotom
1 " Thermoregulator
3 " Mikroszkóp
6 " Nyulketrec
14 " Tengerimalac ketrec
1 " Bárány-féle forgószél
4 " Mikroskop lámpa
2 " Spectroskop
1 " Jaquet-féle chronometer
40 " Petricsésze
2 " Saccharometer
1 sötét Kamra felszerelés
1 drb. Mikrokinematographiai felvevő és vetítő készülék
1 " Calorimeter
3 " Paraffin kályha
1 " Krach-féle applatinaskop
1 " Loewy-féle interferometer
1 Westerpreen- és Linzenmeyer-féle készülék a vérsejtülepedés meghatározására.

II. Ideiglenes felszerelés.

8 drb. Hálós ágy elmebetegeknek
1 " Gyógytorna felszerelés
2 " Betegfoglalkoztató műhely berendezése.

elune

DEBRECZENI M. KIR.
TISZA ISTVÁN TUDOMÁNYEGYETEMI
SEBÉSZETI KLINIKA.

Telefon: 12—28.

Debreczen, 1924, aug. 23.

Tek. Orvoskari Dékáni Hivatalnak,

Helyben.

Hivatkozással az 1924 május 2.án kelt 986/923-24 oksz. és 1924 aug. 19. kelt 1457/1923-24 oksz. átiratukra tisztelettel értesitem a tekintetes Dékáni hivatalt, hogy a sebészeti klinika legsürgősebb szükséglete

1 drb /egy/ olaj szabályozóval ellátott műtőasztal.

Kiváló tisztelettel

egyet. nyilv. rendes tanár
a debreczeni egyet. sebészeti klinika
igazgatója.

Bókay János

Másolat.

324/1924-25 Okszám. Méltóságos Rector Ur ! Hivatkozással Méltóságodnak 2747/1923-24 etsz. leiratára, - melyben a m.tud. Akadémia felszólitása értelmében az intézétek és klinikák szükségleteinek bejelentését rendeli el, - van szerencsém mellékelten a beérkezett kimutatásokat két példányban megküldeni. - Maradtam Méltóságodnak mély tisztelettel Debrecen, 1924 október 2-án. kész hive: Dr.Elischer Gyula s.k. orvoskari dékán. 30 drb. melléklet P.H. .....

A hivatalos másolat hiteléül: 363/1924-25 Etszám.

egyetemi tanácsjegyző.

228/94

A tud.egyetem szül.klinika nőgyógyászati osztályának legsürgősebb szükséglete.

1. drb.	fali óra.
6 drb.	asztalterítő
18 drb.	betegkabát
6 pár	beteg papucs
2 drb.	beteg lavor/zománcozott/
1 drb.	veder / zománcozott/
3 drb.	gumytál / kaucsuk.
1 drb.	mosogató weidling/pléh/
1 drb.	fehérneműtartó szekrény
30 drb. kellék/ék/ék/	kellék zacskó

Hadamok részére

20 drb.	fehér kötény
20 drb.	fehér alj
20 drb.	fehér fejkendő
3 drb.	fehér ruhaszekrény

A laparotomiás és vaginális mütő szükséglete:

20 drb. 1	Lepedő
24 drb.	orvosi mütő kabát /fehér/
24 drb.	orvosi mütő maszk. /fehér/
24 ""	orvosi nadrág
24	fehér mütő ing
24"	bábakötő /fehér/
3 drb.	porcellán lavor
2 drb.	mosdó állvány
3 " üveglap	üveglap 48X19
2 " drb.	kicsi lavor 35 cm.átmérőjü/porcellán
100 drb.	

Műszerek.

1 drb.	olajpumpás mütőasztal
1 "	teljesen felszerelt Paquelin égő
12 "	Pean
12 "	Kramer
12"	Desamp
12 "	Lumnitzer
6 "	széles szike
2 pár	kis hasfaltartó
12 drb.	gelyófogó
12 drb.	magfogó
6 drb. Prit	Frits kateter
6 drb.	alsó tinçs hüvelytükör
6 drb.	felső tincs hüvelytükör
6 drb.	oldalsó " " " " " "
6 drb.	ablakos curette
6 drb.	Döderlein curette
1 sorozat	fém hasgar.

Orvosok részére.

60 drb.	orvosi köpeny
60 drb.	orvosi nadrág

Gyermekágyas osztály részére az alant felsoroltak szükségesek

180 drb.	lepedő
48 drb.	gyermek kis vánkoskaj
30 drb.	csikos kabát.
30 pár papucs	papucs
1 drb.	ruha állvány
2 drb.	fehérneműt tartó szekrény
60 drb.	paplanlepedő
50 drb.	gyermeking
100 drb.	küldök fásli
10 drb.	toll gyermek dunna
100 drb.	flanel pelenka

30 drb.	dunna kötő
10 drb.	gyermek paplan
100 drb	gyermek gumai lepedő

A szülészeti 6 bába,4 bábatanuló, 4 szülőszobára osztott bábatanuló és 3 medikus részére

60 drb.	bábakötény.

A szülészeti osztályon bábák részére

30 drb.	fejkendők.

Szülőszoba részére szükséges tárgyak:

2 drb.	steril ruhát tartó doboz
16 drb.	műtő kötény
40 drb.	lepedő
3 drb.	irrigáter állvány
4 drb.	irrigáter zománcozott
4 drb.	üveg kancsó kezeléshez
6 drb.	mosdó lavor zománcozott
4 pár	papucs
8 drb	csikos kabát
8 drb.	paplanlepedő
1 drb	

Souterrain

44 drb.	lepedő
6 pár	keresztkötő
12 pár	prisznitz
6 pár	papucs
4 drb.	fehér asztalterítő
3 drb.	szék
2 drb.	éjjeli szekrény
1. drb.	Veder
1 drb.	reflektor
4 drb.	2 literes ételhordó
3 drb.,	vastag hosszu betegköpeny.

Sziget

28 drb.	lepedő
5 pár	keresztkötő

. drb.	priesanitz
5 drb.	fehér asztal terítő
3 drb.	orvosi köpeny
3 drb. orvos	steril dobez részére
1 drb.	orvosi kötény
5 drb	spanyol fal
1 drb.	faszék
3 pár	5ecm.átmérőju mádsgtál/jé_ részére/
3 drb.	papucs
	vastag kenszu vetes köpeny

Laboráterium.

1.drb.	álló 2 ajtos thermostát
1 drb.	álló 120 cm.széles üvegajtós gyógyszerszekrény
1 drb.	4 csöves villany centrifuga
2 drb.	mikroskop üvegbura
1. drb.	mikrotom.
1 drb.	tengerimalac pungáló asztal
2 drb.	mikroskopnoz való kis reflecter
1 drb.	Uresméter
1 drb	keszlet suly/centigrammokkal/

Debrecen,1924 augusztus 23

Verebély

udvari tanácsos

egyet.ny.r.tanár

a klinika igazgatója.

1970

1924

ad: 471/924-25. ctsz.

Debrecen

J E G Y Z É K

A debreczeni m. kir. Tisza István tudományegyetem Bőr- és Nemikórtani klinikája részére okvetlen szükséges folyóiratokról, illetőleg felszerelési tárgyakról.

Archiv für Dermatologie und Syphilis.
Dermatologische Wochenschrift.
Zeitschrift für Urologie.
Zentralblatt für Haut- und Geschlechtskrankheiten.
Strahlentherapie,
Zentralblatt für Bakt. paras. und Infekt.
1500 drb. jenai kémcső,
1 drb. Lautenschläger -féle sterilisator
1 drb. Leitz-féle mikroskop.
200 drb. vizelőpohár.
50 drb. lombik közönséges és jenai üvegből.
100 drb. 1 ccm. tizedes beosztásu kifutós pipetta.
20 drb. 5 ccm. pipetta
10 drb. 10 ccm. pipetta.
4 drb. Guyon fecskendő
10 drb. Guyon katheter.
8 drb. kauter égő.

Debreczen, 1924. szeptember hó 25.

Dr Neuber Ede
egyetemi nyilv. rendes tanár,
a bőr- és nemikórtani klinika igazgatója.

DEBRECENI M. KIR. TISZA ISTVÁN TUD. EGYETEM
KÓRBONCTANI INTÉZETE.

szám.

Méltóságos Dékán Ur !

Az 1457/1923-24 sz. alatti átiratára az alábbiakban van szerencsém közölni a Kórbonctani intézet legsürgősebb szükségleteit:

3 drb. Leitz mikroszkop,
5 „ kisebb typusu mikroszkop,
100 „ különböző nagyságu muzeumi üveg,
5 „ mikroszkopizáló lámpa,
2 „ muzeumi állvány,
1 „ Sartorius fagyasztó mikrotom,
1 „ maceráló üst,
1 „ Lautenschläger-féle thermostat,
4 „ Jung-féle mikrotomkés,
4 „ fagyasztó-mikrotomkés,
Boncolóeszközök és kések kiegészitése, pótlása,
Bakteriologiai és serologiai felszerelés.
Centralblatt für Bakteriologie egész sorozata.
Az ujabban megjelent kórbonctani szakkönyvek.

Debreczen, 1924. október 1.

DEBRECZENI M. KIR. TISZA ISTVÁN TUD. EGYETEM KÓRBONCTANI INTÉZETI PÉCSACZÉLA

Kiváló tisztelettel

Jozsó Ferenc

egyet. ny. r. tanár.

Méltóságos Dékán Ur!

Az 1457/1923-24 sz. alatti átiratára az alábbiakban van szerencsém közölni az Anatomiai intézet legsürgősebb szükségleteit:

Laboratoriumi szükségletek:

1 drb binokuláris mikroszkop
2 drb Zeiss mikroszkop
1 drb Minot f. mikrotom v. Sartorius f. "Bandschnitt" mikrotom.
5 drb mikrotomkés
1 drb mikrofotografáló készülék
50 drb muzeumi anatomiai praeparatum üveg

Könyvtári szükségletek:

1. Jahresberichte der Anatomie und Entwicklungsgeschichte 1892-től végig
2. Ergebnisse der Anatomie und Entwicklungsgeschichte 1 - 23-ig
3. Archiv für mikroskopische Anatomie 1-94
4. Zeitschrift für Anatomie und Entwicklungsgeschihhte 1 - 59.kötet
5. Anatomischer Anzeiger 1. - 56.
6. Archiv für Entwicklungsmechanik 1 -48.

Debreczen, 1924 október 2.

Kiváló tisztelettel

Hurella

A DEBRECZENI KIR. MAGYAR TUDOMÁNYEGYETEM
ANATOMIAI INTÉZETE
igazgatója

242.

924–25. Gyt.

4 évi szeptember hó 30.

Tekintetes

Egyetemi Dékáni Hivatal

H E L Y B E N .

Hivatkozással a 1457/1923–24 oksz.le-

iratukra,a Gyógyszertani intézet redukált legsürgősebb laboratóriumi

és könyvtári szükségleteit a következőkben van szerencsém bejelenteni:

Platin csésze	1 drb.
» kacsok	4 »

Üveg edények / fract.lombikok,Kjehldahl lombikok,Erlenmeyer lombikok bekösörült üvegdugóval és anélkül,közönséges lombikok,pipettók,büretták,mikrobüretták,eprouvettók,mérő hengerek,tölcsérek,stb./

Interferometer	1 drb.
Polarimeter	1 »
Nagy typusu Zeiss mikroskop I Fhc f/ 10.	1 drb.
Kuhlmann mérleg	1 »
Becchold féle ultrafilter	1 »

Maly s Jahresbericht f.Tierchemie	I kötettől.
Zentralblatt f.Biochemie u.Biophysik	XI//I kötettől
Zeitschrift f.die ges.exp.Medizin	I » XXIII-ig.
Naegeli Blutkrankheiten u.Blutdiagnostik.	

Oppenheimer: Handbuch d.Biochemie d.Menschen.

Strümpel:Lehrbuch d.Inneren Krankheiten.

Tschirch : Handbuch d.Pharmakologie.

Schwalbe:Therapeutisch Technik./Thieme./

Abderhalden:Lehrb.d.phys.Chemie.

Debreczen.1924 szept.30.

Tisztelettel

Dr. Bulár

egyet.ny.r.tanár.,

a fenti intézet igazgatója.

48.

1924-25.K.

Tekintetes

Orvoskari Dékáni Hivatal

H E L Y B E N.

Hivatkozással az 1457/1923-24 oksz. leiratukra, a Közegészségtani intézet redukált, legsürgősebb laboratóriumi és könyvtári szükségleteit a következőkben van szerencsém bejelenteni:

Platin csésze	1 drb.
" kacs	4 "

Üvegedények /fract.lombikok, Kjehldahl lombikok, Erlenmeyer lombikok beköszörült üvegdugóval és anélkül, közönséges lombikok, mérő lombikok, pipetták, büretták, mikrobüretták, epprouvetták, mérő hengerek, tölcsérek. stb./

Buchner prés 1 drb.

Zeitschrift f. Hygiene	1 kötettől	90 kötetig
Centralblatt ff. Bakteriologie. Originale	1 "	86 "
" " " Referate	1 "	72 "
Archiv f. Hygiene	1 "	végig.

Kolle-Wassermann: Handbuch d. pathogenen Mikroorganismen.

Debreczen. 1924 szeptember 30.

egyet.ny.r-tanár,

a fenti intézet igazgatója.

Német folyóiratok

Belklinika.

I. Könyvtár.

Kraus und Brugsch Spezielle Pathologie und Thérápie der inneren Krankheiten.-

II. Laboratoriumi felszerelés.

1 drb. Elektrokardiograph.-

11

1972

Orvos Tudományi Kar. 1924

/ 3.

Debrecen

1125

ad: 471/924-25. etsz.

7

Ref. hittudományi Kar

X. 1.

1969
1924

ad: 471/924-25.

M.Tud.Akadémia

Tájékoztatás az értelmi együttmunkálkodás keretében ~~tartott~~ között

újabb határozmányokról.

A/.

I. 1924.április 9-től május 3-ig az egyetemközi albizottság Murray oxfordi tanár elnöklete alatt ülésezett és megállapitotta ,hogy a nemzetközi egyetem felállitását jelenleg leküzdhetetlen akadályok gátolják; ellenben meg lehet könnyiteni a tanárok és hallgatók tartózkodását külföldi egyetemi városokban.

⁂.Javasolta ezenfelül az albizottság:

1. Az egyetemeken külföldi tanároknak alkalmazását.

2. Nemzetközi tudományos intézetek kifejlesztését.

3.Intézkedést kell tenni ,hogy az aktuális ,nagy nemzetközi problemákról,valamint a jelenkori nemzetek gazdasági és politikai életéről előadások tartassanak.

II.A bibliographiai albizottság ,főleg a physika és chemia terén ,~~főleg~~ elsősorban az analytikai bibliographia kérdésével foglalkozott és javasolta e tárgyban specialis technikai értekezlet összehivását,abból a célból,hogy a tudományos folyóiratokban megjelenő cikkek sommás összefoglalásának szerkesztése és közzététele szabályoztassék./ Résumé Mensuel IV.5.95-96 l./

B/.

A nemzetközi bizottság tagjává választotta Einstein berlini physikust,Lugones La Plata-i egyetemi tanárt Argentinia képviseletében /IV.6.118.1./

C/.

F.évi julius 25 és 29 között Genfben Bergson ur elnöklete alatt tartotta a Commission negyedik ülését ,melyet az értelmi tulajdon és a bibliographia kérdésében kiküldött albizottságok munkálatai előztek meg.

I.A könyvcsere ügyében a bizottság arra törekedett,hogy az 1886-i egyezmény kiegészitéseül mondassék ki egyes bibliographiai kiadványoknak kötelező könyvcseréje és könnyittessék meg némely félhivatalos kiadványnak /különösen egyetemek,Akadémiák,tudományos társaságok

és intézetek kiadványainak / cseréje.

II.Tanulmányozni fogják a különböző államok könyvtárai között lebonyolitandó nemzetközi könyvkölcsönzés kérdését és törekednek az alakszerüségek egyszerüsitésére.

III.Az analytikai bibliographiát a fennebb A./ II. alatt emlitett tudományszakokon felül szervezni óhajtják a közgazdasági tudományok tekintetében is.

IV. Az értelmi munkások viszonyairól Közép-és Keleti Európában tartott enquête eredményeiről Halecki ur referált.

V.Az Office int.de R.I.U. folyóirata ezentul két havonként fog megjelenni.

VI.Ruffini urnak a tudományos tulajdon védelméről szóló javaslatát 1925-ben fogják részleteiben tárgyalni és nemzetközi egyezmény javaslatát kivánják kidolgozni.

VII.A mozgófénykép vonatkozásban a nemzetközi élettel.

VIII.A nemzetközi tanár-és diákcsere.

IX.Hivatásos cimek védelme.

X. Társadalmi,irodalmi és müvészeti egyesületek cimei.

XI.Az angol kiküldött javaslatára kivánatosnak tartják, hogy évenként mindegyik államban jegyzék készittessék a legfigyelemreméltóbb tudományos és irodalmi müvekről.Az egész világon 600 munka vétetnék ebbe fel.

XII. 1925-ben Index Bibliographicus-t fognak kinyomatni.

XIII.A brüsszeli nemzetközi bibliographiai intézet a népszövetség patronátusa alá került.

XIV.Albert,francia közoktatásügyi miniszter közölte Bergson urral,hogy a francia kormány Párizsban fel akarja állitani az értelmi együttmüködés nemzetközi intézetét.A miniszter ur felkérte Bergson urat,dolgozza ki ezen intézet szervezetének tervét,melyet a francia kormány a népszövetség tanácsának ,másrészt pedig a francia parlamentnek fog bemutatni.

XV.Az oktatás szervezetéről a különböző államokban adatokat fognak gyüjteni.

XVI.A londoni történelmi intézet óhajtására a levéltárakról adatokat fognak gyüjteni.

XVII.A felsőoktatásról és bizonyos egyetemi oklevelek érvényéről az albizottság javaslatát elfogadták.

XVIII.Törekszenek arra,hogy a tanitás jobban egyezzék meg a népszövetség szellemével.

XIX.Az olasz vöröskereszt százezer lirát ajándékozott az orosz értelmiség tagjainak segélyezésére.

Budapest 1924 okt. 6.

Balogh

1973 -
1924

A DEBRECENI M.KIR. TISZA ISTVÁN TUDOMÁNYEGYETEM KÖNYVTÁRA.

Bibliothèque de l'Université de Debreczen.

1. Kgl. Preussische Akademie der Wissenschaften. Berlin.
2. Deutsche Chemische Gesellschaft. Berlin.
3. Deutsche Gesellschaft für Chirurgie. Berlin.
4. Gesellschaft Deutschen Naturforscher und Ärzte. Berlin.
5. Gesellschaft für Deutsche Philologie. Berlin.
6. Kgl. pr. Akademie gemeinnütziger Wissenschaften. Erfurt.
7. Königliche Gesellschaft der Wissenschaften. Göttingen.
8. Luther-Gesellschaft. Halle a. S.
9. Kgl. Sächsische Gesellschaft der Wissenschaften. Leipzig.
10. Bayerische Akademie der Wissenschaften. München.
11. Goethe-Gesellschaft. Weimar.
12. Société nationale Sciences naturelles et mathématiques de Cherbourg.
13. Institut de France. Paris.
14. Académie de Médicine. Paris.
15. Société Anatomique. Paris.
16. Société de Biologie. Paris.
17. Société Chimique de Paris.
18. Société Nationale de Chirurgie. Paris.
19. Société de Géographie. Paris.
20. Société Mathématique de France. Paris.
21. Société Française de Physique. Paris.
22. Société des Anciens Textes Français. Paris.
23. Royal Society of Edinburgh.
24. Natural History Society. Glasgow.
25. British Academy. London.
26. Royal Society. London.
27. Royal Historical Society. London.
28. Library Association. London.
29. Royal Society of Literature. London.
30. Royal Medical and Chirurgical Society. London.
31. Philological Society. London.
32. Philosophical Society. Cambridge.
33. R.Accademia delle scienze dell' Institute. Bologna.

34. Accademia della Crusca. Firenze.

35. Società Reale di Napoli.

36. R. Accademia dei Lincei. Roma.

37. Konïklije Akademie van Wetenschappen. Amsterdam.

38. Det Kongl. Danske Videnskabernes Selskab. Kjøbenhavn.

39. Kongl. Vetenskaps-och Vitterhetssamhället. Göteborg.

40. Svenska Akademien. Stockholm.

41. Upsala Läkareförening. Upsala.

42. Humanistiska Vetenskaps-Samfundet. Upsala.

43. Videnskabsselskabet. Christiania.

44. Naturforschende Gesellschaft in Zürich.

45. Académie Royale des Sciences des Lettres et des Beaux-Arts de Belgique. Brüssel.

46. Académie Royale de Médecine. Brüssel.

47. Finska Vetenskaps-Societeten. Helsingfors.

48. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Helsingfors.

49. Suomalais-Ugrilainen Seura. Helsingfors.

50. Sällskapet pro fauna et flora fennica. Helsingfors.

51. Gelehrte Estnische Gesellschaft. Dorpat./Tartu./

52. Die Dorpaten Naturforscher -Gesellschaft. Dorpat.

53. Akademie der Wissenschaften. Wien.

54. Geographische Gesellschaft in Wien.

55. Grillparzer-Gesellschaft. Wien.

56. Gesellschaft für Innere Medizin und Kinderheilkunde in Wien.

57. Chemisch-physikalische Gesellschaft. Wien.

58. Academia Româna. Bukarest.

59. Polska Akademja Umijetności. Kraków.

60. Real Academia Española. Madrid.

61. Imperatorskaja Akademija nauk. St.Petersburg.

62. Academy of Sciences. Chicago.

63. New-York Academy of Sciences. New-York.

64. New-York Academy of Medicine. New-York.

65. American Geographical Society of New-York.

66. American Mathematical Society. New-York.

67. American Academy of Political and Social Science. Philadelphia.

68. Academy of Natural Sciences. Philadelphia.

69. Smithsonian Institution. Washington.

70. National Academy of Sciences. Washington.

lve-evl 561-24/5

J e g y z ő k ö n y v

felvéve a nemzetközi együttmunkálkodás tárgyában alakitott Magyar Nemzeti Bizottság 1924.május 15-én tartott üléséről.

Jelen voltak a M.Tud.Akadémia tagjai közül: Badics Ferenc, Buday László,Fröhlich Izidor,Ilosvay Lajos,Hóman Bálint,Magyary Géza,Némethy Géza,Pauler Ákos,Rados Gusztáv és Balogh Jenő,mint a bizottság előadója; a Tudománymentő Bizottság tagjai közül: Grósz Emil egyetemi tanár;a nm. és vk. miniszterium részéről Magyary Zoltán osztálytanácsos; a külügyminiszterium részéről Dr.Walter miniszteri titkár;a Külügyi Társaság részéről Dr.Horváth Jenő;a Bibliographiai Központ részéről Pasteiner Iván igazgató .

I.Az előadó ismerteti a bizottság utolsó ülése óta beérkezett 111,222,333,350,351,400-411,450,500 és 600.számu megkereséseket,valamint azok elintézését. - Tudomásul van.

II.A Magyar Nemzeti Bizottság kifejezi azt az egyértelmü véleményét,hogy a nemzetközi egyetem terve gyakorlatilag keresztül nem vihető és az a cél ,amit elérni kivánatos,megközelithető ugyis,hogy a nemzeti egyetemeken külföldi nyelveket tanitanak és külföldi kulturákat ismertetnek.

III.Az előadó tájékoztatja a bizottságot arról,hogy a Commission Internationale de Coopération Intellectuelle a nyár folyamán értekezletet óhajt tartani a nemzetközi könyvcserének uj alapokra helyezése tárgyában.Tekintettel a nagy nagyobb költségekre, ezen az értekezleten csak hét szakértő fog résztvehetni és Magyarország érdekeit ez alkalommal Halecki Oszkár ur, a varsói egyetem tanára fogja képviselni.

A Nemzetközi Bizottságnak e tárgyban készült munkálatát megkapta a Magyar Bibliographiai Központ is,amelynek igazgatója, Pasteiner Iván e tárgyban kidolgozott előadói tervezetét felolvassa. Élénk eszmecsere közben kifejtik azt az álláspontot,hogy ha nemzetközi könyvcsere érdekében a kiadók köteleztetnének minden kiadványukból mégy-öt példányt a köteles példányokon felül bemutatni, ez a különben csak törvényhozási uton megvalósitható intézkedés ,

előreláthatólag nagyobb ellenzést fogna felidézni.A bizottság felkéri Pasteiner igazgatót,hogy az előterjesztett munkálatokat dolgozza át az ülésen elhangzott ~~figyelmeztetések~~ megjegyzések figyelembevételével, és azután közölje Hóman Bálint főigazgató és Pauler Ákos bizottsági tag urakkal.

IV.Abban a kérdésben,hogy a könyvcsere keretében külföldre küldendő magyarországi folyóiratok és egyéb kiadványok ,miképp volnának legcélszerübb módon idegen nyelvü /francia, angol vagy német/Resumével ellátandók, ~~a~~ albizottság küldetik ki véleményezés végett.Ez Albizottság tagjai Fröhlich Izidor, Grósz Emil, Ilosvay Lajos,Magyary Géza,Pauler Ákos és Rados Gusztáv urak.

Ezzel az ülés véget ér.

Tegyezte és diktálta
Dr Balogh Jenő
a Bizottság előadója

1922
1924

J e g y z ő k ö n y v

felvéve a nemzetközi értelmi együttmunkálkodás tárgyában kiküldött Magyar Nemzeti Bizottság Albizottságának 1924.junius 16-án tartott üléséről.

Jelen voltak:Ilosvay Lajos,Magyary Géza,Pauler Ákos, Rados Gusztáv bizottsági tagok és Balogh Jenő a bizottság előadója.

Élénk eszmecsere folyt abban a kérdésben,hogy egyrészt a M.Tud.Akadémia által kiadott folyóiratoknál /Ak.Értesitő,Nyelvtudományi- ,Irodalomtörténeti-,Hadtörténelmi Közlemények,Történeti Szemle,Archaeologiai Értesitő,Mathematikai és Természettudományi Értesitő / ;másrészt pedig értekezésekben,külön kiadványokban ,nagyobb, esetleg több kötetből álló munkákban mily módon volna elhelyezhető a C.I.de C.I. által kivánt Resumé ,illetőleg sommás összefoglalás.

Az Albizottság nem jutott egyöntetü megállapodásra,azonban tanácskozásai folyamán két vélemény alakult ki:

1.Célszerünek mutatkoznék felkérni az Akadémia folyóiratainban közzétett és önálló tudományos ~~tudományos~~ kutatás eredményeit összefoglaló értekezések szerzőit,valamint a külön kiadásban megjelent tanulmányok vagy nagyobb munkák szerzőit is,hogy dolgozatukból lehetőleg tömör szövegezésü,sommás összefoglalást készitsenek és azt lehetőleg idegen nyelvü forditással ellátva ,közzététel végett küldjék be.

2.Az Akadémia minden,a szerző által beküldött idegen nyelvü forditást nyelvi szempontból felülvizsgáltathat.

3.A forditás költségeit az Akadémiának kell viselnie.

Az előadó felfogása szerint erre felhasználható volna a vk.miniszter ur által utalványozott és mostanig(külön folyószámlán kezelt)2.500.000 /Kétmillió-ötszázezer/ koronás államsegély,amely a nemzetközi együttmunkálkodás Magyar Nemzeti Bizottságának rendelkezésére utaltatott ki.Más években erre a célra az Akadémia költségvetésében kell előre fedezetről gondoskodni.

Az Albizottság megbizta az előadót,hogy a fennebbieket hozza a f.hó 20-án tartandó bizottsági teljes ülés tudomására.

Ezzel az ülés véget ért.

Diktálta

Dr Balogh Jenő

J e g y z ő k ö n y v

felvéve a nemzetközi együttmunkálkodás tárgyában alakitott Magyar Nemzeti Bizottság 1924.május 15-én tartott üléséről.

Jelen voltak a M.Tud.Akadémia tagjai közül: Badics Ferenc, Buday László,Fröhlich Izidor,Ilosvay Lajos,Hóman Bálint,Magyary Géza,Némethy Géza,Pauler Ákos,Rados Gusztáv és Balogh Jenő,mint a bizottság előadója; a Tudománmyt Mentő Bizottság tagjai közül: Grósz Emil egyetemi tanár;a nm. és vk. miniszterium részéről Magyary Zoltán osztálytanácsos; a külügyminiszterium részéről Dr.Walter miniszteri titkár;a Külügyi Társaság részéről Dr.Borváth Jenő;a Bibliographiai Központ részéről Pasteiner Iván igazgató .

I.Az előadó ismerteti a bizottság utolsó ülése óta beérkezett 111,222,333,350,351,400-411,450,500 és 600.számu megkeresséseket,valamint azok elintézését. - Tudomásul van.

II.A Magyar Nemzeti Bizotteág kifejezi azt az egyértelmü véleményét,hogy a nemzetközi egyetem terve gyakorlatilag keresztül nem vihető és az a cél ,amit elérni kivánatos,megközelithető ugyis,hogy a nemzeti egyetemeken külföldi nyelveket tanitanak és külföldi kulturákat ismertetnek.

III.Az előadó tájékoztatja a bizottságot arról,hogy a Commission International de Coopération Intellectuelle a nyár folyamán értekezletet óhajt tartani a nemzetközi könyvcserének uj alapokra helyezése tárgyában.Tekintettel a nyaras nagyobb költségekre, ezen az értekezleten csak hét szakértő fog résztvehetni és Magyarország érdekeit ez alkalommal Halecki Oszkár ur a varsói egyetem tanára fogja képviselni.

A Nemzetközi Bizottságnak a tárgyban készült munkálatát megkapta a Magyar Bibliographiai Központ is,amelynek igazgatója Pasteiner Iván a tárgyban kidolgozott előadói tervezetét felolvassa. Élénk eszmecsere közben kifejtik azt az álláspontot,hogy ha nemzetközi könyvcsere érdekében a kiadók köteleztetnének minden kiadványukból négy-öt példányt a kötelés példányokon felül bemutatni, ez a különben csak törvényhozási uton megvalósitható intézkedés ,

előreláthatólag nagyobb ellenzést fogna felidézni.A bizottság felkéri Pesteiner igazgatót,hogy az előterjesztett munkálatok dolgozza át az ülésen elhangzott megjegyzések figyelmeztetések figyelembevételével, és azután közölje Hóman Bálint főigazgató és Pauler Ákos bizottsági tag urakkal.

IV.Abban a kérdésben,hogy a könyvcsere keretében külföldre küldendő magyarországi folyóiratok és egyéb kiadványok ,miképp volnának legcélszerűbb módon idegen nyelvü /francia,angol vagy német/Resumével ellátandók,az Albizottság küldetik ki véleményezés végett.Ez Albizottság tagjai Fröhlich Izidor, Grósz Emil, Ilosvay Lajos,Magyary Géza,Pauler Ákos és Rados Gusztáv urak.

Ezzel az ülés véget ér.

Diktálta Balogh

Adresse télégraphique: NATIONS GENÈVE.

C.L. 181. 1924. XII.

SOCIÉTÉ DES NATIONS

LEAGUE OF NATIONS

COMMISSION DE COOPERATION INTELLECTUELLE.

Genève,

Sur la proposition de M. Pollard, Président de l'Institut de Recherches Historiques de Londres, la Commission de Coopération Intellectuelle s'est préoccupée de savoir dans quelles conditions les archives les plus importantes du monde étaient accessibles aux chercheurs.

Elle a pensé que si elle parvenait à recueillir des renseignements concernant cette question, et si elle les publiait pour les porter à la connaissance des intéressés, elle rendrait un grand service à tous ceux que leurs occupations obligent à faire des recherches dans les archives.

La Commission de coopération intellectuelle est d'avis que le moyen le plus pratique sera d'adresser un questionnaire aux directeurs des archives les plus importantes, publiques et particulières. Après s'être entendue pour la rédaction de ce questionnaire avec le Comité chargé de continuer les travaux de la Conférence anglo-américaine d'historiens de Londres, la Commission a pris la résolution suivante:

"La Commission de Coopération intellectuelle ayant été priée par l'Institut de recherches historiques de l'Université de Londres, de lui prêter son concours pour recueillir des renseignements sur les conditions de travail dans les archives des divers pays,

"Considérant l'importance de la question mise à l'étude par cet Institut et, en général, la nécéssité d'organiser d'un point de vue international une documentation relative aux sources manuscrites, documentation qui, pour certaines sciences, est plus importante que la bibliographie des imprimés:

1. Charge son Secrétariat de transmettre le questionnaire élaboré par l'Institut de Recherches historiques aux Commissions nationales de coopération intellectuelle, ou à leur défaut, aux directions des archives nationales de tous les pays.

2. Décide de mettre les renseignements ainsi obtenus à la disposition de l'Institut de Recherches historiques, en vue de leur publication successive dans le Bulletin de l'Institut, conformément à la proposition faite à la Commission;

3. Se réserve de publier ultérieurement, en collaboration éventuelle avec l'Institut et avec la rédaction de l'Index Généralis, l'ensemble de ces renseignements, sous forme d'un répertoire systématique analogue à son Index Bibliographicus;

4. Décide de communiquer sa résolution au Comité international des Sciences historiques."

Conformément à cette résolution, approuvée par le Conseil et la 5ème Assemblée, j'ai l'honneur de vous envoyer ci-jointe exemplaires du questionnaire avec prière de les faire parvenir aux directeurs des archives publiques et privées de votre pays.

Les réponses devront être envoyées au Secrétariat de la Commission de Coopération intellectuelle, qui les transmettra à son tour, pour publication, à l'Institut de Recherches Historiques de Londres.

En vous remerciant d'avance, je vous prie d'agréer, l'assurance de ma haute considération.

(signé) H. BERGSON,

Président de la Commission de
Coopération intellectuelle.

1923
1924

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

1112/1924.sz.

Méltóságos Dékán Ur !

F.évi május 22-én 990.szám alatt kelt iratom kapcsán és hivatkozással a nemzetközi együttmunkálkodás tárgyában alakitott Magyar Nemzeti Bizottság javaslata alapján a M.Tud.Akadémia által f.hó 23-án hozott határozatra,szerencsém van Méltóságodhoz tisztelettel visszaszármaztatni a bölcs vezetése alatt álló Kar kebelében összeállitott ,külföldi tudományos kiadványokat ,illetőleg folyóiratokat kérő kimutatásokat.

A Magyar Nemzeti Bizottság azt az óhajt fejezi ki,hogy az illető tanár,illetőleg seminariumi igazgató urak szivesked jenek kivánalmaikat lényegesen csökkenteni és a redukált kivánságokat tartalmazó jegyzéket méltóztassanak annak idején az Akadémiához visszaküldetni.

Fogadja Méltóságod kiváló tiszteletem kifejezését.

Budapest,1924.junius 25.

főtitkár

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

1112/1924.sz.

Méltóságos Dékán Ur !

F.évi május 22-én 990.szám alatt kelt iratom kapcsán és hivatkozással a nemzetközi együttmunkálkodás tárgyában alakitott Magyar Nemzeti Bizottság javaslata alapján a M.Tud.Akadémia által f.hó 23-án hozott határozatra,szerencsém van Méltóságodhoz tisztelettel visszaszármaztatni a bölcs vezetése alatt álló Kar kebelében összeállitott ,külföldi tudományos kiadványokat ,illetőleg folyóiratokat kérő kimutatásokat.'

A Magyar Nemzeti Bizottság azt az óhajt fejezi ki,hogy az illető tanár,illetőleg seminariumi igazgató urak szivesked jenek kivánalmaikat lényegesen csökkenteni és a redukált kivánságokat tartalmazó jegyzéket méltóztassanak annak idején az Akadémiához visszaküldetni.

Fogadja Méltóságod kiváló tiszteletem kifejezését.

Budapest,1924.junius 25.

főtitkár

QUESTIONNAIRE.

I.- ORGANISATION GENERALE.

1.- Quelle est l'organisation de votre bureau (date de fondation, composition du personnel, statut administratif, locaux, budget)?

2.- Quels sont les bureaux d'échanges étrangers: a) auxquels vous faites des expéditions, b) desquels vous recevez des envois?

3.- Expédiez-vous les publications de votre pays dès qu'elles vous parviennent ou bien les laissez-vous s'accumuler pour en faire des envois collectifs, périodiques (à dates fixes) ou non périodiques?

4.- Comment distribuez-vous les publications qui vous arrivent de l'étranger: a) les faites-vous parvenir immédiatement à leurs destinataires, ou bien b) attendez-vous que ce soient accumulées les publications adressées à un même destinataire, pour les lui envoyer, ou enfin c) les faites-vous prendre à votre bureau par les destinataires?

5.- Pouvez-vous donner un tableau statistique, pour l'année 1922 du nombre de fascicules envoyés par votre Service à l'étranger, ou reçus par lui?

Exemple:

Pays:	Publications officielles. Nombre des volumes ou fascicules: reçus.	expédiés.	Publications scientifiques et littéraires non officielles. Nombre des volumes ou fascicules: reçus.	expédiés.
France	560	437	965	874
Italie	324	395	467	521

etc.

6.- Seriez-vous disposé à adopter un type de formulaire, commun à tous les Services d'échange, pour les expéditions, distributions et demandes de publications?

II.- PUBLICATIONS OFFICIELLES.

7.- Les publications officielles de votre pays, que vous transmettez à l'étranger, vous parviennent-elles régulièrement au moment de leur édition, ou bien irrégulièrement et longtemps après leur apparition?

8.- Transmettez-vous à l'étranger toutes les publications officielles de votre pays?

9.- Quel est le nombre de publications officielles, différentes, que vous transmettez à l'étranger, et en quel nombre d'exemplaires les envoyez-vous à chaque bureau?

10.-Le budget de votre Service vous permettrait-il de publier (conformément à l'article 3 de la convention de 1886) une liste arrêtée au 1er janvier 1924 et complétée chaque année, des publications officielles de votre pays, indiquant éventuellement par un astérisque, celles qui entrent dans vos envois à l'étranger?

11.-Tenez-vous un inventaire sur fiches, par titres des publications, des fascicules qui vous parviennent de l'étranger, de manière à pouvoir constater immédiatement les omissions d'envoi?

12.-Pouvez-vous faire savoir immédiatement au chercheur où sont déposées dans votre pays, les exemplaires des publications officielles de l'étranger et à quelles bibliothèques de l'étranger vont les exemplaires des publications officielles de votre pays?

13.-

14.-

15.-

16.-

17.-

18.-

13.- Etes-vous amené, par le fonctionnement de votre service, à compléter sur demande les collections de publications officielles de votre pays, formées à l'étranger par votre entremise et les collections de publications étrangères formées dans votre pays par l'intermédiaire de votre Service?

14.- Vous semble-t-il souhaitable et pratiquement réalisable que votre bureau d'échange soit dépositaire d'un certain nombre d'exemplaires des publications officielles de votre pays, afin de pouvoir compléter, sur demande, les collections de ces publications formées à l'étranger par l'intermédiaire de votre Service?

15.- Avez-vous rappelé aux administrations de votre pays qu'elles sont intéressées à se servir de votre intermédiaire pour l'envoi de leurs publications officielles à l'étranger (conformément à l'article 2 de la Convention de 1886)? Les rappels ont-ils eu de bons effets?

III.- PUBLICATIONS SCIENTIFIQUES ET LITTERAIRES NON-OFFICIELLES.

16.- Quel est le nombre des corps savants et des sociétés littéraires, scientifiques, etc., de votre pays qui utilisent votre Service pour leurs échanges de publications avec l'étranger?

17.- Pourriez-vous dresser le tableau, par pays, du nombre de publications scientifiques et littéraires que vous recevez de l'étranger?

18.- Le budget de votre Service vous permettrait-il de publier un répertoire général de vos correspondants, c'est-à-dire des corps savants et des associations de votre pays et de l'étranger qui échangent leurs publications par votre intermédiaire?

19.- Le budget de votre Service vous permettrait-il de publier une liste des publications non officielles que votre bureau pourrait mettre à la disposition des bureaux étrangers, notamment une bibliographie périodique des publications, éditées par les corps savants qui désireraient participer, par votre intermédiaire, aux échanges internationaux?

20.- Les institutions et associations scientifiques de votre pays, non officielles, connaissent-elles les avantages que leur offre votre Service pour la transmission à l'étranger de leurs publications?

IV.- REFORMES PROPOSEES.

21.- Quelles mesures pratiques préconisez-vous pour pouvoir expédier un plus grand nombre de publications et pour les envoyer plus rapidement?

22.- Vous semble-t-il nécessaire de procéder à une révision de la Convention de 1886 ou suffirait-il d'améliorer le fonctionnement des bureaux nationaux par l'extension et par l'application plus stricte de cette convention?

23.- Vous semble-t-il possible d'obtenir la franchise postale ou au moins une réduction des tarifs pour les envois de publications: a) dans l'intérieur de votre pays, b) dans le trafic postal international?

24.- Seriez-vous disposé à laisser bénéficier les bibliothèques de la Société des Nations et du Bureau international du Travail de l'échange des publications, tel qu'il est prévu par la convention de 1886?

25.- Par quels moyens l'échange des publications non officielles pourrait-il être encouragé et facilité?

26.- Seriez-vous disposé à participer à une conférence éventuelle des directeurs des bureaux nationaux, qui étudierait les possibilités de développer et de perfectionner l'échange international des publications, officielles et non officielles?

A n n e x e I.

R e v u e s	P u b l i é e s par:
1.Századok./Les Centaines./	Société Hongroise d'Histoire.
2.Természettudományi Közlöny. /Magasin des Sciences Naturelles./	Sociáté Hongroise des Sciences Naturelles.
3.Magyar Chémiai Folyóirat. /Journal Hongrois de Chimie./	" "
4.Állattani Közlemények. /Contributions zoologiques./	" "
5.Botanikai Közlemények. /Contributions botaniques./	" "
6.Szent István Akadémia Kiadványai. /Mémoires de l'Académie Saint Étienne./	Académie Saint Étienne.
7.Ethnographia./Ethnographie./	Société Hongroise d'Ethnographie.
8.Föld és Ember. /La Terre et l'Homme./	" "
9.Egyetemes Philológiai Közlöny. /Contributions Philologiques./	Société Philologique de Budapest.
10.Magyar Nyelv. /La Langue Hongroise./	Société Linguistique de Hongrie.
11.Athenaeum./Athenaeum./	Société Hongroise de Philosophie.
12.Irodalomtörténet. /Histoire de la Littérature./	Société Hongroise pour l'Histoire de la Littérature.
13.Földrajzi Közlemények. /Contributions géographiques./	Société Hongroise de Géographie.
14.Földtani Közlemények. /Contributions géologiques./	Société Hongroise de Géologie.
15.Régészeti Társulat Évkönyve. /Annales de la Société Hongroise d'Archéologie./	Société Hongroise d'Archéologie.
16.Mathematikai és Physikai Lapok. /Revue de Mathemaitique et de Physique./	Société Hongroise de Mathematique et de Physique.

Revues	Publiées par:
17.Minerva./Minerva.Contributions philosophiques,sociologiques et littéraires./	Société Hongroise Minerva.
18.Kőrösi Csoma Archivum.	Société Kőrösi Csoma.
19.Magyar Pedagógia. /Pédagogie Hongroise./	Société Hongroise de Pédagogie.
20.A Gyermek./L'Enfant./	Société Hongroise pour l'étude de l'Enfant./
21.Revue de la Société Hongroise de Statistique./En français./	Société Hongroise de Statistique.
22.Orvosképzés. /Contributions médicales./	Commission pour l'Éducation des Médecins.
23.Könyvszemle. /Revue Bibliographique Hongroise./	Musée National Hongrois.
24.Levéltári Közlemények. /Communications des Archives Nationales Hongroises./	Archives Nationales Hongroises.

Proposition de la Commission nationale hongroise relative à l'organisation internationale de l'échange des publications.

Avant de soumettre ses projets en vue de faciliter et de rendre plus efficace l'échange international des publications, la Commission nationale hongroise croit nécessaire de faire connaître à la Commission de coopération intellectuelle les mesures que - par suite de l'adhésion de la Hongrie aux conventions de Bruxelles - le gouvernement royal hongrois a prises dans son ordre paraissant prochainement. Il croit nécessaire de faire connaître ces mesures, vu qu'en les prenant le gouvernement royal hongrois n'avait pas seulement l'intention de remplir de sa part les obligations imposées aux états contractants les conventions, mais encore il avait le but d'étendre les relations d'échange autant que possible.

Ces dispositions contiennent donc en plusieurs rapports des innovations, dont la réalisation - de l'avis de la Commission nationale hongroise - serait bien favorable à l'échange international des publications.

Nous désirons seulement mentionner qu'avant d'adhérer aux conventions de Bruxelles, le gouvernement royal hongrois a institué le Bureau Central Bibliographique des Bibliothèques Publiques de Hongrie, l'organe central qui doit être établi en vertu de l'article 1. de la II. convention dans chaque état

signataire des conventions . L'ordre du gouvernement paraissant prochainement charge le Bureau Central de faire imprimer chaque année - en vertu de l'article 3.de la II.convention de Bruxelles - un catalogue des publications officielles et scientifiques,mises à la disposition du Bureau Central en vue d'effectuer l'échange.Ce même ordre oblige le Bureau Central de tenir en évidence les publications qu'il envoit à l'étranger en échange,ainsi que les publications envoyées en Hongrie.Le Bureau Central pourra donc faire savoir au chercheur,dans

1) quelle collection hongroise sont déposées les publications scientifiques ou officielles de l'étranger . Ce même catalogue nous renseigne

2) sur les instituts de l'étranger qui reçoivent les publications hongroises envoyées en échange,

3) de même que le catalogue sur fiches par titres des instituts étrangers nous fait savoir , quelles

4) sont les publications hongroises que les instituts scientifiques reçoivent en échange.

En mentionnant ceci,la Commission nationale Hongroise désire accentuer que contrairement aux bureaux pareils de l'étranger, le Bureau Central ne se borne pas à être seulement un organe intermédiaire entre les instituts de l'étranger et de la Hongrie , mais il a un rôle initiateur en ce qu' il peut établir et organiser les relations d' échange , par quoi il prend une part réelle dans les relatioms d'échange internationales .

La Commission nationale hongroise croit être d'importance les mesures prévues par le gouvernement royal hongrois pour satisfaire aux conditions objectives de l'échange des publications.

L'ordre du gouvernement royal hongrois mentionné ci-dessus oblige les autorités publiques de mettre les publications officielles à la disposition du Bureau Central.Attachant une importance plus grande à l'échange des publications scientifiques qu'à celui des publications officielles,l'ordre prend soin de ce que les publications scientifiques soient mises à la disposition du Bureau Central et qu'elles soient propres à l'échange.L'étranger ne pourrait pas profiter des oeuvres scientifiques écrites en langue hongroise,ainsi elles ne seraient pas propres à l'échange.Ayant l'intention d'écarter cet obstacle ,le gouvernement a ordonné que les éditeurs des livres et des revues scientifiques ne reçoivent un subside d'état que s'ils pourvoient leurs publications de résumés écrites en langue anglaise,française ou allemande.

Nous ne pouvons pas manquer de mentionner qu'avant de faire ces dispositions M.le ministre de l'Instruction Publique Hongroise a engagé les sociétés scientifiques recevant un subside de l'état de pourvoir leurs publications à partir du 1 Janvier de l'année courante de résumés en langues étrangères. En outre les sociétés scientifiques furent obligées de mettre leurs publications à la disposition du Bureau Central.Ainsi les revues scientifiques hongroises énumérées dans la liste ci-jointe sont actuellement pourvues de ces résumés et représentent le matériel d'échange du Bureau Central.

Le Bureau Central a donc un rôle actif dans l'échange international et il a à sa disposition

les publications officielles,subventionnées ou paraissant aux frais de l'état.De l'avis de la Commission nationale hongroise ces mesures prévues pourraient grandement aider le développement des relations internationales d'échange.

Il serait beaucoup plus simple d'effectuer l'échange,si on pouvait obtenir la franchise postale pour les envois d'échanges.Le Bureau Central a pris déjà les mesures nécessaires pour l'obtenir,mais ces démarches n'ont pas abouti , l'obtention de la franchise postale en Hongrie se heurtant à la loi XXI. de l'année 1921,qui la fait cesser.

La Commission nationale hongroise croit devoir considérer que le fonctionnement des bureaux d'échanges serait peut-être facilité ,si les envois d'échange expédiés sur base des anciennes relations n'étaient pas obligatoirement du ressort des bureaux.Dans beaucoup de cas on a trouvées de voies reconnues bonnes à effectuer l'échange ; ici des changements ne causeraient que des embarras.Il suffirait donc,si les bureaux d'échange se bornaient à les tenir en évidence,en tant que les instituts échangeants ne désirent pas son intermédiaire.

On pourrait envoyer les publications plus rapidement et le fonctionnement de services d'échange serait plus simple,si on adoptait un type de formulaire commun à tous les services d'échanges pour les expéditions,distributions et demandes de publications.

La Commission nationale hongroise croit que l'échange international des publications serait grandement aidé,si on pouvait assurer l'adhésion des états qui ne sont pas encore signataires des conventions

de 1886,surtout si on pouvait assurer l'adhésion des pays les plus développés,dont la collaboration serait particulièrement désirable.Il serait encore utile d'étendre l'échange sur toutes les publications des états contractants.

Pour pouvoir réaliser le premier de ces voeux,il faudrait modifier les conventions de Bruxelles en prenant en considération les objections soulevées par les états qui n'ont pas encore adhéré aux conventions. Notamment on pourrait prendre en considération le désir bien justifié du gouvernement Britannique,qui propose de n'échanger les publications que dans les limites d'un prix d'achat déterminé. Avec ce principe les services d'échange pourraient convenir entre eux des limites des prix d'achat, auxquels ils se borneraient réciproquement.

Pour donner réalisation au deuxième de ces voeux , il faudrait que tout en étant obligé à échanger toutes leurs publications, les états ne les mettent à la disposition des autres pays que sous principe de la réciprocité.On pourrait assurer les exemplaires nécessaires à l'échange - en tant qu'il ne s'agit pas des publications officielles ou paraissant aux frais de l'état,mais des publications privées - suivant le système du dépôt légal.Les éditeurs seraient obligés de mettre leurs publications à la disposition des services d'échanges dans un nombre restreint /4-5 /.

La Commission nationale hongroise regrette de ne pouvoir se ranger à la proposition grecque,lituanienne ou polonaise.Il croit notamment qu'il est à craindre que si on prétendait aux publications des états dans un si grand nombre /20-100/ sans même en assurer la réciprocité, ceci pourrait empêcher les états d'adhérer aux conventions-

D'autre part - comme les éditeurs devraient mettre leurs publications à la disposition des services d'échange gratis ou à prix réduit - ceci pourrait être d'une influence funeste sur la production des livres.

1100

1924

2/2 e/

1.

C.119.1924.XII.

SOCIETE DES NATIONS.

Communiqué au Conseil.

COOPERATION INTELLECTUELLE

Rapport de M. Gabriel HANOTAUX

Les Membres du Conseil ont entre les mains le mémorandum du Secrétariat qui rappelle les décisions prises par la Commission de Coopération intellectuelle, l'Assemblée et le Conseil lui-même au sujet de l'échange international de publications.

Le Président de la Commission, M. Bergson, dans un mémoire très clair et très complet dont mes collègues ont certainement, comme moi-même pris connaissance avec un vif intérêt, expose non seulement les développements antérieurs de la question, mais nous fait connaître aussi, dans tous ses détails, le programme envisagé par la Commission.

Nous serons certainement tous d'accord sur l'intérêt considérable que présente, au point de vue technique, la question des échanges de publications.

Faciliter la collaboration des travailleurs intellectuels dans le monde, proposer les mesures qui doivent rendre plus aisée la coordination de leurs travaux, éviter des pertes de temps et leur permettre de connaître les progrès réalisés chaque jour par la science dans d'autres pays, telle est la tâche que s'est donnée la Commission, et que l'échange des publications doit faciliter.

Estimant trop onéreux de réunir une Conférence internationale pour préparer la revision des Conventions de 1886, la Commission nous propose d'adjoindre à la Sous-Commission de bibliographie, un simple comité de sept experts dont deux

d'entre eux, un Polonais et un Français, sont déjà experts de la Commission, ce qui n'entraînera aucune dépense supplémentaire en ce qui les concerne.

Je ne doute pas que ce petit Comité réussisse, sous la présidence de M. Bergson, à mettre sur pied un ensemble de propositions qui seront ensuite envoyées aux gouvernements et ne manqueront pas de recueillir leur adhésion.

Le Président de la Commission attire notre attention sur le fait que les frais de voyage des deux agents américains (un, des Etats-Unis, et l'autre, de l'Amérique du Sud) dont la présence est tout à fait souhaitable, seront particulièrement élevés (environ 8,555 francs).

Au cas où les crédits prévus pour la Commission ne permettraient pas de couvrir les frais envisagés, il y aurait lieu, à une de nos sessions ultérieures, de lui accorder un crédit supplémentaire sur les dépenses imprévues.

J'ai donc l'honneur de demander au Conseil de bien vouloir adopter la résolution suivante :

1°. Un Comité de sept experts se réunira avant l'Assemblée, sous la présidence de M. Bergson, Président de la Commission de Coopération intellectuelle, pour examiner les conditions d'une revision éventuelle des Conventions de 1886, relatives à l'échange international des publications.

2°. Ce Comité comprendra un expert belge, un expert italien, un expert des Etats-Unis, un expert d'un état de l'Amérique du Sud, un expert britannique, ainsi que les deux experts français et polonais de la Commission de Coopération intellectuelle.

2.

SOCIETE DES NATIONS.

Communiqué aux
Membres du Conseil.

C.45(a) 1924.XII.

Genève, le 11 Mars 1924

ECHANGE INTERNATIONAL DES PUBLICATIONS

REUNION DE SPECIALISTES.

Supplément au Mémorandum du Secrétaire général
du 16 février 1924 (C.45.1924.XII)

La Commission suisse de coopération intellectuelle vient de communiquer au Secrétariat ses propositions relatives à l'organisation internationale de l'échange de publications. Ces propositions complètent celles qui ont été formulées par les Commissions hellénique, lithuanienne et polonaise et qui ont été annexées au Mémorandum du Secrétaire général du 16 février 1924. Les Membres du Conseil trouveront ci-dessous le texte de la Lettre du Président de la Commission suisse.

Le Secrétaire général profite de cette occasion pour porter à la connaissance des Membres du Conseil que le Gouvernement albanais vient d'adhérer aux conventions internationales de 1886 relatives aux échanges de publications. Il convient donc d'ajouter l'Albanie aux pays mentionnés sur la page 5 du Mémorandum précité.

Commission suisse de
Coopération intellectuelle.

Berne, le 10 mars 1924.

A Monsieur le Professeur de Halecki,

Secrétaire de la Commission de coopération

intellectuelle de la Société des Nations,

Monsieur le Professeur,

La Commission suisse de coopération intellectuelle, qui s'est constituée le samedi 8 mars à Berne, me charge de vous transmettre ses voeux relatifs à l'extension des échanges internationaux (Conventions de Bruxelles):

1. La Commission estime que ces conventions sont aujourd'hui insuffisantes et doivent être révisées.

2. Elles devraient être développées dans le sens suivant: échange des publications scientifiques, et non pas seulement des documents officiels. On pourrait même restreindre l'échange de ces derniers, afin de favoriser celui des premiers.

3. La Commission estime enfin que ces échanges devraient être accélérés et régularisés. On constate en effet de très grands retards dans les envois, et ces retards sont un obstacle au progrès scientifique.

Je vous prie, Monsieur le professeur, d'agréer l'expression de mes sentiments les plus distingués.

Le Président de la Commission suisse:

(s.) G. de Reynold.

1975
1974

/ T E R V E Z E T /

333/1924.sz.

A C.I.de C.I.Párizsban tartott III.ülésszakában felszólitotta a nemzetközi együttmunkálkodás tárgyában kiküldött nemzeti bizottságokat, állitsanak össze jegyzéket arról,hogy hazájukban a főiskolai intézeteknek, laboratóriumoknak és könyvtáraknak mik volnának a legsürgősebb szükségletei.Ezeket a jegyzékeket az Office international de renseignements universitaires három havonként megjelenő folyóiratában fogják közzétenni, ezen az uton óhajtván a jegyzékekben kifejezett óhajokat közölni azon államok nemzeti bizottságaival,amelyeknek kedvezőbb valutájuk van,vagy ha ilyen bizottság nem alakult volna,a hasonló célokat szolgáló külföldi intézetekkel.

Felkérem Méltóságodat,hogy a bölcs vezetése alatt álló könyvtárra nézve e tárgyban megfelelő adatgyüjtés iránt intézkedni és a jegyzéket velem közölni sziveskedjék.

Legyen szabad ezuttal megjegyeznem,hogy a szerzett tapasztalatok szerint célszerü lenne az ilyen jegyzékeket lehetőleg szerény keretekbe szoritani.

Fogadja Méltóságod kiváló tiszteletem kifejezését.

Budapest,1924.febr.11.

főtitkár.

353/1924.sz.

A C.I. de C.I. Párizsban tartott III. ülésszakában felszólította a Nemzetközi Együttmunkálkodás tárgyában kiküldött Nemzeti Bizottságokat, állitsanak össze jegyzékeket arról, hogy hazájukban a főiskolai intézeteknek, laboratoriumoknak és könyvtáraknak mik volnának a legsürgősebb szükségletei. Ezeket a jegyzékeket az Office international de renseignements universitaires három havonként megjelenő folyóiratában fogják közzétenni, ezen az uton óhajtván a jegyzékek utján kifejezett óhajokat közölni ezen államok nemzeti bizottságaival, amelyeknek kedvezőbb valutájuk van, vagy ha ilyen bizottság nem alakult volna, a hasonló célokat szolgáló külföldi intézetekkel.

Felkérem Méltóságodat, hogy a bölcs vezetése alatt álló kar kebelében működő vagy felállitendő intézetekre és laboratoriumokra nézve e tárgyban megfelelő adatgyüjtés iránt intézkedni és a jegyzéket velem közölni sziveskedjék. A szerzett tapasztalatok szerint célszerü volna az ilyen jegyzékeket lehetőleg szerényebb keretekbe szoritani.

Fogadja Méltóságod kiváló tiszteletem kifejezését:

Budapest, 1924. február 11.

főtitkár.

/ T E R V E Z E T /

333/1924.sz.

A C.I. de C.I. Párizsban tartott III. ülésszakában felszólitotta a Nemzetközi Együttmunkálkodás tárgyában kiküldött Nemzeti Bizottságokat, állitsanak össze jegyzékeket arról, hogy hazájukban a főiskolai intézeteknek, laboratoriumoknak és könyvtáraknak mik volnának a legsürgősebb szükségletei. Ezeket a jegyzékeket az Office international de renseignements universitaires három havonként megjelenő folyóiratában fogják közzétenni, ezen az uton óhajtván a jegyzékek utján kifejezett óhajokat közölni azon államok nemzeti bizottságaival, amelyeknek kedvezőbb valutájuk van, vagy ha ilyen bizottság nem alakult volna, a hasonló célokat szolgáló külföldi intézetekkel.

Felkérem Méltóságodat, hogy a bölcs vezetése alatt álló kar kebelében működő vagy felállitandó intézetekre és laboratoriumokra nézve e tárgyban megfelelő adatgyüjtés iránt intézkedni és a jegyzéket velem közölni sziveskedjék. A szerzett tapasztalatok szerint célszerü volna az ilyen jegyzékeket lehetőleg szerényebb keretekbe szoritani.

Fogadja Méltóságod kiváló tiszteletem kifejezését:

Budapest, 1924. február 11.

főtitkár.

/ T E R V E Z E T /

333/1924.sz.

A C.I. de C.I. Párizsban tartott III. ülésszakában felszólitotta a Nemzetközi Együttmunkálkodás tárgyában kiküldött Nemzeti bizottságokat, állitsanak össze jegyzékeket arról, hogy hazájukban a főiskolai intézeteknek, laboratoriumoknak és könyvtáraknak mik volnának a legsürgősebb szükségletei. Ezeket a jegyzékeket az Office international de renseignements universitaires három havonként megjelenő folyóiratában fogják közzétenni, ezen az uton óhajtván a jegyzékek után kifejezett óhajokat közölni azon államok nemzeti bizottságaival, amelyek nek kedvezőbb valutájuk van, vagy ha ilyen bizottság nem alakult volna, a hasonló célokat szolgáló külföldi intézetekkel.

Felkérem Méltóságodat, hogy a bölcs vezetése alatt álló kar kebelében működő vagy felállitandó intézetekre és laboratoriumokra nézve e tárgyban megfelelő adatgyüjtés iránt intézkedni és a jegyzéket velem közölni szíveskedjék. A szerzett tapasztalatok szerint celszerü volna az ilyen jegyzékeket lehetőleg szerényebb keretekbe szoritani.

- Fogadja Méltóságod kiváló tiszteletem kifejezését:

Budapest, 1924. február 11.

főtitkár.

M.Tud.Akadémia

Ad Sm 600
1924.

Észrevételek Halecki tanár urnak a magyarországi egyetemek és főiskolák állapotáról a Commission Internationale de Coopération Intellectuelle részére készitett munkálatához.

I.A második oldalon felemlithető volna ,hogy - amint Ábel Jenőnek:Egyetemeink a középkorban cimü munkájából a 3-9 lapon kitünik- a XI-XII.századtól kezdve volt Veszprémben egyetemnek nevezett főiskola.

II.A 18.oldalon alulról felfelé számitva az utolsóelőtti bekezdést és az 1.alatti jegyzetet ki kell hagyni,mert a budapesti Pázmány Péter-tudományegyetem ellenzi ,hogy a közgazdaságtudományi kar az egyetemhez csatoltassék és tekintettel az egyetemi autonomiára,ilyen tervnek megvalósitása valószinütlen.

III.A 31.oldal első bekezdésének végéről kihagynám azt a különben csak kérdőjellel felvett tételt,hogy a szegedi egyetemen több felekezet részére közös teologiai fakultás állittatnék ~~tett volna~~ fel.Ilyen közös hittudományi kart - a magyarországi viszonyokat ismerve - nem tartok valószinünek.

Egyébként Halecki tanár ur igen beható és hosszu időt kivánó tanulmánnyal használta fel a magyarországi egyetemek ,valamint a Magyar Nemzeti Bizottság által összeállitott anyagot és bizottságunknak legközelebbi ülésén külön határozattal ki kellene fejezni meleg köszönetünket odaadó érdeklődéséért és jóakaratu munkálatáért.

Budapest,1924.április 4.

Balogh

1976

1924

J e g y z ő k ö n y v

felvéve a nemzetközi értelmi együttmunkálkodás tárgyában kiküldött Magyar Nemzeti Bizottság Albizottságának 1924.junius 16-án tartott üléséről.

Jelen voltak:Ilosvay Lajos,Magyary Géza,Pauler Ákos, Rados Gusztáv bizottsági tagok és Balogh Jenő a bizottság előadója.

Élénk eszmecsere folyt abban a kérdésben,hogy egyrészt a M.Tud.Akadémia által kiadott folyóiratoknál /Ak.Értesitő,Nyelvtudományi- ,Irodalomtörténeti-,Hadtörténelmi Közlemények,Történeti Szemle,Archaeologiai Értesitő,Mathematikai és Természettudományi Értesitő / ;másrészt pedig értekezésekben,külön kiadványokban ,nagyobb, esetleg több kötetből álló munkákban mily módon volna elhelyezhető a C.I.de C.I. által kivánt Resumé ,illetőleg sommás összefoglalás.

Az Albizottság nem jutott egyöntetü megállapodásra,azonban tanácskozásai folyamán két vélemény alakult ki:

1.Célszerünek mutatkoznék felkérni az Akadémia folyóirataiban közzétett és önálló tudományos ~~tudományos~~ kutatás eredményeit összefoglaló értekezések szerzőit,valamint a külön kiadásban megjelent tanulmányok vagy nagyobb munkák szerzőit is,hogy dolgozatukból lehetőleg tömör szövegezésü,sommás összefoglalást készitsenek és azt lehetőleg idegen nyelvü forditással ellátva ,közzététel végett küldjék be;

2.Az Akadémia minden,a szerző által beküldött idegen nyelvü forditást nyelvi szempontból felülvizsgáltathat.

3.A forditás költségeit az Akadémiának kell viselnie.

Az előadó felfogása szerint erre felhasználható volna a vk.miniszter ur által utalványozott és mostanig külön folyószámlán kezelt 2.500.000 /Kétmillió-ötszázezer/ koronás államsegély,amely a nemzetközi együttmunkálkodás Magyar Nemzeti Bizottságának rendelkezésére utaltatott ki.Más években erre a célra az Akadémia költségvetésében kell előre fedezetről gondoskodni.

Az Albizottság megbizta az előadót,hogy a fennebbieket hozza a f.hó 20-án tartandó bizottsági teljes ülés tudomására.

Ezzel az ülés véget ért.

Diktálta
Balogh Jenő
a Bizottság előadója

1977

1924

J e g y z ő k ö n y v

felvéve a nemzetközi értelmi együttmunkálkodás tárgyában kiküldött Magyar Nemzeti Bizottságnak 1924.évi junius hó 20-án Berzeviczy Albert akadémiai elnök ur elnöklete alatt tartott üléséről.

Jelen voltak:Concha Győző másodelnök,Angyal Dávid,Badics Ferenc, Fröhlich Izidor,Hoór-Tempis Mór,Hutyra Ferenc,Ilosvay Lajos,Magyary Géza,Pauler Ákos, biz.tagok, Balogh Jenő főtitkár,mint a Bizottság előadója; a vallás-és közoktatásügyi miniszterium részéről Czakó Elemér h.államtitkár; az Országos Bibliographiai Központ részéről: Pasteiner Iván ; a Tudománxt. Mentő Bizottság részéről Grósz Emil; a Külügyi Társaság részéről Horváth Jenő.

Elnök ur melegen üdvözölve a megjelenteket,felkéri az előadót az ülés tárgyainak előterjesztésére.

I.Balogh Jenő előadó ismerteti a C.I.de C.I. által a nemzetközi könyvcsere ujjászervezése tárgyában az Albizottság által előkészitett munkálatokat.A Nemzetközi Bizottság tárve szerint a f.év nyarán tartatnék nemzetközi tanácskozmány,amelyen csak hét kiküldött venne részt és pedig egy belga,olasz,egy-egy észak -és délamerikai,angol,francia és lengyel. A magyar érdekeket Halecki tanár ur képviselné.A Nemzetközi Bizottság helyesen utal arra,hogy az 1886-i nemzetközi egyezménnyel szemben nem a hivatalos,hanem a tudományos kiadványok cseréjére kell a sulyt helyezni. A Nemzetközi Bizottság Madame Curie és mások javaslatára igen nagy sulyt vet arra,hogy csak azok a kiadványok használtassanak fel cserepéldányul, amelyekben az önálló tudományos kutatás eredményei a következőleg vannak összefoglalva: a szerző elárebocsátja a tartalom rövid vázlatát/ synopsis/. ezt követi a fejtegetések sommás összefoglalása / abstracts /,végül (a szerző) levonja a tudományos következtetéseket / conclusions /.Ilyen synopsis-sal és resumé-vel kellene ellátni a folyóiratokban megjelenő és tudományos kutatások eredményeit tartalmazó értekezéseket,cikkeket,valamint a külön megjelenő értekezéseket és a nagyobb kötet formában publikált kiadványokat.

A Hóman Bálint és Pásteiner Iván biz.tag urak által szerkesztett, s 1100/1924.sz.alatt iktatott munkálat szerint a magyar kormány rövid idő mulva ki fog bocsátani egy rendeletet,amely a nemzetközi könyvcsere

kérdésében egyebek közt a következőket tartalmazná:

Az Országos Bibliographiai Központ minden évben jegyzéket fog kinyomatni azoh hivatalos, és tudományos kiadványokról, amelyek a könyvcsere keretében Magyarországról külföldre küldettek vagy amelyeket a külföldről magyarországi könyvtárak kaptak. Ebből a jegyzékből megtudható:

1. melyik magyar gyüjteményben milyen külföldi tudományos és hivatalos kiadványok találhatók;

2. mely külföldi intézetek kapják cserébe a jegyzékben felsorolandó magyar kiadványokat és pedig egyenként melyeket.

A végből, hogy a magyar kiadványok a nemzetközi könyvcserében egyenlő értékűek gyanánt felhasználhatók legyenek, az előadó az Akadémia legközelebbi összes ülésén javasolni fogja olyan határozathozását, kérje fel az Akadémia a folyóirataiban közzétett s önálló tudományos kutatások eredményeit összefoglaló értekezések szerzőit, valamint a külön kiadásban megjelent munkák iróit, hogy dolgozatukhoz ilyen synopsist, sommás összefoglalást és a végső következtetéseket irásba foglalják, és e munkálatukat lehetőleg idegennyelvü forditással ellátva közzététel végett küldjék be az illető akadémiai folyóiratok szerkesztőihez, illetőleg a külön kiadványoknál az osztálytitkár urakhoz.

A szerző által beküldött idegennyelvü forditást az Akadémia nyelvi szempontból felülvizsgáltathatja.

3. A forditás költségeit az Akadémia viselné. Erre a célra rendelkezésre áll a nm. vallás-és közoktatásügyi miniszter ur által a Magyar Nemzeti Bizottság javaslatára kiutalt és még fel nem használt 2.500.000 K-s államsegély. Később erre a célra fedezetről az Akadémia költségvetésében kell gondoskodni.

Horváth Jenő a Petrik-féle bibliographikus összeállitás mintájára jövőre is kiadatni óhajtana olyan jegyzéket, amely a magyar könyvtermelést összefoglalja. Czakó h. államtitkár megnyugtatásul kijelenti, hogy a miniszterium megbizásából Gulyás Pál már készit ilyen bibliographikus jegyzéket.

Pauler Ákos biz. tag javasolja, irjon át a bizottság a magyar könyvkereskedők egyesületéhez és emelje ki, hogy a nemzeti kulturának külföldi terjesztése érdekében kivánatos az előadó által emlitett sommás összefoglalásnak / synopsis, abstracts, conclusions / nem akadémiai kiadványoknál való felvétele is. Horváth Jenő azt óhajtaná, ha minden önállóan megjelent munkához nem lesz resumé csatolva, legalább legyen olyan összefoglalás, amely idegen nyelven közli a cimeket és rövid,

resumét ad.Ezt megkisérelték a cseh könyvkiadók és vele nagy eredményeket érnek el.

Berzeviczy elnök ur megállapitja,hogy az előadó javaslatai elfogadtattak és a bizottság azokat az Akadémia legközelebbi összes ülése elé fogja terjeszteni.

II.Az előadó ismerteti a 999/1924.számu előadói iven összefoglalt tényállást és annak alapján - felemlitve ,hogy a magyar bizottsághoz külföldi kiadványok,illetőleg folyóiratok megküldése végett beérkezett kivánalmak teljesitése tekintetében nem vár nagyobb eredményeket - a bizottság határozatát kéri ki.

Eszmecsere után az elnök ur megállapitja,hogy

1.az előadó értesiteni fogja a különböző magyar főiskolák,intézetek,laboratoriumok stb.vezetőit,hogy müszereket,eszközöket vegyi stb.készitményeket nem lehet kérni s a kivánságok összeállitása csak könyvekre vonatkozhatik.

2. A Magyar Nemzeti Bizottsághoz érkezett kivánságok tulságosan messzemenők ,illetőleg tulbőven vannak összeállitva.A Magyar Bizottság kéri a beküldő tisztelt hatóságokat,sziveskedjenek kivánalmaikat igen lényegesen leszállitani.A redukált jegyzékek alapján a Magyar bizottság intézkedés végett a nemzetközi bizottsághoz fog fordulni.

III.Grósz Emil biz.tag,tekintettel arra,hogy a Magyar Bizottság hajlandó volt az Office international de renseignements universitaires körében bizonyos teendők végzését vállalni ,azt az óhaját fejezi ki,hogy a Magyar Nemzeti Bizottság ,különösen az egyetemtől egyetemre megállapitandó tanár-csere tárgyában tegyen olyan intézkedéseket,amelyek alapján meglehessen állapitani,hogy e kérdésben Magyarországon hova lehessen fordulni.

Az előadó javaslatára e kérdésben albizottság küldetik ki,amelynek tagjai: Grósz Emil,Frőhlich Izidor,Hutÿra Ferenc,Ilosvay Lajos, Magyary Géza és Pauler Ákos.

Ezzel az ülés véget ért.

Balogh Jenő
a Bizottság elnöke

1978

1924

J e g y z ő k ö n y v

felvéve a nemzetközi értelmi együttmunkálkodás tárgyában kiküldött Magyar Nemzeti Bizottságnak 1924.évi junius hó 20-án Berzeviczy Albert akadémiai elnök ur elnöklete alatt tartott ülésről.

Jelen voltak:Concha Győző másodelnök,Angyal Dávid,Badics Ferenc, Fröhlich Izidor,Hoór-Tempis Mór,Hutyra Ferenc,Ilosvay Lajos,Magyary Géza,Pauler Ákos, biz.tagok, Balogh Jenő főtitkár,mint a Bizottság előadója; a vallás-és közoktatásügyi miniszterium részéről Czakó Elemér h.államtitkár; az Országos Bibliographiai Központ részéről: Pasteiner Iván ; a Tudományt Mentő Bizottság részéről Grósz Emil; a Külügyi Társaság részéről Horváth Jenő.

Elnök ur melegen üdvözölve a megjelenteket,felkéri az előadót az ülés tárgyainak előterjesztésére.

I.Balogh Jenő előadó ismerteti a C.I.de C.I. által a nemzetközi könyvcsere ujjászervezése tárgyában az Albizottság által előkészitett munkálatokat.A Nemzetközi Bizottság térve szerint a f.év nyarán tartatnék nemzetközi tanácskozmány,amelyen csak hét kiküldött venne részt és pedig egy belga,olasz,egy-egy észak -és délamerikai,angol,francia és lengyel. A magyar érdekeket Lalecki tanár ur képviselné.A Nemzetközi Bizottság helyesen utal arra,hogy az 1886-i nemzetközi egyezménnyel szemben nem a hivatalos,hanem a tudományos kiadványok cseréjére kell a sulyt helyezni. A Nemzetközi Bizotteág Madame Curie és mások javaslatára igen nagy sulyt vet arra,hogy csak azok a kiadványok használtassanak fel cserepéldányul, amelyekben az önálló tudcmányos kutatás eredményei a következőleg vannak összefoglalva: a szerző előrebocsátja a tartalom rövid vázlatát/ synopsis/ Ezt követi a fejtegetések sommás összefoglalása / abstracts /,végül levonja a tudományos következtetéseket / coclusions /.Ilyen synopsis-sal és resumé-vel kellene ellátni a folyóiratokban megjelenő és tudományos kutatások eredményeit tartalmazó értekezéseket,cikkeket,valamint a külön megjelenő értekezéseket és a nagyobb kötet formában publikált kiadványokat is.

A Hóman Bálint és Pasteiner Iván biz.tag urak által szerkesztett s 1100/1924.sz.alatt iktatott munkálat szerint a magyar kormány rövid idő mulva ki fog bocsátani egy rendeletet,amely a nemzetközi könyvcsere

Az országos bibliographiai Központ minden évben jegyzéket fo kinyomatni azon hivatalos és tudományos kiadványokról,amelyek a könyv csere keretében Magyarországról külföldre küldettek vagy amelyeket a külföldről magyarországi könyvtárak kaptak.Ebből a jegyzékből megtudható:

1.melyik magyar gyüjteményben milyen külföldi tudományos és hivatalos kiadványok találhatók;

2.mely külföldi intézetek kapják cserébe a jegyzékben felsorolan magyar kiadványokat és pedig egyenként melyeket.

A végből,hogy a magyar kiadványok a nemzetközi könyvcserében egy lő értékűek gyanánt felhaszmálhatók legyenek,az előadó az Akadémia leg közelebbi összes ülésén javasolni fogja olyan határozathozását,kérje fel az Akadémia a folyóirataiban közzétett s önálló tudományos kutatások eredményeit összefoglaló értekezések szerzőit ,valamint a külön kiadásban megjelent munkák iróit,hogy dolgozatukhoz ilyen synposist, sommás összefoglalást és a végső következtetéseket irásba foglalják, és e munkálatukat lehetőleg idegennyelvü forditással ellátva közzététel végett küldjék be az illető akadémiai folyóiratok szerkesztőihez,illetőleg a külön kiadványoknál az osztálytitkár urakhoz.

A szerző által beküldött idegennyelvü forditást az Akadémia nyelvi szempontból felülvizsgáltathatja.

3.A forditás költségeit az Akadémia viselné.Erre a célra rendelkezésre áll a nm.vallás-és közoktatásügyi miniszter ur által a Magyar Nemzeti Bizottság javaslatára kiutalt és még fel nem használt 2.500.000 K-s államsegély.Később erre a célra fedezetről az Akadémia költségvetésében kell gondoskodni.

Horváth Jenő a Petrik-féle bibliographikus összeállitás mintájára jövőre is kiadatni óhajtana olyan jegyzéket,amely a magyar könyvtermelést összefoglalja.Czakó h.államtitkár megnyugtatásul kijelenti,hogy a miniszterium megbizásából Gulyás Pál már készit ilyen bibliographikus jegyzéket.

Pauler Ákos biz.tag javasolja,irjon át a bizottság a magyar könyvkereskedők egyesületéhez és emelje ki ,hogy a nemzeti kulturának külföldi terjesztése érdekében kivánatos az előadó által emlitett sommás összefoglalásnak / synopsis,abstracts ,conclusions / nem akadémiai kiadványoknál való felvétele is.Horváth Jenő azt óhajtaná,ha minden önállóan megjelent munkához nem lesz resumé csatolva,legalább legyen olyan összefoglalás,amely idegen nyelven közli a cimeket és rövid

resumét ad.Ezt megkisérelték a cseh könyvkiadók és vele nagy eredményeket érnek el.

Berzeviczy elnök ur megállapitja,hogy az előadó javaslatai elfogadtattak és a bizottság azokat az Akadémia legközelebbi összes ülése elé fogja terjeszteni.

II.Az előadó ismerteti a 999/1924.számu előadói iven összefoglalt tényállást és annak alapján - felemlitve ,hogy a magyar bizottsághoz külföldi kiadványok,illetőleg folyóiratok megküldése végett beérkezett kivánalmak teljesitése tekintetében nem vár nagyobb eredményeket - a bizottság határozatát kéri ki.

Eszmecsere után az elnök ur megállapitja,hogy 1

1.az előadó értesiteni fogja a különböző magyar főiskolák,intézetek,laboratoriumok stb.vezetőit,hogy müszereket,eszközöket vegyi stb.készitmányeket nem lehet kérni s a kivánságok összeállitása csak könyvekre vonatkozhatik.

2. A Magyar Nemzeti Bizottsághoz érkezett kivánságok tulságosan messzemenők ,illetőleg tulbőven vannak összeállitva.A Magyar Bizottság kéri a beküldő tisztelt hatóságokat,sziveskedjenek kivánalmaikat igen lényegesen leszállitani.A redukált jegyzékek alapján a Magyar bizottság intézkedés végett a nemzetközi bizottsághoz fog fordulni.

III.Grósz Emil biz.tag,tekintettel arra,hogy a Magyar Bizottság hajlandó volt az Office international de renseignements universitaires körében bizonyos teendők vé zését vállalni ,azt az óhaját fejezi ki,hogy a Magyar Nemzeti Bizottság ,különösen az egyetemtől egyetemre megállapitandó tanár-csere tárgyában tegyen olyan intézkedéseket,amelyek alapján meglehessen állapitani,hogy e kérdésben Magyarországon hova lehessen fordulni.

Az előadó javaslatára e kérdésben albizottság küldetik ki,amelynek tagjai: Grósz Emil,Fröhlich Izidor,Hutyra Ferenc,Ilosvay Lajos, Magyary Géza és Pauler Ákos.

Ezzel az ü lés véget ért.

Balogh Jenő
előadó

J e g y z ő k ö n y v

felvéve az értelmi együttmunkálkodás tárgyában kiküldött Magyar Nemzeti Bizottságnak 1924.évi január 14-én tartott üléséről.

Jelen voltak:Balogh Jenő főtitkár,a bizottság előadója; az Akadémia részéről:Badics Ferenc,Buday László,Fröhlich Izidor,Gombocz Zoltán,B.Harkányi Béla,Hóman Bálint,Hoór-Tempis Mór,Horváth Géza, Melich János,Németh Gyula,Némethy Géza,Pauler Ákos,és Rados Gusztáv biz. tagok,a vallás-és közoktatásügyi minisztérium részéről Magyary Zoltán osztálytanácsos; a külügyminisztérium részéről Ortutay-Tiszti Lajos min. titkár; a Külügyi Társaság részéről Horváth Jenő igazgató;a Tudományt Mentő Bizottság részéről Grósz Emil; a Bibliographiai Központ képviseletében Pasteiner Iván igazgató.

Távolmaradásukat kimentették Berzeviczy Albert elnök ur és Concha Győző másodelnök ur.

I.Balogh Jenő előadó az ülést megnyitván,bemutatja Halecki titkár urnak 1923.december 17-én kelt s 1499/1923.szám alatt iktatott levelét,amélyben megköszöni,hogy bizottságunk elvállalta a közvetitést a magyar egyetemek és az Office international/ között.- Örvendetes tudomásul van.

II.Az előadó felemliti,hogy a debreceni és pécsi egyetemek 1520/1923.szám alatt iktatott rektori átirat szerint időközben megküldték a C.I.de C.I.kérdőiveire egybeállitott adataikat.Az előadó meg fogja keresni a nm.külügyminisztériumot,hogy a/mennyiben ez meg nem történt volna,az iratok leforditása és elküldése iránt intézkedni szíveskedjék.

III.Az előadó felkérésére Pauler Ákos biz. ~~disz~~tag ur ,mint Akadámiánknak és a bizottságnak hivatalos kiküldöttje,kimeritően beszámol az 1923.évi december 3-án kezdődött párizsi ülés tárgyalásairól a következő kérdésekre nézve:

1.A Nemzeti Bizottságok szervezetei és a Magyar Bizottság működése;

2.a könyvcsere és a Magyar Bibliographiai Központ szervezete;

3.tanár-és diákcsere;

4.az állami költségvetésnek az értelmi kiadásokra vonatkozó része.

Ez utóbbi tárgyban az előadónak eredményt is sikerült elérnie,amennyiben felszólalása alapján több külföldi állam hivatalos küldöttjének támogatása mellett a Nemzetközi Bizottság kimondotta,hogy az állami költ-

ségvetéseknél a kiadásokat - amennyire lehetséges - ne csökkentsék az értelmi érdekek hátrányára.

Balogh előadó a bizottság nevében legmelegebb köszönetet mond Pauler Ákos hivatalos küldött urnak szives fáradozásáért,a hosszabb személyes érintkezés terén kifejtett sikeres munkájáért ,amely a kiküldött ur meggyőződése szerint megerősiti azt a reményt,hogy a Nemzetek Szövetsége,mint kulturpolitikai szervezet hatalmas tudományos organummá fogja magát kinöni.

Az előadó felkéri egyuttal Pauler tagtárs urat,hogy az Akadémiának január 28-án tartandó összes ülésén a nagyközönség számára összefoglalandó előadásban ismertesse tapasztalatait.

Grósz Emil biz.tag javaslatára a bizottság egyhangu határozattal jegyzőkönyvi köszönetet szavaz a hivatalos kiküldött urnak.

IV.Balogh előadó felmeliti,hogy az ülés napján érkezett Pelényi János washingtoni követségi tanácsos urnak a vk. miniszter urhoz intézett levele s mellékletképen ismertetés az amerikai egyetemeken a külföldi tanulók számára igénybevehető kedvezményekről,valamint a miniszter urnak e tárgyban január 9-ről 149294/1923.számu leirata.-
Hosszabb eszmecsere után a bizottság abban állapodik meg,hogy az előadó ezt a kiadványt további intézkedés végett Magyary Zoltán osztálytanácsos urnak bocsátja rendelkezésre.

Ezzel az ülés véget ért.

1979
1924

J e g y z ő k ö n y v

felvéve az értelmi együttmunkálkodás tárgyában kiküldött Magyar Nemzeti Bizottságnak 1924.évi január 14-én tartott üléséről.

Jelen voltak:Balogh Jenő főtitkár,a bizottság előadója; az Akadémia részéről:Badics Ferenc,Bunday László,Fröhlich Izidor,Gomboc Zoltán,B.Harkányi Béla,Hóman Bálint,Horr-Tompis Mór,Horváth Géza, Melich János,Németh Gyula,Némethy Géza,Pauler Ákos,és Rados Gusztáv biz. tagok;a vallás-és közoktatásügyi minisztérium részéről Magyary Zoltán osztálytanácsos; a külügyminiszterium részéről Ortaley Kiszti Lajos min. titkár; a Külügyi Társaság részéről Horváth Jenő igazgató;a Tudományt Mentő Bizottság részéről Grósz Emil; a bibliographiai Központ képviseletében Pastrainer Iván igazgató.

Távolmaradásukat kimentették Berzeviczy Albert elnök ur és Concha Győző másodelnök ur.

I.Balogh Jenő előadó az ülést megnyitván,bemutatja Balecki titkár urnak 1923.december 17-én kelt s 1499/1923.szám alatt iktatott levelét,amelyben megköszöni,hogy bizottságunk elvállalta a közvetitést a magyar egyetemek és az Office internationale között.- Örvendetes tudomásul van.

II.Az előadó felemliti,hogy a debreceni és pécsi egyetemek 1520/1923.szám alatt iktatott rektori átirat szerint időközben megküldték a C.I.de C.I.kérdőiveire egybeállitott adatsikat.Az előadó megfogja keresni a m.kültigyminiszteriumot,hogy a mennyiben ez meg nem történt volna,az iratok lefordítása és elküldése iránt intézkedni szivesked jék.

III.Az előadó felkérésére Pauler Ákos ~~tag~~ biz. tag ur ,mint Akadámiánknak és a bizottságnak hivatalos kiküldöttje,kimeritően beszámol az 1923.évi december 3-án kezdődött párizsi ülés tárgyalásairól a következő kérdésekre nézve:

1.A Nemzeti Bizottságok szervezetei és a Magyar Bizottság működése;

2.a könyvcsere és a Magyar Bibliographiai Központ szervezete;

3.tanár-és diákcsere;

4.az állami költségvetésnek az értelmi kiadásokra vonatkozó része

Ez utóbbi tárgyban az előadónak eredményt is sikerült elérnie,a mennyiben felszólalása alapján több külföldi állam hivatalos küldöttjének kinevezése mellett a Nemzetközi Bizottság kimondotta,hogy az állami költ-

ségvetésekaél a kiadásokat - amennyire lehetséges - ne csökkentsék az értelmi érdekek hátrányára.

Balogh előadó a bizottság nevében legmelegebb köszönetet mond Pauler Ákos hivatalos küldött urnak szives fáradozásáért, a hosszabb személyes érintkezés terén kifejtett sikeres munkájáért, amely a kiküldött ur meggyőződése szerint megerősiti azt a reményt, hogy a Nemzetek Szövetsége, mint kulturpolitikai szervezet hatalmas tudományos organumná fogja magát kinőni.

Az előadó felkéri egyuttal Pauler tagtárs urat, hogy az Akadémiának január 28-án tartandó összes ülésen a nagyközönség számára összefoglaló előadásban ismertesse tapasztalatait.

Cróez Emil diszteg javaslatára a bizottság egyhangu határozattal jegyzőkönyvi köszönetet szavaz a hivatalos kiküldött urnak.

IV. Balogh előadó felmeliti, hogy az ülés napján érkezett Pelenyi János washingtoni követségi tanácsos urnak a vk. miniszter urhoz intézett levele a mellékletképen ismertetes az amerikai egyetemek a külföldi tanulók számára igénybevehető kedvezményekről, valamint a miniszter urnak e tárgyban január 9-ről 149294/1923. számu leirata.— Hosszabb eszmecsere után a bizottság abban állapodik meg, hogy az előadó ezt a kiadványt további intézkedés végett Magyary Zoltán osztálytanácsos urnak bocsátja rendelkezésre.

Ezzel az ülés véget ért.

Magyar Tudományos Akadémia.

Sz. 1395/1924.

Monsieur le Général,

L'Académie Hongroise des Sciences vient de recevoir, par l'intermédiaire du Ministère R.Hongrois des Affaires Étrangères, avec les plus vifs sentiments de reconnaissance votre bel ouvrage intitulé: " La Vie de J.-B. Dumas,1800-1884,par le général J.-B. Dumas,son petit-fils." /Pp.230,avec une héliogravure/.

Soyez assuré,Monsieur le Général,que la séance plénière de notre Académie,à laquelle j'irai annoncer ce don généreux,ne manquera pas à exprimer sa reconnaissance la plus sincère pour votre précieuse attention.

Notre Société se souvient avec des sentiments de la plus grande vénération de l'individualité sympathique du feu son membre excellent,dont la biographie,offrant si grand intérêt et si riche instruction,sera conservée dans notre bibliothèque toujours avec le plus grand soin.

Veuillez agréer,Monsieur le Général,les assurances de ma plus haute considération.

Budapest,le 15 septembre 1924.

Le Viceprésident de l'Académie
Hongroise des Sciences.

Monsieur le Général

J.- B. D u m a s

P a r i s

1981
1924

Ha mi az uj százkoronás pénzegységre térünk rá, ebben az egységben számitjuk a régi vagyont, akkor *sokkal kevésbé sulyos volna az a tiz százalékos váltság.*

Óva inti azután a kormányt, hogy az *állami vasüzemeket idegen kézre juttassa.* Mivel ebben a kérdésben is, éppen ugy, mint a többi nagy nemzeti kérdésben, teljes bizalommal van a kormány iránt, az indemnitást elfogadja. (Éljenzés jobbról.)

Kitajka Lajos (szociáldemokrata) a következő fölszólaló. A szociáldemokrata párt nem szavazhatja meg az indemnitást, mert sérelmeik orvoslására egyetlen lépés nem történt. A munkáskérdésről beszél és fölsorolja panaszaikat. A munkásbiztositó pénztár autonómiájának visszaállitását követeli. Beszél a szakszervezetek üldözéséről és adatot olvas föl az egyesülési és gyülekezési jognak a vármegyei hatóságok részéről történt megsértésére vonatkozóan.

Az *elnök* figyelmezteti Kitajkát, hogy a házszabályok értelmében beszédét nem olvashatja. (Zajos ellenmondások a szociáldemokrata pártom: Adatokat olvas föl!)

Kitajka Lajos: A szervezkedési szabadság megakadályozását panaszolja, majd határozati javaslatot nyujt be a munkabéregyeztető hivatalok létesitésére. Minthogy a kormány intézkedéseiben az önkény megnyilvánulását látja, a kormány iránt bizalommal nem viseltetik és az indemnitást nem fogadja el.

A holnapi ülés napirendjének megállapitása után a Ház este háromnegyed nyolc órakor áttért az

interpellációkra.

Csik József a mezőgazdasági munkások keresztényszocialista szervezkedésének megakadályozása dolgában interpellálja meg a belügyminisztert.

Rakovszky Iván belügyminiszter nyomban válaszol és kijelenti, hogy azt a célt, a melyet elérni akart, sokkal könnyebben elérhette volna, ha panaszait közvetlenül hozzá terjesztette volna. Ő minden konkrét panaszt megvizsgál és megadja a jogorvoslatot.

Hébelt Ede: Igy volt Zalaegerszegen is? Miért nem vizsgálták ki a kinzásokat? (Óriás zaj a szociáldemokrata párton.)

Rakovszky Iván belügyminiszter: Hébelt interpellációját a tényeknek olvan elferditésével adta elő, hogy nem tartotta rá szükségesnek válaszolni. (Viharos taps és éljenzés a jobboldalon.) Valamennyi interpellációra válaszolni szokott, de ezt az interpellációt olyan hangnemben adták elő és a zalaegerszegi állapotoknak annyira nem felelt meg, hogy helyesebbnek találta választ nem adni, mert kénytelen lett volna olyan hangot használni, melyet nem szeretett volna. (Óriás zaj a szociáldemokrata párton.) A keresztény földmunkások szervezkedésére nézve semmiféle rendeletet nem adott ki. A keresztényszocialista szakszervezetek *becsületes nemzeti alapon és a magántulajdon alapján állanak* és a kommunizmus alatt is szembeszállott az akkori irányzattal. A keresztényszocialista szervezkedésben elvileg semmiféle veszedelmet nem lát.

Fölkiáltás a szélsőbaloldalról: *És a másikban!*

— Nem állanak nemzeti alapon! — kiáltották vissza jobbról. (Óriási zaj.) A belügyminiszter szavait tomboló lármában alig lehetett hallani. Azt mondotta azután, hogy a szervezkedést a szerint tartja veszedelmesnek, hogy az állam rendjére veszedelmes célokkal történik-e. Hálás lesz, ha konkrét panaszokkal jönnek hozzá, azokat szigoruan meg fogja vizsgálni. *Az egyesülési és gyülekezési jogot nem akarja megakadályozni,* csak a nemzetet akarja megvédeni a veszedelmektől. (Taps és éljenzés jobbról.)

A Ház a választ tudomásul vette.

Nagy vihar.

Hébelt Ede személyes kérdésben arra válaszol, hogy a belügyminiszter a szóló hangja miatt nem akart napi interpellációjára válaszolni. Ő fél évvel előbb több büncselekményt tett szóvá. (Nagy zaj.) Mint jogász fölizgul azon, hogy *a kormány a büncselekményeket nem üldözi és a kormány a bün palástolója.* (Viharos tiltakozás jobbról és a középen. Nagy zaj a szélsőbaloldalon.) A törvény szerint a rendőrségen nem szabad vallomást veréssel kicsikarni és a kormánynak nincs joga ahhoz, hogy ezt a visszaélést ne üldözze. Ha a *többség ezt helyesli is, a kormány mégis bünt palástol és büncselekményt követ el.* (Óriás zaj jobbról, a kormánypártiak felugrálnak és viharosan tiltakoznak Hébelt ellen. Viharos kiáltások jobbról: *Ki vele! Ki vele! Nem türjük itt! Nem engedjük beszélni!*

Az elnök csak nagy nehezen tudta a rendet helyreállitani. *Hébeltet* azután *rendreutasitotta.* Nincs joga Hébeltnek ilyen hangon beszélni. Ha igy folytatja, akkor megvonja tőle a szót.

Hébelt Ede azzal folytatta, hogy a zalaegerszegi internáló táborba parlamenti bizottság kiküldését kérte. (Nagy zaj jobbról.) Még valamit akar kérni. (Viharos tiltakozások jobbról.)

Az *elnök* ismétli, hogy ha tovább e hangnemben folytatja, megvonja tőle a szót. (Zajos helyeslés jobbról.)

Hébelt erre elállott a szótól.

Rassay Károly megjegyzi, hogy a belügyminiszter igenis köteles az interpellációkra válaszolni és sajnálja, hogy az elnök a miniszter nyilatkozatát szó nélkül hagyta.

Az *elnök* kijelenti, hogy a belügyminiszter nem vétett a házszabály ellen, mert a *miniszternek nem válaszolni kell az interpellációkra, hanem nyilatkoznia.* (Fölkiáltások balról: Az mindegy!) *Az nem mindegy!* Ez volt mindig a gyakorlat és ezt tartja fenn továbbra is. (Zajos helyeslés jobbról.)

Rakovszky Iván belügyminiszter még kijelentette, hogy nem azt mondotta, hogy nem fog nyilatkozni, hanem azt, hogy nem *nyilatkozott.* Egész sereg képviselővel megy le Zalaegerszegre, s a mikor azokkal visszajön, akkor fog válaszolni az interpellációra, hogy objektiv tanui is legyenek. (Élénk helyeslés jobbról.)

Az ülés este kilenc órakor ért véget.

A magyar főiskolák tudományos munkájának biztositása.

Irta **Grósz Emil dr.** egyetemi tanár.

A Felsőoktatásügyi Egyesület által a magyar főiskolák tudományos munkájának biztositására alakitott bizottság az első segitséget, *több mint egy millió korona összegben,* a minap bocsátotta a négy tudomány-egyetem, a müegyetem, a közgazdasági fakultás, az állatorvosi főiskola s az erdő- és bányamérnöki főiskola rendelkezésére. Elsősorban a *Takarékpénztárak és Bankok Egyesületének* köszönhető, hogy a tudományos munka megmentésére irányuló akció megkezdődött. De ez csak a kezdet kezdete. Arra kell törekednünk, hogy a nagy nehézségekkel küzködő tudományos buvárkodás megindulhasson, hogy a tudományos produkció megkezdődhessék, hogy külföldi tudományos folyóiratokat, készülékeket szerezhessünk be, ezzel kulturánkat emeljük s olyan tudományos értékeket termeljünk, a melyeket exportálhassunk, a melyekért tudományos értékeket kaphassunk cserébe s a melyekkel leginkább igazolhatjuk aspirációink jogosultságát.

A Felsőoktatásügyi Egyesülte által alakitott szervezet nagyon hasonlit a német tudomány érdekében alakult szövetséghez, a mely *Notgemeinschaft der Deutschen Wissenschaft* elnevezést viseli. Ez a szervezet első jelentését most adta ki, a melyből kitünik, hogy a német birodalom évi 20, majd 40 millió, a német ipar négy és félmillió márkával s a külföld 2 és félmillió márkával támogatta az akciót. Az első ciklusban tudományos nyomdai munkák előállitására 11 millió márkát, szerszámgépekre 5 milliót, külföldi könyvek vételére 20 milliót, ösztöndijakra másfélmillió márkát forditottak. A márka romlása a szervezetet nehéz helyzetbe hozta, ugy hogy a birodalomtól évi 200 millió szubvenciót kérnek. A jelentés azt bizonyitja, hogy a németek helyzetük kétségbeejtő volta ellenére nagy áldozatokkal igyekeznek a tudományos munka fenntartására, mert jól tudják, hogy a tudomány hatalom! Büszkén hirdethetik, hogy a márka kurzusának megdöbbentő zuhanása ellenére a német tudomány kurzusa ma is magasan áll.

A nemzetek szövetsége által megalakitott értelmi együttmüködés bizottsága a tudományos érintkezést előkészíti. A Magyar Tudományos Akadémia a Felsőoktatásügyi Egyesület bizottságával s a külügyi bizottsággal karöltve bizottságot alakitott, a melynek feladata lesz, hogy az érintkezés a külföldi tudományos világgal megindulhjon. Tanubizonyságát kell adnunk, hogy a magyar tudományos munka nemcsak átvesz a külföldtől, hanem ad is igazságokat, a melyek fölismerése magyar tudósok érdeme.

De ma ilyen eredmények nem érhetők el olyan kezdetleges eszközökkel, mint a milyenekkel Newton Faraday, Pasteur alapvető igazságokat fölismert. Ma nagy laboratóriumokra, készülékekre, könyvtárra, kisérleti állatokra van szükség. Mindezek beszerzése pedig hatalmas anyagi erőt kiván és ezt az erőt a magyar társadalom áldozatkész támogatása adhatja meg.

A magyar főiskolák tudományos munkájának bitositására befolyt adományok kezelését a *Pesti Első Hazai Takarékpénztár* vállalta. *A főiskolák tudományos munkásságának biztositására alakult bizottsága* megjelöléssel ide küldhetők az ujabb adományok is.

—

Megindult a szellemi munka bizottságainak munkája.

Párisból jelentik: A szellemi munka nemzetközi megszervezésével foglalkozó népszövetségi bizottság három albizottságot küldött ki. Az egyik a szellemi tulajdonjoggal, a másik a könyvészeti, a harmadik pedig az egyetemi ügyekkel foglalkozik. Ezek az albizottságok most ültek össze Párisban. Az egyetemi albizottság tárgyalásának napirendje a következő: a tanár- és diákcsere megszervezése; az oklevelek és a tanulmányi rend egyenjogusitása; nemzetközi ösztöndijak és nyári tanfolyamok létesitése; az egyetemek előadási jegyzékének közlése; a nemzetközi egyetemi tudakozóiroda fölállitása. Ez az utóbbi bizottság eredetien foglalkozni kivánt az egyetemek megsegitésének ügyével is, minthogy azonban eddig csak néhány országból érkezett erre vonatkozó emlékirat, ezt a kérdést legközelebbi ülésre halasztotta. A magyar egyetemek és főiskolák helyzetéről már beterjesztettek egy ideiglenes beszámolót, a melyet *Grósz* Emil egyetemi tanár szerkesztett. *Halecki* varsói egyetemi tanár, a bizottság titkára és előadója röviden ismertetni fogja ezt a jelentést, de érdemleges tárgyalásra ezuttal nem kerül a sor.

GESSLER Altvater Triple sec Cherry Brandy Cordial Tokaj

Amerikai Asthma-por Asthmalin (törv. védve) Mindenütt kapható!
Főraktár Török József R. T. gyógyszertara, Budapest, VI. Király u. 12

kéné házához a duzzogó fiunak, a mit édesanyja küldözgetett. Ez a Gallai Erzsébet, később Laczi Istvánné sokszor elmondta nekem, hogy milyen tréfás, kedves ember volt az ő „Sándor bácsi"-ja. Ha jó kedve támadt, Erzsikének két ágra font hosszu haját két kezébe fogta, mint kocsis a gyeplő két szárát, s beszaladzálták az egész udvart, s hangzott vidám nevetés közben: „Gyi te! Gyi csó!" Arcát és haját minden nap megsimogatta, különösen, ha vitt valamit, s anyja üzenetét átadta.

Erzsike állitása szerint a költő igen nagy pipás volt. Akárhányszor megesett, hogy olyan füst volt a költő szobájában, hogy vágni lehetett volna, s alig látta Sándor bátyját. A költő ilyenkor hangosan felkacagott, ha a kis lányt fullákolni és köhögni hallotta a nagy füstben. Megtörtént az is, hogy a mikor Erzsike az ajtót kinyitotta, odaszólt neki:

— Erzsike, menj ki most, majd később gyere be!...

Ő már ilyenkor tudta, hogy most Sándor bácsit nem szabad zavarni, mert valami szép verset ir. Ilyenkor a kiváncsi kis lány oda lopódzkodott az alacsony ablakhoz, azon leskelődött be. A költő ilyenkor hátratett kezekkel föl s alá járkált a szobában, gondolataiban mélyen elmerülve. Majd hirtelen leült a szobában álló, nagy ládája mellé, — s nem az asztalhoz! — s ott irta le a láda födelén a már előbb fejében elkészitett verset, vagy sorokat.

De nemcsak Erzsike, hanem a falubeli gyerekek is kiváncsiak voltak a Petrovics mészárosék Sándor fiára. Anyai nagyatyámtól, Fábián Imrétől tudom, a kinek szülei abban az utcában laktak, a melyikben a Kukucskáné háza volt, hogy őt is meg-szólitották a szomszéd gyerekek: „Itthon van a Petrovicsék Sándor fia!" Erre többen, köztük nagyatyám is, odamentek a Kukucskáné házához, s felmásztak a kapura, onnét bámészkodtak befelé az udvarra, várták, hogy kijőjjön a költő. Ki is jött, mikor meglátták, megszólalt egy gyerek:

— Te Imre! Nézd csak, mekkora sörvénye van a Petrovicsék fiának!

Mikor a költő meglátta őket, haragra lobbanva mérgesen kiáltott rájok:

— No . . .! Mit bámészkodtok itt? Nem takarodtok mindjárt!

Odasietett a kapuhoz, s ugy zavarta el a lármás gyermekhadat.

Nemcsak szép költeményeiben szerette a szabad természetet, hanem valójában is. Dömsöd alatt közvetetlen közelben ott van a gyönyörü „Somlyósziget", mindkét oldalán a Duna hullámai mossák. Ez a sziget évszázados hatalmas terebélyü nyárfáiról s néhány az Alföldön ritka nagy példányu tögyfájáról nevezetes. Ezen a szigeten szeretett tartózkodni a költő. Ha vidékről néha barátai mentek látogatóba, mindig kivitte őket a „nagy fák" alá. Óraszámra heverészett egyedül is a többszázados nyárfák susogó, árnyas lombja alatt a selymes füvön, s hallgatta a madarak énekét.

A kegyelet a mai napig életben hagyta e nagy fákat, azonban a mult években egy órási vihar nagyon megtépdeste őket. Ha emlékét valaha megörökitik, ott a susogó fák árnyában állitsanak emléket a költőnek, a ki annyi boldog órát töltött ott, csodálván az Alkotó kezemunkáját.

Kötött áruk karácsonyi ajándéknak
Óraa Kossuth Lajos u. 11.

Francia ajándék a magyar csillagvizsgáló-intézetnek.

Hogy a népszövetség milyen komolyan és eredményesen foglalkozik a tudományos élet általános fellendítésének ügyével és a tudósok nemzetközi együttmüködésének helyreállításával, bizonyitja a következő hirünk: *Tass* Antal, az uj magyar csillagvizsgáló intézet igazgatója, nemrégiben azzal a kéréssel fordult a népszövetséghez, hogy nyujtson segitőkezet a Budapestre menekült ógyallai csillagvizsgáló ujraépitéséhez és felszereléséhez. A népszövetség főtitkársága ezt a kérést megfelelő formában továbbitotta a tudományos kutatások nemzetközi tanácsához. Ennek közbenjárására a budapesti csillagvizsgáló máris kapott a párisi obszervatóriumtól egy sorozat szakkönyvet és folyóiratot, azonkivül megkapta az értékes csillagkatalógus ujabb számait.

A népszövetség ezentul is szivesen foglalkozik magyarországi tudományos intézetek hasonló kéréseivel, minthogy azonban a hasonló magyarországi ügyek intézésére a népszövetség a magyar tudományos akadémiát kérte föl, e kéréseket ezentul az akadémia utján kell a népszövetséghez felterjeszteni.

Kéthetes karácsonyi szünet.

— Elkerülhetetlen az ex-lex. — A politika hirei. —

Scitovszky Béla, a nemzetgyülés elnöke, ma is folytatta azokat a tárgyalásokat, a melyekről a *Budapesti Hirlap* már megemlékezett és a melyeknek az volt a célja, hogy a felhatalmazási vita gyors befejezését lehetővé tegyék. A házelnök az ellenzék vezérférfiaival tárgyalt. Az egyik rész hajlandó is lett volna a vita terjedelmének korlátozására, de ennek fejében a *rendtörvény elejtését* kivánta. Minthogy a kormány ennek a feltételnek a teljesitését megtagadta, természetesen megdőlt minden egyezkedő kisérlet és nyilvánvalóvá lett, hogy az indemnitásból ez év végéig nem lesz törvény. Ezzel az ex-lex állapot elkerülhetetlenné vált. Megegyezés jött azonban létre a karácsonyi szünetet illetően, a mely, mint már régebben jelentettük, *december 23-tól január 8-ig* fog tartani.

—

A tőzegszerződés a pénzügyi bizottság előtt.

A nemzetgyülés pénzügyi bizottsága szerdán délután öt órakor az 1. számu bizottsági teremben *Ráday* Gedeon gróf elnöklésével ülést tartott, a melyen a nemzetgyülés korábbi határozatából kifolyóan *vizsgálat tárgyává tették a Rupert Rezső nemzetgyülési képviselő interpellációjában kifogásolt tőzegszerződést*. A bizottság tárgyalásán a kormány részéről *Bethlen* István gróf miniszterelnök, *Kállay* Tibor pénzügyminiszter és *Szabó* István földmivelésügyi miniszter voltak jelen.

Neubauer Ferenc előadó részletesen ismertette a tőzegszerződés történetét.

Az előadó ismertetése után *Rassay* Károly, *Peyer* Károly, *Várnai* Dániel, *Vanczák* János azt kérték, hogy a bizottság tárgyalását legalább néhány hétre halasszák el, mivel *ők az ügyre vonatkozó iratokat át akarják tanulmányozni*.

Ezzel az inditvánnyal szemben Gömbös Gyula, Hoyos Miksa gróf, Prónay György báró, Hegyeshalmy Lajos és Biró Pál azt hangoztatták, hogy ennek az ügynek további elhalasztása nem kivánatos és a kormányra sérelmes. A tárgyalásnak azonnal való megkezdését kérték, még pedig olymódon, hogy Rupert beadványát és a szerződést magát is ismertessék. A bizottság többsége az utóbbi inditványt fogadta el, mire a bizottság ellenzéki tagjai elhagyták a termet. A bizottság továbbra is határozatképes lévén, folytatta tárgyalásait.

Rupert Rezső beadványának ismertetése, továbbá a szerződés és több részletkérdés pontos megvilágitása után *megállapitotta a bizottság, hogy a kormány a kérdéses szerződéssel az állam érdekeit tartotta szem előtt és a szerződés megkötésénél a kellő gondossággal járt el*, mert az összes ajánlattevők közül a szerződő ajánlata volt az állam érdekei szempontjából a legelőnyösebb. *A bizottság visszautasitotta a jelen nem volt Rupert Rezső nemzetgyülési képviselő beadványában foglalt azt a vádat*, a mellyel a bizottságot pártbizottságnak deklarálja és ebben az ügyben nem ismeri el döntésre illetékes faktornak.

Huszár Károly a személyeskedés politikája ellen

A külső-ferencvárosi keresztényszocialista pártszervezetnek a Mester-utcában tartott mai nagygyülésén *Usetty* Ferenc mondott beszámolóbeszédet. Felszólalt még Huszár Károly is, a ki a nemzetgyülés munkásságának ismertetése során a mellett foglalt állást, hogy *az egyre jobban terjedő személyeskedések ellen a közvéleménynek kellene fellépnie*. A személyes viták mellett, ugymond, hasznos munkát is végez a nemzetgyülés és hogy mégis ennek az ellenkezője van elterjedve, az, véleménye szerint, *a mai sajtóviszonyoknak köszönhető*, mert az ellenséges sajtó a nemzetgyülésen elhangzott viccekből és durvább közbeszólásokból vezércikket csinál, mig a jelentős törvényekről jóformán semmitsem ir. Korántsem vagyunk még ott — mondotta Huszár — hogy a parlamentárizmust félretegyük. Bármelyik oldalról is merüljön fel ilyen ötlet, veszedelmes agitációnak vélem, a mely a parlament tekintélyét akarja alásni. Ha már királyság vagyunk király nélkül, *ne legyünk alkotmányos ország parlament nélkül*. Sajnálattal látom, hogy a *keresztény tábor két részre szakadt*; az egyik az államhatalmat támogatja, a másik meg éppen ezt ostromolja. A közeljövőben egész *Európában* és talán *Magyarországon* is olyan események fognak történni, a melyek szükségessé teszik, hogy mi is a népek millióit állithassuk a keresztény nemzeti gondolat védelmére. Erre kell most készülnünk.

Uj főispán.

A kormányzó a belügyminiszter előterjesztésére *Kolbenschlag* Bélát, Zala vármegye főispánját, ettől az állásától — buzgó szolgálatainak elismerésével — saját kérelmére felmentette és *Tarányi* Ferenc nemzetgyülési képviselőt Zala vármegye főispánjává kinevezte.

A bizottságokból.

A nemzetgyülés mentelmi bizottsága ma délután Fáy Gyula elnöklésével ülést tartott. A bizottság *Peyer* Károly mentelmi ügyében a mentelmi jog felfüggesztését javasolta. Ezzel szemben *Horváth* Zoltán kisebbségi véleményt terjesztett elő. *Rupert* Rezső mentelmi ügyében a bizottság nem javasolta a mentelmi jog felfüggesztését, *Hegedüs* György és *Lakó* Imre mentelmi ügyében a bizottság az iratoknak a biróságtól való beszerzését határozta el. *Grieger* Miklós mentelmi ügyének tárgyalását elhalasztották. A bizottság ülése háromnegyed 6 órakor ért véget.

Az osztrák-magyar határkiigazitás eredménye.

— A határmegállapitó bizottság befejezte müködését. —

A *Magyar Távirati Iroda* jelenti: Az osztrák-magyar határmegállapitó bizottság magyar delegációjának vezetője 1923. január 10-én fogja *Magyarország* számára átvenni a népszövetség folyó évi szeptember 27-iki határozata folytán *Magyarországnak itélt hét vasmegyei községet*, nevezetesen *Nagynardát, Kisnardát, Alsócsatárt, Felsőcsatárt, Magyarkeresztest, Horvátlövőt* és *Pornóapátit egész terjedelmükben*. Ugyanezen a napon fog *Magyarország* számára átvételnek a békeszerződés által *Ausztriának* itélt *Pinkamindszent, Felsőrönök, Rábafüzes* és *Felsőszölnök* községek határából mintegy 1400 katasztrális hold kiterjedésü terület. *Ausztria* viszont átveszi a határmegállapitó bizottság által neki itélt vasmegyei *Lovaszad* községet.

A vasmegyei *Szentpéterfa* és a sopronmegyei *Olmód* községek átvétele, melyeket *Ausztria Rendek* és *Rőtfalva fejében Magyarországnak* átengedett, egy későbbi napon fog megtörténni. A *Récény* határában fekvő és a *Sopron* melletti *Brennberg* bányarészét képező *Ilona-aknát* a határmegállapitó bizottság szintén *Magyarországnak* itélte, ezt a határozatát azonban a nagykövetí tanács utasitása alapján később megmásitotta. *Magyarország* az ügyet res judicata-nak tekintvén, a bizottság ujabb állásfoglalása ellen felebbezéssel élt a népszövetséghez.

Magyarország nyeresége *Ausztriával* szemben a határmegállapitás folytán: 21.363.5 katasztrális hold és 5854 lakos, mig vesztesége 1807.5 katasztrális hold és 471 lakos. Hozzászámitva a népszavazás eredményét, *Magyarország* a békeszerződés által Ausztriának itélt nyugatmagyarországi területből összesen 64,384 katasztrális holdat és 55.400 lelket szerzett vissza.

A Sopronban székelő magyar-osztrák határmegállapitó bizottság tegnap tartotta utolsó ülését. Az ülésen apróbb adminisztrativ ügyek elintézése után először *Neugebauer* István báró, azután *Viitani* Frigyes báró tartott rövid beszédet, melyben a határmegállapitó bizottság másféléves müködését méltatta. Beszédet mondott továbbá *Jocard* francia őrnagy is, a bizottság elnöke, a ki különös megelégedéssel emlékezett meg a magyar bizottság érdemeiről. Ezzel a bizottság befejezte formálisan is müködését, az antant-biztosok most hosszas szabadságra mennek. *Jamagutsi* vicomte vezérkari ezredes japán delegátus tegnap este nyolc órakor bucsudinét adott a *Pannoniában*, melyre az osztrák és magyar delegáció tagjai voltak hivatalosak.

A Blumenthal-ügy a főváros közgyülésén.

— Fölemelték a bérkocsik viteldiját. — Nagy botrány egy interpelláció körül. — Kijárással gyanusitottak meg egy városatyát. — Kölcsönös kimagyarázások. — Holnap folytatják a közgyülést. —

A karzat már az ülés előtt elárulta, hogy miről lesz szó a mai közgyülésen. Nagy számmal jelentek meg a bérkocsisok és a kéményseprők, mert a napirenden szerepelt a bérkocsiviteldijak és a kéményseprési dijak emelése. Ott láttunk több szinészt és szinésznőt, a kiket a Blumenthal-féle uj szinház a Fővárosi Szinház ügyében bejegyezett interpelláció vonzott a közgyülési terembe. Érdemes is volt elmennjök, mert *Petrovácz* interpellációja közben oly nagy botrány keletkezett, milyen a sok vihart látott közgyülési teremben is ujságszámba megy. Részletes tudósitásunk a következő:

Az elnöki bejelentések után *Körmöczi* Emil személyes kérdésben szólalt föl. A napirend első pontja a *bérkocsiviteldijaknak 140-szeresre való fölemelése* volt. *Gáspár* Fülöp hozzájárult az előterjesztéshez, csak azt kérte, hogy az ellen, a ki borravalót ad, büntető eljárást inditsanak és a mulatóhelyekre vagy onnét szállitott utas éjjel fél egy órától reggel hat óráig még ötven százalék pótlijat fizessen. *Takács* István Kőbánya érdekében azt inditványozta, hogy az egyfogatu bérkocsik is kötelezttessenek arra, hogy vámon kivül is vállaljanak fuvart és ebben a tekintetben egy kategóriába soroztassanak a kétfogatuakkal. *Horváth* Károly a bérkocsiszabályrendelet módositását sürgette a bevételek ellenőrzése szempontjából. *Jacskó* Pál szintén a szabályrendelet módositását kivánta abban az irányban, hogy a bérkocsikat osszák be I. és II. osztályba. *Gömöry* Albert főjegyző felvilágositásai után a *közgyülés hozzájárult a 140-szeres tarifához* azzal, hogy *az uj tarifa csak a belügyminiszter jóváhagyása után lép életbe*.

A *közüzemi pótlék* fölemelésére vonatkozó előterjesztés referálása után fél 7 órakor megszakitják a tárgyalást és áttérnek a bejegyzett interpellációra.

Petrovácz Gyula interpellációja a Blumenthal-féle szinház ellen irányult. Az ellenzék folytonos közbeszólása között jelentette ki, hogy a tanács a keresztény párt akarata ellenére adta ki az épitési engedélyt. A párt már a Vigszinház megvételekor tiltakozott az ellen, hogy idegen tőke kezébe kerüljön egy magyar kulturintézmény.

— Osztrigás Mici, — hangzott jobbról.

— Minden szakbizottság — ugymond Petrovácz — elutasitotta a szinházépitési kérvényt. Megállapitom, hogy Blumenthalnak a legfelsőbb körökig megvan az összeköttetése. (Nagy zaj balról.)

— Ne gyanusitson, — kiáltják Petrovácz felé.

— A tény az, — folytatta Petrovácz — hogy a belügyminiszter az elutasitó határozatokat föloldotta és uj eljárást rendelt el. (Folytonos közbeszólások balról. Az elnök állandóan rázza a csengőt és nyugalomra inti a közgyülést.)

Gáspár kiabál: Nem lehet meggyanusitani a minisztert.

Petrovácz folytatja: Az ügy sürgős, január elsejéig meg kell nyitni a szinházat azért is, hogy az eladó fél másik orfeuma, a Royal-Orfeum, megszabaduljon egy konkurrenstől. Most ki akarják használni azt az időt, mig Wolff Károly és Sipőcz polgármester külföldön vannak. (*Elek*. Mór folytonosan közbeszól, de szavait a nagy zajban nem hallani.) A magánépitési bizottság is elutasitotta az épitési engedélyt. (Taps jobbról.) A tanács azonban mégis megadta, a keresztény közvélemény osztatlan fölháborodására. Ennek illusztrálására cikkeket akar fölolvasni *A Nép* mai számából.

— Bolsevik ujság, — hangzik balról, mire fülsiketitő zaj keletkezik. Csak *Záborszky* István hangját hallani, ki az elnöklő *Rényi* alpolgármester felé kiáltja:

— Tessék meghallgatni, miket mondanak. Micsoda elnöklés ez?

Az ellenzék nagy lármát csap és a kihallatszó szavakból alig lehet megérteni, hogy az elnöki méltóság megsértése ellen tiltakoznak. Elek Mór öklével fenyegeti a kereszténypártot, mire *az ellenzék óriási lárma közben kivonul a teremből*. *Rényi* elnök felfüggeszti az ülést.

Szünet után az elnök Záborszkyt rendreutasitja előbbi megjegyzéséért, mire Záborszky bocsánatot kér. Azután *Petrovácz* folytatta interpellációjának elmondását és ujságcikkeket olvas föl teljes csendben. Az ellenzék nagyrésze vissza se tért a terembe. Az interpelláló épitési szabályokból idéz szakaszokat és kimutatja, hogy a tanács helytelenül járt el, mikor az épitési engedelmet megadta. Boszorkányos az a gyorsaság is, mely az engedély kiadásánál tapasztalható. Kiderült, hogy az engedélyező határozat jóval az épitési engedély megadása előtt elkészült. A polgármester kijelentette, hogy intézkedni fog az épitkezés megszüntetése iránt, de az előljáróság ezt nem hajtotta végre. Az épitkezések terén ku-

MTA KÖNYVTÁRA
BUDAPEST
KÉZIRATTÁR

AKADÉMIAI LEVÉLTÁR

1924

FINIS

VEGE